
4
26 0
27
VITT. EMANUELE

D. Dionysij Carthusiani

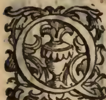
In Tertiam S. Francisci Regulam elucidatio.

Religiosis quidem scripta; verum nulli Christiano non maximè necessaria.

Ac Tractatus

Patris Bernardini de Busto de imitatione Christi per assumptionem status Tertij Ord. de Pœnitentia.

D. DIONISII CARTHVS. IN TERTIAM S. FRANCISCI *Regulam elucidatio, Religioſis quidem ſcripta, verum nulli Chriſtiano non maximè neceſſaria.* A

VICVNQVE hanc Regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia ſuper Iſrael Dei. Iſta ſunt verba Apoſtoli Pauli ad Galath. In quibus verbis per regulam intelligitur rectitudo veritaſq; doctrinæ, quam ibidem docet ſanctus Paulus. Cuius doctrinæ imitatoribus ac impletoribus promittit ac imprecatur pacem, & miſericordiam, hoc eſt, mentis tranquillitatem in Deo, de qua Propheta loquitur Deo: Pax multa diligentibus nomen tuum. Et piam æternæ ſalutis conſecutionem, ſeu peccatorum remiſſionem, de qua Chriſtus teſtatur: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Porrò per Iſrael Dei intelligit glorioſus ſapientiſſimuſq; Apoſtolus vnumquemq; Chriſtifidelem, qui fide, & opere meretur Chriſtianus vocari, qui ſanctorum Patriarcharum fidem atq; veſtigia proſequendo ipſorum filius appellatur: & ſpiritu non litera Iudæus ac Iſrael nuncupatur. Vnde ait Saluator, Ecce vere Iſraelita, in quo dolus non eſt. Præterea in præallegatis Apoſtoli verbis per regulam intelligendo normam ſeu formam, & legem viuendi, quam inclytus Chriſtianæ ſapientię ſignifer præelectus, Dei Confeſſor Franciſcus inſtituit, & præfixit vtriuſq; ſexus perſonis fidelibus, quæ vocantur de tertio Ordine, quibus ſpiritualia quædam dedit mandata, ſeu inſtituta, vt infra patebit. Itaq; norma, & lex viuendi quam illis donauit, merito regula nominatur. Nam vt aſſerit Gratianus in prima parte Decreti diſtinctione tertia regula dicta eſt, eo quod rectè ducit, nec aliquando aliorſum trahit. Alij verò dixerunt regulam dictam, vel quod regat, vel quod rectè viuendi normam, & legem præbeat, vel quia diſtorta prauaq; corrigat. Cum igitur norma, & lex iſta viuendi à ſancto Franciſco tradita, rectè ducat ad veram ſalutem, nec aliunde trahat, imo ſalubriter regat actus vitę humanæ, & viam iuſtitiæ doceat, diſtorta quoq; & praua redarguat, hinc rationabiliter regula nuncupatur. Quam qui fuerint aſſecuti, pacem cordis, & miſericordiam ab omnipotente adipiſcuntur. Denique quia in regula iſta aliqua continentur, circa quæ quæſtiones naſcuntur, & exhortationes neceſſariæ ſunt, idcirco venerabiles ac deuoti Sacerdotes, Miniſtri, & Patres Regulæ, & Ordinis huius, ſpecialiter generalis eorum Miniſter paruitatem meam frequenter atq; inſtanter rogare dignati ſunt, vt ſuper eorum regulam aliqua ſcribam, difficiliora elucidando, & circa vtiliora doctrinas morales, & exhortationes ſalubres addendo, ea quoq; quæ iam per Apoſtolica indulta addita ſunt regulæ veteri ac priori, concordando cum his, quæ in regula illa ſunt contenta. Horum ergo tam piæ ac humili poſtulationi pro poſſe ob[illegible]ſfacere cupiens, eius glorioſiſſimam illuminationem cordialiter inuoco, qui ſuper quietos, & humiles requieſcit.

B

C

De commendatione Regulæ perſonarum, de tertio Ordine. Articulus primus. D

QValiter magnus ille ſanctus, ac beatiſſimus vir Franciſcus motus fuit ad inſtituendum tertiam Regulam, & qualiter eam inſtituit, ex libro de mirabilibus actibus eius, & ex legenda ipſius cognoſcitur. Etenim iſtam tertiam Regulam ſpecialiter principaliterq; inſtituit pro ſecularibus, & coniugatis, ac laicis vtriuſq; ſexus perſonis. Quæ primo cum aſſumpſiſſent Ordinem illum, habitauerunt ſeorſum in domibus ſuis.

suis. Deinde quidam maiori feruore deuotionis accensi, cœperunt in simul demorari, & vitam aliqualiter communem ducere. In qua tamen conuersatione habuerunt aliqua
A propria. Nec erant ad paupertatem astricti, nec tria Religionis vota fecerunt, sed ex possessionibus, & manuum suarum vixerunt laboribus. Postremo adhuc ampliori sanctæ charitatis inflammati ardore, procurauerunt quidam eorum à summo Pontifice licentiam emittendi tria vota omni ordini substantialia. Quod faciendo, & vota eadem cum cæteris contentis in regula, adimplendo digne, ac merito nemine dubitante, inter Religiosos annumerantur. Isti ergo in hoc rationabiliter commendantur, quoniam iuxta doctrinam Apostoli. 1. Corint. 12. æmulati sunt carismata meliora, ad perfectionem tendendo, & viciniora saluti apprehenderunt. Insuper de laboribus suis viuenses, de eisdem eleæmosynas faciunt, hospitalitatem exercent, & opera exhibent pietatis. In quo sanctorum Patrum imitantur vestigia, qui de proprijs laboribus opera misericordiæ deuotissime impleuerunt. Quos sacratissimos viros Pater sanctus Bernardus vocat homines Cœlestes Angelosq; terrestres,

Sequitur textus Beatus Francisci, De tertio Ordine.

B

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis in Christo fratribus, & dilectis filiabus in Christo sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia, tam præsentibus, quam futuris salutem, & Apostolicam benedictionem. Supra Montem Catholicæ Fidei. Require hanc Bullam tom. 2 fol 8. litera D.

Expositio exordij tertiæ regulæ, vtpute de Fide Catholica. Articulus secundus.

PRæfatam tertiam regulam, à sancto Francisco traditam, summus Pontifex Nicolaus Quartus, redegit in formam, & approbauit. Hinc in exordio huius regulæ continetur. Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei. In quibus verbis Papa ex humilitate vocat se Episcopum potius quam summum Pontificem. Similiter ex humilitate se no-
C minat seruum seruorum Dei, quod intelligendum est de seruitute administrationis, & prælationis, quod est seruitus dignitatis, & superioritatis, non subiectionis. Hinc autem tam humilem titulum sanctus, & humilis Papa Gregorius Primo in suis Bullis atq; Epistolis posuit. Ad quod videtur habuisse occasionem ex verbis sancti Augustini, qui diu ante Gregorium in libris suis seruum seruorum Dei se nominauit. Dilectis filijs fratribus, & dilectis in Christo filiabus sororibus, Ordinis Fratrum de Pœnitentia, tam præsentibus quam futuris. Quamuis æqui sanctus Franciscus Ordinem istum instituit generaliter pro personis vtriusq; sexus, attamen dominus Papa vocat hunc ordinem specialiter ordinem fratrum, quia denominatio accipi solet à digniori. Dicitur quoq; ordo fratrum de pœnitentia, quia hic ordo primo, ac principaliter institutus est pro secularibus, & coniugatis, ac laicis, qui adhuc sunt imperfecti, insipientes animales, atq; quotidie defectuosi in multis. Idcirco sunt in numero pœnitentium constituti, &
D specialiter spectat ad eos quotidiana sua peccata quotidie deplorare, & pænitentiæ opera exerce. sicq; compunctioni insistere. Salutem in Patria Paradisi Cœlestis, & Apostolicam benedictionem in via huius exilij. Supra Montem Catholicæ Fidei, quam populos gentium, quæ ambulabant in tenebris, Discipulorum Christi syncera deuotio igne charitatis exestuans, verbo solicite prædicationis edocuit, quamq; Romana tenet, & seruat Ecclesia, solidum Christianæ Religionis positum noscitur fundamentum, nullis vnquam concutiendum turbinibus, nullis quassandum fluctibus tempestatum. Hucusq;

litera regulæ dependet, quæ cum sit aliqualiter intricata, in ordinem constructionis est redigenda. Est itaq; ordo verborum: Solidum fundamentum Christianæ Religionis, id est, Euangelicæ legis, nullis vnquam concutiendum turbinibus, id est, nulla persecutione, aut inquietudine hostium expugnandum, nullis quassandum fluctibus tempestatum, id est, nulla dæmonum tentatione, aut hereticorum, aut infidelium infestatione obruendum, vel superandum in toto. Hoc inquam Christianæ Religionis firmissimum, & inexpugnabile fundamentum noscitur positum, id est, collocatum, ac stabilitum supra Montem Catholicæ Fidei, id est, super altitudinem Fidei Christianæ. Et potest hoc loco per fundamentum Christianæ Religionis intelligi supernaturalis veritas fidei, cuius veritatis, ac fidei tanta est firmitas, vt dicat Apostolus ad Galathas quarto: Licet Angelus de Cœlo Euangelizet vobis præter id, quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Quam fidem syncera Discipulorum Christi, puta Apostolorum, deuotio exęstuans, id est, feruens igne charitatis edocuit verbo solicitę prædicationis populi gentium, id est, ipsos gentiles, qui ambulant in tenebris, ignorantiæ, perfidiæ, multiformiumq; errorum, ac idolatriæ ante conuersionem suam ad Christum. Quamque, id est, & quam Fidem Romana Ecclesia tenet, in corde, & obseruat in conuersatione, quoniã fides sine operibus mortua est. Hæc est etenim recta veraq; fides, absq; cuius consortio, id est, inhęsione atq; presentia nemo in conspectu altissimi acceptus redditur, id est, nullus homo viator efficitur Deo placens, & gratus. Quia, vt ait Apostolus. Hebreorum vndecimo sine fide impossibile est Deo placere, nemo gratiosus occurrit, id est, nullus se Deo placide, & cum gratia repræsentat. Quia, vt dicitur ad Hebręos vndecimo accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod quærentium se, renumerator sit. Hæc est, quæ salutis semitam præparat, id est, ad meritoriam operationem atq; ad vitam virtuosam disponit. Quæ operatio meritoria virtuosaue vita, vocatur semita salutis, quia est medium per quod itur, ad beatitudinem ęternam, ac peruenitur. Denique fides est fundamentum virtutum, & radix promerendi. Propter quod Aba. cap. 2. ait: Ecce qui incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso. Iustus autem in sua fide viuet. Isaias quoq; Propheta. cap. 21. ait: Qui incredulus est, infideliter agit. Et charitas tamen est principalis origo, ac ratio meritorie operandi. Et fęlicitatis æternę præmia grandia pollicetur. Fides namq; est oculus mentis, per quem nunc aliqualiter intuemur, ac firmiter credimus ea, quæ Deus nobis promittit in scripturis adipiscenda in Cœlis. De quibus loquitur, Paulus Apostolus. 1. Cor. 2. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus ijs, qui diligunt eum. Quid enim gloriosus, ac liberalissimus Deus pręparauit dilectoribus suis nisi seipsum, & sui ipsius claram, ac beatificam visionem, suauissimam fruitionem perpetuam atq; tutissimam possessionem? Illud est grande, ineffabile, & essentiale pręmium omnium electorum in Cœlo, & vltra istud sunt multa in cœlo accidentialia pręmia, vtpote Christi humanitatem glorificatissimam atq; pulcherrimam intueri, beatissimam Virginem Mariam & vniuersos ciues cęlestes conspicere, atq; eorum iucundissimo vti consortio, omnium quoq, ciuium supernorum felicitati, & gaudijs communicare. Ad hęc etiam pręmia pertinent dotes corporis glorificandorum, videlicet impassibilitas, claritas, agilitas, & subtilitas. Cum igitur tanta nobis pręmia desuper promittantur, debemus omnem torporem negligentiamq; abijcere, & diligenti, ac feruido corde omnipotenti iugiter Deo seruire. Cui tamen deseruiendum est potius propter propriam eius maiestatem dignissimam, & honorabilitatem immensam, quam propter pręmia iam pręfata, cum ipse Deus sanctus, & æternus sit primum, & summum honorabile. Ideoq; gloriosus Christi Confessor beatus Franciscus, huius ordinis institutor, viam accedendi ad dominum verbo pariter, & exemplo demonstrans. Via accedendi ad dominum in generale loquendo est duplex, videlicet obseruatio pręceptorum Dei, de qua ait Saluator. Matth. 19. Si vis ad vitam intrare, serua mandata, & Euangelicorum adimpletio consiliorum, de qua rursus loquitur dominus. Qui vult venire post me, abneget

neget semetipsum, & tollat crucem suam cotidie, & sequatur me. Item Lucę 14. Qui
A non renunciauerit omnibus,quę possidet,non potest meus esse discipulus. Vtranq; hanc
vitam monstrauit sanctus Franciscus verbo pariter, & exemplo, imo vt aptius loquar,
exemplo pariter, & verbo, quoniam tanquam verus Christi Discipulus cœpit facere, &
docere. Etenim antequam cœpit prędicare per biennium iuit quotidie per Ciuitatem
Assisij publicè mendicando, & in profundissima humilitate, compunctissima contritione,
maxima paupertate atq; acerrima sui corpusculi afflictione.& cęterarum executionè
virtutum Deo seruiuit, & proximos ędificauit. Deinde cœpit congregare duodecim
primos fratres, ac socios suos. Deinde approbato ordine suo,orsus est publice sermocinari
ad plebem. Porrò ad Deum vbiq; pręsentem acceditur non corporis gressu, sed
mentis actu, hoc est,credendo,diligendo,& cordis conuersione ad ipsum,de quo accessu
hortatur Apostolus ad Hebræos decimo capite: Accedamus cum fiducia ad thronum
gratiæ eius. In ipsius fidei sinceritate suos filios erudiuit, id est, eos quibus prædicauit,
& specialiter personas ordinum suorum docuit habere fidem sinceram, ita vt fidei eorum
nullus error,aut falsitas misceretur. Fides namq; est prima virtus,per quam homo
constituitur in veritate omnium necessaria ad salutem. Ipsa quoq; veritas summa, quę
B Deus est, per fidem incipit habitare in nobis. Ideo diuinus Dionysius septimo capitulo
de diuinis nominibus ait. Fides est manens, & stabile credentium fundamentum,collocans
eos in veritate, & veritatem ipsis. Hinc vas electionis sanctus Apostolus Paulus
ad Ephesios tertio capite disseruit: Christum per fidem habitare in cordibus nostris.
eosq; illam confiteri constanter, tenere firmiter,& opere voluit adimplere,id est,sanctus
Franciscus admonuit eos quos docuit, vt Fidem Catholicam tempore opportuno confiterentur
ore cum constantia animi. Nam vt scribit Apostolus ad Roma.decimo capite:
corde creditur ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem. Potissimè autem tenetur
quilibet Christianus fidem catholicam profiteri,confiteri,seu recognoscere,quando
interrogatur,vel examinatur de ea,vt quando infidelis aliquis cœpit fidelium fidem corrumpere,
aut fidem in proximis periclitari videt,vt in secunda secundę quęstione tertia
sanctus Thomas declarat. Hinc Filius Dei testatur: Qui me confessus fuerit coram
C hominibus,confitebor,& ego eum coram Patre meo. Qui autem me erubuerit,& meos
sermones, hunc filius hominis erubescet,&c. Deniq: fidem tam constanter profiteri debemus,
vt parati simus potius mori quam fidem negare, imò coram Deo sic stare tenemur.
Voluit quoq; Franciscus suos quos docuit, firmiter tenere, id est,immobiliter,ac
certissimè assentire Fidei Christianę,& cunctis quę sacra Scriptura & determinatio Ecclesię
docet esse credendum. Hinc Antiss[illegible] in exordio summę suę:
Sicut vera dilectione diligitur Dominus Deus super omnia propter seipsum, sic vera fidè
acquiescitur primę veritati super omnia propter se. Iccirco nil certius fide,& ita fides,
cum nil certius habeat, probari non potest. Voluit rursus beatus Franciscus, vt fidem
opere adimplerent, id est, taliter conuersarentur sicut fides requirit,quatenus vita,
& opera essent fidei consona,& ipsi fideles tam spiritualem,& altam habeant conuersationem,quam
spiritualem,& sublimem possident fidem. Nam vt Iacobus ait Apostolus
D cap. 2. Sicut corpus sine anima mortuum est,ita fides, quæ non habet opera mortua est
in seipsa. Hinc rursum,cap.4.Non auditores legis sunt iusti apud Deum,sed factores legis
iustificabuntur. Et iterum cap. 1. Estote factores verbi,& non auditores tantum,
fallentes vosmetipsos. Nempe de inobedientibus, quorum conuersatio contraria est fidei
eorum, asserit Paulus ad Titum. 1. Dicunt se nosse Deum,factis autem negant,cum
sint abominati, & reprobi, vt per eius semitam, id est per fidei obseruantiam salubriter
incedentes,merentur post vitæ præsentis ergastulū æternę beatitudinis effici possessores.
Quod ait,merentur,non est referendum ad verba illa subiuncta,post vitæ præsentis ergastulum,quia
post vitam hanc non locus,aut tēpus merendi,seu meritorum,scilicet præmiorum,sed
referendum est ad verba illa præhabita,vt per eius semitam salubriter incedentes.

dentes, quia ex fide bene agendo merentur vitam æternam. Vt sit sensus, Mereremur effici possessores æternę beatitudinis post ergastulum vitę pręsentis, id est, egressum à corpore, quod est quasi carcer.& exilium animæ. Propter quod orat vir sanctus. Psal. 141. Educ de custodia, (vbi alia translatio habet de carcere) animam meam. Et beatus Apostolus exclamauit ad Roma. 7. Infelix ego homo.quis me liberabit de corpore mortis huius? Itaq; viuendo ex fide,meremur effici possessores ęternę salutis. Vt etenim Guilielmus Parisiensis docet in libro de fide, & legibus: Per fidem sacrificat seipsum homo Deo, dum proprium intellectum subdit authoritati scripturæ assentiens veritati fidei propter Deum,quas nequaquam apprehendere potest. Propter quod dixit Apostolus secunda ad Corin. 10. In captiuitatem redigentes omnem intellectum omnem in obsequium Christi. Hinc viri ingeniosi, & eruditi, qui propter argumenta Hereticorum, & rationes Philosophorum,ac proprias considerationes subtiles,nequaquam recedunt à fide, habent pręcipuum fidei meritum, dummodo in charitate existant,prout in secunda secundæ quęstione secunda Thomas declarat. A

Expositio de receptione ad ordinem. Articulus tertius. B

POst verba præhabita.Dominus Papa subiungit in regula. Nos igitur ordinem ipsum opportunis fauoribus prosequi cupientes,id est tertium ordinem honorare atq; firmare optantes,statutis ac modis ei conuenientibus.& ad eius augmentum benignius intendentes,id est valde pię aspicientes,quid scilicet magis congruat ei,ac eius professoribus. Porrò regula dicitur ordo,quia in regula traditur forma ordinatissime conuersandi? Et quoniam professores regulæ in omnibus habere se debent valde ordinate,& congruenter,vnumquodq; opus suę vocationis suo loco aptoq; tempore exequentes cum discrimine,& recta intentione ex syncero Dei amore,sicut hortatur Apostolus: Cor.14.Omnia decenter, & secundum ordinem fiant in vobis in vobis. Et rursus: ad Roma. 12. Rationabile obsequium vestrum, inquit, & di cretum fit statuimus, id est ordinamus,vt omnes personæ quas ad seruandum huiusmodi vitæ formam, id est hanc tertij ordinis regulam assumi contigerit,ante assumptionem,seu receptionem ipsorum,de Fide Catholica, & obedientia erga præfatam Ecclesiam diligenti examinatione subdantur,id est diligenter examinentur a ministris ad quos pertinet illos recipere,an sint sani in fide,ac veri catholici, atq; obedire parati præceptis Romanæ, ac vniuersalis Ecclesiæ. Quia nisi tales existerent, periculosum esset ipsos recipere, cum possent inficere alios, presertim cum idiotę, & simplices faciliter decipi soleant à versutis hęreticis impijsq; rebellibus. Hinc,& Apostolus.2.Thessal.3.orauit liberari à malis,ac importunis hominibus,& à fra falsis,non ne ipse inficeretur ab eis,sed ne alij. Verumtamen non est necesse,vt laici,aut tribus simplices recipi cupientes,examinētur de fide,multū curiosè,& exquisite,nisi forte essent suspecti de hęretica prauitate, sed sufficit, vt inquiratur ab eis,an credant omnes articulos fidei, & quicquid Romana,ac vniuersalis Ecclesia docet esse credendum. Et si eam professi firmiter fuerint. id est,si stabiliter confiteantur Fidem Catholicam esse veram,& Romanam Ecclesiam esse caput,& matrem omnium cęterarum Ecclesiarnm,vniuersalē quoq; Ecclesiam infallibiliter regi à Spiritu sancto,vereq; crediderint,omnia ista. admitti, seu recipi poterunt,ad eandem,regulam tertiam,dummodo aliunde fuerint apti ad eam,vtpote in naturalibus donis satis bene dispositi,ad exercendum,& sustinēdum ea,quæ ad præfatam regulam spectant. Pręcauendum est solicite,ne quis hęreticus,aut suspectus de hęresi,pręsertim susp tione probabili,aut violenta,seu vehementi.aut & infamatus, id est de hęresi diffamatus, ad vitę huius obseruationem quomodolibet admittantur, id est talis nullo modo est admittendus, aut recipiendus ad obseruationem vitæ tertij ordinis nisi primo resipisceret pœniteret,ac de pristinis suis erroribus.aut sufficiēter expur- D

expurgaret se,de sua diffamatione. Et si talem inueniri contigerit extitisse receptũ,id est si ministri inuenerint aliquem à se receptũ,fuisse, ante suam receptionẽ,& adhuc esse hereticum,aut de hęretica prauitate suspectũ,aut veraciter,seu probabiliter diffamatũ. Assignetur ille quantotius inquisitoribus prauitatis hęreticę puniendus, prius tñ est pie, ac feruide sapienterq; admonendus. ac instruendus,vt à suo resipiscat errore,& pœnitentiã condignã agat,sicq; verbis.& factis ostendat,se esse catholicũ. Porro inquisitores hęreticę prauitatis non puniunt infideles. mortem corporalẽ infligendo,cũ sint spirituales,& Ecclesiastici viri,sed incarcerando,aut simili modo. Interdũ verò hęretici traduntur iudicio seculari, sic tñ vt prius degradẽtur, aut clericali priuilegio spoliẽtur si in sacris fuerĩt,aut clerici extiterint. Cum autem fraternitatem huiusmodi. id est congregationem, seu societatem tertij ordinis quis ingredi, seu intrare voluerit.id est instanter petierit. Ministri ad receptionem talium deputati,eius officium,statum,& conditionem solerter explorent,id est prudenter inquirãt,ac pensent an scilicet sit liber,an seruus,an solutus,vel cõiugatus, & verum prius fuit in aliquo ordine. Quid autem propriè loquendo faciat in hominibus statum,& quid gradum,& penes quid attendatur officiorum distinctio. Thomas pulchre declarat in secunda secundæ quæstione centesima octuagesimatertia, quæ non oportet hoc loco describere. Et sibi fraternitatis eiusdem onera, & præcipuè alienorum restitutionem apertius exponentes. id est præfati ministri multum clare exponant personæ, ingressum ordinis postulanti, obseruantias, ac statutæ regulæ quam cupit subire. Et pręsertim dicatur ei,quod oporteat eum restituere,si habuerit aliquam bona iniusta. Hęc omnia proponẽda sunt ei,vt melius deliberet,nec incõsulte subeat incognitum opus, ne postea doleat inde,atq; apostatet. Ideo dicit Apostolus ad Timo.5.id est sine præiudicio, id est primo rationis.ac discretionis iudicio nihil facias. In Eccl.32.cap. quoq; scriptum est: Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis. Quibus premissis, si eidem placuerit, iuxta modum huiusmodi,id est secundum formam seu processum iam tactum. Induatur, & de alienis id est de bonis iniustè adeptis si qua, id est si aliqua talia,fuerint apud eum,id est in sua potestate.ac possessione,satisfacere studeat in pecunia numerata, id est restituendo huiusmodi bona pro posse in certa, & integra summa pecuniæ,vel aliquo equiualente.vel eadem bona reddendo. Vel secundum exhibitam pignoris cautionem. Ponendo videlicet pignus sufficiens apud eum, cui satisfacere obligatur, aut aliter contentando eundem. Non enim dimittitur peccatum, nisi aliquo secundum Augustinum modorum horum restituatur ablatum. seq; nihilominus proximis reconciliare procuret, id est conetur,& satagat seipsum reconciliare ijs, quos offendit, irrogando eis iniuriam,aut lęsionem, quibus congrue fieri potest, veniam petere debet. & satisfacere eis iuxta mensuram iniuriæ ipsis illatæ.nisi voluerint ei omnino ignoscere etiam pœnam propter Deum. Hinc quippe apud Matth. 5. cap.ait Saluator. Vade prius reconciliare proximo tuo,&c.

De professione personarum tertij Ordinis. Articulus quartus.

QVibus omnibus ad effectum productis.id est,persona recepta atque induta in tertio ordine, prout in præcedenti est declaratum articulo,post vnius anni spacium cum aliquorum discretorum fratrum consilio, si is videtur ipsis idoneus, recipiatur hoc modo,id est, si persona illa per annum in ordine laudabiliter conuersata,apparuerit fratribus discretioribus apta ad permanendum in ordine, recipiatur ad professionem,cum ipsorum discretorum Fratrum consilio sub hac forma.Est autem consuetudo apud Religiosos, quod nouicij monachis non profitentur,nisi anno nouiciatus completo. Interdum tamen ex speciali casu, & rationabili citius profitentur ex dispensatione,cuius authoritas solet esse commissa superioribus ordinis. Deinde forma professionis subiun-

subiungitur. videlicet vt promittat se diuina præcepta omnia seruaturum ac etiam satisfacturum, vt conuenit de transgressionibus quas contra hunc viuendi modum commiserit, cum interpellatus ad visitatoris, extiterit voluntatem. Hæc est forma professionis tertiæ regulæ secundum primam eius institutionem a Sancto Francisco factam, qui, & hanc professionis formam instituit quam summus pontifex approbauit. Itaque persona tertię regulæ profitetur hoc modo. Ego. N. promitto quod obseruabo omnia diuina præcepta, & satisfaciam pro transgressionibus quas commisero contra hunc modum viuendi. id est, contra tenorem regulæ huius: satisfaciam inquam ad voluntatem, id est, secundum dictamen aut iussionem visitatoris, cum fuero interpellatus, id est, euocatus seu requisitus ab eo ad satisfaciendum pro culpa per debitam castigationem seu persatisfactoria opera. Culpæ nanque debetur pœna, ne peccatum maneat impunitum. De hac professione, & eius qualitate infra plenius dicam. Et huiusmodi. ab, eo facta promissio per manum publicam in scriptis redigatur, professio hæc facta a persona ordinis huius, statim in loco professionis describatur per manum notarij, in perpetuum testimonium veritatis, ne persona talis possit postea professionem suam negare, & si negauerit eam, Instrumento publico conuincatur. Et item, vt valeat ad obseruantiam suæ professionis per rigorem iuris compelli, si quod absit, facta fuerit proterua atque rebellis. Alio autem modo nullus a ministris recipiatur eisdem, id est, absque huiusmodi scripti confessione ministri regulæ huius neminem ad professionem suscipiant, nisi visum eis aliter fuerit, id est, nisi rationabiliter iudicauerint aliter esse agendum, conditione personæ ac ipsius constantia sollicita consyderatione discussis, id est, sollicite consyderando ac discutiendo qualitatem atque instantiam personæ ad professionem accipi postulantis, agnouerint eam esse tam bonam virtuosam ac stabilem, tanquam humiliter ac feruenter institisse pro susceptione ad professionem, vt satis probabile sit quod post suam professionem perseuerabit, & bene se habebit in ordine, ideoque non sit necessarium facere tale scriptum. Ordinamus præterea statuentes, vt nullus post ipsius fraternitatis ingressum, eandem egredi valeat ad seculum reuertendo, id est, hoc quoque mandamus, vt nulli personæ professæ in hoc tertio ordine liceat relinquere societatem, & regulam ordinis huius redeundo ad vitam secularem, quia hoc esset professioni suæ contrarium ac violatio promissionis solemnis, apostasiæq; species atque de vita religiosa ad vitam reuerti mundanam. Et contra illud verbum Apostoli ad Rom. 12. cap. Nolite conformari huic seculo. Imo hoc esset redire ad vomitum contraque beatissimus princeps Apostolorum in sua secunda ait canonica caput. 2. Melius erat non cognoscere viam iustitiæ, quam post agnitionem retrorsum reuerti. Contingit enim illud veri prouerbij. Canis reuersus est ad vomitum, & sus lota in volutabro luti. Insuper esset. & contra illud Deutero. 23. cap. Quod semel egressum, est delabijs tuis, obseruabis. & facies sicut promisisti domino deo tuo. Veruntamen per istud non prohibebatur persona tertij ordinis nondum coniugata matrimonium contrahere, quoniam non promiserūt nisi quod in præhabita continetur professione, quia in statu coniugali poterant regulam obseruare, iccirco persona professa contrahere potuit, dummodo persona cum qua contrahere disponebat, voluerat assentire quod regulam obseruaret persona illa professa, etiam in statu coniugij. Non enim apparet quod sanctus Franciscus aut pontifex summus intendebat per primam illam professionem obligare profitentem ad perpetuam castitatem. Posset tamen habere transitum liberum ad religionem aliam approbatā ab Apostolica Sede, dummodo illa alia religio sit altior atq; perfectior religione tertię regulæ: aliter non liceret sine dispensatione, cum ad Cor. 12. cap. dicat Apostolus. Aemulamini charismata meliora. Itemque ad Hebræ. 6. cap. Intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem feramur. Mulieribus vero viros. id est, Maritos. habentibus nisi de ipsorum virorum licentia, & consensu non pateat ad consortium dictæ fraternitatis ingressus, id est, ad societatem conuersationem seu professionem tertiæ regulæ non suscipiantur.

A piantur. Nam teste Apostolo. 1. ad Cor. 6. cap. & ad Eph 5. cap. Vir cap. est mulieris: nec sine viri consensu potest vxor se obligare ad obediendum alteri, quam cui ex iure diuino seu statuto Ecclesiȩ obedire tenetur Neque ad specialia ieiunia aut abstinentias potest se sine mariti sui consensu astringere. Et de hoc originaliter scriptum est in libro. Numerorum. 30. De qua materia Raimundus. Iohannes durandus, & alij in suis summis diffusius scribunt. Ad quæ omnia comprobanda possunt ex decreto plurima allegari, sed breuitati studendum est. Hęc itaque de professione personarum tertij ordinis secundum primā earum institutionē probata sunt. Nunc vero ex apostolicę sedis indulto præductæ professioni addunt promissionem trium votorum omni religioni monasticę substantialium. Vtpote obedientiæ, paupertatis, & castitatis. Nec ista tam virtuosa additio prætactæ professioni repugnat, sed eam perficit, & coarctat: quia in statu coniugali & seculari non potest additio ista seruari, nec competit nisi his qui mundum, & ea quæ

B mundi sunt, omnino relinquuntur, atque ciuiliter moriuntur. Præterea certum est quod hi qui tria hæc vota profitentur, & digne implere conantur, multo facilius possunt illam primam professionem implere, quam qui in statu sunt coniugali, aut hi qui propria habent, nec sub obedientia viuunt, ex voto: imo vt infra patebit talibus difficillimum est primam illam implere professionem. Iccirco additio ista consona est, atque accommodata primæ illi professioni, quia per trium votorum emissionem, & impletionem prima illa professio expeditius excellentiusque impletur. Qui enim perpetue continere promisit, nec aliquid proprium habet, expeditius, & perfectius vitare potest auaritiam, & incontinentiam, quam qui habet, & capere potest vxorem, & propria possidet. Imo vt in tractatu de Ecclesiastico cœlibatu Cancellarius Parysiensis differuit, facilius est in religione penitus continere, quam in statu coniugali castitatem coniugalem seruare: hoc est, non nisi moderate ac licite propria vti vxore. Præterea ex Apostolicæ sedis indulto est concessum tertio ordini, & priori eius regulæ additum, quod nullus recipiatur ad habitum, & obseruantiam professionemque; ordinis, nec receptus promoueatur, nisi de expresso consensu generalis ministri, ac proprij seu specialis ministri præsidentis congre

C gationi, in qua quis postulat recipi. Nec istud discordat a tenore regulæ, in cuius secundo capitulo continentur: Cum autem fraternitatem huiusmodi quis intrare voluerit, ministri ad receptionem talium deputati, eius officium, statum, & conditionem explorent, &c. quia in apostolico illo indulto per ministros ad hoc deputatos, intelligendi sunt gñales ministri, & item minister proprius congregationis, in qua quis suscipi petit. Gñalis vero minister in congregatione cui specialiter præest, videtur vtriusque ministri personam gerere vicem supplere, ita quod ipse solus in propria domo possit personam accipi cupientem accipere, præsertim cum fratrum discretorum consilio, & consensu.

Quod personis tertij ordinis non liceat ire ad aliam religionem nisi strictiorem, neque ad strictiorem nisi vbi regularis obseruantia viget, ac disciplina debita obseruatur. Articulus. V.

D

QVaIiter intelligendum sit quod in tertio capitulo regulæ legitur, præcedenti articulo fuit expositum, vt pote quod ingressus fraternitatem tertij ordinis liberum habeat transitum, si voluerit, ad religionem aliam approbatam, innuitur, & constat ex tenore indulti apostolicæ sedis, prefato ordini tertio concessi, in quo inter cætera dicitur. Quibus videlicet personis tertiæ regulæ nequaquā licere volumus, de ipsa religione nisi ad aliam arctiorem, & ordinem strictiorem vbi regularis obseruantia & disciplina obseruatur exire. Istud essentiale, iussu ac prouidum domini Papæ Eugenij quarti præceptum, fundatur directe, & immediate in iure diuino, vt patet in expositione pręcedentis articuli, quoniam æmulari debemus charismata meliora, & ad per

B fectiora

fectiora moueri ac tendere. Quod ad religiosos potissime spectat, qui ex sua professione tenentur ad perfectionem cotidie proficisci. Quoniam status religiosorum est status per fectionis acquirendæ, quemadmodum status episcoporum est status perfectionis adepta, vt Alexander de Hales, & alij concorditer protestantur. Veruntamen si dominus Papa istud præceptum non expressisset, potuisset forsitan dubium esse, in personis de tertia regula liceret intrare aliam religionem approbatam altiorem, & strictiorem, vbi tamen obseruantia regularis non viget, certumque esset quod hoc non liceret in foro conscientioso, quod est forum interius propter prætacta motiua: sed an liceret in foro contentioso, quod est forum exterius, posset fortassis dubium esse, quia in regula sicut iam patuit non exprimitur quod in religione approbata, quam possent intrare, debeant obseruantia, & disciplina vigere, vbi intrauerint. Nunc vero nulla de hac re manet quæstio, iccirco personæ tertij ordinis, quæ exeunt suas congregationes in quibus obseruantia regularis consistit, & alium intrant ordinem, quamuis strictiorem, vbi non viget obseruantia, iniuste ac stolide agunt, & perdunt seipsos, atque grauissime peccant. Est quę ingratum secundum Berna. spiritui sancto quicquid in alio egerint ordine, neglectis ijs ad quæ ex prima professione tenentur. Enormiter quoque peccant religiosi regulariter nó viuentes, qui personas illas recipiunt, & eas secum damnationi æternæ inuoluunt. Nec possunt ers conscientia bona tenere. Sed, & ministri tertiæ regulæ regulariter conuersantes, habent ius repetendi personas huiusmodi. B

Qualiter intelligenda sit forma prætactæ professionis personarum tertij ordinis Articulus sextus.

VT patuit articulo quarto, professio tertiæ regulæ à beatissimo Francisco instituta ac tradita, est promittere obseruare omnia diuina præcepta. Et hæc est prima pars professionis illius. Secunda pars satisfacere, vt conuenit de transgressionibus quas quis contra hunc modum viuendi commiserit, cum interpellatus ad visitatoris extiterit voluntatem Tertia pars professio nis eiusdem est, quod iam ex indulto summi pontificis addunt promissionem solennem ad obseruandum tria substantialia religioni. Videtur autem intentio sancti Francisci, qui primo hanc regulam pro coniugatis laicisque instituit fuisse, vt personę tertiæ regulæ in primis per votum se obligarent ad ea quæ sunt necessaria ad salutem, hoc est, ad diuinorum obseruantiam preceptorum: deinde ad subeundum debitam disciplinam, pœnam seu satisfactionem pro egressibus contra regulam commissis seu admissis, iuxta visitatoris arbitrium, Præterea ad intelligendum primam huius professionis partem oportet scire diuinorum præceptorum quedam sunt affirmatiua, & illa præcipiunt bona fieri, & obligant semper, non tamen ad semper. i. non pro qualibet temporis parte, quoniam homo non potest omni hora seu indesinenter insistere actionibus virtuosis: sed obligant omni tempore opportuno, quo scilicet dictus aut recta ratio vel superior iubet aliquid fieri. Alia diuina pręcepta sūt negatiua, quę scilicet prohibent fieri mala: & illa præcepta obligant semper, & ad sēper quoniā nunquam licet facere mala seu vitiosa. Sic que decem præceptorum tria sunt affirmatiua vt pote Vnum cole deum, Sabbata sanctifices, habeas in honore parentes. Alia septem sunt negat ua, vt pote n c iures vana per deum. Non sis occisor, non fur, nec mæchus, nec testis iniquus, & c Quemadmodum ante tria illa præcepta affirmatiua directe præcipiunt facere bona, & ex consequenti prohibent fieri mala, quia cum dicitur, vnum cole deum prohibetur cultus idolorum: sic negatiua præcepta directe prohibent fieri mala, atque, ex co sequenti præcipiunt facere bona malis illis contraria, sicut cum dicitur, Non iures vana per deum, non solum prohibetur periurium ac vana iuratio, sed etiam iubetur, vt rationabili causa ex gente iuretur per verum deum, iuxta illud Deut. 6. Dominū C D

Deum

Deum tuum timebis, ac per nomen eius iurabis. Et istud declarant doctores super se-
A cundum sententiarum. Deinde aduertendum, quod in prima secũdæ quæstione centesima describit Thomas: Precepta moralia inquiens, ex dictamine naturalis rationis vim, & efficatiam habent, maiorem tamen vim, & authoritatem habent ex institutione diuina. Et horum præceptorum triplex est gradus. Nam quædam sunt communissima & maxime manifesta, sicut mandata de dilectione dei, & proximi. Alia vero sunt magis determinata, quæ tamen quilibet popularis potest faciliter intelligere, vt sunt præcepta decalogi. Alia autẽ sunt non ita faciliter manifesta, sed sapientibus solum. Et illa sunt præcepta moralia superaddita decalogo seu decem præceptis, & reducuntur ad decem præcepta. Nam ad primum præceptum decalogi, quo prohibetur cultus alienorum deorum adducuntur ac reducuntur præcepta prohibitiua eorum quæ ordinãtur in cultum idolorum, vt cum dicitur in Deut. 18. Non inueniant in te maleficus aut incantator, nec qui phytones consulat, aut diuinos, aut qui quærat à mortuis veritatem. Porro secundo præcep-
B to periurium prohibenti subadditur prohibitio blasphemiæ, vt in Leuitico capite. 4. Prohibitioque falsę doctrinę, vt in Deuterono. capite 11. Tertio præcepto superadduntur omnia ceremonialia legis, ad quæ tamen in euangelica lege non obligamur. Quarto præcepto quod est de honoratione parentum, superadditur preceptum de honoratione senum, cum dicitur Leuit. 19. Coram cano capite consurge, & honora personam senis. Et vniuersaliter omnia præcepta inducentia ad reuerentiam exhibendam maioribus, vel ad exhibenda beneficia minoribus. Quinto præcepto, quo prohibetur homicidium, additur prohibitio odij, & cuiuslibet læsionis contra proximum, vt cum Leuit ci. 19. dominus ait: Ne oderis fratrem tuum. Et cum iterum iubet. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Sexto præcepto, quo adulterium prohibetur, superadditur præceptum de prohibitione meretricij, ac vitij contra naturam, & omnis illegitimæ copulæ
C carnalis. Septimo præcepto, quo furtum vetatur, adiungitur præceptum prohibitionis vsuræ ac fraudis, & omnis calumniæ ac rapinæ. Octauo præcepto, quo falsum testimonium prohibetur, additur prohibitio falsi iudicij mendacij atque detractionis. Alijs uero duobus præceptis nulla alia adiunguntur quia per ea omnis praua concupiscentia prohibetur. Hæc Thomas. Qui etiam in præfata summa declarat, & asserit, quod lex diuina dat præcepta de actibus uniuersarum uirtutum. Ex his elici potest quid in prædicta professione personarum tertij ordinis intelligendum sit per diuina præcepta. Nempe per diuina præcepta potissime intelligenda sunt duo charitatis præcepta, deinde præcepta decalogi, & consequenter præcepta moralia quæ adducuntur in scripturis ac reducuntur ad illa, imo etiam præcepta legis naturalis, in quantum Christus in Euangelio ea tradit, dicendo Matt. septimo. Omnia quæcunque uultis ut faciant uobis homines, ita, & uos facite illis. Hæc est enim lex, & prophetæ. Ex quo præcepto legis naturalis affirmatiuo, sequitur aliud legis naturalis præceptum negatiuum, quod exprimitur Tobiæ quarto, quo scriptum est. Quod ab alijs oderis fieri tibi, uide ne aliquando facias alteri. Itaque per diuina præcepta intelligũtur præcepta charitatis dei, & proximi, præcepta de-
D calogi, præcepta legis naturalis iam tacta præcepta aliarũ uirtutũ, quæ hominibus necessariæ sunt ad salutem, uidelicet præcepta a deo tradita in scripturis de humilitate, patientia, mansuetudine, iustitia, pietate, discretione, fide, spe, temperantia, fortitudine, latria, cæterisque uirtutibus habendis, atque de uitijs contrarijs fugiendis, ad quæ omnia se astringunt personæ de tertia regula in sua professione. Et insuper uouent se emendationi, & satisfactioni exponere, & offerre pro excessibus quos incurrerint contra regulam suam, siue per commissionem siue per omissionem. Nam quod in forma professionis habetur de transgressionibus quas contra hunc modum uiuendi commiserint &c. Intelligendum est etiam de iniquitatibus, quas per omissionem contra suam regulam incurrerint. Quem admodum enim regula uiolatur, & deus offenditur per commissionem mali, puta eorum quæ fieri prohibentur, ita per omissionem boni, ut si quis

non faciat quod ei suus superior iubet. Postremo, vt tactum est, vltra hæc communiter nuncin terris istis perpetuam castitatem, paupertatem, & obedientiam, de cuius professionis intellectu intradicetur. A

Quod professio tertiæ regulæ sit multum stricta, & ardua, si bene pensitur. Articulus, septimus.

SIcut doctores communiter concorditerque testantur, votum plus obligat quam iuramentum.& maxime votum solenne,quale est professio religiosorum.Ideo violatio talis voti enormior culpa est, quam periurium. Hinc in secunda secundæ quæstione 88. loquitur Sanctus Thomas: Ad fidelitatem pertinet, quod homo promissa sua adimpleat, maxime quo ad deum,cui fidelitatem tenemur, tum ratione sui dominij, vt pote qui ipse est altissimus Deus, & rex. tum ratione suscepti beneficij.Nam multa,& maxima beneficia ab ipso suscepimus.Vñ. maxime obligatur hō vota deo facta persoluere. præsertim, cum fractio voti sit species infidelitatis. Hinc rursus testatur. Obligatio voti causatur ex fidelitate quā deo debemus, videlicet, vt ei soluamus promissa. Obligatio autē iuramenti causatur ex debito reuerentiæ,quia Deo tenemur, vt scilicet,verificemus quod per ipsum iurauimus. Infidelitas autē oīs irreuerentiam includit, non e conuerso: ideo votum ex sua ratione plus obligat quā iuramentum, potissime cum infidelitas serui ad dominem sit irreuerentia maxima. Cum igitur personę tertij ordinis professæ sint. obseruare omnia præcepta diuina, constat quod quotiescumque trangressæ fuerint quodcunque diuinum præceptum toties fragant, & violent suam professionem, quod iuxta nunc introducta est, peccatum grauissimum. Nam transgrediendo preceptum quodcunque, non solum mortaliter peccant præuaricando præceptum,sed, & plus quā mortaliter vel valde mortaliter, votum frangendo. Propterea valde necessarium eis est, vt sint coram deo iugiter custoditi ac timorati in omnibus, ne aliquid committant aut omittant contra diuina præcepta, præsertim cum tanta sit humana fragilitas, ut cito atque faciliter incidat culpam mortalem, nisi sit multum diligens coram Deo, atque solicita ad uitandum uenialia mala. Propter quod dixit saluator: Arcta est uia quæ ducit ad uitam, & pauci inueniunt eam. Præterea inter diuina præcepta etiam conputatur quod Christus ait in euangelio Lucæ. 10. cap. suis uicarijs: Qui uos audit, me audit, & quis uos spernit, me spernit. Multa enī in scripturis posita sunt præcepta, quamuis non exprimantur per modum præcepti, ut est illud Exo.20. cap. Non periurabis. Et item illud Deut.6. cap. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruies. Sicque uirtute præcepti illius, tenentur uniuersi fideles obedire Ecclesiæ ac suis prælatis. Ex quo sequi uidetur quod personæ tertiæ regulæ ex sua professione etiam sint astrictæ ad obseruandū præcepta Ecclesiæ. Insuper saluator. Math.5. Perficiens,& exponens pręcepta Mosaicę legis. multa addit. inter cętera dicens: Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. Ego autem dico uobis,quia omnis qui irascitur Fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit Fratri suo, Racha, reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis.Deinde multa ardua præcepta subiungit ibidem, uidelicet de reconciliando fratre offenso. De concupiscentia refrenanda,de abijciendis membris scandalisantibus, de inimicis, & persecutoribus diligendis. De uana gloria euitanda.Alibi quoque Mat.18.cap. ponit strictum arduumque preceptum, de fraterna correptione, quod ut Antisiodorēs scribit in summa sua paucissimi debite implent. Et hæc omnia inter diuina computantur præcepta.

Quod

A *Quod sicut professio tertiæ regulæ est ex vna parte multum rigorosa, & ardua, ita exalia parte sit valde fructuosa ac meritoria. Articulus. octauus.*

ALexander de Hales in summa sua sapienter declarat quod actio uirtuosa est tanto uirtuosior. & deo acceptior, & tanto plus meritoria fælicitatis æternæ quo ex pluribus ac altioribus procedit uirtutibus. Ideo religiosi qui implent diuina præcepta, non solum ex obligatione mandati, sed etiam ex debito uoti multo plus promerentur. quã alij. Denique uotum implere est actus uirtutis, quæ latria nuncupatur. quę deo cultum ceremoniamque impendit; ut Tullius ait: Et est inter uirtutes morales præcipua, B theologicis quoque uirtutibus multum similis ac propinqua. Ideo diuina implere præcepta, non solum ex charitate, & iustitia, sed ultra hoc etiam ex latria, est ualde meritorium, & præclarum. Nam, & per uotum uoluntas quasi immobiliter conuertitur Deo, & plenius ei subijcitur, imò se integre offert deo. Proptærea libro de similitudinibus ait Anselmus: Sicut plus confert qui arborem tribuit simul cum fructibus, quam qui præstat fructum arboris tantum ita plus exhibet deo, & magis ipsum honorat, qui opera bona facit ex uoto. Itaque sicut personæ tertij ordinis ex una parte præ cęteris grauius peccãt uiolando diuina præcepta contra suam professionem, ita plus præ alijs merentur seruando diuina præcepta ex uoto.

Qualiter personæ tertij ordinis admonendæ sunt ac instruendæ à superioribus suis. Articulus nonus.

C VNiuersi ac singuli sunt à superioribus suis specialiter exhorrandi, & edocendi de ijs. quæ ad ipsorum subditorum statum, Vocationem, professionemue pertinent, quoniã talium ignorantia non excusat. Cum igitur personæ de tertio ordine profiteantur, prę sente conuentu, solenniter obseruare omnia pręcepta diuina, iccirco à suis ministris ac superioribus sunt cum omni feruore ac uigilantia instruendę, quæ sint uniuersa dei præcepta quæ in euangelica lege iubentur impleri. & quæ personę illę uouẽt seruare, & qualiter pręcepta illa uniuersa ac singula sint intelligenda, præsertim cum personę tertię regulæ supradictę, sint communiter idiotę, & laicales. Propter quod tanto plus indigent informationibus, & exhortationibus tanis, frequentibus atque feruentibus, quanto minus literas. & scripturas nouerint. Insuper diligenter sunt informandę, quę sint peccata mortalia: quę quamuis in generali loquendo sint septem, tamen in speciali sunt multo plura. Et qualiter peccata mortalia ac uenialia abinuicem distinguantur. Cum enim promittant obseruare omnia dei pręcepta, patet quod promittant uitare omnia peccata D mortalia. cum peccatum mortale non sit nisi transgressio legis diuinę, & cęlestium inobedientia mandatorum secundum Ambro. Oportet igitur ut peccata illa agnoscant, discernant, & reprobent, ne ea committant. cum magnum, & arduum sit, sic uniuersa dei pręcepta implere, & cuncta mortalia uitare peccata. ut dictum est. Hinc admonendę sunt illę personę quotidie, assidue ac ardenter, ut coram deo solicite ambulent, & omni custodia corda sua custodiant, iugiterque perpendant se in omnipotentis pręsentia, & aspectu agere, & esse ubique dicant cum beatissimis prophetis Elia. & Eliseo, Viuit dñs, in cuius conspectu sto hodie. Quod sanctus pater Anthonius ualde admonuit esse seruandum, & ita imitentur diuinum Dauid Psal. 118. dicentem deo: Seruaui mandata tua. & testimonia tua, quia oẽs uię meę in conspectu tuo. Et rursus Psal. 18. Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, Itemque Psalm. 24. Oculi mei semper ad do-

ad dominum. Hęc consideratio fecit sanctum Iob iam timoratum atque solicitum, qui dicebat. 31. cap. lib. sui. Nonne deus scit uiam meam, & omnes gressus meos dinumerat. Et denuo: semper quasi tumentes super me fluctus timui deum. Postremo hortandę sunt illę personæ, ut studeant illud deuteronom 6 cap. implere: Erunt uerba domini in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis & meditaberis ea sedens in domo tua, & ambulans in itinere, & dormiens atque consurgens, eruntque, & mouebuntur inter oculos tuos. Vt autē ualeant illa implere, oportet, ut in exterioribus suis operibus assuescant cor suum frequenter deo unire orando ac meditando, & loquacitatem, cachinnationem, dissolutionem ac alias leuitates ac uanitates uitando. A

De duobus primis principalissimisq; mandatis. Articulus decimus.

QVoniam inter diuina precepta est ordo, ita quod unum est primum atque dignissimum, pro ut Christus in euangelio, Mar. 12. cap & Moyses in Deutero. 6 cap protestantur, ut pote deum toto corde, tota mente, tota anima, & omnibus uiribus diligere deinde dignius mandatum est; diligere proximum sicut teipsum. Idcirco nūc breuiter de istis duobus preceptis aliquid est tangendum, quia ut ait saluator, in his duobus mandatis tota lex pendet, & prophetę, id est, uniuersa præcepta, documenta atque consilia legis Mosaicę, imo euangelicæ legis ac prophetarum, sed & totius scriptura ordinantur, & tendunt ad hoc, quod hęc duo præcepta perfecte atque syncere impleantur. Omnia quoque illa uirtualiter continentur in his duobus præceptis, & eliciūtur ex istis duobus, ita quod qui ista duo impleuerit, implet cætera uniuersa. Propter quod dixit Apostolus ad Ro. 13. cap. Plenitudo legis est dilectio. Et rursus, finis, inquit precepti est charitas de corde puro, & conscīa bona & fide non ficta. Denique cum charitas sit summa ac principalissima virtus, & ceterarum virtutum via, vita, imperatrix forma, motrix ac nutrix, sine cuius præsentia nulla virtus est meritoria aut formata, ideo hęc duo charitatis pręcepta merito dicuntur esse pręcipua. Et quia dilectio proximorum finaliter ordinatur ad dilectionem dei, que est incomparabiliter præstantior quam dilectio proximi, ideo præceptum diligendi deum, recte appellatur primum ac principalissimum. Porro sensus horum duorum preceptorum est iste. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo id est, ex tota, & integra voluntate tua, & ex tota mente tua, id est, toto intellectu, & ex tota aīa tua, idest ex toto aīali seu sensitiuo appetitu, & ex viribus tuis, idest etiam ex ceteris tuis potentijs. Veruntamen dilectio dei in sola voluntate ē subiectiue, realiter atque formaliter. Sed dicitur deus amari ex toto intellectu appetituque sensitiuo, & cęteris viribus, inquantum intellectus, & appetitus sensitiuus ac cętere vires reguntur ac regulantur secūdum quod exigit charitas dei, & itē in quantum disponunt, & cooperātur ad dei amorem, ac eius profectum. Præterea quod Deus iubetur amari ex toto corde totaque mente, adhuc tripliciter potest intelligi. Primo vt ita diligatur ex toto corde, mente, anima, & fortitudine, quod nihil preponatur deo, & eius amori, imo nec coæquetur, sed ipse Deus Excelsus, & gloriosus ametur pre omnibus alijs, & plusque omnia, cetera uniuersa tamen incōparabiliter plus saltē appretiatiue, ita quod homo uellet potius propriam vitam, & quicquid habet, & habere potest, imo, & uniuersa creata amittere, quam Deum altissimum, & æternum per mortale peccatum offendere eiusque gratiam perdere. Et nisi homo sic stet, & taliter intra se sentiat coram deo, non est uere in charitate, & statu salutis, hinc secundum. Augu. Minima charitas plus diliget Deum, quam maxima cupiditas mundum plus inquam appreciatiue quamuis nō intensiue. Secundo quod dictum est, sic potest intelligi, ut Deus toto corde, mente anima, & fortitudine diligatur, ita ut etiam propter deum, & propter profectum in eius amore, non solum uitentur illa quæ directe contrariantur diuino amori atque preceptis B C D

dei, puta peccata mortalia, sed etiam illa quę occasionaliter solent impedire amorem dei & incrementum sanctę dilectionis, ut sunt temporales diuitię, uoluptas copulæ car-
A nales. & proprię uoluntatis libertas. Et istud consuluit Christus, & pertinet ad religiosos, qui non solum pręcepta, sed euangelica quoque consilia implere nituntur. Tertio intelligitur sic, ut homo totis corde, mente, anima, & fortitudine amet Deum, ita ut incessanter secundum totum, & extremum posse suę uoluntatis, intellectus, cęterarumque uirium afficiatur ac moueatur in deum, & occupetur in ipso. Et taliter hoc pręceptum charitatis dei non potest in pręsenti uita impleri, sed impletur a beatis in patria. Veruntamen Antisiodorensis in Summa sua sic obijcit, contra hoc: Aliquis contemplatiuus ad tempus potest toto corde, tota mente, totaque anima moueri, affici, & delectari in Deo, & omnes suos actus, & motus referre in ipsum, ergo tunc implet illud pręceptum. Ad hoc idem doctor respondet, quod talis contemplatiuus non potest diu manere in tali eleuatione ad Deum, quoniam corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. Insuper quod iubemur proximos diligere sicut nos ipsos intelligendum est quod debemus omnem hominem viatorem in hoc mundo viuentem tam inimicum quam amicum, tam infidelem quã fidelem, diligere spiritaliter spiritali amore in Deo, id est, ad hoc vt Deo vniatur ac placeat, & fruatur. Vniuersos ergo, & singulos hoïes tenemur, & debemus
B diligere, hoc est, omnium emendationem, conuersionem, profectum, & salutem appetere, inquantum sunt Dei creaturę, ad eius imaginem similitudinemque productæ. & Christi sanguine liberatę, atque æternę salutis capaces. Pro omnibus quoque tenemur orare. & charitatis effectum impendere proximis, loco, & tempore opportuno. Nemo igitur aliquem odiat: quia qui vnum odit, nec Deum, nec seipsum, nec aliquem alium vere, ac spiritualiter diligit, cum in mortali existat peccato.

Quod omnis conuersatio religiosa sit ab impletione præceptorum charitatis incipienda. Articulus vndecimus.

C NVlla actio põt esse meritoria ac placita Deo, nisi inquantum ex charitate Dei procedit. Ideo omnis conuersatio bona, & præsertim religiosa, est inchoanda ab impletione huius præcepti: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. Et quoniã bonitas atque dilectio dei est causa, & ratio diligendi proximos, ideirco post dilectionem Dei mox inchoanda est conuersatio religiosa à charitate proximorum, cum dicat saluator apud Iohan. 13. capite: Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Et rursus ibidem: In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem. Et istud præcipue agere debent personę tertij ordinis, quæ solenniter profitentur omnia diuina pręcepta seruare. Hinc Sanctus Hieronimus in exordio suę regulę ait: Quis modus viuendi primo arripiendus sit constitutus in monasterio. Christus docet dicendo Matt. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Et
D quasi quæreremus quę sint illa adiunxit: Diliges dominũ Deum tuũ ex toto corde, & c. & proximum sicut teipsum. Hæc charitas solum reddit hominem Deo viuentem, hæc religiosos, hæc monachos facit. Sine charitate monasteria, & congregationes sunt tartara, & habitantes in eis, sunt demones. Cum hac vero monasteria sunt Paradisus in terra. & degentes in eis sunt angeli. ideoque licet longa macerent ieiunia & vestis vilis deformet longa quoq; officiorum ac operum series impleatur, si intus desit charitas, nondum peruentum ẽ ad religionis infimum gradum. Propterea a charitate incipiendum est iter ad apostolicæ ap cem vitę. Adunati s ergo corporaliter in congregatione, fit cor vnum, & anima vna in Deo, quem ad modum de Apostolis, & de Apostolicis legitur viribus: Actu. 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. Pro certo nulla vita deterior, quam ibi degere corpore, & non mente. Et vere infelices sunt, quibus non inest vna,

sed

sed dimissa voluntate. Sit itaque vobis omnibus semper unus affectus, una sententia, una voluntas, una proprietas morum, una spiritus iucunditas, & una tristitia salutaris, ne vnquam gaudeat, unde alter tristatur, & ne vnquam placeat, quod displicet alteri. Sic habere poteritis religiosi puritatem & charitatem, & vnanimes in domo domini habitare. Haec Hieronymus. Denique de hac materia scribit in sua regula sanctus Basilius. Si charitas Dei deficit, totum [illegible] inutile est. Quae enim potest esse maior ira, ac quae alia grauior quam ut esse amor alienus a charitate Dei. Quia non solum homines, sed etiam bruta naturaliter amant suos parentes, videre ac videntur parentibus obsequentes, & feras ac belluas immanissimas propter nutritionem suam diligendo. Quem summo amore debemus: Primo propter infinitam bonitatem ac pulchritudinem eius, deinde propter mala sua, & innumerabilia beneficia ipsius nobis, & quoniam ipse prior dilexit nos, & ad sublimem beatitudinem nobis praeparauit. Haec & beatus Augustinus ait in suae principio regulae: Ante omnia fratres charissimi diligatur Deus, deinde proximus, quia ista praecepta sunt principaliter nobis data. Haec igitur obseruetis, vt vnanimes habitetis in domo domini, & sit vobis anima vna, & cor vnum in Domino, quia propter hoc congregati estis in vnum. Haec Augustinus. Quocirca ait Hugo de sancto Victore. Necessarium est nobis veram concordiam, quae [illegible] propria voluntate, & studeat imitari Christum, dicentem apud Iohan. 5. cap. Non quaero facere voluntatem meam. Et iterum Matt. 26. cap. Pater non sicut ego volo, sed sicut tu. Hoc est enim quod maxime alendum est, vt vnusquisque non suam sed alterius studeat facere voluntatem in bono. Quod enim est magnae humilitatis indicium, & generat obedientiam, charitatem, & pacem. Quando igitur ego nolo facere voluntatem meam, & ille suam, oriuntur dissensiones, lites, & rixae, de quibus ait Apostolus ad Gal. 5. c. Quia qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Verum sunt aliqui in congregatione obstinati in suo sensu [illegible] quod [illegible] derelinquant [illegible], nec aliquid [illegible], sed [illegible] contra [illegible]. Et si viderint suo non obtemperari, mox indignantur, & contristantur ad iram, & insurgere turbant. Tales sciunt esse rebelles. Et plerumque sequuntur in eis impatientiae passio, ideo non sunt ad contemplandum apti. Nam sicut Apostolus docet ad Roma. 1. cap. Euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est cor eorum insipiens. Haec Hugo. Tales ergo de claris perfectionibus exhibeant atque per puram sanctam respectum. Et omne per ea tertio ordine perfectae charitatis propositum studeant adimplere, pacem concordiamque amplecti, et in amore Dei proficere. Quod si quaeritur, qualiter possit quis in sancto ac vero diuino amore proficere et accendi, dicendum quod oportet eum expurgare cor suum ab omni carnali, ac mundano amore, deinde bonitatem, [illegible] perfectionem, aeternam pulchritudinem, felicitatem, dulcedinem dei frequenter considerare, sed et beneficia eius et promissa, et quod ipse dominus Deus noster prior dilexit nos. Oportet quoque ut assidue sit memor Dei, ac Deum frequenter exoret, quatenus ignem sui amoris dignetur in se accendere, conseruare atque perficere.

De tribus principalibus consiliis Christi, super quae fundatur omnis religio. Articulus duodecimus.

Dominus noster Iesus Christus, virtus, et sapientia Dei patris, optime sciens per quae homines potissime occasionantur retardantur et impediuntur a profectu et incremento diuini amoris, a processu orationum, a vera perfectione, et ab eterna salute, docuit atque consuluit vt fideles sui talia vitent. Insuper dominus Iesus optime sciens, per quae homines expeditius ac compendiosius possint proficere, perfici ac saluari, docuit, et consuluit vt fideles sui illa apprehendant ac suscipiant: Hinc in euangelio dedit

duodecim

duodecim consilia, per quæ impedimenta profectus ac salutis vitantur: expedientia
A quoque ad omnem spiritualem processum, perfectionem & beatitudinem, apprehenduntur.& exercentur. Porro inter duodecim ista consilia.tria sunt principaliora, secundum quod tria sunt impedimenta interioris profectus atque incrementi diuinæ dilectionis.quorum vnum est penitus extra nos,vtpote propria temporalium rerum possessio ex qua oriuntur diuersæ occupationes,solicitudines & implicationes cordis circa terrena,imo & inordinatæ affectiones ad ea, per quæ homo impeditur a tranquillitate & stabilitate suæ mentis in Deo, atque a pura & amorosa vnione cum eo, a profectu sanctæ charitatis, & a synceritate contemplationis internæ. Ideo ad remouendum hoc impedimentum & hæc prætacta mala ex eo sequentia, Dominus Iesus Christus docuit spontaneam paupertatem, secundum quod ista paupertas est virtus, per quam omnia temporalia propter Deum prompte relinquuntur, quatenus spiritalis opulentia, gratiæ ac virtutum maximé perfectio charitatis, facilius acquirantur in via,atque post vitam
B hanc copiosior beatitudo adipiscatur in patria. Proprie tamen sumitur hic paupertas, vt est beatitudo,de qua ait saluator. Mathei 5. Beati pauperes spiritu,quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Istud consilium docuit filius Dei. Lucæ 14.dicendo Qui non renunciauerit omnibus quæ possidet.non potest meus esse discipulus. Itemque Mathei.19. Si vis perfectus esse vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veniens sequere me,& habebis thesaurum in cœlo. Secundum impedimentum præfati spiritalis profectus est partim extra nos,& partim coniunctum nobis, videlicet vxor parentes & cognati,ad quos frequenter habetur amor carnalis & sensualis affectio, per quos spiritalis dilectio & amor diuinus præcipue impediuntur,minuuntur aut penitus extinguuntur. Maxime autem carnalis concupiscentia & voluptas venerea impediunt mentem a contemplatione & dilectione Dei spiritaliumque bonorum, & ab omni virtutum profectu a puritate & charitatis feruore,atque a dilectione in rebus diuinis, & a gustu dulcedinis
C Dei.Ide o Christus sapientia patris, contra hoc impedimentum atque contra mala ex eo nascentia docuit & consuluit perpetuam castitatem, prout castitas ista est virtus, per quam vitiosa venereorum concupiscentia refrenatur, & ab omni concubitu iugiter abstinetur.Hoc consilium docuit Lucæ.14.capite.dicens: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem suam,& vxorem suam, atque filios.& fratres suos, atque sorores,non potest meus esse discipulus.id est, imitator perfectus. Tertium impedimentum interioris profectus ac sanctæ perfectionis est intra nos, quod est propria voluntas seu voluntatis libertas, ex qua adest homini facultas agendi, & loquendi,atque dimittendi quod ei placet, & pergendi quo vult. Ex quibus magna & multa incurrit peccata, & tempus suum non solum infructuose,sed & vitiose expendit.& peccat impune, nec coartatur à vitijs.Ideo contra hæc mala, docuit consuluitque saluator perfectam obedientiã, prout est virtus per quam homo propter Deum propriam abnegat voluntatem, & suo
D superiori obedire promittit in his,quæ ad suam pertinent religionem, & ex animo obedit eidem.Hoc consilium docuit Dominus,dicens:Lucæ.9. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. Ex his innotescit, quod religiosi non solum vouent altissimo exteriorem temporalium rerum relictioné, omnisque carnalis concubitus euitationem, et corporalem executionem eoru in quæ eis a suis superioribus iubentur:sed insuper, et principaliter vouent spontaneam temporalium abdicationem seu inordinati affectus ad ea exstirpationem, concupiscentiæ quoque refrenationem, et obedientiam veram ex corde, Et quoties contra horum aliquid egerint.vtpote aliquid proprium appetendo,aut concupiscentiæ consentiendo, aut omnino inuite iussa implendo, toties contra suam agunt professionem, et peccant grauissime. Ideo ardua est religiosorum professio: et nisi solicite se habuerint coram Deo, grauiora incidunt vitia in claustro quam inciderunt in hoc seculo, prout Eusebius, Emissenus.Cæsariusque Episcopus sanctus in suis asserunt Homelijs. Præterea inter hæc tria vota dignissimum est obedientiæ votum, quo propria voluntas Deo taliter immolatur,

quod est sacrificium acceptissimum Domino maiestatis. Itaque sicut in secunda secundæ, quæstione prima, distinctione sexta Thomas declarat. religiosus promittit Deo has tres virtutes, paupertatem, castitatem, obedientiam: & per eas offert creatori suo, quicquid habet in rebus, in corpore & in anima. Hinc religiosi præfigurati fuerunt in veteri testamento per sacrificium illud dignissimum, quod vocatum est holocaustum, quod ad diuinæ maiestatis honorem totaliter incendebatur & comburebatur, ad præfigurandum quod religiosi debeant igne charitatis vehementer accendi, diuinoque cultui totaliter mancipari, & nihil propriæ voluntatis sibi ipsis relinquere, sed iuxta superiorũ suorum directionem ac iussionem moueri & agere. Ideo status religiosorum rite seruatus, est ineffabiliter meritorius apud Deum omnipotentem ac iustum. Nam quanto plus disponit se homo ad diuina carismata, & quanto amplius se applicat Deo, & quanto feruentius ac liberalius seipsum exhibet, offert & mancipat proprio creatori, tanto maiora gratiarum carismata à Deo sortitur, & tanto Deus seipsum familiarius applicat coniungitq; homini, & eo amorosius ac munificentius seipsum rependit homini tali, & diuitias gloriæ suæ communicat ei. Hinc etenim scriptum est. Iob. 34. Si direxerit homo ad Deum cor suum spiritum illius & flatum ad se trahet. Et Iaco. 4. ca. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis Vnde & per Zachariam. 1. ca. Dominus loquitur. Conuertimini ad me, & conuertar ad vos Ipse etenim bonus & pius creator cupit & quærit nostram salutem ac occasionem & dispensationem ad eam. Nam Ieremiæ 30 Quis est iste (inquit) qui applicet cor suum, vt appropinquet mihi? Postremo hæc tria, scilicet castitatem, paupertatem, & obedientiam vouent religiosi contra tria præcipua mala, quæ regnant in mundo, de quibus legitur in prima Iohannis epistola. Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ Siquidem contra concupiscentiam carnis militat & emittitur votum castitatis, contra concupiscentiam oculorum votum paupertatis, contra superbiam vitæ votum obedientiæ. Et hoc Albertus magnus & Nicolaus de Gorra plenius super septem epistolas canonicas docent.

Quòd omnia Euangelica Christi consilia ordinantur ac tendunt ad perfectam & expeditam impletionem præcepti charitatis Dei. Articulus XIII.

Sicut præhabitum est, duplex est via perueniendi ad æternam salutem, videlicet via præceptorum, & via consiliorum. Communiter quoq; asseritur, quod via consiliorum sit perfectior quàm via præceptorum. Quod verum est, loquendo de præceptis secundũ quod eorum impletio est necessaria ad salutem. Sed loquendo de præcepto charitatis Dei, secundum quod eius impletio ad supererogationem perfectionemque pertinet prout articulo decimo est ostensum, sic vniuersa consilia Christi in euangelio tradita, adhoc ab eodem sunt data, quatenus per ipsorum obseruantiam valeamus Deum diligere totis corde, mente anima, & fortitudine, tam perfecte sicut in hac vita extat possibile. Charitas enim Dei est summa, & perfectissima virtus, in cuius actu consistit perfectio nostra. Ideo religiosus debet totam suam conuersationem & suæ professionis impletionem cũ omni diligentia ad hoc quotidie ordinare, vt per eas crescat, inflammetur & perficiatur in sancto ac præstantissimo Dei amore. & omni die frequenter aspirare debet ad omnipotentem, & ex corde clamare ad ipsum; O dulcissime Deus quando te corde toto amabo, quousque à tua sanctissima charitate tam durus & frigidus remanebo? O super bone & desiderabilissime ac super pulcherrime Deus, accende me vilissimum ac negligentissimum peccatorem tua feruentissima dilectione totaliter. Præterea constat quod mens humana tanto integrius atque feruentius in Deo defigitur quanto amplius ab omni inordinata aliorum affectione & occupatione immoderata retrahitur. Nam & virtus vnita fortior est quam dispersa. Ideo sancti Patres instituerunt diuersas religiones ac regulas

las in quibus omnibus tria vota præfata promittuntur altissimo, quatenus, mentes religiosorum tanto stabilius, purius, ac feruentius eleuentur & quiescant in Deo, quanto minus indigent occupari, solicitari & affici circa terrenas diuitias, & vxorem & sobolem, & circa propriæ vitæ directionem. Denique constat, quod parum aut nihil prosit ad prætactam perfectionem obtinendam exteriora relinquere & coniugem non habere, seu voluntatem propriam abnegare, nisi inordinatæ & prauæ affectiones circa terrena, vt concupiscentiæ sensuales, propriæ quoque voluntatis improbæ inclinationes, atque immansiones proprij sensus cum debita diligentia, & conatu refrenentur, extirpentur, & mortificentur, imo sæpe plus obest, cum dicat Apost. 1. Cor. 7. Melius est nubere quam vri, id est, concupiscentijs æstuari. Ideo religiosi qui circa interiorum suorum reformationem intenti non sunt, nec prauas affectiones ad commoda carnis funditus eradicant, nec suas discunt frangere passiones, animositates ac improbas voluntates, nil prorsus proficiunt, nec satisfaciunt suis votis, imò multo periculosius stant vel potius iacent quam homines sæculares, grauiusque damnantur quam illi. Hæc circa professionem tertiæ regulæ dicta sint, nunc prosequenda est expositio regulæ.

De forma ac materia, ac qualitate vestium personarum tertij ordinis. Articulus. XIV.

FRatres insuper ipsius fraternitatis.] Idest, ordinis huius de humili panno in præcio, & colore non prorsus albo vel nigro, vtpote griseo communiter vestiantur, nisi fuerit ad tempus in præcio per visitatores de consilio ministrorum ob causam legitimam, & aptam cum aliquo dispensatum. Oportet namque interdum à rigore, & obseruantia generalis statuti seu legis recedere propter rationabilem causam, & ita relaxare rigorem in casu particulari, quando sic expedit. Et quoniam tertia regula primo est instituta pro sæcularibus, & coniugatis poteratque accidere quod excellentes personæ regulam illam assumpserunt, idcirco cum talibus fuit rationabile dispensandum, vt panno aliquantulũ præciosiore propter status sui decentiam vterentur. Hic autem non dicitur, quod dispensandum fuit in panni colore: ideo contra statutum videretur hoc facere fratres de tertio ordine, qui generaliter nigro panno vtuntur. Et quamuis hic diceretur quod dispensandum esset in colore, sicut in præcio panni, ex hoc tamen non sequeretur, quod passim ac generaliter possent nigris vestibus indui: quia hic dicitur quòd di pensari potest cum aliquo propter causam legitimam & apertam, idest, iustam & euidentem. Non est autem iusta, & euidens causa, vt vniuersaliter fiat dispensatio talis in colore panni cum omnibus fratribus tertij ordinis, imo ad maiorem spectat humilitatem, exemplaritatem, & congruentiam status ipsorum, vt griseo vtantur, quàm nigro colore, præsertim quia eorum regula sic continet ac præfigit. Porrò mater & causa vere dispensationis est vrgens necessitas, euidensue vtilitas, vt summi pontifices Leo atque Gelasius protestantur, ad quod in decreto multæ inducuntur authoritates: & dum aliter dispensatur, non est vera dispensatio, sed crudelis dissipatio, vt sanctus fatetur Bernardus. Sequitur de figura vestitus eorum. [Chlamydes quoq; & pelles absque scollatura scissas.] Id est, ante apertas vel integras affibulatas, idest, cum fibula iunctas non patulas ad latera vt congruit honestati clausasque manicas non habentes foramina seu aperturas, nisi ad induendum atque extendendum manus à parte anteriori, fratres habeant supradicta. Denique habitus sic formatus, multum congruebat eorum vocationi, & statui, præsertim antequam tria vota fecerunt. Nam sicut ille eorum status fuit quodammodo medius inter statum omnino sęcularem, & inter statum religiosum, ita & figura illius habitus velut media fuit inter formam vestitus sæcularium hominum, & inter figuram habitus omnino religiosorũ, eratq; decens & humilis. Vnusquisque autem vestiri debet secundum exigentiam atque decentiam sui status & suæ vocationis, vt ait sanctus Basilius. Porro quod quidam fratres de-

tertia regula gerunt ad sua capitia epomidæ breues inferius semicirculatas instar quorundam doctorum, videtur abusio, nec congruit humilitati status eorum ac simplicitati ipsorum. A

Sorores etiam clamyde induantur, & tunica de huiusmodi humili panno, videlicet grifeo factis vel saltem cum clamyde habeant guarnellum seu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabosue de lino, absque vlla crispatura consutû. Eisdem rationibus habitus iste competebat sororibus, propter quas rationes præscriptus habitus fratribus congruebat. Circa humilitatem vero panni, & pellitiones sororum ipsarum iuxta conditionem cuiuslibet earundem ac consuetudinem loci, poterit dispensari per eos qui cum præcio panni fratrum poterant dispensare, & per modum prædictû, videlicet ob causam legitimam, & apertam. Cum fœminis autem præsertim nobilibus, & maritatis, fuerat dispensandum in his, ne propter vestitus humilitatem ac singularitatem despicerentur à suis maritis, & sic ipsorum mariti ad illegitimos laberentur amplexus. Bindis, & zonis, & ligaturis sericis non vtantur sorores, quoniam talia ad mundanum spectant ornatum, & ad lasciuiam prouocant nec pœnitentium congruunt ordini. Pelles dumtaxat agninas bursas de corio, & corrigias simpliciter absque serico vllo factas, & non alias, tam fratres habeant quam sorores, quia hæc omnia ad humilitatem, simplicitatemq; pertinent, & ædificatoria sunt, atque potissime congruunt his qui in pœnitentiû regula ac ordine sunt constituti. Illud tamen dictum est in generali, quando personæ tertiæ regulæ nondum fecerunt votum paupertatis. Nunc vero professis hoc votum, non licet seu congruit bursam portare, nisi ratione officij pro aliqua pubfica administratione, vel nisi in itinere longo sint positi, aut propter similem rationabilem causam, per quâ à proprietatis vitio penitus excusentur, depositis id est abiectis seu relictis cæteris vanis huius sæculi ornamentis iuxta beati Petri apostolorum principis salubre consilium. Ait quippe beatissimus princeps apostolici chori in prima sua canonica, cap. 3. Mulierum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri aut indumenti vestimentorum cultus. Illud autem sancti Petri statutum, non solum est exhortatio simplex ac consultatio proprie dicta, sed & præceptum, secundum expositores. Nam & sanctus Cyprian. martyr, doctor ac præsul, scribit super hæc verba. Hinc quoq; Pau. I. Thimo. 2. ait. Mulieres ornent se non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis vel veste praeciosa. Nempe vt sancti patres, Hieroni. ac Chryso. attestantur. Vir aut mulier ornate se vestiens, & suo ornatu visorum aspectum in se prouocans, quamuis nullum malum inde sequatur, tamen æternum supplicium patientur, quia venenum exhibuit, si fuisset qui biberet. Idcirco cum dictum est iuxta beati Petri salubre consilium, sumitur consilium prout extendit se ad præceptum. Si ergo hæc vana ornamenta etiâ sæcularibus matronis ac puellis prohibita sunt, quanto magis personis fœmineis tertij ordinis, imò & fratribus regulæ huius? [Sit eis] scilicet fratribus ac sororibus tertij ordinis [ad inhonesta conuiuia, vel spectacula, seu choreas siue curias accessus penitus interdictus] id est nulli personæ de tertio ordine liceat interesse inhonestis conuiuijs, spectaculis, curijs aut choreis. Nam omnia ista specialiter interdicuntur his qui in pœnitentia sunt constituti, prout Bonauentura, & alij super quartum Sententiarum declarant. Inhonesta vero conuiuia sunt, comesationes gulosæ, & lubricæ, præsertim in domibus suspectorum, aut cum personis dissamibus. Conuiuia autem, spectacula, torneamenta hastiludia, curiæ, & choreæ compunctionem extinguunt, contritionem impediunt, ad loquacitatem, dissolutionem, lasciuiam, cachinnos, iocos ac similes vanitates inducunt, & frequenter inducunt hominem ad communicandum peccatis alienis. Idcirco nullatenus congruunt personis regulæ de pœnitentia, sed & multo plus extant illicita personis tertij ordinis, quæ & tria vota professæ sunt. (Histrionibus suæ vanitatis intuitu nihil donent, & ne quicquam illis à propria donetur familia prohibere procurent) id est histrionibus, ioculatoribus, mimis, & consimilibus vanis hominibus nihil dent, nec à sua familia dari permittant propter illorum gestus & actus illicitos, impudicos, & dissolutos quia hoc esset illos souere in vitijs, & participare

B

C

D

cipare

cipare eis in crimine. Veruntamen propter causas honestas posset aliquid eis licite dari, vt si in grandi necessitate consisterent, vel causa alliciendi ipsos ad meliora. Veruntamen
A Thomas scribit in secunda secundæ quæstione 61. officium histrionum non est secundum se illicitum, nec peccant hominibus ludum exhibendo, dummodo tria illa obseruēt, quæ in ludis licitis sunt seruanda. quorum primum, & maximum est ne ludus exhibeatur per verba, aut facta turpia, aut nociua. Secundum est ne grauitas animæ per ludum penitus dissoluatur. Tertium est vt conueniat loco tempori ac personæ, & cum debitis circunstantijs fiat. Quod si histriones obseruauerint ista, non peccant qui eis præstant mercedem. Hæc Thomas. Veruntamen quoniam histriones ista raro obseruant, tutius est eos vitare: Nam & ab omni specie mali est præcauendum. Idcirco sancti doctores Basilius, & Chrisostomus dicunt eos esse vitandos, sicut, & Dominus papa hoc loco. Postremo præinductis de figura, & qualitate habitus personarum de tertia regula, non repugnat quod nunc commmuniter fratres eiusdem regulæ in Leod. ci... diœcesi commorantes, gerunt caputia admodum paruæ cucullæ supra mantellum cum scapulari, quia
B nec regula istud excludit, & Dominus papa istud concedere potuit, habuitque ad hoc concedendum certa motiua. Et quamuis regula istud exclusisset ac prohibuisset, nihilominus pontifex summus de plenitudine potestatis poterat cum dispensationem hanc circa formationem capitij indulgere, cûm par in parem non habeat potestatem. Vnde papa præcedens manum sui successoris nequit ligare, & quoniam fratres præfata tria vota nūc profitentur. Denique Cassianus libro de institutis patrum describens habitum monachorum Aegypti aliarumque regionum, inter cætera refert, quod vtebantur cucullis, & tamen monachi illi pro maxima parte erant illiterati, & idiotæ, necessaria victui procurantes manuum suarum laboribus, quemadmodum, & nunc fratres isti de tertia regula faciunt. Hæc rango ne quis incautæ loquatur, aut temere iudicet de habitu isto.

C *Confirmatio prædictorum, & qualiter religiosæ personæ se debent habere in vestitu. Articulus. XV.*

PRædictis de humilitate, & vilitate vestitus personarum tertiæ regulæ, cōsonat quod sanctiss. vir Franciscus in regula sua prima, & principali instituit. Omnes, inquiēs, fratres vilibus indumentis induantur, & possint ea repetiare de saccis, & alijs petijs. Præterea S. August. ait in regula sua: Non sit notabilis habitus vester, vnde nec affectetis vestibus placere, sed moribus. In regula vero sancti Basilij quæritur, quali affectu oportet accipere vestimentum vel calciamentum qualecunque fuerit Ad quod respondet Basilius: Si vestimentum aut calciamentum quod datur fratri, fuerit nimis breue aut grande ad mensuram staturæ fratris, hoc frater indicare debet superiori aut dispensatori, sed cum
D omni reuerentia, & mansuetudine Si vero frater irascatur aut indignetur eo, quod indumentum sibi datum sit vile, & abiectum, nec nouum attendat, quod ait saluator apud Lucam decimo capite: Dignus est non quicunque, sed operarius mercede sua. Discutiat ergo seipsum, si digne operetur opera Dei, & impleuerit omnia quæ præcepta sunt ei, & tunc aliud non requiret, sed de eo ipso quod accepit, erit sollicitus, timens quod supra meritum suum acceperit illud. Rursus in eadem quæritur regula: Si quis preciosas vestes abijciat, ipsis autem indumentis vilioribus aut calciamentis vtatur ita composite, vt studeat decorem aliquem inde captare, an peccat? Ad hoc respondet magnus Basilius: Qui vult per decorē habitus placere hominibus, manifestum est eum laborare egretudine huius vitij, quod est hominibus velle placere, & certum est, mentem eius à Deo longius euagari, imo & hoc est vitium (quod est perperam agere) dum quis vtitur indumētis aut calceamentis non causa necessitudinis, sed decoris Nam quicquid fit non pro necessarijs vsibus, sed causa ornatus vel appetitu alicuius decoris, hoc est perperam agere. Præterea fœminæ etiam clausæ solent specialiter aliquam curiositatem, superfluitatem, & decorem

rem in vestibus affectare. Propter quod in regula sua ait Hieronymus. Imperfectissimus mulierum affectus semper in vestimentis,& ornamentis extrinsecus gloriam quærit. Nō sufficit eis innata libido naturæ, sed quærunt occasionem lasciuiæ. Quid o misera gloriaris atque extolleris in pulchritudine panni? Nonne omnis caro est cinis & fœnum, & (vt verius dicam) massa putredinis, cibus vermium,& fœtidissimum stercus? O, si velles te intueri o vilissima, quantum verecundareris in immunditijs, & fœtoribus corporis tui, quod tam inaniter ornas. Propterea ó charissimæ quæ estis sponsæ ac filiæ regis æterni, assistite sponso in vestitu interiori, deaurato auro charitatis in fimbrijs aureis, idest charitatis præceptis, vt iam nihil de virtutibus desit ornatui mentis vestræ. Quod si vos exteriorum, vestium delectat ambitio, vel si egressæ de sæculi pompa, extollitis vos de dignitate parentum, de prosapia carnis, aut de similibus vanitatibus caducissimis, protinus rex cœlestis expellet vos atque peribitis. Si futuri iudicij rigorem & æterna tormenta recte consideraueris, delectabit te abiectio vestium, cuius tædet mulierculas fatuas. Tunc rusticanus,& abiectus pannus præponetur bysso,& purpura, tunc grossa, & rudis uel flammea capitis existimabuntur ex sericis. Histrionibus ac lusoribus regum ac principum retinquenda sunt mollia mundi. Vdeat nomen religionis habere, & se cultu vestium histrionem ostendere. Volo ergo vos mortuos esse mundo,& tam deiformi,& in composita veste indui, quod si quis impudicus vos cerneret, magis moueretur ad risum, quam ad concupiscentiam malam. Ideo pannus vester sit vilis,& grossus. Hæc Hieronymus. Itaq; iuxta hæc documenta sanctorum ministri, & rectores siue rectrices personarum tertij ordinis, solliciti sint seipsos exhibere exemplares fratribus atque sororibus sibi commissis, nō recedendo à simplicitate, & humilitate suæ regulæ in vestitu. Idcirco nec griseo misto subobscuro, propinquante ad nigrum, vtantur.

A

B

De refectione, abstinentijs atque ieiunijs personarum tertij ordinis. Articulus. XVI.

C

AB esu autem carnium, secunda, quarta,& sexta feria dieque sabbati abstineant vniuersi, nisi infirmitatis vel debilitatis instantia aliud suaderet. Generale est Christianis abstinere à carnibus feria sexta, quia in ea pro nobis crucifixus est Christus, & sabbatho, quia tūc requieuit in monumēto,& vehemētissimus mœror de Christi occisione oppressit beatissimam Virginem Mariam, & primos Christi discipulos atque discipulas. Ideo his duobus diebus a delicatioribus cibis vniuersi abstinent Christiani, vt Domino suo,& primitiuæ eius Ecclesiæ compati videantur, & membra suo capiti aliqualiter conformentur. Porro feria quarta multi fideles regulam nullam professi, a carnibus abstinēt, quia in die illa filius Dei pro nobis est venditus. Sed secunda feria ab esu carnium abstinere multis competit religiosis, quia, & feria illa à sanctis patribus est pœnitentiæ deputata. Nam & in Matth. 12. cap. legitur Christus illa feria esurisse. Vnde & quidam religiosi, qui nunquam comedunt carnes, abstinentius viuunt feria secunda quam tertia. Quamuis autem instantia seu vehementia infirmitatis aut debilitatis satis faciliter possit inducere ad concedendum licentiam personis tertiæ regulæ, quod comedant carnes feria secunda, aut quarta, nisi aliunde impedimentum occurreret, puta præceptum Ecclesię propter aliquod magnum professum, non tamen ita faciliter daretur licentia comedendi carnes sexta feria aut sabbatho. Minutis vero per triduum carnes dentur, videlicet primo die minutionis,& duobus diebus statim sequentibus, nisi ex præcepto Ecclesiæ esset aliquo illorum dierum à carnibus abstinendum. Nec subtrahantur in itinere constitutis feria secunda aut quarta propter laborem itineris. Sit quoque illarum carneum comestio licita singulis personis tertij ordinis, cum solemnitatem præcipuam interuenire contigerit, in qua cæteri Christiani ab antiquo epulis carneis vesci solent. Hinc licet eis comedere carnes in quacunque die euenerit solemnitas natiuitatis Christi, & feria secunda

D

da ac quarta solemnitatis paschalis,secunda quoque feria solemnitatis pentecostes. A
A lijs autem diebus in quibus ieiunium non seruatur,oua & caseus non negentur,idest, lacticinijs vesci possunt, nisi occurrat ieiunium in quo propter præceptum Ecclesiæ à lacticinijs abstinetur, vel in quo personæ istæ ieiunare iubentur,quæ omni sexta feria ieiunare habent,vt sequenti habetur capite,sed cum religiosis cæteris in eorum vtpote eg terorum conuentualibus domibus licite sumere valeant de appositis cibis, & potibus ab eisdem videlicet cæteris religiosis,ita tamen quod vt contra præceptum Ecclesiæ nihil agatur.Sintque prandij.& cœnæ refectione contenti,exceptis languidis,& viatoribus,& infirmis,& etiam operarijs seu laboratoribus in domibus aliorum laborantibus, vt inferius habetur. Denique languidi appellantur qui diuturna.& graui infirmitate laborant, infirmi autem,qui minori aut breuiori,vel ex capitis aut naturalis dispositionis debilitate indigent frequentiori refectione.Sit sanis cibus moderatus,& potus sobrius, cum textus euangelicus habeat:Attendite ne corda vestra crapula ex abundantia alimentorum,
B & ebrietate grauentur. Ista quippe sunt verba Christi Lucæ.21.ideo illud pertinet ad omnem Christianum.Cum enim euangelica lex sit maxime spiritalis perfecta atque diuina.idcirco ad vniuersos spectat Christi fideles.carnalia vitia, scilicet gulam , luxuriam, maxime deuitare.Propter quod sanctus Benedictus ait in regula sua: Remoueatur præ omnibus crapula, vt nunquam religioso subrixiat idest contingat indigeries , quia nihil sic contrarium est omni Christiano,vt crapula. Prandium autem vel cœna, non nisi præmissa semel dominica oratione sumatur. Veruntamen personæ ordinis huius literatæ, & quæ vota tria emittunt,plus dicunt pro mensæ benedictione & gratiarum actione : imò nullus Christianus manducare deberet, quin ad minus diceret orationem donicam ante refectionem,& iterum post eandem, De hac quoque materia plenius dicetur in sequenti capitulo.

C *De ieiunijs eorum magis in speciali. Articulus. XVII.*

QValiter vero sexta feria totius anni ieiunium celebretur,idest,deuote,& reuerenter obseruent ob causam in præcedenti articulo tactam,nisi forte infirmitate aut alia causa legitima excusentur. Circa hoc quæri posset.an propter itinerationem aut laborem manualem valeant excusari à tali ieiunio. Ad quod dicendum videtur.quod ieiunium illud non est ex leui causa soluendum. Ideo si itineratio aut laboratio potest differri aut minorari,sine notabili detrimento aut damno spiritalis aut corporalis salutis aut comoditatis,non debet persona tertij ordis ieiunium frangere feria sexta propter iter aut opus. Si autem necesse sit multum itinerari aut grauiter laborare, ita quod simul non possit conuenienter obseruari ieiunium,poterit solui. Quo circa expedit ad superiorem
D pro consilio.& dispensatione recurrere: & qui in tali die non potest vna commestione esse contentus, studeat saltem si quiuerit bina refectione contentari, ne nimis recedat à legis tenore ac statuti rigore. Omissionem quoque ieiunij recompensent per opera alia pietatis aut latriæ.præsertim per orationes abundantiores , & per ampliorem cordis humiliationem Sed a festo omnium sanctorum exclusiue vsque pascha.quarta,& feria sexta ieiunabunt alia quæ ab Ecclesia sunt statuta , vel ab ordinarijs ex causa communiter indicta ieiunia nihilominus seruaturi,idest simul cum ieiunijs feriæ quartæ, ac sextæ seruabunt ieiunium vel ieiunia quæ illis tempor.bus præceperunt obseruari summi pontifices,vel generalia consilia,aut Episcopi in diœcesibus suis. In quadragesima vero beati Martini, quæ sic incipit à festo Martini vsque ad diem natalis Domini, & a dominica quinquagesimæ vsque pascha.diebus singulis.exceptis dominicis. in quibus nunquam est ieiunandum propter solemnitatem.& gloriam dominicæ resurrectionis,ieiunare procurent idest, seipsos ad ieiunandum prudenter applicent, nisi aliud fortassis infirmitas vel necessitas alia suaderet.Infirmis enim non est lex posita, qua astringantur ad ea quæ

ad dominum. Hęc consideratio fecit sanctum Iob tam timoratum atque solicitum, qui dicebat. 31. cap. lib. sui. Nonne deus scit uiam meam, & omnes gressus meos dinumerat. Et denuo: semper quasi tumentes super me fluctus timui deum. Postremo hortandę sunt illę personæ, ut studeant illud deuteronom. 6 cap. implere: Erunt uerba domini in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis & meditaberis ea sedens in domo tua, & ambulans in itinere, & dormiens atque consurgens, eruntque, & mouebuntur inter oculos tuos. Vt autē ualeant ista implere, oportet, ut in exterioribus suis operibus assuescant cor suum frequenter deo unire orando ac meditando. & loquacitatem, cachinnationem, dissolutionem ac alias leuitates ac uanitates uitando. A

De duobus primis principalissimisq; mandatis. Articulus decimus.

QVoniam inter diuina pręcepta est ordo, ita quod unum est primum atque dignissimum, pro ut Christus in euangelio Mar. 10. cap & Moyses in Deutero. 6 cap protestantur, ut pote deum toto corde, tota mente, tota anima, & omnibus uiribus diligere deinde dignius mandatum est, diligere proximum sicut seipsum. Idcirco nunc breuiter de istis duobus pręceptis aliquid est tangendum, quia ut ait saluator, in his duobus mandatis tota lex pendet, & prophetę, id est. vniuersa præcepta, documenta atque consilia legis Mosaicę. imo euangelicæ legis ac prophetarum. sed. & totius scripturæ ordinantur, & tendunt ad hoc, quod hęc duo præcepta perfecte atque syncere ter impleantur. Omnia quoque illa virtualiter continentur in his duobus præceptis, & eliciuntur ex illis duobus, ita quod qui ista duo impleuerit, implet cætera vniuersa. Propter quod dixit Apostolus ad Ro. 13. cap. Plenitudo legis est dilectio. Et rursus finis, inquit pręcepti est charitas de corde puro, & conscia bona & fide non ficta. Denique cum charitas sit summa ac principalissima virtus, & ceterarum virtutum via, vita, imperatrix forma, motrix ac nutrix, sine cuius præsentia nulla virtus est meritoria aut formata, ideo hęc duo charitatis pręcepta merito dicuntur esse pręcipua. Et quia dilectio proximorum finaliter ordinatur ad dilectionem dei, quę est incomparabiliter præstantior quam dilectio proximi, ideo præceptum diligendi deum, recte appellatur primum ac principalissimum. Porro sensus horum duorum pręceptorum est iste. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo id est, ex tota, & integra voluntate tua, & ex tota mente tua, id est, toto intellectu, & ex tota aīa tua, idest ex toto aīali seu sensitiuo appetitu, & ex viribus tuis, idest etiam ex cęteris tuis potentijs. Veruntamen dilectiō dei in sola voluntate ē subiectiue, realiter atque formaliter. Sed dicitur deus amari ex toto intellectu appetituque sensitiuo, & cęteris viribus, inquantum intellectus, & appetitus sensitiuus at cętere vires reguntur ac regulantur secūdum quod exigit charitas dei & itē in quantum disponunt, & cooperātur ad dei amorem, ac eius profectum. Præterea quod Deus iubetur amari ex toto corde totaque mente, adhuc tripliciter potest intelligi: Primo ut ita diligatur ex toto corde, mente, anima, & fortitudine, quod nihil preponatur deo, & eius amori, imo nec coæquetur, sed ipse Deus Excelsus, & gloriosus ametur pre omnibus alijs, & plusquam cętera vniuersa imo incōparabiliter plus saltē appreciatiue, ita quod homo uelle potius propriam vitam, & quicquid habet, & habere potest, imo & vniuersa creata amittere, quam Deum altissimum, & æternum per mortale peccatum offendere eiusque gratiam perdere. Et nisi homo sic stet, & taliter intra se sentiat coram deo non est uere in charitate, & statu salutis, hinc secundum Augu. Minima charitas plus diliget Deum, quam maxima cupiditas mundum. plus inquam appreciatiue quamuis nō intensiue. Secundo ut quod dictum est, sic potest intelligi, ut Deus toto corde, mente anima, & fortitudine diligatur, ita ut etiam propter deum, & propter profectum in eius amore, non solum uitentur illa quæ directe contrariantur diuino amori atque pręceptis

dei

dei, puta peccata mortalia, sed etiam illa quę occasionaliter solent impedire amorem
dei & incrementum sanctę dilectionis, ut sunt temporales diuitię, uoluptas, copulæ car
A nales, & proprię uoluntatis libertas. Et istud consuluit Christus, & pertinet ad religio-
sos, qui non solum pręcepta, sed euangelica quoque consilia implere nituntur. Tertio
intelligitur sic, ut homo totis corde, mente, anima, & fortitudine amet Deum, ita ut in
cessanter secundum totum, & extremum posse suę uoluntatis, intellectus, cęterarum-
que uirium afficiatur ac moueatur in deum, & occupetur in ipso. Et taliter hoc pręcep-
tum charitatis dei non potest in pręsenti uita impleri, sed impletur a beatis in patria. Ve-
runtamen Antisiodorensis in Summa sua sic obijcit, contra hoc: Aliquis contemplatiuus
ad tempus potest toto corde, tota mente, totaque anima moueri, affici, & delectari in
Deo, & omnes suos actus, & motus referre in ipsum, ergo tunc implet illud pręceptum.
Ad hoc idem doctor respondet, quod talis contemplatiuus non potest diu manere in ta-
li eleuatione ad Deum, quoniam corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. Insuper
quod iubemur proximos diligere sicut nos ipsos intelligendum est quod debemus om-
nem hominem viatorem in hoc mundo viuentem tam inimicum quam amicum, tam
infidelem quã fidelem, diligere spiritaliter spiritali amore in Deo, id est, ad hoc vt Deo
vniatur ac placeat, & saluetur. Vniuersos ergo, & singulos hoĩes tenemur, & debemus
B diligere, hoc est, omnium emendationem, conuersionem, profectum, & salutem appe-
tere, inquantum sunt Dei creaturę, ad eius imaginem similitudinemque productæ, &
Christi sanguine liberatę, atque æternę salutis capaces. Pro omnibus quoque tenemur
orare, & charitatis effectum impendere proximis, loco, & tempore opportuno. Nemo
igitur aliquem odiat: quia qui vnum odit, nec Deum, nec seipsum, nec aliquem alium
vere, ac spiritualiter diligit, cum in mortali existat peccato.

Quod omnis conuersatio religiosa sit ab impletione præceptorum charitatis incipienda. Articulus vndecimus.

C NVlla actio põt esse meritoria ac placita Deo, nisi inquantum ex charitate Dei pro-
cedit. Iccirco omnis conuersatio bona, & præsertim religiosa, est inchoanda ab
impletione huius præcepti: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. Et
quoniã bonitas atque dilectio dei est causa, & ratio diligendi proximos, iccirco post di-
lectionem Dei mox inchoanda est conuersatio religiosa à charitate proximorum, cum
dicat saluator apud Iohan. 13. capite: Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem si-
cut dilexi vos. Et rursus ibidem: In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si di-
lectionem habueritis adinuicem. Et istud præcipue agere debent personę tertij ordinis,
quæ solenniter profitentur omnia diuina pręcepta seruare. Hinc Sanctus Hieronimus
in exordio suę regulę ait: Quis modus viuendi primo arripiendus sit constitutus in mo-
nasterio, Christus docet dicendo Matt. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Et
D quasi quæreremus quę sint illa adiunxit: Diliges dominũ Deum tuũ ex toto corde, &c. &
proximum sicut teipsum. Hæc charitas solum reddit hominem Deo viuentem, hæc re-
ligiosos; hæc monachos facit. Sine charitate monasteria, & congregationes sunt tartara,
& habitantes in eis, sunt demones. Cum hac vero monasteria sunt Paradisus in terra, &
degentes in eis sunt angeli. ideoque licet longa macerent ieiunia & vestis vilis deformet
longa quoq; officiorum ac operum series impleatur, si intus desit charitas, nondum per-
uentum ẽ ad religionis infimum gradum. Propterea a charitate incipiendum est iter ad
apostolicæ apicem vitę Adunatis ergo corporaliter in congregatione, sit cor vnum, & a-
nima vna in Deo, quemadmodum de Apostolis, & de Apostolicis legitur viribus: Actu.
4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. Pro certo nulla vita deteri-
or, quam ibi degere corpore, & non mente. Et vere infelices sunt, quibus non inest vna,

sed

sed diuersa voluntas. Sit itaq; vobis omnibus semper vnus affectus, vna fraternitas, vna voluntas vna proportio mo.um, vna spualis iucunditas, & vna tristitia salutaris, ne vbi vnus gaudet, inde alter tristetur,& ne vniplaceat,quod displicet alteri. Sicq; habere poteritis religionis propositum,si charitatiui, & vnanimes in domo domini habitetis.Hæc Hieronymus. Denique de hac materia scribit in sua regula sanctus Basilius Si charitas Dei desit nobis, obnoxij erimus inexcusabili iræ. Quæ enim potent esse maior ira. aut quæ vltio grauior,quam vt efficiamur alieni à charitate Dei. Quia non solum homines, sed etiam bruta naturaliter amant suos parentes. videte ne videamini pecudibus obtusiores, & feris ac beluis immaniores. proprium creatorem non diligendo, quem summe amare debemus: Primo propter infinitam bonitatem ac pulchritudinem eius, deinde propter maxima, & innumerabilia beneficia ipsius; imo, & quoniam ipse prior dilexit nos,& ineffabilem beatitudinem nobis præparauit.Hinc,& beatus Augustinus ait in suę principio regulę: Ante omnia fratres charissimi diligatur Deus. deinde proximus: quia ista præcepta sunt principaliter nobis data. Hęc igitur obseruetis, vt vnanimes habitetis in domo domini, & fit vobis anima vna, & cor vnum in domino,quia propter hoc congregati estis in vnum Hæc Augustinus. Quocirca ait Hugo de sancto victore. Necessaria est uobis virtus concordiæ quę ita acquiritur, ut religiosus se spoliet propria uoluntate, & studeat imitari Christum, dicentem apud Iohan.5.cap. Non ueni facere uoluntatem meam Et iterum Matt.26.cap.Pater non sicut ego uolo,sed sicut tu.Hoc est enim quod maxime adducit concordiam, si unusquisque non suam sed alterius studeat facere uoluntatem in bono. Quod etiam est magnę humilitatis inditium, & generat obedientiam,charitatem, & pacem. Quod si ego uolo facere uoluntatem meam,& ille suam, oriuntur diuisiones,lites, & rixę, de quibus ait Apostolus ad.Gala.cap.5. Quia qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Verum sunt aliqui in congregatione obstinati in suo sensu, sapientes in oculis suis,qui quod conceperint animo, defendunt tanquam rationabile, nec alijs se conformant, sed alios suæ uoluntati conantur subijcere. Et si uiderint sibi non obtemperari, mox indignantur, & concitantur ad iram,aliosq;per turbant. Tales solent esse rebelles. & plurimum regnat in eis impatientiæ passio, ideo non sunt ad concordiam apti. Nam iuxta Apostoli uocem ad Roma. 1. cap. Euanuerunt in cogitationibus suis,& obscuratum est cor eorum insipiens. Hęc Hugo. Tales ergo de suis peruersitatibus erubescant,atq; per pœnitentiam resipiscant. Et uniuersę per orbem terrarum ordinis præfata charitatis pręcepta studeant adimplere, pacem concordiamque amplecti, et in amore Dei proficere. Quod si queratur, qualiter possit quis in sancto ac uero deitatis amore proficere, et accendi, dicendum quod oportet eum expurgare cor suum ab omni carnali. et immundo amore, deinde bonitatem, excellentiam perfectionem.pulchritudinem,felicitatem, dulcedinem dei frequenter considerare, sed et beneficia eius, et promissa, et quod ipse dominus Deus noster prior dilexit nos. Oportet quoque ut assidue sit memor Dei, ac Deum frequenter exoret, quatenus ignem sui amoris dignetur in se accendere, conseruare atque perficere.

De tribus principalibus consilijs Christi,super quæ fundatur omnis religio. Articulus duodecimus.

Dominus noster Iesus Christus, uirtus, et sapientia Dei patris, optime sciens per quę homines potissime occasionaliter retrahantur et impediantur à profectu, et incremento diuini amoris, a processu uirtutum, a uera perfectione, et ab eterna salute, docuit atque consuluit ut fideles sui talia uitent. Insuper dominus Iesus optime sciens, per quę homines expeditius ac compendiosius possint proficere, perfici ac saluari. docuit, et consuluit ut fideles sui illa apprehendant ac impleant; Hinc in euangelio dedit duodecim

duodecim consilia, per quæ impedimenta profectus ac salutis vitantur; expedientia
quoque ad omnem spiritualem processum, perfectionem & beatitudinem, apprehen-
A duntur,& exercentur. Porro inter duodecim ista consilia, tria sunt principaliora, secun-
dum quod tria sunt impedimenta interioris profectus atque incrementi diuinæ dile-
ctionis, quorum vnum est penitus extra nos, vtpote propria temporalium rerum posses-
sio ex qua oriuntur diuersæ occupationes, solicitudines & implicationes cordis circa
terrena, imo & inordinatæ affectiones ad ea, per quæ homo impeditur a tranquillitate
& stabilitate suæ mentis in Deo, atque a pura & amorosa vnione cum eo, a profectu
sanctæ charitatis, & a synceritate contemplationis internæ. Ideo ad remouendum hoc
impedimentum & hæc prætacta mala ex eo sequentia, Dominus Iesus Christus docuit
spontaneam paupertatem, secundum quod ista paupertas est virtus, per quam omnia
temporalia propter Deum prompte relinquuntur, quatenus spiritalis opulentia, gratiæ
ac virtutum maximè perfectio charitatis, facilius acquirantur in via, atque post vitam
B hanc copiosior beatitudo adipiscatur in patria. Proprie tamen sumitur hic paupertas, vt
est beatitudo, de qua ait saluator. Mathei 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est
regnum cœlorum. Istud consilium docuit filius Dei. Lucæ 14. dicendo Qui non renuncia-
uerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Itemque Mathei. 19. Si vis
perfectus esse vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veniens sequere
me, & habebis thesaurum in cœlo. Secundum impedimentum præfati spiritalis profe-
ctus est partim extra nos, & partim coniunctum nobis, videlicet vxor parentes & cogna-
ti, ad quos frequenter habetur amor carnalis & sensualis affectio, per quos spiritalis di-
lectio & amor diuinus præcipue impediuntur, minuuntur aut penitus extinguuntur. Ma-
xime autem carnalis concupiscentia & voluptas venerea impediunt mentem a contem-
platione & dilectione Dei spiritaliumque bonorum, & ab omni virtutum profectu a
puritate & charitatis feruore, atque a dilectione in rebus diuinis, & a gustu dulcedinis
Dei. Ideo Christus sapientia patris, contra hoc impedimentum atque contra mala ex eo
C nascentia docuit & consuluit perpetuam castitatem, prout castitas ista est virtus, per
quam vitiosa venereorum concupiscentia refrenatur, & ab omni concubitu iugiter ab-
stinetur. Hoc consilium docuit Lucæ. 14. capite, dicens: Si quis venit ad me, & non odit
patrem suum & matrem suam, & vxorem suam, atque filios, & fratres suos, atque soro-
res, non potest meus esse discipulus, id est, imitator perfectus. Tertium impedimentum
interioris profectus ac sanctæ perfectionis est intra nos, quod est propria voluntas seu
voluntatis libertas, ex qua adest homini facultas agendi, & loquendi, atque dimittendi
quod ei placet, & pergendi quo vult. Ex quibus magna & multa incurrit peccata, &
tempus suum non solum infructuose, sed & vitiose expendit, & peccat impune, nec coar-
tatur à vitijs. Ideo contra hæc mala, docuit consuluitque saluator perfectam obedientiã,
prout est virtus per quam homo propter Deum propriam abnegat voluntatem, & suo
D superiori obedire promittit in his, quæ ad suam pertinent religionem, & ex animo obe-
dit eidem. Hoc consilium docuit Dominus, dicens: Lucæ. 9. Qui vult venire post me, ab-
neget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. Ex his innotescit,
quod religiosi non solum vouent altissimo exteriorem temporalium rerum relictionẽ,
omnisque carnalis concubitus euitationem, et corporalem executionem eorũ in quæ eis
a suis superioribus iubentur: sed insuper, et principaliter vouent spontaneam tempora-
lium abdicationem seu inordinati affectus ad ea exstirpationem, concupiscentiæ quo-
que refrenationem, et obedientiam veram ex corde. Et quoties contra horum aliquid
egerint, vtpote aliquid proprium appetendo, aut concupiscentiæ consentiendo, aut om-
nino inuite iussa implendo, toties contra suam agunt professionem, et peccant grauissi-
me. Ideo ardua est religiosorum professio: et nisi solicite se habuerint coram Deo, gra-
uiora incidunt vitia in claustro quam inciderunt in hoc seculo, prout Eusebius, Emisse-
nus, Cæsariusque Episcopus sanctus in suis asserunt Homelijs. Præterea inter hæc tria
vota dignissimum est obedientiæ votum, quo propria voluntas Deo taliter immolatur,

quod est sacrificium acceptissimum Domino maiestatis. Itaque sicut in secunda secundæ, quæstione prima, distinctione sexta Thomas declarat, religiosus promittit Deo has tres virtutes, paupertatem, castitatem, obedientiam: & per eas offert creatori suo, A
quicquid habet in rebus, in corpore & in anima. Hinc religiosi præfigurati fuerunt in veteri testamento per sacrificium illud dignissimum, quod vocatum est holocaustum, quod ad diuinæ maiestatis honorem totaliter incendebatur & comburebatur, ad præfigurandum quod religiosi debeant igne charitatis vehementer accendi, diuinoque cultui totaliter mancipari, & nihil propriæ voluntatis sibi ipsis relinquere, sed iuxta superiorũ suorum directionem ac iussionem moueri & agere. Ideo status religiosorum rite seruatus, est ineffabiliter meritorius apud Deum omnipotentem ac iustum. Nam quanto plus disponit se homo ad diuina carismata, & quanto amplius se applicat Deo, & quanto feruentius ac liberalius seipsum exhibet, offert & mancipat proprio creatori, tanto maiora gratiarum carismata à Deo sortitur, & tanto Deus seipsum familiarius applicat coniungitq; homini, & eo amorosius ac munificentius seipsum rependit homini tali, & diuitias B
gloriæ suæ communicat ei. Hinc etenim scriptum est. Iob. 34. Si direxerit homo ad Deum cor suum spiritum illius & flatum ad se trahet. Et Iaco. 4. ca. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis Vnde & per Zachariam. 1. ca. Dominus loquitur. Conuertimini ad me, & conuertar ad vos Ipse etenim bonus & pius creator cupit & quærit nostram salutem ac occasionem & dispensationem ad eam. Nam Ieremiæ 30 Quis est iste (inquit) qui applicet cor suum, vt appropinquet mihi? Postremo hæc tria, scilicet castitatem, paupertatem, & obedientiam vouent religiosi contra tria præcipua mala, quæ regnant in mundo, de quibus legitur in prima Iohannis epistola. Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ Siquidem contra concupiscentiam carnis militat & emittitur votum castitatis, contra concupiscentiam oculorum votum paupertatis, contra superbiam vitæ votum obedientiæ. Et hoc Albertus magnus & Nicolaus de Gorra plenius super septem epistolas canonicas docent. C

Quòd omnia Euangelica Christi consilia ordinantur ac tendunt ad perfectam & expeditam impletionem præcepti charitatis Dei. Articulus XIII.

Sicut præhabitum est, duplex est via perueniendi ad æternam salutem, videlicet via præceptorum, & via consiliorum. Communiter quoq; asseritur, quod via consiliorum sit perfectior quàm via præceptorum. Quod verum est, loquendo de præceptis secundũ quod eorum impletio est necessaria ad salutem. Sed loquendo de præcepto charitatis Dei, secundum quod eius impletio ad supererogationem perfectionemque pertinet prout articulo decimo est ostensum, sic vniuersa consilia Christi in euangelio tradita, adhoc D
ab eodem sunt data, quatenus per ipsorum obseruantiam valeamus Deum diligere totis, corde, mente anima, & fortitudine, tam perfecte sicut in hac vita extat possibile. Charitas enim Dei est summa, & perfectissima virtus, in cuius actu consistit perfectio nostra. Ideo religiosus debet totam suam conuersationem & suæ professionis impletionem cũ omni diligentia ad hoc quotidie ordinare, vt per eas crescat, inflammetur & perficiatur in sancto ac præstantissimo Dei amore. & omni die frequenter aspirare debet ad omnipotentem, & ex corde clamare ad ipsum: O dulcissime Deus quando te corde toto amabo, quousque à tua sanctissima charitate tam durus & frigidus remanebo? O super bone & desiderabilissime ac super pulcherrime Deus, accende me vilissimum ac negligentissimum peccatorem tua feruentissima dilectione totaliter. Præterea constat quod mens humana tanto integrius atque feruentius in Deo defigitur quanto amplius ab omni inordinata aliorum affectione & occupatione immoderata retrahitur. Nam & virtus vnita fortior est quam dispersa. Ideo sancti Patres instituerunt diuersas religiones ac regu-

las in quibus omnibus tria vota præfata promittuntur altissimo, quatenus, mentes religiosorum tanto stabilius, purius, ac feruentius eleuentur & quiescant in Deo, quanto minus indigent occupari, solicitari & affici circa terrenas diuitias, & vxorem & sobolem, & circa propriæ vitæ directionem. Denique constat, quod parum aut nihil prosit ad prætactam perfectionem obtinendam exteriora relinquere & coniugem non habere, seu voluntatem propriam abnegare, nisi inordinatæ & prauæ affectiones circa terrena, vt concupiscentiæ sensuales, propriæ quoque voluntatis improbæ inclinationes, atque immansiones proprij sensus cum debita diligentia, & conatu refrenentur, extirpentur, & mortificentur, imo sæpe plus obest, cum dicat Apost. 1. Cor. 7. Melius est nubere quam vri, id est, concupiscentijs æstuari. Ideo religiosi qui circa interiorum suorum reformationem intenti non sunt, nec prauas affectiones ad commoda carnis funditus eradicant, nec suas discunt frangere passiones, animositates ac improbas voluntates, nil prorsus proficiunt, nec satisfaciunt suis votis, imó multo periculosius stant vel potius iacent quàm homines sæculares, grauiusque damnantur quam illi. Hæc circa professionem tertiæ regulæ dicta sint, nunc prosequenda est expositio regulæ.

De forma ac materia, ac qualitate vestium personarum tertij ordinis. Articulus. XIV.

FRatres insuper ipsius fraternitatis.] Id est, ordinis huius de humili panno in precio, & colore non prorsus albo vel nigro, vtpote griseo communiter vestiantur, nisi fuerit ad tempus in precio per visitatores de consilio ministrorum ob causam legitimam, & aptam cum aliquo dispensatum. Oportet namque interdum á rigore, & obseruantia generalis statuti seu legis recedere propter rationabilem causam, & ita relaxare rigorem in casu particulari, quando sic expedit. Et quoniam tertia regula primo est instituta pro sæcularibus, & coniugatis poteratque accidere quod excellentes personæ regulam illam assumpserunt, idcirco cum talibus fuit rationabile dispensandum, vt panno aliquantulũ præciosiore propter status sui decentiam vterentur. Hic autem non dicitur, quod dispensandum fuit in panni colore: ideo contra statutum videretur hoc facere fratres de tertio ordine, qui generaliter nigro panno vtuntur. Et quamuis hic diceretur quod dispensandum esset in colore, sicut in præcio panni, ex hoc tamen non sequeretur, quod passim ac generaliter possent nigris vestibus indui, quia hic dicitur quód dispensari potest cum aliquo propter causam legitimam & apertam, id est, iustam & euidentem. Non est autem iusta, & euidens causa, vt vniuersaliter fiat dispensatio talis in colore panni cum omnibus fratribus tertij ordinis, imo ad maiorem spectat humilitatem, exemplaritatem, & congruentiam status ipsorum, vt griseo vtantur, quàm nigro colore, præsertim quia eorum regula sic continet ac præfigit. Porró mater & causa vere dispensationis est vrgens necessitas, euidensue vtilitas, vt summi pontifices Leo atque Gelasius protestantur; ad quod in decreto multæ inducuntur authoritates: & dum aliter dispensatur, non est vera dispensatio, sed crudelis dissipatio, vt sanctus fatetur Bernardus. Sequitur de figura vestitus eorum. [Chlamydes quoq; & pelles absque scollatura scissas.] Id est, ante apertas vel integras affibulatas, id est, cum fibula iunctas non patulas ad latera vt congruit honestati clausasque manicas non habentes foramina seu aperturas, nisi ad induendum atque extendendum manus á parte anteriori, fratres habeant supradicta. Denique habitus sic formatus, multum congruebat eorum vocationi, & statui, præsertim antequam tria vota fecerunt. Nam sicut ille eorum status fuit quodammodo medius inter statum omnino sęcularem, & inter statum religiosum, ita & figura illius habitus velut media fuit inter formam vestitus sæcularium hominum, & inter figuram habitus omnino religiosorũ, eratq; decens & humilis. Vnusquisque autem vestiri debet secundum exigentiam atque decentiam sui status & suæ vocationis, vt ait sanctus Basilius. Porro quod quidam fratres de

tertia regula gerunt ad sua capitia epomidæ breues inferius semicirculatas instar quorundam doctorum, videtur abusio, nec congruit humilitati status eorum ac simplicitati ipsorum. A

Sorores etiam clamyde induantur, & tunica de huiusmodi humili panno, videlicet griseo factis vel saltem cum clamyde habeant guarnellum seu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabo siue de lino, absque vlla crispatura consutū. Eisdem rationibus habitus iste competebat sororibus, propter quas rationes præscriptus habitus fratribus congruebat. Circa humilitatem vero panni, & pellitiones sororum ipsarum iuxta conditionem cuiuslibet earundem ac consuetudinem loci, poterit dispensari per eos qui cum pretio panni fratrum poterant dispensare, & per modum prædictū, videlicet ob causam legitimam, & apertam. Cum fœminis autem præsertim nobilibus, & maritatis, fuerat dispensandum in his, ne propter vestitus humilitatem ac singularitatem despicerentur à suis maritis, & sic ipsorum mariti ad illegitimos laberentur amplexus, Bindis, & zonis, & ligaturis fericis non vtantur sorores, quoniam talia ad mundanum spectant ornatum, & ad lasciuiam prouocant nec pœnitentium congruunt ordini. Pelles dumtaxat agninas bursas de corio, & corrigias simpliciter absque serico vllo factas, & non alias, tam fratres habeant quam sorores, quia hæc omnia ad humilitatem, simplicitatemq; pertinent, & ædificatoria sunt, atque potissime congruunt his qui in pœnitentiā regula ac ordine sunt constituti. Illud tamen dictum est in generali, quando personæ tertiæ regulæ nondum fecerunt votum paupertatis. Nunc vero professis hoc votum, non licet eis congruit bursam portare, nisi ratione officij pro aliqua publica administratione, vel nisi in itinere longo sint positi, aut propter similem rationabilem causam, per quā a proprietatis vitio penitus excusentur, depositis idest abiectis seu relictis cæteris vanis huius sæculi ornamentis iuxta beati Petri apostolorum principis salubre consilium. Ait quippe beatissimus princeps apostolici chori in prima sua canonica. cap. 3. Mulierum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri aut indumenti vestimentorum cultus. Illud autem sancti Petri statutum, non solum est exhortatio simplex ac consultatio proprie dicta, sed & præceptum, secundum expositores. Nam & sanctus Cyprian. martyr, doctor ac præsul, scribit super hæc verba. Hinc quoq; Pau. 1. Thimo. 2. ait. Mulieres ornent se non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis vel veste praciosa. Nempe vt sancti patres, Hieron. ac Chryso. attestantur. Vir aut mulier ornate se vestiens, & suo ornatu virorum aspectum in se prouocans, quamuis nullum malum inde sequatur, tamen æternum supplicium patientur, quia venenum exhibuit, si fuisset qui biberet. Idcirco cum dictum est iuxta beati Petri salubre consilium, sumitur consilium prout extendit se ad præceptum. Si ergo hæc vana ornamenta etiā sæcularibus matronis ac puellis prohibita sunt, quanto magis personis fœmineis tertij ordinis, imò & fratribus regulæ huius? [Sit eis] scilicet fratribus ac sororibus tertij ordinis [ad inhonesta conuiuia, vel spectacula, seu choreas siue curias accessus penitus interdictus] idest nulli personæ de tertio ordine liceat interesse inhonestis conuiuijs, spectaculis, curijs aut choreis. Nam omnia ista specialiter interdicuntur his qui in pœnitentia sunt constituti, prout Bonaventura, & alij super quartum Sententiarum declarant. Inhonesta vero conuiuia sunt, comessationes gulosæ, & lubricæ, præsertim in domibus suspectorum, aut cum personis diffamibus. Conuiuia autem, spectacula, torneamenta hastiludia, curiæ, & choreæ compunctionem extinguunt, contritionem impediunt, ad loquacitatem, dissolutionem, lasciuiam, cachinnos, iocos ac similes vanitates inducunt, & frequenter inducunt hominem ad communicandum peccatis alienis. Idcirco nullatenus congruunt personis regulæ de pœnitentia, sed & multo plus extant illicita personis tertij ordinis, quæ & tria vota professæ sunt. (Histrionibus suæ vanitatis intuitu nihil donent, & ne quicquam illis à propria donetur familia prohibere procurent) idest histrionibus, ioculatoribus, mimis, & consimilibus vanis hominibus nihil dent, nec à sua familia dari permittant propter illorum gestus & actus illicitos, impudicos, & dissolutos, quia hoc esset illos souere in vitijs, & participare

B

C

D

cipare eis in crimine. Veruntamen propter causas honestas posset aliquid eis licite dari, vt si in grandi necessitate consisterent, vel causa alliciendi ipsos ad meliora. Veruntamen
A Thomas scribit in secunda secundæ quæstione 61. officium histrionum non est secundum se illicitum, nec peccant hominibus ludum exhibendo, dummodo tria illa obseruêt, quæ in ludis his tis sunt seruanda. quorum primum, & maximum est ne ludus exhibeatur per verba, aut facta turpia. aut nociua. Secundum est ne grauitas animæ per ludum penitus dissoluatur. Tertium est vt conueniat loco tempori ac personæ, & cum debitis circunstantijs fiat. Quod si histriones obseruauerint ista, non peccant qui eis præstant mercedem Hæc Thomas. Veruntamen quoniam histriones ista raro obseruant. tutius est eos vitare: Nam & ab omni specie mali est præcauendum. Idcirco sancti doctores Basilius, & Chrisostomus dicunt eos esse vitandos, sicut, & Dominus papa hoc loco. Postremo præinductis de figura, & qualitate habitus personarum de tertia regula, non repugnat quod nunc commmuniter fratres eiusdem regulæ in Leodicen. diœcesi commo-
B rantes, gerunt caputia admodum paruæ cucullæ supra mantellum cum scapulari, quia nec regula istud excludit, & Dominus papa istud concedere potuit, habuitque ad hoc concedendum certa motiua. Et quamuis regula istud exclusisset ac prohibuisset. nihilominus pontifex summus de plenitudine potestatis poterat concessionem hanc circa formationem capitij indulgere, cùm par in parem non habeat potestatem. Vnde papa præcedens manum sui successoris nequit ligare. & quoniam fratres præfata tria vota nûc profitentur. Denique Cassianus libro de institutis patrum describens habitum monachorum Aegypti aliarumque regionum, inter cætera refert, quod vtebantur cucullis, & tamen monachi illi pro maxima parte erant illiterati. & idiotæ. necessaria victui procurantes manuum suarum laboribus, quemadmodum, & nunc fratres isti de tertia regula faciunt. Hæc tango ne quis incautæ loquatur, aut temere iudicet de habitu illo.

C *Confirmatio prædictorum, & qualiter religiosæ personæ se debent habere in vestitu. Articulus. XV.*

PRædictis de humilitate, & vilitate vestitus personarum tertiæ regulæ, cōsonat quod sanctiss. vir Franciscus in regula sua prima, & principali instituit. Omnes, inquiês, fratres vilibus indumentis induantur, & possint ea repeciare de saccis, & alijs petijs. Præterea S. August. ait in regula sua: Non sit notabilis habitus vester, vnde nec affectetis vestibus placere, sed moribus. In regula vero sancti Basilij quæritur, quali affectu oportet accipere vestimentum vel calciamentum qualecunque fuerit Ad quod respondet Basilius: Si vestimentum aut calciamentum quod datur fratri, fuerit nimis breue aut grande ad mensuram staturæ fratris, hoc frater indicare debet superiori aut dispensatori, sed cum
D omni reuerentia, & mansuetudine Si vero frater irascatur aut indignetur eo, quod indumentum sibi datum sit vile, & abiectum, nec nouum, attendat, quod ait saluator apud Lucam decimo capite: Dignus est non quicunque, sed operarius mercede sua. Discutiat ergo seipsum, si digne operetur opera Dei, & impleuerit omnia quæ præcepta sunt ei, & tunc aliud non requiret, sed de eo ipso quod accepit, erit sollicitus, timens quod supra meritum suum acceperit illud. Rursus in eadem quæritur regula: Si quis preciosas vestes abijciat. ipsis autem indumentis vilioribus aut calciamentis vtatur ita composite, vt studeat decorem aliquem inde captare, an peccat? Ad hoc respondet magnus Basilius: Qui vult per decorē habitus placere hominibus, manifestum est eum laborare egretudine huius vitij, quod est hominibus velle placere, & certum est, mentem eius à Deo longius euagari, imo & hoc est vitium (quod est perperam agere) dum quis vtitur indumētis aut calceamentis non causa necessitudinis, sed decoris Nam quicquid fit non pro necessarijs vsibus, sed causa ornatus vel appetitu alicuius decoris, hoc est perperam agere. Præterea fœminæ etiam clausæ solent specialiter aliquam curiositatem, superfluitatem, & decorem

rem in vestibus affectare. Propter quod in regula sua ait Hieronymus. Imperfectissimus mulierum affectus semper in vestimentis, & ornamentis extrinsecus gloriam quærit. Nō sufficit eis innata libido naturæ, sed quærunt occasionem lasciuiæ. Quid ô misera gloriaris atque extolleris in pulchritudine panni? Nonne omnis caro est cinis & fœnum, & (vt verius dicam) massa putredinis, cibus vermium, & fœtidissimum stercus? O si velles te intueri o vilissima, quantum verecundareris in immunditijs, & fœtoribus corporis tui, quod tam inaniter ornas. Propterea ô charissimæ quæ estis sponsæ ac filiæ regis æterni, assistite sponso in vestitu interiori, deaurato auro charitatis in fimbrijs aureis, idest charitatis præceptis, vt iam nihil de virtutibus desit ornatui mentis vestræ. Quod si vos exteriorum, vestium delectat ambitio, vel si egressæ de sæculi pompa, extollitis vos de dignitate parentum, de protapia carnis, aut de similibus vanitatibus caducissimis, protinus rex cœlestis expellet vos, atque peribitis. Si futuri iudicij rigorem & æterna tormenta recte consideraueris, delectabit te abiectio vestium, cuius tædet mulierculas fatuas. Tunc rusticanus, & abiectus pannus præponetur bysso, & purpura, tunc grossa, & rudis ue flamina capitis existimabuntur ex sericis. Histrionibus ac lusoribus regum ac principum retinquenda sunt mollia mundi. Iudeat nomen religionis habere, & se cultu vestium histrionem ostendere. Volo ergo vos mortuos esse mundo, & tam deiformi, & in composita veste indui, quod si quis impudicus vos cerneret, magis moueretur ad risum, quam ad concupiscentiam malam. Ideo pannus vester sit vilis, & grossus. Hæc Hieronymus. Itaq; iuxta hæc documenta sanctorum ministri, & rectores siue rectrices personarum tertij ordinis, solliciti sint seipsos exhibere exemplares fratribus atque sororibus sibi commissis, nō recedendo à simplicitate, & humilitate suæ regulæ in vestitu. Idcirco nec griseo mixto subobscuro, propinquante adnigrum, vtantur.

De refectione, abstinentijs atque ieiunijs personarum tertij ordinis. Articulus. XVI.

AB esu autem carnium, secunda, quarta, & sexta feria dieque sabbati abstineant vniuersi, nisi infirmitatis vel debilitatis instantia aliud suaderet. Generale est Christianis abstinere à carnibus feria sexta, quia in ea pro nobis crucifixus est Christus, & sabbatho, quia tūc requieuit in monumēto, & vehemētissimus mœror de Christi occisione oppressit beatissimam Virginem Mariam, & primos Christi discipulos atque discipulas. Ideo his duobus diebus a delicatioribus cibis vniuersi abstinent Christiani, vt Domino suo, & primitiuæ eius Ecclesiæ compati videantur, & membra suo capiti aliqualiter conformentur. Porrò feria quarta multi fideles regulam nullam professi, a carnibus abstinēt, quia in die illa filius Dei pro nobis est venditus. Sed secunda feria ab esu carnium abstinere multis competit religiosis, quia, & feria illa à sanctis patribus est pœnitentiæ deputata. Nam & in Matth. 12. cap. legitur Christus illa feria esurisse. Vnde & quidam religiosi, qui nunquam comedunt carnes, abstinentius viuunt feria secunda quam tertia. Quamuis autem instantia seu vehementia infirmitatis aut debilitatis satis faciliter possit inducere ad concedendum licentiam personis tertiæ regulæ, quod comedant carnes feria secunda, aut quarta, nisi aliunde impedimentum occurreret, puta præceptum Ecclesię propter aliquod magnum festum, non tamen ita faciliter daretur licentia comedendi carnes sexta feria aut sabbatho. Minutis vero per triduum carnes dentur, videlicet primo die minutionis, & duobus diebus statim sequentibus, nisi ex præcepto Ecclesiæ esset aliquo illorum dierum à carnibus abstinendum. Nec subtrahantur in itinere constitutis feria secunda aut quarta propter laborem itineris. Sit quoque istarum carneum comestio licita singulis personis tertij ordinis, cum solemnitatem præcipuam interuenire contigerit, in qua cæteri Christiani ab antiquo epulis carneis vesci solent. Hinc licet eis comedere carnes in quacunque die euenerit solemnitas natiuitatis Christi, & feria secunda

da ac quarta solemnitatis paschalis, secunda quoque feria solemnitatis pentecostes. A-
A lijs autem diebus in quibus ieiunium non seruatur, oua & caseus non negentur, id est, la-
cticinijs vesci possunt, nisi occurrat ieiunium in quo propter præceptum Ecclesiæ a la-
cticinijs abstinetur, vel in quo personæ istæ ieiunare iubentur, quæ omni sexta feria ie-
iunare habent, vt sequenti habetur capite, sed cum religiosis cæteris in eorum vtpote ce-
terorum conuentualibus domibus licite sumere valeant de appositis cibis, & potibus ab
eisdem videlicet cæteris religiosis, ita tamen quod vt contra præceptum Ecclesiæ nihil
agatur. Sintque prandij, & cœnæ refectione contenti, exceptis languidis, & viatoribus, &
infirmis, & etiam operarijs seu laboratoribus in domibus aliorum laborantibus, vt infe-
rius habetur. Denique languidi appellantur qui diuturna, & graui infirmitate laborant,
infirmi autem, qui minori aut breuiori, vel ex capitis aut naturalis dispositionis debilita-
te indigent frequentiori refectione. Sit sanis cibus moderatus, & potus sobrius, cum tex-
tus euangelicus habeat: Attendite ne corda vestra crapula ex abundantia a' nentorum,
B & ebrietate grauentur. Ista quippe sunt verba Christi Lucæ. 21. ideo illud pertinet ad
omnem Christianum. Cum enim euangelica lex sit maxime spiritalis perfecta atque di-
uina, iccirco ad vniuersos spectat Christi fideles, carnalia vitia, scilicet gulam, luxuriam,
maxime deuitare. Propter quod sanctus Benedictus ait in regula sua: Remoueatur præ
omnibus crapula, vt nunquam religioso subrixiat id est contingat indigeries, quia nihil
sic contrarium est omni Christiano, vt crapula. Prandium autem vel cœna, non nisi præ-
missa semel dominica oratione sumatur. Veruntamen personæ ordinis huius literatæ, &
quæ vota tria emittunt, plus dicunt pro mensæ benedictione & gratiarum actione: imo
nullus Christianus manducare deberet, quin ad minus diceret orationem donicam ante
refectionem, & iterum post eandem. De hac quoque materia plenius dicetur in sequen-
ti capitulo.

C *De ieiunijs eorum magis in speciali. Articulus. XVII.*

Qualiter vero sexta feria totius anni ieiunium celebretur, id est, deuote, & reuerenter
obseruent ob causam in præcedenti articulo tactam, nisi forte infirmitate aut alia
causa legitima excusentur. Circa hoc quæri posset, an propter itinerationem
aut laborem manualem valeant excusari a tali ieiunio. Ad quod dicendum videtur, quod
ieiunium illud non est ex leui causa soluendum. Ideo si itineratio aut laboratio potest
differri aut minorari, sine notabili detrimento aut damno spiritalis aut corporalis salutis
aut comoditatis, non debet persona tertij ordinis ieiunium frangere feria sexta propter iter
aut opus. Si autem necesse sit multum itinerari aut grauiter laborare, ita quod simul non
possit conuenienter obseruari ieiunium, poterit solui. Quo circa expedit ad superiorem
D pro consilio, & dispensatione recurrere: & qui in tali die non potest vna commestione
esse contentus, studeat saltem si quiuerit bina refectione contentari, ne nimis recedat a
legis tenore ac statuti rigore. Omissionem quoque ieiunij recompensent per opera alia
pietatis aut latriæ, præsertim per orationes abundantiores, & per ampliorem cordis hu-
miliationem Sed a festo omnium sanctorum exclusiue vsque pascha, quarta, & feria sex-
ta ieiunabunt alia quæ ab Ecclesia sunt statuta, vel ab ordinarijs ex causa communiter
indicta ieiunia nihilominus seruaturi, id est simul cum ieiunijs feriæ quartæ, ac sextæ ser-
uabunt ieiunium vel ieiunia quæ illis temporibus præceperunt obseruari summi pontifi
ces, vel generalia consilia, aut Episcopi in diœcesibus suis. In quadragesima vero beati
Martini, quæ sic incipit a festo Martini vsque ad diem natalis Domini, & a dominica
quinquagesimæ vsque pascha, diebus singulis, exceptis dominicis, in quibus nunquam
est ieiunandum propter solemnitatem, & gloriam dominicæ resurrectionis, ieiunare pro-
curent id est, seipsos ad ieiunandum prudenter applicent, nisi aliud fortassis infirmitas
vel necessitas alia suaderet. Infirmis enim non est lex posita, qua astringantur ad ea quæ
pro

pro sanis sunt instituta. Necessitas quoque (vt fertur) legem non habet. His similia sunt
quæ sanctus Franciscus instituit de ieiunijs in prima, & principali regula sua. In quibus
tamen differunt, vt patet legenti regulam illam. Sorores grauidæ vsque ad diem suæ pu- A
rificationis ab exercitatione qualibet corporali, videlicet à ieiunijs abstinētijs, quæ præfa
tis & consimilibus arduis pœnitentiæ actibus, orationibus dumtaxat exceptis, quia sem-
per orandum est, poterunt, si voluerint, abstinere: quoniam toto tempore illo specialibus
egent confortamentis. Et ex isto clarissime patet, quod regula ista prima fuerit pro sæcu-
laribus coniugatis instituta. Laborantes autem propter fatigationis afficientis, idest, affli-
gentis instantiam, idest, vehementiam, a dominicæ resurrectionis festo vsque ad festiuita
tem beati Francisci ter in die qui exercitio laboris incumbent, licite cibum sumere pos-
sunt. Tunc enim quia longiores sunt dies, propter confortationem naturæ rationabilius
hoc ipsum permittitur. Cum vero illos contigerit aliorum imminere laboribus, idest, in
aliorum domibus aut sumptibus laborare, de cunctis cibis appositis die quolibet sumere
licebit eisdem personis tertij ordinis, nisi feria sexta vel dies sit alia, in qua generaliter ab B
Ecclesia ieiunium noscitur institutum, quia illis diebus semel dumtaxat reficiuntur, & ie-
iunalibus cibis solum vescuntur. Verum circa vsum, & esum ouorum, & lacticiniorum in
diebus ieiuniorum diuersi diuersimode se habent. Nunc de fructuositate, & multiplicita-
te, vtilitate, atque discretione ieiuniorum, & abstinentiarum aliquid breuiter est tangen-
dum. Itaque sicut sancti patres nostri Cassianus, & Climacus contestantur, fundamen-
tum totius spiritualis profectus ac monasticæ conuersationis, & exordium veræ perfe-
ctionis est abstinentia, idest parsimonia in cibo, & potu, & castigatio corporis per sacra
ieiunia in quibus nisi se homo præsertim religiosus exerceat, nequaquam digne profi-
ciet, nec vnquam ad virtutum perfectionem pertinget. Ideo omnes sancti patres, qui re-
ligiones instituerunt, rigorosa & ardua dederunt mandata de abstinentijs ieiunijsque ser-
uandis. Ait namque gloriosus Hieronymus in regula sua: Præparentur cibaria, quibus cor-
pora refocillentur ad portandum pœnitentiæ iugum. Dum hora refectionis aduua- C
uerit ad reficiendum vos, in cibis vestris nequaquam appareat coccorum industria; non
ciborum lauta paratio moueat appetitum, sed fames, non apponantur incentiua libidi-
num, sed quæ extinguere queunt esuriem, vtpote olera sine legumina. Oua, & lacticinia
debilitatis personis ex ieiunio, & post ieiunia, & in festis præcipuis permittantur ex gra
tia. Raro gustentur, nisi parui pisciculi. Horridum scelus gulæ, quod gignit luxuriam, & pe
rimit castitatem, cum Dei filia nullis, & ancillis nullam habeat sortem. Ideo in sumptione ci
bi, & potus sit tanta sobrietas, talisque parcitas, vt venter potius conqueratur quam gau
deat. Non opus sit cingulum relaxare, quatenus mens à diuinis meditationibus minime
retardetur, & corpus non ægeat medicinis. Ipsa quoque comestio sit faceta, nequis de in-
gluuie possit notari. Magis reprahendendus est turpis modus in comedendo, quam ci-
bus: imo in fabis, & ordeaceis panibus nimia auiditas est grande peccatum. Vagabundi
oculi nequaquam discurrant per mensam, neque obseruent edentes. Vinum in quo est D
luxuria sponsis ancillisque Christi tanquam venenum suspectum sit. Sacrilegium repu-
tur in fœmina, præsertim in Dei sponsa, omnis ebrietas. Ignem portat in gremio, qui vti-
tur vino assiduo. Ventris ingluuies atque ebrietas causam atque materiam infirmitatis
tribuunt corpori, & animæ. Medicinale vero ieiunium omnem aufert languorem, & om-
nem confert virtutem & gratiam. Veruntamen moderatum existat ieiunium, non causet
iram, aut scandalum alijs, nec capitis dolorem aut corporis debilitatem. Si caro fuerit re-
bellis spiritui castigetur ieiunijs, & cella verberibus, quousque fiat prompte obediens.
Hæc Hieronymus. Insuper sanctus Basilius in regula sua disseruit: Iuuentutis timor, & fer
uor ætatis quasi freno quodam restringi ac reprimi per continentiam debent. Abstinen-
tiam dicimus dum refutamus suauia alimenta, & sumimus ea quæ sola corporis necessitas
poscit. Ideo mensura abstinentiæ est secundum quod ætas aut labor, aut robur, vel infir-
mitas exigit. Hæc vero consideratio communis sit omnibus, vt vsque ad satietatem, non
comedamus. Repleri enim ventrem, & grauari ex cibo, & potu, valde inutile est etiam,

corpo-

corpori, quia inde grauatur in somnum, & sæpè infirmatur. Nec in fine refectionis suauia sunt sumenda. Si enim quærimus voluptatem, ventrem facimus Deum. Hinc quæ
A facilius, & vilius comparantur, pro refectione debemus accipere. Hæc Basilius. Cuius institutioni consonat; quod in regula sua sanctus loquitur Benedictus, Sufficere credimus ad quotidianam refectionem, duo pulmenta, vt qui forte ex vno non potuerit ædere, reficiatur ex altero, & adsint poma, aut legumina. Addatur, et tertium. Hoc tamen præcaueatur, ne vnquam subrepat satietas, siue ebrietas. Hinc, et Augustinus in Regula sua effatur. Carnem vestram domate ieiunijs, et abstinentijs cibi, et potus quantum valetudo permittit. Circa quod loquitur Hugo. Caro concupiscit aduersus spiritum sed ne præualeat, per ieiunium, et abstinentiam est domanda, tamen cum discritione. Bona enim pereunt, nisi cum discretione agantur. Qui carnem suam supra modum affligit ciuem occidit: et qui eam plus quam oportet reficit, hostem nutrit, Sic ergo est nutrienda, vt seruiat rationi obediendo: sic domanda, vt non superbiat rebellando. Hoc in abstinentia est iugiter attendendum, vt vitia extinguantur, non caro. Dum caro doma-
B tur, spiritus roboratur. Sed heu heu in isto iam omnes deficimus vehementer, atq; a sanctorum Patrum salutari rigore vltra modum recessimus. Ideo comparatione illorum humiliemus nos vehementer, & vitam nostram non reputemus esse alicuius momenti. Imo nomine Religiosorum arbitremur nos prorsus indignos, & cum timore Dei, & compunctione accipiamus cibum. & potum, conantes patrum nostrorum vestigia saltem aliqualiter imitari. Nec putemus nos habere causam sufficientem recedendi à prætocto patrum rigore, ita extreme. Quantum enim reuera possit sufferre humana natura experientia docet in abstinentijs, quas incarcerati patiuntur coacte, & quas aliqui sac fit pro corporis sanitate. Profecto si homines suas probarent vires, inuenirentur se plus posse, quam credunt. Multi probant suas vires lapidem proijciendo, luctando: sed in ijs, quæ sunt Dei, & suæ salutis; vires suas probare recusant. Hinc sanctus ait Bernardus.
C Ignosce Domine, ignosce, dissimulamus. tergiuersamur, & in ijs, quæ pertinent ad te, vix est, qui velit experiri quid possit. Paulus ait: ad Phil. 4. cap. Omnia possum in eo, qui me confortat. Et diffidimus, nos pauca posse: proculdubio possumus multa, sed nolumus. Insuper valde pensandum, ac formidandum est cunctis Religiosis, quod in summa sua afferit Antisidoren, Tenuitas, inquit, victus, & vestitus, ita est de essentia Religionis propter votum paupertatis, quod super eam non cadit dispensatio.

De Confessione, & Communione Fratrum. Articulus XVIII.

Singuli Fratrum, & Sororum tertij Ordinis ter in anno, scilicet Festiuitatibus Natalis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, peccata propria confiteri, & Eucharistiam deuote suscipere non postponant, reconciliãdo se proximis si aliquibus iniuriã fecerunt,
D veniam ab eisdem petendo, & satisfaciendo, & restituendo etiam aliena, si alicui sua abstulerunt. aut iniustia possident bona. Illud pro sæcularibus personis tertij Ordinis est statutum. Nunc vero qui tria vota emittunt, multo frequentius confiteri, frequentius quoq; debent communicare. Itaq; Ministri, ac Sacerdotes, & Rectores personarum tertiæ regulæ sapienter, ardenter, ac sæpè instruant fratres, & sorores sibi commissos, qualis debeat esse confessio, et quam distinctè, et particulariter, ac circũstantialiter debeant sua confiteri peccata ex grandi contritione, et casto, ac sapientiali pudore. Nec solum peccata commissionis, sed item omissionis. Quia vt asserit sanctus Thomas super Iob, homo quotidie plus peccat omittẽdo opera bona, quæ facere obligatur, aut posset, quam mala committendo. Deberemus namq; totum tempus vitæ nostræ fructuose expendere. Confiteri etiam præcipuè debent. quod diuinum officium, et obsequium quotidie tam indeuotè, tam irreuerenter, et negligenter persoluunt, quod in orationibus, et meditationibus suis, ita distracti, et frigidi sunt, et q; iuxta exigentiam, seu condecentiã suæ vo

cationis, et professionis non profecerunt quotidie in omni humilitate, patientia, mansuetudine sobrietate, pace, concordia, obedientia, charitate, quod non discunt, nec asuescunt sicut deberent seipsos in omnibus frangere, abnegare atq; salubriter mortificare iram, superbiam, acediam, gulam, et cęteras passionum suarum motus, ac impetus refrenare, quod correptiones, et correctiones superiorum suorum non acceperunt cum debita humilitate, et gratiarum actione, nec superioribus suis debitam reuerentiam, ac obediētiam impenderunt. Insuper confiteantur de quotidiano excessu, in cibo, potu, somno præsertim in verbositate, de incustod. a exteriorum interiorumq; sensuum, et quod in exteriori labore mentem suam tam raro leuant ad Creatorem, mentaliter, orando, meditando, ac ipsum laudando. Quod etiam in præsentia, et conspectu altissimi tam impure, et pigre, ac irreuerenter se habent, quod non emendāt se quotidie sicut oportet, quod proni fuerunt alios iudicare, aut aspernari etiam forte suos superiores, vel ex leuibus signis malum suspicari de proximis suis, et quod coram alijs inexemplares fuerunt, aut quod eos scandalizauerunt, offenderunt, aut turbauerunt. De ijs, et alijs, prout conscientia dictat, confiteantur confessione humili, nuda, pura, et dolorosa, cum præcordiali, et integro emendationis totalis proposito. Præterea informandi sunt qualiter ad sacram Communionem se preparare, et accedere debent cum ingenti filiali timore, ardenti amore, profunda humilitate. Debent autem se præparare, vt tactum est, cum præuia diligenti examinatione conscientiæ suæ, et integra confessione, ita quod de suis peccatis intime doleant, in quantum sunt offensiua inhonoratiuaq; Dei, et contra eius præcepta, aut contra vota ei facta. Attendere etiam debent Sacramenti dignitatem, quod in hostia consecrata vere extat vnigenitus Filius Patris æterni, Deus, et homo, quem cum omni reuerentia, humilitate, charitate, & synceritate debent accipere, atq; post sumptionem super dignissimi sacratissimiq; Sacramenti, debent se coram Deo custodire, gratanter, ac deuote habere immoderantiam cibi, & potus, loquacitates, leuitates, & dissolutiones prorsus vitando, atq; orationi, meditationi, ac laudibus Dei vacando. Præterea aduertendum, quod in primitiua Ecclesia fideles quotidie communicabant. Postea autem successores ipsorum confitebantur, & communicabant ad minus semel in omni hebdomada. Post modum charitatis feruore magis deficiente, posteri fecerunt hoc semel in omni mense, & in festis præcipuis. Dixerunt quoq; nonnulli Doctores, quod homo qui sibi conscius est de quocunq; mortali peccato, statim confiteri sit obligatus, puta, tam cito, vt poterit confessorem habere. Alij autem doctores circa hoc aliter sunt locuti, sed quicquic inde dicatur, certum est, quod nunquam deceat religiosum ire ad lectum sine confessione præuia; si fuerit sibi conscius de aliqua mortali transgressione. Vnde gloriosus Hieronymus ait in regula sua: In hac vita nihil validius, vel salubrius est concessum hominibus, quam statim peracto delicto, non differre confessionis medelam. Impugnationis arma fratres secum non deferant, nisi pro defensione Romanæ Ecclesiæ, imo & totius vniuersalis Ecclesiæ, quæ frequenter nomine Romanæ Ecclesiæ designatur. Vel fidei Christianæ, quam vnusquisq; fidelium iuxta qualitatem, & vires sui status tenetur defendere tempore opportuno. Vel etiam terræ ipsorum. Nam bonum commune est præferendum bono personæ, aut de suorum licentia ministrorum, qui ex rationabilibus causis, dumtaxat illam debent licentiam dare.

De horis dicendis, & qualiter sit orandum. Articulus XIX.

Dicant vniuersi fratres tertiæ regulæ quotidie septem horas canonicas. Quod qualiter sit intelligendum, subiungitur. Clerici videlicet, scientes psalterium, id est, qui tantum sunt eruditi, quod Psalmos in latino legere possint, pro prima. Deus in nomine tuo, &c. & beati immaculati vsq; ad legem pone, &c. cum capitulo, versiculis, oratione, & alijs debitis additamentis, iuxta Clericorum ordinem, id est, secundum modum, & obseruan-

obſeruantium Cleri, ad cuius Diœceſim pertinent. Porrò in decretalibus præſertim in
exordio tertij decretalium, nomine Clericorum intelliguntur Canonici. In decreto au-
A tem 81. diſt. capite Cleri, vel continentes, per clericos interdum intelliguntur omnes in
ſacris Ordinibus conſtituti, vel etiam qui aliquem quatuor inferiorum ordinum habent.
Qui vero in aliquo ſacro conſtituti ſunt ordine, tenentur ad horas has ex ſtatuto Eccle-
ſiæ propter Ordinem ſacrum, quamuis nondum ſint beneficiati. Si ergo aliquis intret
ordinem tertium, vel in eius nouitiatu exiſtat, tenetur ad horas, & ſatisfacere poteſt le-
gendo eas cum Sacerdotibus, & Clericis Congregationis, in qua extat in probatione.
Melius vero eſt, vt ſolitum ordinarium teneat, quouſq; fuerit in ordine ipſo indutus tan-
quam nouitius. Si autem eſt clericus, non tamen in ſacro Ordine poſitus, ſed competen-
ter eruditus, non tenetur ad horas Canonicas. Commendabile tamen eſt, vt cum Sacer-
dote miniſtro, aut cum alijs in congregatione exiſtentibus clericus horas legentibus, le-
gat eaſdem. Cum vero ad Eccleſiam non accedant, id eſt, ad Parrochialem, ſeu matri-
B cem Baſilicam. Iſtud quippe pro coniugatis, & ſæcularibus eſt inductum, pro matutino
Pſalmos dicere ſtudeant, quos dicunt clerici, id eſt, Canonici, aut Sacerdotes, vel Eccleſia
Cathedralis, in qua eſt Sedes Epiſcopalis, vel ſaltem, id eſt, ſi iſtud eſt eis nimis prolixum,
non faciant minus quam fratres illiterati. Hic ſubditur, vt illiterati alij fratres dicant
pro matutino duodecim, et pro alia qualibet hora ſeptem vicibus Pater noſter cum glo-
ria Patri, addendo gloria Patri cuilibet Orationi Dominicæ, et Salutationi Angelicæ, vel
ſaltem ſeptem, melius tamen cuilibet. Quibus videlicet primæ, et Completorij horis mi-
nus Symbolum, ſcilicet Symbolum Fidei ab Apoſtolis editum, et Miſerere mei Deus adij
ciant, qui nouerunt. Sed ſi horis non dixerint conſtitutis, id eſt, ſi non dixerint Symbo-
lum illud, et Pſalmum miſerere mei Deus, ad primam, et completorium, eo quod neſciant
ea. Multi tamen ſciunt Symbolum illud. Qui pſalmum illum ignorant, dicat tribus vi-
cibus Pater noſter cum Salutatione Angelica, tam ad primam, quam ad completorium,
C etiam ſi omiſerint, niſi pſalmum prætactum quem in theutonico dicere poſſent, aut lege-
re. Infirmi autem horas huiuſmodi non teneantur dicere, niſi velint, præſertim ſi tanta
ſit rerum infirmitas, quod ſine capitis debilitatione non queant has horas perſoluere.
In Quadrageſima vero Sancti Martini, quæ incipit die proximo poſt Feſtum ſancti Mar-
tini, niſi forte dies illa proxima eſſet Dominica, et in maiori Quadrageſima Eccleſias, in
quarum Parochijs habitant matutinalibus horis perſonaliter adire curent, id eſt matuti-
nali Officio ibi interſint ſaltem diebus Dominicis, ac feſtiuis, niſi ex cauſa rationabili ex-
cuſentur, puta ex infirmitate, aut ſimili cauſa. Perſonæ autem tertij Ordinis tria vota
profitētes, ſublimiora his faciunt, atq; quotidie multū mane deinde, et alijs diei tēporibus
præfatas ſuas horas, et orationes in cōgregationū ſuarū Eccleſijs offerunt Deo. Hæ ergo
perſonæ ſīt inſtruēdæ, ac feruide admonēdæ, vt corde attēto, et recollecto, affectuoſo, ac
ſtabili creatorem ſuum exorent, collaudent, & contemplentur, quatenus ſic in refecto-
D rio ſuo agunt, quod ibi agendum eſt, corpora ſua reficiendo, ita in Eccleſia, ſeu Oratorio
nil agant, niſi ad quod conueniunt, & propter quod inſtitutus eſt locus ille, ſecundum
quod ſancti Patres in regulis ſuis docuerunt. Ait namq; in ſua Regula ſanctus Auguſt.
In Oratorio nemo agat, niſi ad quod factum eſt, & vnde nomen accepit. Cum Deum
oratis, hoc verſetur in corde, quod profertur in ore. Hoc eſt, quod ſanctus Benedictus
ait in regula ſua. Oratorium hoc ſit, quod dicitur, nec aliud ibi geratur. Nec vnus
ſua improbitate impediat alium deuote orantem. Nec alta voce quis orat, ſed cum la-
chrymis conpunctioneq; cordis. Si enim dum hominibus potentibus volumus aliqua
ſuggerere non præſumimus alloqui eos, niſi cum humilitate, & reuerentia, quanto magis
Domino vniuerſorum cum humilitate, puritate, & deuotione ſupplicandum eſt. Vt non
in multitudine verborum, ſed in puritate cordis, & compunctione lachrymarum ſcia-
mus nos exaudiri. Nam quamuis vbiq; ſciamus Deum eſſe præſentem, maxime tamen
in fratrum congregatione, dum ad diuinum Officium ſimul adueniunt. Hinc, & ſanctus
Hieronymus in regula ſua hortatur. De cellulis veſtris præmiſſa oratione ad matutinas

excubijs cum summa quiete ad Ecclesiam conuenite, sponsum animarum sanctarum matutinis laudibus, & orationibus excitate, vt exurgat in auxilium vestrum. Tunc summa deuotio, crebra suspiria, ac lachrymas fundat. Nulla alia verba in Ecclesia proferantur, sed illud in mentis arcano cum summa diligentia ruminetur, quod per sancta verba significatur. Nullius est meriti ore diuina eloquia verbositare, & misera mente euagando inania circuire. Itaq; iuxta doctrinam sancti Basilij debemus verba orationum, & psalmorum, cum interno gustu proferre, quatenus sicut corporeus gustus vnamquamq; buccellam sumit, & masticat cũ certo, et distincto sapore, sic interior gustus animæ cum affectu, et gustu spirituali sensum verborum aduertat. Amplius, qui cupit deuota, et stabili mente orare, debet sui ipsius indigentiam, prauitatem, fragilitatem, atq; pericula acutissime intueri, omnipotentiáq; Dei præsentiam, maiestatem, pietatem, ac iustitiam sapienter inspicere. Sic ex consideratione propriæ defectuositatis, et vitiositatis cum maxima contritione, et suijpsius aspernatione fundere precem. Ex consideratione quoq; propriæ indigentiæ, ac periculorum animæ suæ debet cum præcordialissima affectione Dominum inuocare. Ex contemplatione autem infinitæ maiestatis, et excellentia Dei debet cum vehementi reuerentia atq; custodia cordis in ipsius aspectu assistere, et præcari. Porrò ex contemplatione metuendissimæ Diuinæ Iustitiæ debet cum timore, et tremore orationem offerre, et ita coram Deo se repræsẽtare, sicut stant rei mortis ante faciem Iudicis. Ex contemplatione demum infinitæ pietatis, & misericordiæ Dei debet cum humili fiducia exorare. Postremo si rectè perpendimus causas: & fructus orationum nostrarum, debemus vtiq; libenter, & indesinenter cum diligentia, & feruore orare. Cur enim Dominum Deum nostrum inuocamus, & exoramus, nisi vt peccata nostra nobis dimittat, gratiam, & virtutes, donaq; Spiritus sancti infundat, de dæmonum manibus nos liberet, ab æterna damnatione nos præseruet, ad perpetuã beatitudinem nos perducat, seruos, amicos, & filios suos nos facere dignetur. Nonne pro tantis, ac talibus causis orandum est cum incomparabili instantia, cum summa affectione, cum indefesso labore? Si reus mortis stans ante Iudicem Principemq; terrenum habeat aliquam spem obtinendi misericordiam, & euadendi mortem, cum quanta humilitate, & desideratione, quam lachrymose, formidose atq; instanter Principem deprecatur. quam magnam emendationem promittit. Nos ergo qui toties tamq; enormiter omnipotentem Iudicem Deum immensæ maiestatis offendimus, qui toties infernalem damnationem meruimus, cum quanta humilitate, contritione, tremore, desiderio, & infatigabilitate Deum exorare debemus, ac indigemus. Hoc præterea recolendum, ꝙ personis tertij Ordinis in sacris constitutis ordinibus, atq; in Dioecesi Leodieñ manentibus, per Apostolicam Sedem iniunctum est, vt omnes horas Canonicas vniformiter teneant, & persoluant secundum ordinem, & tenorem Ecclesiæ Leodieñ demptis quibusdam historijs, & ordinantijs alijs, quas Romana Ecclesia non obseruat. Additis quoq; seu resecatis aliquibus alijs. prout quidam viri notabiles prælatione, & doctoratu ornati, iudicauerunt conuenire Religioni, & deuotioni Sacerdotum, & Clericorũ huius ordinis. Verumtamen in isto ministri tertiæ regulæ habeant Deum præ oculis, ne à prætactis viris obtineant, (vt ante iam obtinuerunt) nimiam alleuiationem diuini Officij, & decurtationem in horis Canonicis, quia non decet, nec licet Religiosos talia quærere, aut magis exoneratos esse à prolixitate horarum, quam sunt Sacerdotes, aut Clerici seculares.

De testamento Fratrum tertiæ Regulæ. Articulus XX.

Debent præterea personæ tertiæ regulæ, quibus de iure facultas, id est possessio affuerit, facere testamentum, & de bonis suis disponere, ac ordinare infra tres menses immediatè sequentes post ingressum eorum in ordinem ritum, ne quemquam illorum contingat decedere intestatum. Istud institutum videtur pro secularibus personis ordinis,

dinis,ad præcauendum periculum,si forte improuisa morte,aut alio impedimento condendi testamentum præuentæ,obierint intestatæ. ex quo iurgia possent oriri propter facultates quas deserunt. Qui autem tria vota emittunt, post suam professionem condere nequeunt testamentum,sed ante professionem. Et relinquendi suum suo arbitrio,vt faciat testamentum sicut voluerint,dando sua pauperibus aut congregationi.seu claustro.vt in regula sancti Benedicti habetur. Nec licet aliquid ab eo exigere, Sanctus autem Basilius in regula sua videtur magis innuere,quod potius debeant sua dare cænobio. Beatus etiā Augustinus in regula sua scribit: Qui aliquid habebant in sæculo, quando ingressi fuerint monasterium libenter velint illud esse commune.

De pace personarum tertij ordinis inter se & alios. Articulus. XXI.

B DE pace vero inter fratres, & sorores tertij ordinis aut etiam de pace inter eos. & exteros,id est,alios qui non sunt de eorum regula,in discordia positos. sicut ministris videbitur,ita fiet,idest,ministri iuxta suam discretionem pacificabunt, & concordabunt eos adinuicem, nisi aliter fuerint inter se concordati,adhibito(si facultas affuerit) prius diocesani consilio in hac parte.idest, si tanta fuerit illorum discordia, quod ministri non valuerint eos inuicem pacificare,habebunt recursum ad suum Episcopum,si possibile eis est vel ad officiales Episcopi. Omni etenim Christiano valde necessarium est,vt quantum sibi possibile est habeat pacem atque concordiam cum proximis suis, quemadmodum Ro. 12. cap. ait Apostolus. Si fieri potest,quod in vobis est cum omnibus hominibus pacem habete. Christus quoque in Euan. Beati pacifici,inquit quoniam filij Dei vocabuntur. Vnde & suos discipulos sic salutare solebat. Pax vobis. Quibus & iussit. In quamcunque domum intraueritis primum dicite: Pax huic domui. Quemadmodum enim pacifici & concordes in bonis,sunt filij Dei,ita & turbatores & discordes sunt filij,& serui diaboli. Qui autem considerat quam grauiter & multipliciter ipse Dominum Deum offendit, & quod Deus omnipotens, suis vitijs non ignoscet,nisi & ipse alijs ignoscat, non audet suis iniuriatoribus inimicari,vel si alius indignatur,faciliter ad pacem concordiamq; reducetur. Hinc Leo papa disseruit: Nihil ita appetendum est Christiano, sicut pacem habere, cõcordiā obseruare, Nec possumus esse filij vnius patris cœlestis,nisi pacifici ac cõcordes fuerimus. Et si istud sic conuenit cuilibet Christiano,quanto magis religiosis Denique cū exteriora sint signa interiorum,quanta hypocrisis est,vt in religiosis, quorum vnus,est habitus,vna regula,eadem professio,vna domus vna mensa, eadem obseruantia corporalis. sit interior discordia,diuisio cordis,auersio mentis? Preterea sicut boni,& humiles fratres, qui quantum in ipsis est,pacem, & concordiam seruant cum alijs præsertim cum superioribus suis,habent paradisum in terris,idest,consolationem maternam,tranquillitatem & conscientiæ securitatem,deinde habituri paradisum cœlestem,sic turbulenti, discordes,duri, & obstinati in peruersitatibus suis habent infernum in sæculo isto,deinde habituri damnationem infernalem in sæculo futuro. Ideo in Eccle 2.cap. Salomon ait: Homini bono dedit Deus sapientiam,& lætitiam,peccatori autem afflictionem,& curam superfluam. Hinc & Apostolus loquitur. Non est regnum Dei esca & potus,sed iustitia, & pax & gaudium in spiritu sancto, Itaque quæ pacis sunt sectemur, & quæ ædificationis sunt inuicem custodiamus. Hinc iterum affectuosissime. Phi. 2. cap. exhortatur: Si qua consolatio in Christo,si quod solatium charitatis,si qua societas spiritus, si qua viscera misericordiæ implete gaudium meum,vt idem sapiatis vnanimes,idipsum sentientes. Hæc itaque moueant,& inducant ministros, vt cum summa diligentia fratres, & sorores ordinis sui ad pacem,& concordiam assidue enhortentur,& discordantes concordent,duros, & turbatores debite disciplinent,præsertim eos qui communitatem perturbant, scandalizant, contristant. Nam vt Climachus protestatur,turbator communitatis est lupus,totum ouile

le Christi inquietans,& tanquam visibilis dæmon, Veruntamen nullus sic amet pacem, & concordiam,vt alijs consentiat aut conformetur in vitijs, sed sic pacem concordiamque amemus,quod fratres,& proximos nostros non offendamus,neque turbemus per verba illicitita aut per opera mala,aut omittendo quod rationabiliter fieri petunt à nobis.Si vero fratres vel contra ius vel contra eorum priuilegia eis a summo pontifice aut proprijs diœcesanis concessa per potestates seu rectores locorum vbi domicilium,idest, domum seu mansionem obtinent, vexationibus impetrantur,idest, si principes aut iudices seu officiati sæculares aliquid iniuste exigant à fratribus tertij ordinis,velut a hominibus omnino mundanis,ministri loci ad Episcopos, & alios locorum ordinarios studeant habere recursum,idest,primo recurrant ad proprium præsulem pro consilio aut auxilio.Et si ab eo sufficienter adiuti non fuerint, ab alijs quoque Episcopis petant informationem, & opem iuxta consilium, & ordinationem ipsorum Episcoporum in talibus processuri, idest,acturi contra præfatos principes iudices aut rectores mundanos. Nam & ipsi fratres de tertio ordine,quamuis coniugati,& in sæculo commorantes, certa præuiligia habent nec inter pure sæculares sunt computandi, Imò vt vir famosæ virtuositatis ac magnæ religionis pater Ioannes de Campestrano, doctor inclitus in vtroque ordinis sancti Francisci sanctus Senex,qui adhuc agit in humanis, miraculisque chorusecat,in speciali tractatu magistraliter probat,priuilegio clericali debent gaudere.

Quod personæ tertij ordinis debeant se à iuramento cauere, & qualiter possint iurare. Articulus. XXII.

A Iuramentis autem solemnibus,quæ videlicet coram iudice secundum processum,& ordinem iuris fiunt,omnes fratres tertiæ regulæ abstineant,nisi necessitate cogente in casibus per indulgentiam,idest,concessionem Apostolicæ sedis,exceptis,videlicet pro pace,pro fide,calumnia,& testimonio præhibendo,idest,quando occurrit necessarius casus iurandi solemniter pro pace inter homines recuperanda aut conseruanda,aut pro fidelitate firmando,aut pro calumnia seu iniuratione aut falsa criminatione vitanda, aut ad testificandum pro veritate, & contra iniquitatem, aut etiam in contractu emptionis venditionis,& donationis,vbi videbitur expedire,idest,ad protestandum,quod aliquid fit legitime emptum aut venditum seu donatum, dum scientia dictauerit esse expediens vt pro talibus rebus iuretur. Tuncque iurandum est cum grandi reuerentia maiestatis diuinæ atque sanctorum,& cum recta intentione ex charitate,& zelo iustitiæ.Sicque iuratio illa est actus virtutis,quæ latria appellatur.In communi quoque loquela, idest in quotidiana locutione viteat vt poterunt,iuramenta. Certum est quod vnusquisque etiam penitus sæcularis possit vitare illicita iuramenta, si debitam apposuerit diligentiam ad vitandum,quia,& tunc non deerit auxilium gratiæ Dei.Porro iuramentum est dupliciter illicitum. Primo quoniam falsum,& hoc vocatur periurium,quod ex suo genere est peccatum mortale.Secundo,quia quamuis sit verum,tamen sine rationabili causa fit, quod est iuramentum inane.Quod si ex consuetudine fiat,non excusatur à culpa mortali, cum & hoc fit contra diuinæ reuerentiam maiestatis, assumere Deum in testem sine rationabili causa,atque ex leuitate,& vsu malo. Ideo Dominus in Exo.20. cap. iussit: Non assumes nomen Dei tui frustra,idest inaniter seu sine causa condigna. Iccirco quod asserit Augustinus,non est peccatum verum iurare, intelligendum est dum iubet rationabilis causa iurandi. Denique ad vitandum periculosam ac pessimam iurandi consuetudinem, & iuramenta inania. Christus Mat.5.cap.prohibuit atque dissuasit omnem iurationem. Ego inquiens,dico vobis non iurare omnino.Sit autem sermo vester,est est,non non. Quod ijs abundantius est,à malo est.Sic & Iacobus Apostolus.23.cap.ait:Ante omnia, nolite iurare. Hinc quoque in Ecclesiastico cap.5. scriptum est:Iurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in ea.Vir multum iurans,replebitur iniquitate,& non deficiet de domo

eius

eius plaga. Et qui de aliquo minus caute iurauerit ex lapsu linguæ prout contingere in multiloquio consueuit, die ipso in sero cum debet recogitare quid fecerit, dicat tribus
A vicibus orationem Dominicam. propter incaute facta huiusmodi iuramenta idest de sero antequam vadat dormitum. quando debet conscientiam suam discutere, considerando qualiter totum diem expenderit, quid boni omiserit, & quid mali commiserit in eodem, tunc specialiter, pœniteat de incauta iuratione, & vt sibi indulgeatur, ter dicat orationem Dominicam cum salutatione angelica, & multo amplius debet dolere, veniãque præcari, si ex proposito periurauit. De cæteris quoque suis peccatis tunc debet pœnitere, remissionem a Domino postulare, firmumq; emendationis propositum assumere. & item. proponere quod tempore suo confitebitur sacerdoti super ipsum iurisdictionem habenti, & iuxta illius arbitrium, sit satisfacturus.

B

De aliquibus laudabilibus obseruantijs. Articulus. XXIII.

Memor autem sit quilibet, vt ad diuina obsequia familiam propriam exhortetur, idest vnusquisque pater familias aut mater familias de tertij ordinis regula, non obliuiscatur suam sobolem atque domesticos congruis horis admonere, ad diuinorum, & Ecclesiasticorum obseruantiam præceptorum, & ad mores laudabiles, ad euitandum quoque mala colloquia. Cumque soboles aut domestici alij contra hæc egerint, pater familias, & materfamilias debent peccantes corripere. Nam & Apostolus ait: ad Timo. 5. ca. Siquis suorum, & maximé domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. Vniuersi sane fratres tertij ordinis cuiuscunque ciuitatis, & loci si comode poterunt diebus singulis officium missæ audiant: & qui mechanica manuaria exercent officia, studeant mane Missam audire, antequam ad exteriora procedant opera exequenda,
C vt sic impleant quod Mat 6. cap. ait saluator: Primum quærite regnum Dei, & iustitiam eius. & ca. Et mense quolibet ad Ecclesiam siue locum, ad quam Ecclesiam vel ad quem alium locum ministri curauerint intimare, conueniant die statuto, Missarum solemnia ibi audituri. Vnusquisque autem idest qualibet persona ibi collecta, vsualis monetæ denarium massario, vtpote collectori seu receptori illius pecuniæ tribuat, qui pecuniam huiusmodi colligat, & eam de consilio ministrorum diuidat inter fratres, & sorores paupertate grauatos & præcipuæ infirmantes, ac eos qui funeris carere dinoscuntur exequijs, idest necessaria funeri non habentes, vel ad hoc quod pauperibus mortuis fiant exequiæ de parte aliqua illius pecuniæ. Et deinde inter pauperes alios, qui non sunt de tertio ordine, diuidant congruenter residuum collectæ pecuniæ, si de ea superest. ita vt cæteris pauperibus, præsertim infirmis, & senibus, ac domi iacentibus, faciant æquam diuisionem iuxta eorum penuriam. Istud totum est opus pietatis, & charitatis fraternæ. Porro in litera ista nõ exprimitur quantitas valoris denarij dandi, ideo admonẽdi sunt vt vnusquisque iuxta suam facultatem sit charitatiuus, & liberalis in contribuendo, etiam si placuerit sibi duos aut plures denarios. Tuncque si commode poterunt, virtum religiosum, & in verbo Dei competenter instructum habere procurent, qui vita, fama atque scientia sit ad prædicandum idoneus, & de approbata religione consistat, Et condecens est, vt sit de ordine sancti Francisci, & obseruans qui eos ad pœnitentiam, & misericordię opera exercenda hortetur, solicite moneat, & inducat. Nam per opera misericordiæ corporalia aut spiritualia præcipue dimittuntur peccata charismata gratiæ impetrantur, atque æterna obtinetur felicitas, sicut saluator Lucæ 12. cap. testatur. Quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis, Itemque Mat. 5. capite. Beati misericordes, quoniã ipsi misericordiam consequentur. Hinc iterum ait scriptura Eccl. 29. capite Cõclude eleemosynam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro te ad Dominum. Quia sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Hinc quoque venerabilis ille Thobias admonuit filium suum dicens: Noli auertere faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet vt nec

à te

àte auertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: Si autem parum habueris, etiam modicum libenter impartiri stude. Est autem eleemosyna danda ex charitate, non vanitate, ad Dei honorem non ad laudem sui, aut propter commodum proprium. Præterea aurea est illa eleemosyna, & Deo gratissima, quam homines boni de sua paupertate, aut de manuum suarum laboribus faciunt. Atq; ad exhibendum talia misericordiæ opera, ministri, & matres personæq; cæteræ tertij ordinis debēt esse charitatiuæ, ac liberales in Domino, non tenaces tardi aut duri: quia reuera huiuscemodi misericordiæ opera non solum in futuro, sed etiam in præsenti vita copiose ac multipliciter remunerantur à Domino, non solum per spiritualem gratiarum infusionem, sed etiam per temporalium multiplicationem, quemadmodum, & decimarum ac primitiarum atque oblationum debita, prompta, & deuota solutio, prout sancti patres Hieronymus, & Hugo testantur deniq; si alicui conuentui tertij ordinis data sunt aliqua temporalia bona hac conditione, vt pauperibus tribuantur, non sufficit illa superuenientibus hospitibus exhibere, sed iuxta conferentium voluntatem sunt in eleemosynam expendenda, & ostiatim mendicantibus alijsue pauperibus, infirmis ac domi iacentibus danda Nam hospitalitatem exhibere, & eleemosynam dare, sunt distincta opera misericordiæ, quamuis extense loquendo quodlibet misericordiæ opus interdum eleemosyna nuncupetur. Studeat quilibet dum Missæ celebratur officium, & dum prædicationis verbum proponitur, seruare silentium, orationi, & officio, idest diuino obsequio, & celebrationi ac sermocinationi sic intentus. Somnolentiam quoq; & mentis euagationem deuitet, nec oculis hinc inde discurrat, nisi eum communis vtilitas fraternitatis impediat, idest nisi ex iniuncto officio indigeat loqui pro vtilitate communi.

Qualiter tractandi sunt infirmi, & morientes. Articulus. XXIV.

CVm autem quemquam ex fratribus aut etiam ex sororibus tertij ordinis infirmari contigerit, ministri per se, idest personaliter, vel per alium seu alios, si hoc eis infirmus fecerit intimari, semel in hebdomada visitare teneantur egrotum. Et quamuis ægrotus suam infirmitatem non insinuet eis, nihilominus decet vt præfato modo visitent eũ, dum aliunde agnouerint eum grauiter infirmari, ipsum solicite inducentes per suas exhortationes ad recipiendum pœnitentiam, idest ad confitẽdum, & ad exhibendum se Paratum, facere pœnitentialem satisfactionem, si conualuerit, necessaria victui, & medicinali remedio illi de bonis communibus, idest præfatis pecunijs quæ pro communi indigentia subuentione collectæ sunt prout præcedenti habetur articulo, ministrando si indiget. Et si præfatus infirmus aut etiam soror infirma de præsenti luce migrauerit (Quare non ait de præsenti caligine, nisi quoniam teste apostolo: Nox præcessit dies autem appropinquauit. Tempus quippe Moysaicæ legis comparatur nocti, tempus vero Euangelicæ legis diei quamuis & status Euangelicæ legis comparatione status beatorum in patria nox nominetur (fratribus, & sororibus, qui ciuitate, vel loco vbi eum contigerit mori, præsentibus idest præsentialiter constitutis nuntietur vt defuncti exequijs curent personaliter, interesse, à quibus donec Missarum solemnia fuerint celebrata, & corpus tumulo conditum non recedant, hoc quoq; circa sorores infirmas, & decedẽtes volumus obseruari. Deinde in regula subdit quę suffragia sint pro defunctis fratribus sororibusq; dicenda, sicut plana omnino est litera regulæ. Orent ergo viuẽtes pro mortuis cũ omni fidelitate, instantia, & feruore, quemadmodũ cupiunt vt suo tempore oretur pro ipsis, cum defuncti extiterint, & vltra debitum studeant subuenire defunctis in grauibus supplicijs constitutis. Consequenter subiungitur de quibusdam officijs æquanimiter acceptandis, dum alicui committuntur. Ministeria quoq; & alia officia, quæ præsentis formulæ series exprimit, imposita sibi quisque deuote suscipiat, curetq; fideliter exercere, idest dum aliquis eligitur in ministrum vel in collectorem aut erogatorem pecuniæ pro pauperibus contribuendæ, debet humili-

humiliter,& charitatiue iniunctum onus accipere,prosequi, & implere, non quærendo
A propria commoda,sed pauperum releuamen atque vtilitatem communem. Officium autem cuiuslibet personæ in officio constitutæ aut constituendæ, certi temporis spacio limitetur. Quod qualiter intelligendum sit,subditur: Nullus minister instituatur ad vitam, idest,ad hoc quod totum tempus vitæ suæ in officio perseuerauerit, & eius ministerium certus terminus comprehendat. Aliqui enim videntes se confirmatos in suis officijs cornua sibi assumunt,& propria commoda quærunt superflue,immoderanter quoque securi sunt,& negligentius agunt,aut quosdam præ alijs vel affligunt vel palpant, vtpote personarum acceptores effecti.

Qualiter visitandæ sunt personæ tertij ordinis. Articulus. XXV.

B ADhuc,idest,vltra præhabita,ministri,& fratres, & sorores ciuitatis, & loci cuiuslibet,ad visitationem cõmunẽ in aliquo loco religioso vel in Ecclesia, vbi locum huiusmodi contigerit deesse, conueniant,idest,personæ regulæ huius semel in anno tempore opportuno congregentur in loco aliquo sito intra septa alicuius cœnobij vel in aliqua Ecclesia materiali,si talem non inuenerint locum religiosum sibi satis propinquum. Et visitatorem habeant sacerdotem,qui alicuius approbatæ religionis existat, quippe illis fratribus,& sororibus,& imo & eorum ministris de commissis excessibus,& etiam de omissis actibus bonis, præsertim ad quos tenentur ex regula,iniungat pœnitentiam salutarẽ. Debet etenim singulorum illorum defectus,& peccata seorsum inquirere, aut alio modo percipere, vel ipsæ personæ debent sponte recognoscere suas culpas, nec quiuis alius possit eis huiusmodi visitationis officium exhibere,idest,nec laicus, nec presbiter sæcularis. Quia vero præsens forma viuendi, videlicet tertia regula,institutionem a sancto Fran
C cisco suscepit,consulimus vt visitatores,& informatores de fratrum minorum ordine assumantur, quos guardiani vel custodes eiusdem ordinis cum super hoc fuerint requisiti à ministris tertiæ regulæ duxerint assignandos. Et valde necessarium est vt visitatores sint vere religiosi,virtuosi,discreti,exemplares, alioquin melius esset habere alium visitatorem de alia regula,quam de regula Sancti Francisci habere visitatorem indignũ, proprietarium,intimoratum,cui dici in primis posset: Medice cura teipsum. Nec regula præcepit quod visitator sit frater minor. Ista est forma visitationis personarum tertij ordinis secundum primam institutionem earum, secundum quam non fecerunt tria vota religionis,nec pariter omnes in conuentibus morabantur, sed pro maxima parte in coniugio erant. Nunc vero ex apostolicæ sedis concessione plures earum faciunt vota præfata,& aliam habent formam visitationis,quia à generali suo ministro cum vno ministro ei associato visitantur in proprijs domibus. Porro ministri ordinis huius in Leodiensi Dioe-
D cesi commorantes, iubentur in apostolico suo indulto semel in anno conuenire ad domum ordinis sui,sita in villa quæ Zepperem nominatur,& ibi celebrare generale capitulum. Ad quod etiam iubentur venire fratres, qui in cõmuni nõ viuunt,et capitulo obedire quantum ad eorum statum & professionem concernunt. Præterea aduertendum quod iuxta sanctorum patrum instituta ac documenta, visitationes religiosorum diligentissime fieri debent,& ipsi visitatores debent esse valde circumspecti,timorati, iusti, discreti ac feruidi,quia ex hoc quod visitationes debito modo fiunt, ordo quicunque præcipue viget,& fratres proficiũt. Quod si visitatio superficialiter fiat,& defectus ac vitia fratrum siue sororum remisse corripiantur,nec debite corrigantur, mox regimen domus laxatur, negligentiæ multiplicantur,nec floret religio,sed arescit deuotio. Præterea, quoniam profectus subditorum multum dependet ex virtuosa, & exemplari conuersatione eius qui præest,ideo visitatores cum summa diligentia tenentur inquirere,qualiter minister cæterique rectores personarum ordinis huius se habeant qualiter viuant, & officia sua adimpleant, an sint exemplares modesti ac strenui circa delinquentium informationes, re-

prehensiones,& punitiones,an sint personarum acceptores libenter quantum conuenienter potest fieri,maneant domi cum fratribus suis,an sint leues in moribus, infructuosi in verbis,remissi in actibus bonis. Itaque quicquid in ministris fratrum,& in confessoribus matribusque sororum inuenerint, audierint aut viderint esse culpabile,hoc ipsi visitatores diligenter scribant, proponant,redarguant, & emendent,ne de cætero talia germina oriantur aut inualescant. Deinde similiter perscrutentur, qualiter fratres aut sorores se habeant,an sint Deo deuoti,atq; in obseruantijs regulæ diligentes, an sint inuicem pacifici,obsequiosi,& exemplares,& superiori suo debito modo obediant, an passiones suas discant efficaciter frangere,& in vera humilitate,patientia,mititate,charitate,obedientia quotidie crescere: An sint custoditi in exterioribus sensibus suis,& ædificatorij ac moderati in verbis,& congruo loco ac tempore silentium obseruantes. Ex his facile est pensare,quod sicut generale capitulum obligatur illum eligere in generalem ministrum, quē ad tantum officium reputat vita scientia, moribus magis idoneum, ita prouidere tenetur,vt is qui cum generali ministro visitat aliquam domum, sit præ cæteris ministris in capitulo congregatis ad visitandum magis idoneus, & ampliorem ordinis zelum discretionemq; habens. Iccirco nequaquam expedire videtur, vt ministri in capitulo eligant, à quo vna cum generali ministro velint visitari,nisi forte ipsi ministri sint tantę perfectionis,quod non eligunt nisi eum,à quo æstimant se acrius increpandos. Quæ perfectio is diebus proh dolor satis rara in præsidentibus reperitur. Et dato quod iam inesset ministris,timendum quod in eorum successoribus,ita non erit. Ideo melius videretur quod in capitulo eligeretur vnus ministrorum magis idoneus,qui cum generali ministro visitaret, omnes domus diœcesis,sua domo excepta, quam generalis minister cum alio socio magis iusto ac strenuo visitaret:& talis cum generali sic visitans, posset in capitulo, prout expediret, mutari.

Quando,& qualiter incorrigibiles sint abijciendi,& expellendi, & de litigijs contentionibusq; vitandis. Articulus. XXVI.

INcorrigibiles vero ac inobedientes monitio trina præueniat,idest personæ tertij ordinis rebelles,& duræ,tribus vicibus per interualla dierum,charitatiue, pie ac sapienter, imò,& seriose,& comminatorie à superioribus suis admoneantur,vt se emendent, resipiscant,aquiescant,obedient. Talibus proponenda sunt eorum nouissima, puta, quam breuis,incerta,& fallax sit vita hæc,quam amara sit mors, quam periculose stent, & quā enorme peccatum sit nolle acquiescere,quam diabolicum sit in malis perseuerare,quam metuenda sint Dei iudicia,& quam graue iudicium ipsis immine at quæ, & quanta sint illa infernalia tormenta,superbis,rebellibus,incorrigibilibus, præsertim religiosis parata. Sunt quoque cum pietate,& lachrymis exorandi,vt vere pœniteant. Instruendi sunt tales,qualiter principium omnis boni in religiosa persona,sit esse docibilem,& ad bona flexibilem:non esse proprij sensus,nec pertinacem,sed aliorum (præsertim superiorum) iudicio magis quam proprio credere,propriam voluntatem abijcere,& frangere semetipsum. Istud est regia via salutis. Sed incorrigibilem,atque indirigibilem, & inobedientem se exhibere, non est aliud,nisi tenebrossissima,periculosissima atque sceleratissima via æternæ atque grauissimæ damnationis. Qui si se corrigere non curauerint, ideſt, nulla emendationis signa ostenderint,nec dixerint se velle emendare,aut scelera sua ita excusauerint,atque defenderint, vt ea non recognoscant esse peccata, vel alijs imputauerint ea,de ipsius congregationis consortio expellantur omnino de consilio discretorum virorum. Quæ expulsio facienda est cum præcordiali compassionis dolore,& zelo iustitię. Et quamuis tales incorrigibiles dicantur,ter admonēdi admonitione solemni à suo superiori in aliorum præsentia, nihilominus interim admonendi sunt sæpe seorsum per fratres deuotos,discretos charitatiuos, ac mites. Et proponendum est eis quanta Dei filius pro

nobis

nobis sustinuit, in quanta obedientia, patientia, paupertate, & humilitate vixit in sæculo
A isto, & qualiter oporteat nos sequi eius vestigia, si saluari debemus. Præterea de hac materia scribit sanctus Benedictus in regula sua. Si quis frater contumax aut inobediens, aut superbus, aut murmurans, vel in aliquo contrarius regulæ, & præcepta suorum superiorum contemnens extiterit, hic secundum præceptum Domini nostri admoneatur semel, & secundo secrete a senioribus suis. Si non emendauerit se, obiurgetur publice coram omnibus. Quod si nec ita correxerit se, excommunicationi subiaceat, idest ab oratorio, & à communi mensa fratrum remoueatur. Veruntamen cum omni solicitudine abbas, idest quicunque spiritualis pater, sit diligens circa delinquentes, quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Ideo tanquam sapiens medicus dirigere debet quasi occulte, seniores, sapientes fratres, qui seorsum consolētur, & instruant fratrem fluctuantem, & ad humilem satisfactionem reuocent eum, ne abundantiori absorbeatur tristitia, sed (vt ait Aposto. 2. Cor. 2.) Confirmetur in eo charitas, & oretur pro eo ab omnibus. Ma-
B gnopere enim solicitudinem gerere debet qui præest. Et omni sagacitate atque industria prouidere, ne aliquam de ouibus sibi creditis perdat, sciens se infirmorum suscepisse curam ac regimen animarum, non super sanas tyrannidem, metuatque quod Dominus ait per Ezechielem. 34. cap. Quod debile erat, proijciebatis. Sicque boni pastoris imitetur exemplum, qui relictis nonaginta nouem in montibus, abijt quærere vnam quæ errauit. Cuius infirmitati in tantum compassus est, vt eam sacris humeris suis dignaretur imponere, & ita reportare ad gregem. Si autem nec sic emendauerit se qui excessit, acriter disciplinetur verberibus, & si nec ita emendat se, oretur pro eo ab omnibus. & si nec ita curatur, tūc tandem abijciatur, & expellatur. Hæc Benedictus. Ex quibus innotescit, quod sanctus ac discretissimus pater Benedictus valde difficulter processit ad expulsionem, ac varijs modis docuit misero fratri excæcato ac indurato esse subueniendum antequam expelleretur. Insuper sanctus Benedictus ait in regula sua: Frater qui propria peruersita-
C te recedit aut proijcitur de monasterio, si reuerti voluerit, spondeat prius omnem emendationem, & sic vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quòd si iterum exierit, vsque tertio recipiatur, non amplius. Denique ijs satis concordat, quod in regula scribit gloriosus Hieronymus: Contumax præsumptuosa ac superba mulier, idest soror seu monialis in vestro sancto colortio, quæ dedignatur esse subiecta, suisque litibus ac iurgijs scandalum paris quieti sororum, atque in obedientiæ exemplum eis demonstrat, arduis crebrisque ieiunijs castigetur. Quam si ieiunia non castigant, superbia eius edometur verberibus, contumelijs, & grauibus disciplinis. Quòd si emendata non fuerit, cum apostatis angelis expellatur. At verò quæ Sanctus Bene. ait de fratribus, applicanda sunt sorororibus. Conformiter quæ Beatus Hiero. scribit de muliere seu sorore peruersa, peruersis fratribus sunt apponenda. Amplius in regula Basilij quæritur, quales esse debemus erga eū qui pro peccato suo nō pœnitet. Ad hoc respondet Basil. Tales, sicut præcipit
D Dominus Mat. 18. dicens Sit tibi sicut gentilis & publicanus. Et sicut Apostolus præcipit. 2. Thessa. 3. Subtrahite vos ab omni fratre ambulante inquiete, & nō secundum traditionem nostram. Rursus in eadem regula quæritur. Si quis habet aliquod vitium quod corrigi non potest, & frequenter notatus in peius proficit, an expediat talem intermitti. Ad quod respondit magnus Basil. Oportet peccantem corripere secundum modum a Domino positum, idest, secundum formam præcepti fraternæ correptionis. Et si non sufficit ei ad emendationem obiurgatio quæ fit à pluribus, idest si non emendatur ex hoc, quod coram multis, & a multis obiurgatur, tunc de cætero habeatur gentilis, & publicanus: quoniam nulli tutum est parcere, ei, quem Dominus condemnauit, maxime cum Dominus dicat, quia expedit vnicuiq; vt vnum oculum, aut vnam manum aut vnum pedem perdat, & ita intrare in Regnum Dei: quam dum pepercerit vni de his membris, idest peruersis, & incorrigibilibus fratribus, totum corpus mittatur in gehennam. Nam & Apostolus protestatur de talibus. 1. Cor. 5. & Gala. 5. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Hæc Basilius. Augustinus quoque in regula sua. Conuictus, inquit, de culpa, debet secundū

arbitrium præpositi emendatoriam subire vindictam. Quam si ferre recusauerit, & si ipse non recesserit, de vestra societate proijciatur. Nec hoc crudeliter, sed misericorditer agatur, ne contagione pestifera plurimos perdat. Circa quæ verba asserit Hugo. Qui blande correptus non emendatur, necesse est vt acrius arguatur. Cum dolore enim sunt abscondentia, quæ sanari non valent. Manifesta quoque peccata non sunt occulta purgatione purganda. Ideo palam sunt increpandi, qui publice peccant, quatenus cæteri terreantur, & hi qui eos male secuti sunt, corrigantur. Nec est crudele quod incorrigibilis abijcitur, quoniam melius est vt pro multorum salutatione vnus damnetur, quàm per vnius exemplum plures periclitentur. Denique, sicut ait super regulam Augustini Hupertus, tria sunt quæ solent hominem excusare aliqualiter à peccato. Primum est ignorantia, secundum est mala societas, tertium est exterior occupatio. Qui autem in deuota congregatione sunt, per nullum horum excusare se queunt, quoniam quotidie instruuntur, & inter bonos versantur, nec ita forinsecus occupantur, quin quotidie certis horis possint ac debeant Deo vacare. Ex omnibus itaque præinductis satis reor patere, qualiter duri, & rebelles atque incorrigibiles sint tractandi, exhortandi, instruendi, corripiendi, & tandem eijciendi.

De litigijs, contentionibus, & consimilibus malis vitandis. Articulus. XXVII.

Vitent insuper fratres, & sorores litigia inter se iuxta posse. Inter cætera Christus Mar. 5 consuluit in exteriori foro non contendere iudicio. Et Paulus Apostolus scribit, idest, Corinthiorum. 6. cap. iam delictum omnino in vobis est, quòd iudicia habetis inter vos. Veruntamen in causibus certis licitum est sæcularia iudicia quærere, quæ tamen pro posse vitanda sunt. Sed extra forum iudiciale mutuo litigare contendere, aut rixari, est omnino vitandum, præsertim cum contentio ex suo genere sit peccatum mortale, quia Apostolus ad Galath. 5. inter peccata mortalia computat contentiones, & rixas. Ideo quilibet potest hæc vitia prorsus vitare, quoniam maledictus est qui dicit Deum impossibilia præcepisse hominibus. Denique vitia ista sunt religiosis penitus fugienda, cum Apost. dicat, 1. Cor. 3. Cum sint inter vos zelus, & contentio, nonne carnales estis? Et rursus. 2. Timo. 2. Noli verbis contendere. Ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium. Itemque. 1. Cor. 11. Si quis videtur contensiosus esse, nos talem consuetudine non habemus, neque Ecclesia Dei. Iacobus quoque. 3. cap. Si zelum amarum habetis, & contentiones sunt inter vos, nolite gloriari, & mendaces esse aduersus veritatem. Non est sapientia ista desursum descendens, sed terrena, animalis, & diabolica. Vbi enim zelus, & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prauum. Preterea, sicut docet Gregorius, contentio generari solet ex superbia inaniue gloria. Iccirco qui honoris sunt cupidi, aut prudentes, & magni in oculis suis, sæpè sunt contentiosi. Qui ergo cupit contentionem vitare, non quærat apparere aut sapiens reputari, nec alios aspernetur, sed potius cedat ac deferat eis. Lis vero ex ira, & impatientia nascitur, iuxta illud Ecclesiast. ca. 28. Homo iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit pacem. Denique lis, & contentio non solum sunt enormia vitia coram Deo, sed etiam coram hominibus inhonesta. Propterea qui ea non vitat, eo quod offensiua sint Dei, saltem ab eis resiliat propter honestatem humanam, & ne contemptui pateat. Hinc Prouer. 20. scriptum est. Honor est homini qui separat se a lite. Itaque fratres, & sorores vitent litigia illa, si suscitari contigerit, solicite diminuendo, idest cum diligentia protinus extinguendo, & contendentes pacificando, siue ab inuicem veniam postulando. Hinc admonet Augu. Lites nullas habeatis, aut quàm celerrime finiatis, ne ira crescat in odium, & animam faciat homicidam quoniam. 1. Ioan. 3. scriptum est: Omnis qui odit proximum suum, homicida est. Alioquin de iure coram illo respondeant, apud quem potestas residet iudicandi, idest nisi prætacto modo vitauerint

lites

lites aut pro posse mox extinxerint eas,iubeantur curam suo superiori astare, & reddere rationem,ac debite corrigantur.Præterea fratres aut sorores non solum inter se tenentur
A vitare lites,& contentiones.sed etiam cætera vitia linguæ,videlicet detractiones, susurrationes,murmurationes,verba pungitiua,derisoria,& mendosa,testimonia falsa,excusationes propriæ culpæ, accusationes aliorum, ex radice non bona,imò, & verba ociosa vitanda sunt.

Qualiter Episcopus loci, & visitator possint dispensare cum personis tertij ordinis in is quæ earum respiciunt regulam.
Articulus. XXVIII.

ORdinarij autem,idest,Episcopi locorum, in quibus demorantur personæ tertiæ re-
B gulæ,vel visitator,idest, etiam visitator earum seu generalis minister, cum fratribus & sororibus vniuersis tertij ordinis in abstinentijs,ieiunijs,& austeritatibus,rigorosis obseruantijs alijs,ex causa legitima cum uiderint expedire, poterunt dispensare:quæ sint legitimæ causæ dispensandi,& qualiter in prædictis sit dispensandum, supra expressum est articulo. Ministri uero manifestas fratrum, & sororum culpas uisitatori denuncient puniendas,Idest,unusquisque minister euidentes,& graues culpas personarum sibi commisarum,per se aut per alium, & per uerba aut per scripta significet uisitatori suæ congregationis,quatenus uisitator iuxta mensuram,& grauitatem peccati imponat pœnam seu disciplinam eis qui taliter peccauerunt.Qui etiam ultra hæc suo confessori tenentur eadem uitia confiteri,atque ab eo in foro conscientiæ pœnitentiam satisfactoriam accipere.Et si quisquam incorrigibilis fuerit post trinæ admonitionis instãtiam,sibi à suo ministr factam,à ministris,præsertim à proprio illius ministro,cui & alij ministri poterunt
C attestari de consilio aliquorum discretorum fratrum,nuncietur eidem visitatori abijciendus de consortio fraternitatis.Et ita abijciendus non erit sine visitatoris scitu, iudicio, & consensu. Qualiter autem facienda sit abiectio ista,iam paulo añ oñsum est.Et in congregatione postmodum publicandus,idest,in generali collectione omniũ personarũ ordinis huius eiusdem diœcesis,vrbis aut loci,de qua congregatione iam dictum est.ibi publice dicetur cunctis,cur,& qualiter talis incorrigibilis sit abiectus. Deniq;ordinatio ista est similis ordinationi,quam Sanctus Franciscus in prima, & principali sua regula ponit dicendo.Si quis fratrum instigante diabolo mortaliter peccauerit in illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter fratres vt recurratur ad suos ministros prouinciales,& c.Constat autem quod prætacta commissio denunciandi culpam fratris aut sororis apertam visitatori,instituta sit in exordio tertiæ regulæ,& pro laicis, intelligendaq; est de grauioribus culpis.& de ministris laicis Laici autem ministri possunt fratribus sibi commissis in
D capitulo disciplinam,& satisfactionem iniungere. Nam capitulum est quasi forum exterius contentiosum,ad quod non requiritur potestas ordinis sacerdotalis.sed sufficit potestas iurisdictionis exterioris.Sed personæ tertij ordinis, quæ nunc tria vota emittunt, & obedientiam regularem suo promittunt ministro,tenentur eidem regulariter obedire, & possunt ab eo absolui, pœnitentiamque recipere in foro contentioso, & foro exteriori, demptis casibus certis in quibus ad prouincialem ministrum est recurrendum,iuxta modum potestatis sibi concesse à Summo Pontifice.Cæterum in præmissis omnibus, in quibus personæ ordinis nostri non tenentur ea seruare diuinis præceptis, vel statutis Ecclesiæ, nullum ipsorum volumus obligari ad culpam mortalem, sed impositam sibi pœnitentiam,siue in foro interiori,siue in foro exteriori, pro transgressionis excessu prompta humilitate recipiant,& efficaciter studeãt adimplere. Istud pontifex summus pie ac prouide addidit,ad præcauendum periculum fratrum ex multitudine statutorum, in quibus contingit interdum deficere. Itaq; aduertendum quod quidam a superioribus sic instituuntur, & committuntur,vt obligent subditos solum ad pœnam, non ad culpam. Aliquem

quam vero sic instituuntur à superioribus vt obligẽt inferiores ad culpam mortalem, nisi impleuerint ea, sicut Ecclesia iussit seruari certa ieiunia, abstinentias speciales certis diebus ab esu carnium, ac aliqua festa. Porro in regula ista contenta sunt aliqua, quæ nec à A Deo, nec ab Ecclesia sunt instituta, regulariter loquendo, videlicet abstinere ab esu carnium feria secunda, & quarta. ieiunare omni feria sexta, nisi impedimentum legitimum superueniens hoc ipsum impediat, & de obseruatione quadragesimæ Sancti Martini. Itẽ quod in anno ter confiteantur atque communicent, & quod arma non ferant, ac toties orationem Dominicam pro horis canonicis dicant, & multa similia. Sicque ad ista non obligantur obligatione culpæ mortalis, ex regula aut institutione Summi Pontificis, sed obligatione pœnæ seu pœnitentiæ adimplendæ: quam nisi implerent, non effugerent culpam. Postremo ex diuino præcepto tenentur vitare mortalia peccata, virtutibus ad salutem necessarijs directe contraria, & ipsas virtutes habere. Similiter ex diuino precepto tenentur solemnem promissionem scilicet professionem Deo factam implere, ad quod etiam ex statuto Ecclesiæ obligantur. Quod enim directe contrariatur professioni, grauius est peccatum quam violatio iuramenti, prout supra articulo septimo ex dictis doctorum B ostensum est. Ideo dici non potest quod professio ipsa non obliget ad culpam mortalem.

De authoritate, & potestate generalis seu prouincialis ministri personarum de tertia regula, facientium tria vota, Articulus. XXIX.

SIcut ex præhabitis patet, in regula tertij ordinis prout primo à Sancto Francisco est instituta, atque a Summo Pont. fice Nicolao quarto in forma redacta ac confirmata, non fit formalis mentio de generali ministro, sed de visitatore, qui alterius ordinis fuerit, sed in Apostolicæ Sedis indulto ac bulla, in quo concessum est personis tertij ordinis facere tria vota, & generalibus vti religiosorum priuilegijs ac gaudere, inter cætera continetur: Omnes & singuli fratres prædicti vnum presbyterum, vtpote dicti ordinis sui professorem, in eorum generalem ministrum habeant, qui ipsos fratres per se, vel per alium aut alios, ad id per eum deputandum aut deputandos, visitare quibuscunque dicti ordinis personis, in omnibus præterquam Apostolicæ Sedi reseruatis casibus, debitam absolutionem impendere possit, nec non quoscunque dictum ordinem profiteri volentes recipere possit, & ei omnes perpetuo obedire teneantur. Et nullos recipiatur ad habitum, & obseruantiam ac ordinis ipsius professionem, nec receptus promoueatur sine expresso consensu generalis ministri. Qui omnes, & singuli etiam sub obseruantia non viuentes habeant obedire, qui inobedientes, & delinquentes fratres, iuxta excessuum aut criminum eorum exigentiam possit corrigere, incarcerare ac punire, eosque, & eorum domus, & loca visitare, & reformare. Qui generalis minister seu deputatus, vel deputati ab eo aut D maiori parte ipsorum fratrum, habeant plenariam potestatem quæcunque iusta, & honesta, ac religioni suæ conuenientia statuendi ac ordinandi. Et omnis generalis minister possit dispensare in abstinentijs, & ieiunijs, austeritatibus cæterisq; obseruantijs regulæ ex legitima causa, cum viderit expedire. Hæc & alia quædam habentur in bulla præfata, quæ & consonant his quæ in principali regula Sancti Francisci habentur, vbi inter cętera dicitur, Solis prouincialibus ministris conceditur licentia recipiendi fratres. Et iterum: Vnusquisq; fratres tenentur semper habere generalem ministrum.

Ad quam virtuosam, exemplarem ac feruidam conuersationem teneatur generalis minister. Articulus. XXX.

QVemadmodum Sanctus Hieronymus, & omnes doctores affirmant, vnusquisque qui præest, præsertim in spirituali regimine, tanto maiori affluentia gratiæ ac virtutum

tutum est indigens quanto in altiori prælatione ac digniori officio est constitutus. Hoc
A vtique vnusquisque penset prælatus, ac vere agnoscat, quod prælatio potius dici possit
onus quam honor, & pondus quam dignitas. Nam, & omnes Ecclesiasticæ prælaturæ ac
dignitates prælaticæ, sunt quædam seruitutes, quia ad subditorum profectum ac beatitudinem
ordinantur. Idcirco, & summus prælatus totius Ecclesiæ veraciter vocat se seruum
seruorum Dei. Cum igitur Præsidens debeat tanto virtuosior exemplariorq; consistere,
quanto in altiori positus est potestate, & loco, constat, quod quo sublimior est eius authoritas,
eo periculosior, grauiorq; atque nociuior est eius ruina. Idcirco necesse est ei, vt
omni stolidilitate vanæ gloriæ reprobata ac repulsa, omni quoque insensatissimo elationis
tumore excluso, fit tanto timoratior, solicitior, & vere humilior, quanto pluribus extat
præpositus, altiusq; promotus. Amplius diuinus Apostolus vniuersis ait fidelibus ad Phil.
2. c. cũ metu, timore & tremore vestrã salutẽ operamini. Prælatus ergo indiget tãto maiorem
habere metum, & tanto penetrabiliorem tremorem, ac vehementiorem timorem,
B quanto plurium tenetur operari salutem, & quanto ei difficilius est implere hoc ipsum,
& quo intolerabilior ei instat damnatio, nisi omne debitum compleuerit sui officij Non
enim videbit faciem Dei, nisi, & minimum fratrem suum, quantum in se est, adduxerit
secum. Præterea si sapienter pensauerit illud Sap. 6. capite: Durissimum iudicium in his
qui præsunt fiet, & potentes potenter tormenta patientur, puto quod potius peroptabit
subesse ac obedire, quam præesse atque præcipere. Quo etenim vultu metuendissimus ille
iudex aspiciet eum, per cuius negligentiam, & inexemplaritatem, & insufficientiam
amiserit animam, pro cuius salute dedit seipsum in precium, & amarissimam, & ignominiosissimam
pertulit mortem. Hac ponderatione motus ac territus S. Bernar. locutus est:
Si Christo in Cruce pendente stetissem sub ipso patibulo, & stillantem ex eius sacratissimo
corpore sanguinem collegissem in vasculo, cum quanta illud diligentia custodirem?
quam sollicite circumferrem? Et nunc thesaurus ille commissus est mihi, vtpote animæ,
C pro quibus sapiẽtissimus ille mercator tam preciosissimum sanguinem suum fudit. Nonne
ergo cum extrema diligentia, & solicitudine summa oportet animas Chri sti morte.
& sanguine liberatas, pascere, gubernare, & custodire? Insuper cum prælatus teneatur ad
tam præclaros, & ad multos virtutum actus, videlicet oues sibi commissas inspicere, iudicare,
instruere, gubernare, purgare, illuminare, perficere, & seipsum in omnibus irreprehensibilem,
& exemplarem præbere, vt doceat factis magis quam verbis, certũ est, quod
debitum sui officij nequeat adimplere, nisi sit multum virtuosus prudens ac stabilis, in tãtum
quod per exteriorem occupationem, inquietudinem ac discursum non resoluatur ab
interiori cordis sui custodia, à charitatis feruore, & solicitudine spirituali. Hinc Symmachus
Papa. Vilissimus, inquit, est computandus, qui præstantior est honore, & altior authoritate,
nisi præcellat scientia, idest illuminatione diuina, & ætate, idest, probitate, morum
ac merito vitæ. Gratianus quoq; testatur: Reuera qui ad hoc eliguntur præsint cæteris, si-
D cut præordinantur dignitate, ita præminere debentur, & sanctitate. Alioquin cur cæteris
præferuntur, qui meritis non præfulgent. Adhoc autem feruentissimus, & illuminatissimus
ille Dionysius ait. In omni diuino officio non est audendum alijs fieri ducem, nisi
quis secundum omnem habitum suum Deiformissimus extet, idest, per omnem virtutem
existat simillimus Deo. Prælatus ergo qui ad hoc in officio collocatur, vt sibi commissis
ac creditis ostendat iter salutis, & ipsos præcedat in via virtutis, ad hoc debet infatigabiliter
conari, vt sit vtiq; omni virtute præclare ornatus. Præcipue tamen necessaria sibi
est profunda, insuperabilisq; humilitas, cum illa sit omnium basis virtutum, per quam homo
meretur à Spiritu Sancto inhabitari, & gloriose dirigi ab eodem, atque in bonis conseruari
ac perfici. Quod totum vnicuique præsidenti tanto plus necessarium esse cognoscitur
quãto pluribus prodesse tenetur. Hinc Hieronymus super Leuiticum scribit. Sciant
omnes, & certi sunt, quoniam qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior,
qui in omni virtute perfectior ille eligatur, & promoueatur. Et hoc ipsum, multaque
desuper alia scribit ibidem, Origenes in homelia. Ideo asserit Gratianus: Pro gradu fu-

Oã. ij

officij oportet vnumquemque esse meliorem. Nam vt sanctus fatetur Bernardus, monstruosa res est gradus sublimis,& vita vilis,lingua magniloqua,& conuersatio vacua. Hinc quoque beatissimus princeps Apostolorum ad suum dilectissimum Clementem loquutus est: Eum qui præest,& instruit animas rudes,talem oportet esse,vt iuxta ingenium discentium,idest, iuxta capacitatem subditorum se ipsum valeat eis aptare,verbi ordinem iuxta audientium mensuram dirigere. Ideo debet esse apprime eruditus,discretus,irreprehensibilis,et maturus. Hæc omnia sapienter, frequenter,& profunde aduerte ô generalis minister:& quãto personis ordinis tu es altior,tanto sis cũctis humilior,timoratior,custoditior,atque feruentior,quanto plus in exterioribus, & circa alios occuparis, tanto frequentius ac diligentius ad interiora recurras, & in loco secreto teipsum discutias, conscientiam purges,mentem deuote exerceas,meditationibus sanctis insistas. Et qualiter hi qui tibi commissi sunt,conuersentur perpende, qualiter omne debitum tui officij impleas,intuere Sicque in secreto studeas obtinere à Domino,quod tibi commissis salubriter eructes in publico. Non cesses aspirare ad Dominum, & coram eo assidue ingemisce,omnem infructuosam temporis deductionem abhorre, atque in omni compunctione,diligentia,& feruore cresce quotidie. A B

Exhortatio ad ministros, & qualiter cuncti se habere debeant. Articulus. XXXI.

Bonitas vitæ subditorum, & eorum profectus in gratia atque virtutibus ex virtuosa, & exemplari conuersatione sapientiq; formatione prælatorum non mediocriter procedunt ac pendent. Imò in tantum vt Ieremias Propheta. 10.cap. libri sui testetur: Quia stulte egerunt pastores,& Dominum non exquisierunt. Ideo omnis grex eorum dissipatus est Hinc quoq;in Ecclesiastico,10.cap.scriptum est.Qualis est rector ciuitatis, tales,& habitantes in ea. Et Salomon Prou.28.ait. Regnantibus impijs,ruinæ hominum. Sed & in libro sapientiæ cap.6.legitur.Rex sapiens stabilimentum est populi. Cum itaq: personæ tertij ordinis communiter sint illiteratæ,& simplices, maxime indigent à ministris suis verbo,& opere ædificari. C

Quod si viderint superiores suos,sacerdotes,& clericos, leues in minoribus pronos ad iram,impatientiam,vanitatem loquacitatem,ocioq;intentos,ad exeundum, & epulandũ procliues, negligentes in obseruantijs ordinis,mox valde scandalizantur, & resoluuntur a Dei timore,à compunctione, & profectu interno, & vitia superiorum suorum sectantur. Idcirco ministri cum infatigabili diligentia spirituali profectui sint intenti,& quicquid scandalizatiuum est fratrum,deuitent quibus præstent exempla vincendi impetus passionum,& superandi se ipsos,& ipsos in omni humilitate, pietate, diligentia ac mortificatione salubri præcedant. Denique diligentissime penset minister imò, & omnis qui præest,quod Sanctus ait Hieron.vnicuiq; præsidenti: Attende vigilanter quam grauis sarcina imposita sit humeris tuis, qui de subditorum animabus atque corporibus, de verbis eorum ac moribus obligaris apud diuinum examen. Caue quæso ne de te etiam leuis suspicio in malo possit oriri,ne dispergas quos saluare teneris. Tam dulcis, & mitis sit sermo tuus,vt subditos ad furorem atque duritiam non inducat,sed passionata corda reformet. Circa inobedientes virilis,et constans sit animus Nihil quippe periculosius in rectore, quam vana humilitas,et negligentia corrigendi proteruos superbosque subditos. Caue ne ex officio regendi eleueris ad alta,vt agas illicita, et quæ sunt importuna ac molesta subditis. Non enim ambulant in via Domini, qui in administratione regiminis honorem,et propriam vtilitatem ac libertatem deposcunt. Attende quod ait saluator Luc.22. Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur,vos autem non sic sed qui maior est in vobis,sit sicut iunior,et qui præcessor est, sit velut ministrator. Non tibi blandiaris de Domini pietate quæ tam diu sustinet impios D

in pec-

in peccatis, quoniam Dominus qui te suis ouibus dedit ministratorem, vult à te exigere rationem de singulis. Et si quid defraudaueris eum, tradet te dæmonibus puniendum.
A Hæc Hieronymus. Aduertat qui præest, quanta sint merita virtuosi prælati, quam inæstimabilis beatitudo, et gloria præparata sit ei, & quantis affligetur torment is, si negligens fuerit, & iniustus. Insuper vnicuiq; religioso præsidenti applicandæ sunt exhortationes, quas Sanctus Benedictus in regula facit abbati, dicendo: Abbas, idest, pater spiritualis seu præsidens, semper meminisse debet, quod dicitur: Et nomen maiorum factis implere. Et sciat culpæ suæ incumbere, quicquid minus debito de spirituali profectu iudex altissimus in ouibus suis inuenerit nisi ipse omne debitum sui officij studuerit adimplere. Duplici ergo doctrina præsit sibi commissis, ita vt omnia bona, & sancta ostendat, & doceat magis factis quam verbis. Bonis ac pijs discipulis mandata Dei verbis exponat duris vero ac rudibu s per propria facta ea demonstret, & quicquid alios docet, ipse primo adimpleat. Sicque obseruet illud Apostoli. 2. ad Timot. 4. cap. Argue, obsecra, increpa. Et terroribus commisceat blanda. nunc durum ostendat magistri rigorem, nunc pium patris demõstret
B affectũ. Indisciplinatos, & inquietos arguat durius, obedientes autem, & mites ac patientes obsecret vt proficiant magis, negligentes quoq; corripiat. Neque dissimulet delinquentium culpas, sed mox vt cœperint oriri, radicitus amputet ea pro posse. Itaque honestiores fratres prima aut secunda admonitione verbis corripiat, improbos autem, & duros corde atque superbos, vel inobedientes, verberibus vel corporis castigatione in ipso peccati initio coerceat, sciens scriptũ Eccl. 1. cap. Stultus verbis non corrigitur. Et iterũ, Prou. 23. cap. Percute filium tuum virga, & liberabis animam eius à morte. Consideret ergo qui præest, quod cui plus committitur, plus ab eo vtique exigetur: & penset quam difficilem rem suscepit, videlicet regere animas, & multorum moribus deseruire. Sicque vnumquemque admoneat, increpet aut informet, secundum capacitatem illius. Hæc Benedictus. Ex his ministri perpendant quam discreti, pij, & iusti, quam charitatiui, seriosi, &
C exemplares existere teneantur, & coram Deo seipsos quotidie prudenter discutiant, propriosq; ac fratrum suorum defectus considerent, defleant, & emendent, & primo seipsos, & totum gregem eis commissam Deo assidue recommendent, & committant cum orationibus lachrymosis ac feruidis.

Quod acceptio personarum sit valde vitanda cunctis qui præsunt, & quã graue peccatum sit. Articulus. XXXII.

PRælatus est spiritalis pater gregis sibi commissi, & medicus animarum ac custos. Est etiam dispensator seu erogator rerum monasterij, non Dominus. Idcirco omnes sibi commissos debet communi charitate diligere, & vnicuiq; sicut indiget subuenire. Nemi-
D nem debet palpare, imo quos plus amat plus debet arguere, & disciplinare, imitando eũ qui in. Apoc. 3 cap. testatur, Ego quos amo, arguo, & castigo. Insuper debet iustitiam obseruare. Idcirco veræ charitati, & æquitati contrariatur, si vnum præ alio palpet, si vnum præ alio persequatur ac tribulet, si vni concesserit quicquid petierit, alteri vero neget quæ iuste neganda non sunt. Istud ad acceptionem pertinet personarum. Est quippe personarum acceptio dum alicui aliquid datur, aut fit non propter iustam aut rationabilem causam, sed quia est talis aut talis persona, secundum quod quidam prælati afficiuntur ad eos, qui ad aures ipsorum multa deportant, aut qui blande se habent ad ipsos, aut eorum promotionem procurauerunt. Et talibus contra iustitiam parcunt, acquiescunt, & fauent, & eorum culpas extenuant. Isti sunt præsidentes in quibus adhuc regnat amor priuatus seu improbus amor siue affectus proprij commodi aut honoris, præsidendi quoq; libido, atque ad se ipsum inordinata reflexio. Ideo incidunt diuersa & grauia valde peccata. imò vt sanctus ait Greg. innumerabilia vitia, & subditos sæpius scandalizanti partialitates inducunt, discordiamq; procurant. Idcirco sunt prælatione indigni. Hinc sanctus.

ctis. Bene ait in regula sua. Non ab abbate persona in monasterio discernatur. non vnus plus ametur quam alius. nisi qui melioris est vitę. & magis obediens. Ergo æqualis ad omnes sit charitas, & vna omnibus præbeatur secundum merita disciplina. Sanctus quoque Hieron. in regula sua loquitur abbatissæ seu matri: Non affines nec propinquas exaltetis. ita quod cæteræ sorores inuideant, omnes æque dilige spirituali amore vt filias. Cum tempus exigit correctionem, vniuersas simili modo corrigas quasi ignotas. neque vnquã ex aliqua passione ad crudelitatem mouearis. Non datur tibi potestas vt inter sorores, & filias hanc eleues, hanc deprimas sicut velis, sed solicitudo tibi iniungitur vniuersarum sororum, vt omnes iuste regas, castiges, informes. nec vnam præ alia, palpes. Pręterea sanctus Bern. libro de consideratione ad Eugenium Papam ait: Acceptio personarum præsidentibus. & iudicantibus insidiari non parum solet. Non parui peccati te reum existimes si facies peccatorum sumis, & non potius causas iudicas meritorum. Amplius sicut in secunda secundæ, quęstione. 63. Sanctus Tho. declarat, personarum acceptio directe contrariatur iustitiæ distributiuæ, quæ diuersis personis tribuit secundum dignitatem ipsarum ac merita. Quicquid autem directæ contrariatur iustitiæ ex suo genere est peccatum mortale, sicut, & illud quod charitati opponitur. Ideo ait Sanctus Ambro. inter omnia peccata sacerdotum, maximum personarum acceptio. Ita, & credendi facilitas est valde vitanda. Propter quod Sanctus. Hieron. loquitur præsidenti. non sis facilis ad credendum omnibus qui loquuntur. Leuitas in credendo leuem denotat mentem. Ber. quoq; facilitas. inquit credulitatis est callidissima vulpecula, cuius versutias nullum magnorum comperi satis cauisse. Imo, & Beatus Ioannes Apostolus ait. Nolite omni spiritui credere sed probate spiritus an ex Deo sint. Præsidens igitur audiat alteram partem. Multi namq; simulatores, & callidi, qui sub colore iustitiæ suas palliant passiones, & veris falsa promiscent. aut simpliciter dicta peruertunt, vel alio repetunt sermone quæ audierunt, ac alios false accusant. Quod Assuerus rex expertus prout in lib. Ester. cap. 16. habetur. dixit. Multi aures principum simplices. & ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt.

Quod reuerenter charitatiue, & obedienter se habere debeant fratres, & sorores ad suos superiores. Articulus. XXXIII.

OMnes sancti patres præsertim qui religiones instituerunt; & regulas ediderunt ac conscripserunt, obedientiam sanctam præ cæteris virtutibus laudauerunt in religiosis personis. quia per obedientiam offert homo seipsum totaliter Deo, & propriam mactat voluntatem, sueque creatori seipsum plenarie subdit. Nec sine obedientia aliqua actio religiosi complacet omnipotenti: imò tanta est virtus. & excellentia obedientiæ, vt omnium imperatorem Deum viuum verum, atque liberrimum, omnibus infinite super exaltatum, faciat obedire ei qui perfecte obediens est. Quemadmodum obediuit ipsi Iosue, ad cuius imperium sol, & luna steterunt immobiles in medio cœli. spacio vnius diei. Est autem obedientia virtus, per quam inferior sponte se subdit, & satisfacit præcepto sui superioris. Sed obedientia, de qua nunc sermo, est virtus infusa a Spiritu Sancto, per quam homo. præsertim religiosus. ex charitate obtemperat iussionibus Dei, & vicariorũ ipsius. Et vt patet ex præinductis ad obedientiam istam religiosæ personæ obligauerunt seipsos voto solemni, quod plus obligat quam iuramentum, ita quod non sufficit eis ad salutem exterius exequi aut corporaliter euitare, quod superior eis iubet agere siue non agere, ed tenetur ad hæc ex animo, vt scilicet ex corde prompto. et ex charitate hæc impleant. Nec impleant ista. inquantum complacet voluntati eorum. sed quia pręcipiuntur a superiore. et quia sic placet Deo. et ad eius honorem. Hinc gloriosus Hieronymus ait in regula sua, et quod ipse monialibus loquitur, certum est ad viros religiosos quoq; spectare. Itaq; dicit: Hortor, moneo, et exoro vos dilectissimæ filiæ, vt subijciatis vos in omni

obedientia

obedientia,& timore ac reuerentia præpositæ matri vestræ vt iam omnino nil aliud velle aut nolle liceat vobis,quam quæ mater vestra mandauerit facienda.Nil graue, nil im-
A portabile videatur quod iusserit ipsa,quamuis illud non concordat propriȩ voluntati. Vere obediens,& qui propter Christum relinquit,& ab jcit omne propriæ voluntatis arbitrium nihil nouit aut putat difficile, vel iniustum. Mementote charissimæ. quod in religionis ingressu omnem volendi, & nolendi licentiam Christo dimisistis, ita vt iam nihil agatis,nisi quæ ipse ordinat de vobis per suos vicarios. Obeditis certissime Christo cum matri vestræ obtemperatis.Insuper ait Hieronymus idem. Nondum viuit Deo, nondum vias Christi religionisque attigit religiosa persona quæ non efficitur ita pura,& simplex, vt quicquid mandatum sibi fuerit per suum superiorem,angelico putet ore trāsmissum. Nihil honorabilius nihil gloriosius, quam seruitus obedientiæ propter Deum quæ præferenda est imperatorum fastigio dignitatique regiæ,& omni gloriæ sæculi huius iterum ait. Idem sanctissimus doctor Hieronymus, Non ciuitas, non regnum, neque domuncula
B diu maneret in rure,si deesset cui obediretur.Ideo princeps Apostolorum,1.Petri. 2.cap. Regem,inquit,honorificate. Et ne quis arripiat scutum excusationis generaliter addit, Serui,subditi estote in omni timore Dominis. Et ne prauitas prælati producatur in medium,subditur ibidem:Non tantum bonis,sed etiam dyscolis.O fœlix,& abundans gratia in obedientia.Nam simplici gressu ducit hominem ad Christum. Et mens obedientis nō solum excusatur a reddenda ratione pro alijs,sed nec etiam obligatur reddere pro se ipsa.O summa libertas,qua obtenta,vix possit homo peccare.

Quam deuote ac prompte oporteat religiosum obedire, ex verbis, & doctrinis S.Benedicti. Articulus. XXXIV.

C SIcut ait S. Bened. in regula:primus humilitatis gradus est obedientia sine mora.Hæc conuenit ijs qui Christum præ omnibus diligunt,& mox vt aliquid fuerit iussum à superiori,sine mora obtemperant, ac si diuinitus imperetur, ita quod ex occupatis manibus,& quod agebant,imperfectum relinquētes,vocem iubentis mox implent.Isti angustā viam vere arripiunt,non viuentes suo arbitrio,nec desiderijs,& delectationibus proprijs obedientes,sed alieno iudicio ac præcepto gaudent duci ac viuere, imitantes eum qui ait apud Ioan. 5.cap. Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui misit me. Tunc enim vera est obedientia,acceptabilis Deo,& dulcis hominibus,si quod iubetur, fiat non tepide,non tarde,neq;cum murmure aut dura responsione: quoniam obedientia quæ maioribus exhibetur, Deo offertur. Qui autem inuite aut cum murmuratione facit quod ei iniungitur,quamuis foris impleat iussionem,Deo tamen acceptum non est: quia cor non respicit murmurantis,atque pro tali facto nullam consequitur gratiam,imo murmuran-
D tium pœnam incurrit,nisi cum debita satisfactione emendet se. Præterea loquitur Benedictus: Si alicui fratri aliqua grauia aut impossibilia iniunguntur, suscipiat iubentis imperium cum omni obedientia,& mansuetudine. Quod si pondus iniuncti operis omnino excedit vires suas,suggerat hoc suo superiori patienter,& opportune, non superbiendo aut resistendo vel contradicendo. Et si post talem suggestionem superior in sua manserit iussione, sciat inferior sibi sic expedire,& confidens in Dei adiutorio, obediat faciendo,quod potest. Nec solum superiori,sed etiam sibi inuicem obediant fratres, præsertim iuniores senioribus. Amplius in regula S.Basilij quæritur,quousq;seu vsque ad quem modum obedire oportet? Ad quod respondet S.Basilius: Apostolus docet hoc ad Phil. 2.cap. proponens nobis formam obedientiæ Christi,qui factus est obediens vsque ad mortem. Rursus in eadem quæritur regula,si aliquis non est contentus de eo opere, quod sibi iniungitur,sed vult artificium aliquod discere,aut aliud facere, quali vitio egrotat? & an oportet acquiescere ei? Ad hoc respondet Basilius: Iste talis præsumptor est, ac sibi placens ac infidelis, qui non timet sententiam Christi, dicentis apud Matth. 25. cap. Ite

F 2 parati

parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Si enim quotidie quis expectat Dominum, solicitus est, ac trepidus, quomodo præsentem diem nót transeat otiosus. Si autem imperatur ei artificium discere, habeat lucrum obedientiæ suæ, & in hoc placeat Deo, & non assumat iudicium in eo, quod placet sibi. Denuo quæritur in regula illa, si quis industrior fuerit, & promptus ad implenda mandata, agat autem non quod ei iniungitur, sed quod ipse vult, quam mercedem habet? Respondet sanctus Basilius: Merces eius illa est, quod placet sibi, ideft propria concupiscentia, cum dicat Apostolus Roma. 15. cap. vnusquisq; proximo suo placeat in bono ad ædificationem. Et vt amplius retraheret audientes à complacentia sui, adiecit: Ibidem. Etenim Christus sibi non placuit. Sciat vnusquisq; in hoc consistere suum periculum, quod vult sibi ipsi placere. Simul enim, & inobediens inuenitur. Deinde quæritur ibi an licet Religioso excusare opus suum, quod ei iniungitur, & aliud quærere. Respondet Basilius: Cum definitum sit, mensuram obedientiæ esse vsq; ad mortem obedire, qui deuitat quod ei iniungitur, & aliud opus quærit, primo omnium inobedientiæ reus est, & manifeste ostendit, quod nondum abnegauit seipsum. Insuper multorum malorum causa efficitur, tam sibi, quam alijs, quoniam aditum contradictionis pluribus aperit, & seipsum ad contradicendum assuescit. Si autem rationem habet, propter quam excusat se ab opere sibi iniuncto, exponat hanc præsidenti, & relinquat eius iudicio. Consequenter quæritur ibi, si iniunctum fuerit aliquid fratri, & contradixerit, postea autem sua sponte obedierit, quid est. Respondet Basilius: In eo quod contradixit, iudicandus est inobediens extitisse, & cæteros concitans ad simile malum, in quo sciat se obnoxium sententiæ illi, quę ait: Contradictionem suscitat malus, Dominus autem Angelum immisericordem, (ideft diabolum) immittet ei. Si autem compunctus fuerit de sua contradictione, satisfaciat primo de ea, & ita faciat, quod fuerat ei iniunctum, si permittit qui præest. Postremo quęritur ibi, si obediat quis, & murmuret, quid fiet. Ad quod Basilius. Cum dicat Apostolus ad Philip. 2. cap. omnia facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, alienus fit à fratrum vnitate qui murmurat, & opus eius abijciatur, quoniam infidelitate ęgrotat, & certam futuræ retributionis non gerit fiduciam. Ecce ex ijs sanctorum, & illuminatissimorum Patrum verbis docemur, quanta ad veram obedientiam requirantur atq; pertineant. Idcirco Religiosus studeat ex intimo, ac integro cordis affectu obedire, & seipsum in cunctis abnegare, vincere, mortificare atq; relinquere, sicq; specialissimam gratiam obtinebit à Domino: & consolationes secretas à Spiritu sancto, & fiet celeriter virtuosus.

De eadem materia ex verbis sancti Bernardi, & aliorum. *Articulus XXXV.*

Doctor Religiosorũ præcipuus, sanctus Pater Bernardus ait: Disce ô homo obedire, disce tu qui terra: & puluis es, obtemperare, ac subdi, quoniam de Deo, ac Domino tuo Iesu Christo ait Euangelista Luc. 2. cap. quod erat subditus illis, videlicet Mariæ, & Ioseph. Denique perfectæ obedientiæ exemplum, & formam prębuit Paulus Acto. 9. cap. dicens Domine, quid me vis facere? O quam pauci inueniuntur in hac perfectæ obedientiæ forma, qui scilicet suam voluntatem sic abiecerunt, vt omni hora requirant, non quod ipsi, sed quod Dominus velit. Multorum pusillanimitas, & peruersitas profecto exigit hodie, vt ab eis quæri oporteat, quid vis faciam tibi, & non ipsi quærant, Domine quid me vis facere. Considerare habet necesse minister, & Vicarius Christi, quid sibi præcipi velint: Non ipsi considerant, quæ voluntas sit præceptoris. Discernunt atq; diiudicant, & eligunt, in quibus obediant imperanti, imò in quibus necesse sit præceptorem suum obedire voluntati eorum. Non est eorum obedientia plena, nec parati sunt in omnibus obsequi neq; in omnibus sequi conatur eum, qui non suam, sed patris venit facere

facere voluntatem. Quicunq; enim aperte, aut occulte satagit, vt spiritualis Pater hoc ei iniungat, quod ipse habet in voluntate ipse se fallit, si putat se obedientem. Neq; A enim in re ipse obedit prælato, sed magis ei obedit prælatus. Quia si obediat quis quidem ad oculum, murmuret autem in abscondito, falsa est obedientia. Sola charitas facit obedientiam gratam, & acceptabilem Deo, & verus obediens dat suum velle, & suum nolle. Præterea ad hoc quod quis fit vere obediens, necesse est, vt nō fit in proprio sensu pertinax, nec proprio innitatur consilio. In corde namq; est duplex lepra, videlicet propria voluntas, & proprium consilium, lepra vtraq; pessima nimis. Lepra proprij consilij eo perniciosior est, quo amplius latens: & quanto magis abundat, tanto sibi quisq; sanior esse uidetur. Hæc illorum est, qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes suum errorem, & obstinati in eo, ita ut nullius acquiescant consilijs. Hi unitatem, & pacem perturbant. Aduertant ergo, quod quasi scelus idolatriæ sit non acquiescere. Et quę maior superbia, quam ut unus homo toti congregationi suum iudicium B præferat, tanquam ipse solus habeat Spiritum Dei? Hæc Bernardus. Aduertat Religiosus quantum crimen sit inobedientia sua. Est enim contra Diuinum Præceptum, quoniam Christus iussit suis obedire Vicarijs. Est quoq; contra uotum solemne, & ita excedit periurium in grauitate. Deniq; si quis obtulisset Ecclesiæ calicem, & deinde calicem illum Ecclesiæ datum retraheret sibi, & applicaret proprio usui, nonne enorme facinus esset, & furtum, ac sacrilegium, seu rapina sacrilega? Quanto magis grauissimum scelus est, dum Religiosus uoluntatem suam, quam Deo, & eius Vicario dedit, ac obtulit per uotum solemne, retrahit sibi, & utitur ea ad libitum per inobedientiam maledictam? Hoc plane est sceleratissimum furtum, abominabile sacrilegium, rapina æterno supplicio ulciscenda. At vero in obedientia solet nasci ex superbia. Et sunt nonnulli spiritaliter, & occulte superbi, qui quamuis uix trahi queant ad ea, quæ præsidens præcipit eis, tamen ad alia quędam exercitia, ex suo genere alta, & ardua, sunt fortes & proni, præser- C tim ad faciendum ea iuxta propriam uoluntatem, uidelicet, ad orationes meditationes, disciplinas, psalmodias, uigilias. Hi prohdolor fallunt seipsos. Ideo audiant, & formident, quod sanctus ait Bernardus: Nec studium bonæ actionis. Nec ocium sanctæ contemplationis, nec lachrimæ pœnitentis extra obedientiam Deo placent: imò ingratum est Spiritui sancto, quicquid ei obtuleris neglecto eo ad quod teneris. Verus obediens mandati excusationem non procrastinat, sed statim parat aures auditui, linguam uoci, pedes itineri, manusq; operi, & se totum colligit intus, ut mandatum impleat præsidentis. Hinc quoque in Statutis Ordinis Carthusień habetur: Quanquam multa sint, quę Religiose agimus, solo tamen obedientiæ merito omnia nobis profutura speramus. Quæ obedientia si deesset, tanti laboris non solum meritum nullum haberent, sed etiam æternam damnationem acquirerent. Itaq; de his omnibus charitatiue, frequenter, ac diligenter sunt instruendę, ac admonendæ personæ tertij Ordinis à suis Visitatori- D bus, Ministris, seu Confessoribus, & matribus, ne ab inuisibilibus hostibus suæ salutis aliquo modo decipiantur.

Qualiter instruendæ sunt de omni vitio proprietatis vitando, & de vera paupertate, ad quam ex professione tenentur. Articulus XXXVI.

IVxta præhabita, Religiosi ad paupertatem se obligant uoto, prout paupertas est uirtus, qua non solum exterior substantia non habetur, nec aliquod proprium possidetur, sed & inordinatus affectus habendi ea abijcitur, & mens propter Deum omnem proprietatem in talibus detestatur. Quemadmodum autem Religiosis facilius est proprietatem istam uitare quam gulæ, & incontinentiæ, ac motus superbiæ, ita uitium proprietatis eis sit difficillimum repellere, si semel cœperint illud admittere prout Cassianus docet

docet diffuse. Hinc sancti Patres diligentissime docuerunt. imo & districtissime praeceperunt. vt hoc vitium proprietatis in primis pure, ac radicitus euellatur. Hinc sanctus Benedictus ait in regula sua. Praecipuè hoc vitium proprietatis amputetur radicitus de monasterio, ne quis praesumat aliquid dare, aut accipere sine patris iussione, neq; habere propriam vllam omnino rem. nec cod cem, nec tabulas, nec graphium cum religiosis non liceat propria corpora, aut voluntates habere in propria potestate. Ideo omnia petantur à patre habere. Ne quicquam liceat habere, quod ipse non dederit, aut licentiauerit. Quod si quisquam deprehensus fuerit huic nequissimo vitio subiacere, admoneatur semel, & iterum. Et si non emendauerit se, debitae poenae subiaceat. Iterum ait. Tecta Fratrum à Patre Spirituali frequenter scrutanda sunt, ne quis habeat aliquid peculiare, aut proprium. Et si apud aliquem inuentum fuerit, quod à patre non acceperit, grauissime disciplinae subiaceat. Et vt omnis excusatio necessitatis auferatur, omnia necessaria dentur à patre. Hinc quoq; sanctus Hieronymus scribit in regula sua. Tanquam fatuus in tabulo aedificat, qui in Apostolica vita, & Religionis proposito appetit temporales diuitias. Hinc attendite ò filij diligenter, hic omne periculum est, hic interitus animae, hic mors aeterna. Qui iam renunciauerunt omnibus, quae possident, & ex uoto propria non habere, & nihil terrenum, nihil temporale tanquam proprium debent habere neq; appetere. Certe non tunicam non caligam neq; quodcunq; aliud minimum. Idcirco obtestor vos omnes, & singulos coram Deo, & Ie u Christo, qui iudicaturus est omnes, vt aurum, & argentum cito, & transiens pecunia nulla ratione cor vestrum seducat, vt aliquis vestrum cum Anania, & Saphyra mentiri nitatur Spiritui sancto, quem nihil latet, retinendo apud se occulte quantumcumq; minimum temporale. Hinc Matth. 5. cap. dicuntur beati pauperes spiritu, vt sciatur, quod non sufficit cuncta temporalia relinquendo ad Monasterium pauperem accedere, si mens miserrima appetit, quae reliquit. Quoniam oculi Dei magis contemplantur affectum, quam nummum, aut censum. Melius enim est in saeculo cum diuitibus, temporalibus rebus insistere, quam in monasterio pauper ipsas appetere. Propter quod volo, & hortor, vt in monasterio vestro haec perpetua obseruatio maneat, quod nulla soror audeat tangere, aut retinere per horam censum, vel obolum, aut aliquod quantumcumq; minimum, quamquam à matre, aut sorore mittatur. Sic sic Dei sponsae sponsum Iesum astringite mentibus à terrenorum contagione, quoniam secum in habitatione nihil permittit esse terrenum. Sic sic Apostolicae foeminae proijcite peras, & sacculos. vt neq; marsupia ex latere pendeant, nec opus sit clauibus, vt monstretur ex ipsis interiorum indicijs, quod nihil habetur extrinsecum, nisi Iesus. Numquam in Christi, & Apostolorum consortio, idest in claustro quaerat filia regis praeminere. Pompis terrenis, dignitatibus carnis, spiritualis vita non eget, & carnis arras Christus non quaerit in suo coniugio. Quae nobilior est, ipsa quoq; existat humilior, & ad cuncta obsequia etiam vilia, promptior. Haec Hier. Omnia ista perpendant solicite ministri, & matres personarū tertiae regulae, quae ad tria vota se obligant, vt vitium proprietatis inter eos nullo colore, nulla occasione subintret. Nec permittant, vt in eorum congregationibus vnus abundet in aliqua re, & alter indigeat. Idcirco si alicui fratri, aut sorori vestes, aut aliquid tale apportetur, & detur à parentibus, vel cognatis, nequaquam recipiat ea sine ministri, aut matris licentia, nec detur ei nisi indigeat eo. Vel si ei donantur, mox auferantur ab eo, vel ab ea vestimenta, camisia, seu consimilia, quibus non indiget, quatenus indigentibus tribuantur. Hinc in regula sancti Benedicti habetur: Nullatenus liceat monacho sine licentia dare, aut recipere munuscula, literas, aut eulogias à parentibus, neq; ab inuicem, nec ab aliquo hominum. Et si à parentibus alicui aliquid directum fuerit, non praesumat illud accipere, nisi indicauerit prius patri, in cuius sit potestate, cui illud detur, Nec contristetur frater, si ei datum non fuerit, ne diabolo detur occasio. Hinc ait, & Hugo: In communi vita nihil licet occulte recipi nec proprium retineri: sed si quid alicui detur, praesentandum est praesidēti, ut cui necesse fuerit praebeatur. Sic namq; auaritia extinguitur, superfluitas resecatur, sic nutritur, & charitas, & sancta custoditur

ſtoditur paupertas: quia dum animus non habet terrena retinere, cogitur cæleſtia cogitare. Sed ſunt aliqui, qui grauiter conturbantur dum ea, quæ eis data aut miſſa ſunt, retinere non permittuntur. Amant munuſcula, delectantur in proprijs, & ſæpe ex paruis, & uilibus rebus tanto inardeſcunt deſiderio, ut earum occaſione concordiam fratrum ſoleant perturbare, quod diabolica perſuaſione certum eſt fieri. Debemus ergo dæmonum laqueos in omni materia præcauere, & cuncta terrena uirtute mentis calcare. Præterea beatus Auguſtinus ait in regula ſua: Quicumq; ad tantum progreſſus fuerit malum, vt occulte literas, aut munus accipiat, ſi ſponte hoc profitetur, & prodit, parcatur ei, et oretur pro eo. Si autem deprehenditur, aut conuincitur, grauius emendetur. Quod ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnatur. Circa quod ait Hugo: Frater qui rem ſibi collatam celare appetit, Iudæ traditoris locum tenet. Itaq; omnis Religioſa perſona diligentiſſime ſtudeat mentem ſuam reformare, funditusq; purgare ab inordinata affectione circa terrena, quia vt ſancti Anachoritæ Abbas Paſuntius Abbaſq; Daniel docuerunt, niſi Religioſus ſic fecerit, paulatim circa minima quæq; inordinatius afficietur.

De informatione Fratrum, & Sororum circa votum caſtitatis, & de remedijs contra tentationes, & contra concupiſcentias carnis.
Articulus XXXVI.

NOn ſolum ab actu exteriori obſcœno, ſcilicet fornicatione, ſed etiam ab interiori concupiſcentia vitioſa Religioſus promittit ſe abſtinere per votū caſtitatis. Cum igitur mens humana diu eſſe non poſſit ſine amore, et delectatione, ideo religioſa perſona debet ſe tota diligentia, et conatu aſſiduo dare ad veram, et ſpiritalem dilectionem, ac delectationem in actibus virtuoſis, atq; ab omni carnali amore, et delectatione ſenſuali cauere. Et ſi quæratur qualiter iſtud fieri valeat, reſpondendum, quod ita. Ad hoc enim, quod creſcamus, et accendamur in Dei amore, primo valet, quod conſideremus quam bonus, amabilis, et ſuper deſiderabilis ſit Dominus Deus noſter, qui re vera vniuerſis, et ſingulis creaturis eſt in infinitum deſiderabilior, melior, pulchrior, atq; in omni nobilitate, et perfectione eminentior. Et qui non poteſt ſic Deum pure, ac intellectualiter contemplari, ſaltem credat ſic eſſe, et ex rebus creatis hoc ipſum pro poſſe perpendat. Secundo valet ad idem, conſiderare quod Dominus Creator noſter ita prior dilexit nos. Duriſſimus namq; ingratiſſimusq; exiſtit, qui non rediligit eum, à quo ſcit ſe diligi, et qui prior dilexit ſe. Tertio valet ad hoc, conſiderare vniuerſa beneficia Dei pro poſſe, et præſertim, quod vnigenitus Dei Filius propter nos factus eſt homo, et tanta pro noſtra ſalute fecit, ac ſuſtinuit. Quarto, quod tam ineffabilem beatitudinem nobis præparauit in Cœlis. Quinto valet ad hoc, omni hora inuocare Dominum, quatenus ſua ſancta charitate, et ſpiritali proximorum dilectione dignetur nos inflammare. Sexto valet ad hoc, facere ſibi conſuetudinem eleuandi cor ſuum ad Deum, in omni loco, actu, et tempore eum laudando, orando, ac meditando. Septimo Diuina Præcepta viriliter exequi. Religioſus ergo non afficiatur ad aliquam perſonam humanam, niſi puro, et ſpiritali affectu, in quantum videlicet eſt Dei creatura, ſummæ Trinitatis Imagine infinita, ad æternam beatitudinem à Deo ordinata, et cognita, et condita, et Chriſti Sanguine liberata, atq; inquantum ornata eſt charitate, & gratia Dei cæteriſq; virtutibus, & actibus bonis vel eis ornari poteſt, & vt ea obtineat. Porrò amor naturalis, familiaris, ac ſocialis ad ſpiritalem amorem eſt referendus. Ad hoc autem omnis Religioſus vitet omnem carnalem, & turpem amorem, & concupiſcentiam ſenſualem, requiritur quod vitet cauſas, & occaſiones concupiſcentiæ, & carnalis amoris, videlicet incautum aſpectum, tactus, amplexus, & oſcula, colloquia quoq; ſuperflua, & laſciua, ratio & imaginationes, cogitationes carnales, & fœdas, ſocietates periculoſas, loca & tempora importuna. Nec

solum vitanda sunt ista circa personas fœminei sexus, sed etiam circa adolescentes, et iuuenes sexus virilis. Denique concupiscentiæ, & stimuli carnis quandoq; oriuntur ex causa naturali seu interiori atque spontanea, quia, & si dæmones non essent neq; tentarent, adhuc homines sustinerent huiusmodi motus. Aliquando vero oriuntur ex causa extrinseca, hoc est, ex dæmonum suggestione, siue ex humana instigatione, vel exteriorum obiectorum impressione. Et qualitercunque oriantur concupiscentiæ, & stimulationes istæ in homine, debet eis vnusquisque, potissime religiosus, prudenter resistere, dissentire, imò, & ne oriantur in se prouide præuenire, quantum sibi extat possibile, vitando, vt dictum est, causas, & occasiones earum. Præterea multis modis resistendum est eis. Primo per orationes assiduas atque ferventes. Secundo per frequentem præcordialem, & compassiuam meditationem passionis dominicæ. Tertio per sapientialem considerationem quatuor nouissimorum, quæ qui quotidie diligenter attendit varia euadit peccata Qui enim quotidie pensat se moriturum in breui, atque perpedit districtionem diuini iudicij, acerbitatem quoque omnis infernalis supplicij, & inenarrabilia gaudia Paradisi cœlestis, faciliter potest abhorrere peccata, et oblectamenta carnalia. Quarto omnem ociositatem & loquacitatem vitando, seque viriliter occupando in actibus bonis. Quinto omnem gulam atque conuiuia fugiendo. Sexto vt tactum est vitando ea ex quibus nascuntur concupiscentiæ, et stimuli carnis, videlicet incautum, et libidinosum aspectum, turpem imaginationem, cogitationes immundas, tactus, amplexus, et oscula, atque similia libidinis incitamenta. Estque tentationibus, et concupiscentijs carnis statim in principio cum cœperunt surgere, resistendum. Et debet se homo aueltere ab intuitu, imaginatione, et consideratione obiectorum, et incitamentorum actuumque carnalium. Affectiones nāque, et concupiscentiæ ex aliqua præuia cognitione nascuntur, cum obiectum appetitus sit, bonum cognitum. Cum igitur cœperit quis sentire in se ortum alicuius concupiscentiæ aut sensualis amoris, vel stimuli carnis, protinus se conuertat ad orationes, ad meditationem dominicæ passionis, ad memoriam nouissimorum, et ad cætera remedia, contra concupiscentiam, et vitia carnis valentia. Hoc quoque sciendum, quod non solum consensus in opus obscœnum, sed etiam consensus in delectationem, est mortale peccatum. Similiter delectatio morosa in cogitatione seu apprehensione consistens. Hinc Augu. valde admonet religiosos vt oculos suos non figant in aliquam fœminam. Et Dominus ac saluator. Matt. 5. cap. contestatur. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mœchatus est iam in corde suo. Subijciendus est ergo sensitiuus appetitus rationi, vt nil appetat nisi secundum rectæ rationis imperium ac dictamen.

Quam charitatiue patienter, & gratanter suscipienda sit paterna ac fraterna correptio atque correctio.
Articulus. XXXVIII.

AD proficiendum in vita religiosa valde salubre, & vtile, imò, & necessarium est, paternas, & fraternas increpationes ac admonitiones libēter accipere, debitam quoque correctionem cum contritione, & humilitate amplecti, quia in multis, offendimus omnes, cum & iustus septies in die cadat, & vniuersæ iustitiæ nostræ sint quasi pannus menstruatæ, nec numerare valeamus peccata quæ omni die incidimus, non solum peccata commissionis Quæ tot, & tanta sunt, quod ea pro maxima parte nescimus, neque aduertimus. Propter quod vir sanctus. Psal. 18. clamauit: Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me Domine. Cum ergo peccata sint vulnera animæ, & læsiones ac maculæ eius, imo & spiritualis mors vel dispositio ad eandem, quid tam insensatum ac fatuum quid tam iniustum ac improbum, sicut corripi ac corrigi nolle? Cum paterna seu fraterna correptio non sit nisi saluberrima medicina ad curandum peccata præterita, ad pessundandum præsentia vitia, atque ad præcauendum futura Ideo cum omni gratiarum actione

actione est correptio illa suscipienda, præsertim à præsidente, deinde à confratribus. & consororibus vniuersis. & non solum verbalis correptio, sed etiam realis correctio à præ-
A sidente. Et certe qui pro suis peccatis veram habet contritionem, & propriam agnoscit miseriam, defectuositatem, & culparum suarum congeriem, non aliud optat in præsenti vita, nisi reprehendi, & castigati. Ideo istud est signum veræ humilitatis, & saluberrimæ contritionis. Porro qui reprehendi, & corrigi dedignatur, qui metuit increpari vituperarari accusari, humiliariq; refugit, superbiam, insipienciam, & vanitatem suam demonstrat. Qui vero increpantem, & corrigentem contemnit, diudicat aut dure alloquitur aut ei irascitur, detrahit, indignatur, vel contra ipsum amaricatur, similis est phrenetico. Nec cui, quæ transit sub baculo sui pastoris, sed cani, & lupo remordendi recte assimilatur. Præterea dato quod quis immunis sit à peccato quod ei obijcitur, tamen propter alia peccata sua innumerabilia, & occulta, debet increpationem, & disciplinam gratanter suscipere, imò, & si nulli subesset peccato. Quia correptio ista non solum est peccati medela, sed
B etiam cautela contra peccata futura, & via promerendi gratiam ampliorem, saluberrima quoque exercitatio ad patientiam obtinendam, & ad frangendum ac superandum seipsum, ideo eam diligere, & amplecti, signum est veræ sapientiæ, humilitatis, & contritionis. Hinc diuina scriptura, præsertim in libris sapientialibus, copiosissime ac specialissime admonet non solum religiosos, sed etiam vniuersos fideles ad exhibendum aliis, & ad suscipiendum ab eis correptionem. Nempe in primis virtus, & sapientia Dei patris Christus dominus in Matt. 18. cap. iubet, Si peccauerit in te (idest te sciente) frater (idest, proximus) tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum. Hinc & Salomon in Prou cap. 12. ait: Qui autem odit increpationes insipiens est. Et rursus Prou. 15 Qui abijcit disciplinam, despicit animam suam. Qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis. Qui autem illusor est, non audit cum corripitur. Iterumq; in Prou. 9. cap. protestatur. Argue sapientē, & diliget te: doce iustum, & festinabit accipere. Verū qui corripientem dura ceruice cō-
C temnit repentinus superueniet ei interitus. Præterea. Eccle. 19 cap. scriptum est: Corripe amicum, ne forte non intellexerit, & dicat, non feci: aut si fecerit, ne iterum addat facere. Quam bonum est arguere quam irasci? quam bonum est, correptum ostendere pœnitentiam? Sic enim effugiet peccatum Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris, qui autem timet Deum, conuertetur ad cor suum. Hoc demum sciendum, quod correptio delinquentis vno modo est actus charitatis, et ita pertinet ad superiores, et æquales ac inferiores. Alio modo est actus iustitiæ, et ita pertinet ad superiores ac præsidētes ad quos etiam spectat correptioni correctionem adijcere, dum ratio id requirit. Corripiendus est autem peccans, non ex perturbatione, crudelitate, odio aut impatientia, neque aliqua vehementia passionis, sed ex charitate, iustitia, discretione, pietate, et compassione, ita vt ipse corripiens propriæ infirmitatis sit memor, et ita conetur delinquentem curare, vt nec seipsum per iram, impatientiam aut passionem alium lædat, nec correptum ad gra-
D uiorem inducat ruinam. Hinc ait Isidorus: Qui delinquentem superbo aut odioso animo corripit, non emendat, sed percutit: Quicquid indignans aut proteruus protulerit animus, furor est obiurgantis, non dilectio corrigentis. Quicquid lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas emendantis. Veruntamen eodem protestante Isidoro, qui blando verbo castigatus non emendatur necesse est vt acrius arguatur. Et qui secrete admonitus se corrigere negligit publice arguendus est. Et vulnus quod occulte sanari non potest, debet manifeste emendari. Manifesta quoque peccata non sunt occulta correctione purganda. Hinc Apostolus. 1. Timoth. 5. cap. iubet Peccantes coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant. Sed vt Antisiodorensis scribit in summa sua, paucissimi præceptum istud fraternæ correptionis adimplent. Et in hoc. Hi qui præsunt, damnabilius negligentes existunt. Verum quoniam sanctis doctoribus. Ambrosio Chrisostomoque testantibus, indigni sunt alios iudicare atque corripere, qui in eisdem aut maioribus sunt peccatis, ideo qui præsunt, debent seipsos in primis corrigere, & irreprehensibiles exhibere, ne eis valeat dici, illud Luc. 4. cap. Medice, cura te ipsum.

G Et illud

officij oportet vnumquemque esse meliorem. Nam vt sanctus fatetur Bernardus, monstruola res est gradus sublimis, & vita vilis, lingua magniloqua, & conuersatio vacua. Hinc quoque beatissimus princeps Apostolorum ad suum dilectissimum Clementem loquutus est: Eum qui præest, & instruit animas rudes, talem oportet esse, vt iuxta ingenium discentium, idest, iuxta capacitatem subditorum se ipsum valeat eis aptare, verbi ordinem iuxta audientium mensuram dirigere. Ideo debet esse apprime eruditus, discretus, irreprehensibilis, et maturus. Hæc omnia sapienter, frequenter, & profunde aduerte ó generalis minister; & quãto personis ordinis tu es altior, tanto sis cũctis humilior, timoratior, custoditior, atque feruentior, quanto plus in exterioribus, & circa alios occuparis, tanto frequentius ac diligentius ad interiora recurras, & in loco secreto teipsum discutias, conscientiam purges, mentem deuote exerceas, meditationibus sanctis insistas. Et qualiter hi qui tibi commissi sunt, conuersentur perpende, qualiter omne debitum tui officij impleas, intuere Sicque in secreto studeas obtinere à Domino, quod tibi commissis salubriter eructes in publico. Non cesses aspirare ad Dominum, & coram eo assidue ingemisce, omnem infructuo'am temporis deductionem abhorre, atque in omni compunctione, diligentia, & feruore cresce quotidie. A B

Ex hortatio ad ministros, & qualiter cuncti se habere debeant. Articulus. XXXI.

Bonitas vitæ subditorum, & eorum profectus in gratia atque virtutibus ex virtuosa, & exemplari conuersatione sapientiq; formatione prælatorum non mediocriter procedunt ac pendent. Imò in tantum vt Ieremias Propheta. 10.cap. libri sui testetur: Quia stulte egerunt pastores, & Dominum non exquisierunt. Ideo omnis grex eorum dissipatus est Hinc quoq; in Ecclesiastico, 10.cap. scriptum est. Qualis est rector ciuitatis, tales, & habitantes in ea. Et Salomon Prou. 28. ait. Regnantibus impijs, ruinæ hominum. C
Sed & in libro sapientiæ cap. 6. legitur. Rex sapiens stabilimentum est populi. Cum itaq; personæ tertij ordinis communiter sint illiteratæ, & simplices, maxime indigent à ministris suis verbo, & opere ædificari.

Quod si viderint superiores suos, sacerdotes, & clericos, leues in minoribus pronos ad iram, impatientiam, vanitatem loquacitatem, ocioq; intentos, ad exeundum, & epulandũ procliues, negligentes in obseruantijs ordinis, mox valde scandalizantur, & retoluuntur a Dei timore, à compunctione, & profectu interno, & vitia superiorum suorum sectantur. Idcirco ministri cum infatigabili diligentia spiritali profectui sint intenti, & quicquid scandalizatiuum est fratrum, deuitent quibus præstent exempla vincendi impetus passionum, & superandi se ipsos, & ipsos in omni humilitate, pietate, diligentia ac mortificatione salubri præcedant. Denique diligentissime penset minister imò, & omnis qui præest, quod Sanctus ait Hieron. vnicuiq; præsidenti: Attende vigilanter quam grauis sarcina imposita sit humeris tuis, qui de subditorum animabus atque corporibus, de verbis eorum ac moribus obligaris apud diuinum examen. Caue quæso ne de te etiam leuis suspicio in malo possit oriri, ne dispergas quos saluare teneris. Tam dulcis, & mitis sit sermo tuus, vt subditos ad furorem atque duritiam non inducat, sed passionata corda refor met. Circa inobedientes virilis, et constans sit animus Nihil quippe periculosius in rectore, quam vana humilitas, et negligentia corrigendi proteruos superbosque subditos. Caue ne ex officio regendi eleueris ad alta, vt agas illicita, et quæ sunt importuna ac molesta subditis. Non enim ambulant in via Domini, qui in administratione regiminis honorem, et propriam vtilitatem ac libertatem deposcunt. Attende quod ait saluator Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur, vos autem non sic sed qui maior est in vobis, sit sicut iunior, et qui præcessor est, sit velut ministrator. Non tibi blandiaris de Domini pietate quæ tam diu sustinet impios D

in pec-

in peccatis,quoniam Dominus qui te suis ouibus dedit ministratorem,vult à te exigere rationem de singulis. Et si quid defraudaueris eum,tradet te dæmonibus puniendum.
A Hæc Hieronymus. Aduertat qui præest,quanta sint merita virtuosi prælati,quam inæstimabilis beatitudo,et gloria præparata sit ei,& quantis affligetur tormentis, si negligens fuerit, & iniustus. Insuper vnicuiq; religioso præsidenti applicandæ sunt exhortationes, quas Sanctus Benedictus in regula facit abbati,dicendo: Abbas,idest,pater spiritualis seu præsidens, semper meminisse debet,quod dicitur: Et nomen maiorum factis implere. et sciat culpæ suæ incumbere,quicquid minus debito de spiritali profectu iudex altissimus in ouibus suis inuenerit nisi ipse omne debitum sui officij studuerit adimplere. Duplici ergo doctrina præsit sibi commissis,ita vt omnia bona,& sancta ostendat,& doceat magis factis quam verbis.Bonis ac pijs discipulis mandata Dei verbis exponat duris vero ac rudibus per propria facta ea demonstret,& quicquid alios docet, ipse primo adimpleat. Sicque obseruet illud Apostoli.2.ad Timot 4.cap. Argue,obsecra , increpa. Et terroribus commisceat blanda.nunc durum ostendat magistri rigorem, nunc pium patris demõstret
B affectũ. Indisciplinatos.& inquietos arguat durius,obedientes autem, & mites ac patientes obsecret vt proficiant magis, negligentes quoq; corripiat. Neque dissimulet delinquentium culpas,sed mox vt cœperint oriri,radicitus amputet ea pro posse. Itaque honestiores fratres prima aut secunda admonitione verbis corripiat.improbos autem, & duros corde atque superbos, vel inobedientes, verberibus vel corporis castigatione in ipso peccati initio coerceat,sciens scriptũ Eccl. 1. cap. Stultus verbis non corrigitur. Et iterũ. Prou.23.cap.Percute filium tuum virga,& liberabis animam eius à morte.Consideret ergo qui præest, quod cui plus committitur,plus ab eo vtique exigetur: & penset quam difficilem rem suscepit.videlicet regere animas,& multorum moribus deseruire. Sicque vnumquemque admoneat, increpet aut informet,secundum capacitatem illius.Hæc Benedictus.Ex his ministri perpendant quam discreti,pij,& iusti,quam charitatiui,seriosi,&
C exemplares existere teneantur,& coram Deo seipsos quotidie prudenter discutiant,propriosq; ac fratrum suorum defectus considerent,defleant,& emendent,& primo seipsos; & totum gregem eis commissam Deo assidue recommendent, & committant cum orationibus lachrymosis ac feruidis.

Quod acceptio personarum sit valde vitanda cunctis qui præsunt,& quã graue peccatum sit. Articulus. XXXII.

PRælatus est spiritalis pater gregis sibi commissi,& medicus animarum ac custos. Est etiam dispensator seu erogator rerum monasterij,non Dominus. Iccirco omnes sibi commissos debet communi charitate diligere,& vnicuiq; sicut indiget subuenire.Nemi-
D nem debet palpare,imò quos plus amat plus debet arguere,& disciplinare,imitando eũ qui in.Apoc.3 cap.testatur, Ego quos amo,arguo, & castigo.Insuper debet iustitiam obseruare.Idcirco veræ charitati,& æquitati contrariatur,si vnum præ alio palpet, si vnum præ alio persequatur ac tribulet, si vni concesserit quicquid petierit, alteri vero neget quæ iuste neganda non sunt.Istud ad acceptionem pertinet personarum.Est quippe personarum acceptio dum alicui aliquid datur,aut fit non propter iustam aut rationabilem causam,sed quia est talis aut talis persona, secundum quod quidam prælati afficiuntur ad eos,qui ad aures ipsorum multa deportant,aut qui blande se habent ad ipsos, aut eorum promotionem procurauerunt.Et talibus contra iustitiam parcunt,acquiescunt,& fauent,& eorum culpas extenuant. Isti sunt præsidentes in quibus adhuc regnat amor priuatus seu improbus amor siue affectus proprij commodi aut honoris, præsidendi quoq; libido,atque ad seipsum inordinata reflexio. Ideo incidunt diuersa & grauia valde peccata. imò vt sanctus ait Greg. innumerabilia vitia, & subditos sæpius scandalizant, partialitates inducunt,discordiasq; procurant. Idcirco sunt prælatione indigni. Hinc sanctus.

ctus. Bene, ait in regula sua, Non ab abbate persona in monasterio discernatur, non vnus plus ametur quam alius, nisi qui melioris est vitæ, & magis obediens. Ergo æqualis ad omnes sit charitas, & vna omnibus præbeatur secundum merita disciplina. Sanctus quoque Hieron. in regula sua loquitur abbatissæ seu matri: Non affines nec propinque exaltentur, ita quod cæteræ sorores inuideant, omnes æque dilige spirituali amore vt filias. Cum tempus exigit correctionem, vniuersas simili modo corrigas quasi ignotas, neque vnquã ex aliqua passione ad crudelitatem mouearis. Non datur tibi potestas vt inter sorores, & filias hanc eleues, hanc deprimas sicut velis, sed solicitudo tibi iniungitur vniuersarum sororum, vt omnes iuste regas, castiges, informes, nec vnam præ alia, palpes. Preterea sanctus Bern. libro de consideratione ad Eugenium Papam ait: Acceptio personarum præsidentibus, & iudicantibus insidiari non parum solet. Non parui peccati te reum existimes si facies peccatorum sumis, & non potius causas iudicas meritorum. Amplius sicut in secunda secundæ, quęstione. 63. Sanctus Tho. declarat, personarum acceptio directe contrariatur iustitiæ distributiuæ, quæ diuersis personis tribuit secundum dignitatem ipsarum ac merita. Quicquid autem directæ contrariatur iustitiæ ex suo genere est peccatum mortale, sicut, & illud quod charitati opponitur. Ideo ait Sanctus Ambro. inter omnia peccata sacerdotum, maximum personarum acceptio. Ita, & credendi facilitas est valde vitanda. Propter quod Sanctus. Hieron. loquitur præsidenti, non sis facilis ad credendum omnibus qui loquuntur. Leuitas in credendo leuem denotat mentem. Ber. quoq; facilitas, inquit credulitatis est callidissima vulpecula, cuius versutias nullum magnorum com peri satis cauisse. Imo, & Beatus Ioannes Apostolus ait. Nolite omni spiritui credere sed probate spiritus an ex Deo sint. Præsidens igitur audiat alteram partem. Multi namq; simulatores, & callidi, qui sub colore iustitiæ suas palliant passiones, & veris falsa promiscent, aut simpliciter dicta peruertunt, vel alio repetunt sermone quæ audierunt, ac alios falsе accusant. Quod Assuerus rex expertus prout in lib. Ester. cap. 16. habetur, dixit. Multi aures principum simplices, & ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt.

A B C

Quod reuerenter charitatiue, & obedienter se habere debeant fratres, & sorores ad suos superiores. Articulus. XXXIII.

OMnes sancti patres præsertim qui religiones instituerunt; & regulas ediderunt ac conscripserunt, obedientiam sanctam præ cæteris virtutibus laudauerunt in religiosis personis, quia per obedientiam offert homo seipsum totaliter Deo, & propriam mactat voluntatem, suoque creatori seipsum plenarie subdit. Nec sine obedientia aliqua actio religiosi complacet omnipotenti: imò tanta est virtus, & excellentia obedientiæ, vt omnium imperatorem Deum viuum verum, atque liberrimum, omnibus infinite super exaltatum, faciat obedire ei qui perfecte obediens est. Quemadmodum obediuit ipsi Iosue, ad cuius imperium sol, & luna steterunt immobiles in medio coeli, spacio vnius diei. Est autem obedientia virtus, per quam inferior sponte se subdit, & satisfacit præcepto sui superioris. Sed obedientia, de qua nunc sermo, est virtus infusa a Spiritu Sancto, per quam homo, præsertim religiosus, ex charitate obtemperat iussionibus Dei, & vicariorũ ipsius. Et vt patet ex præinductis ad obedientiam istam religiosæ personæ obligauerunt seipsos voto solemni, quod plus obligat quam iuramentum, ita quod non sufficit eis ad salutem exterius exequi aut corporaliter euitare, quod superior eis iubet agere siue non agere, sed tenetur ad hæc ex animo, vt scilicet ex corde prompto, et ex charitate hæc impleant. Nec impleant ista, inquantum complacet voluntati eorum, sed quia pręcipiuntur a superiore, et quia sic placet Deo, et ad eius honorem. Hinc gloriosus Hieronymus ait in regula sua, et quod ipse monialibus loquitur, certum est ad viros religiosos quoq; spectare. Itaq; dicit: Hortor, moneo, et exoro vos dilectissimæ filiæ, vt subijciatis vos in omni obedientia

D

obedientia.& timore ac reuerentia præpositæ matri vestræ vt iam omnino nil aliud vel
le aut nolle liceat vobis,quam quæ mater vestra mandauerit facienda.Nil graue, nil im-
A portabile videatur quod iusserit ipsa,quamuis illud non concordat proprię voluntati. Ve
re obediens,& qui propter Christum relinquit,& abjcit omne propriæ voluntatis arbi-
trium nihil nouit aut putat difficile, vel iniustum. Mementote charissimæ. quod in reli-
gionis ingressu omnem volendi, & nolendi licentiam Christo dimisistis, ita vt iam nihil
agatis,nisi quæ ipse ordinat de vobis per suos vicarios. Obeditis certissime Christo cum
matri vestræ obtemperatis.Insuper ait Hieronymus idem. Nondum viuit Deo, nondum
vias Christi religionisque attigit religiosa persona quæ non efficitur ita pura.& simplex,
vt quicquid mandatum sibi fuerit per suum superiorem,angelico putet ore trāsmissum.
Nihil honorabilius nihil gloriosius. quam seruitus obedientiæ propter Deum quæ præ-
ferenda est imperatorum fastigio dignitatique regiæ.& omni gloriæ sæculi huius iterum
ait. Idem sanctissimus doctor Hieronymus. Non ciuitas,non regnum, neque domuncula
B diu maneret in rure.si deesset cui obediretur.Ideo princeps Apostolorum. 1. Petri. 2. cap.
Regem,inquit,honorificate. Et ne quis arripiat scutum excusationis generaliter addit.
Serui.subditi estote in omni timore Dominis. Et ne prauitas prælati producatur in me-
dium,subditur ibidem: Non tantum bonis,sed etiam dicolis. O fœlix.& abundans gratia
in obedientia. Nam simplici gressu ducit hominem ad Christum. Et mens obedientis nō
solum excusatur a reddenda ratione pro alijs,sed nec etiam obligatur reddere pro se ip-
sa. O summa libertas,qua obtenta,vix possit homo peccare.

Quam deuote ac prompte oporteat religiosum obedire, ex verbis, & doctrinis S. Benedicti. Articulus. XXXIV.

C SIcut ait S. Bened. in regula: primus humilitatis gradus est obedientia sine mora. Hæc
conuenit ijs qui Christum præ omnibus diligunt,& mox vt aliquid fuerit iussum à su
periori,sine mora obtemperant, ac si diuinitus imperetur. ita quod ex occupatis mani-
bus,& quod agebant,imperfectum relinquētes,vocem iubentis mox implent. Isti angustā
viam vere arripiunt.non viuentes suo arbitrio,nec desiderijs.& delectationibus proprijs
obedientes,sed alieno iudicio ac præcepto gaudent duci ac viuere, imitantes eum qui ait
apud Ioan. 5. cap. Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui misit me. Tunc enim
vera est obedientia,acceptabilis Deo,& dulcis hominibus,si quod iubetur, fiat non tepi-
de,non tarde,neq; cum murmure aut dura responsione: quoniam obedientia quæ maio-
ribus exhibetur. Deo offertur. Qui autem inuite aut cum murmuratione facit quod ei
iniungitur,quamuis foris impleat iussionem,Deo tamen acceptum non est: quia cor non
respicit murmurantis,atque pro tali facto nullam consequitur gratiam,imo murmuran-
D tium pœnam incurrit,nisi cum debita satisfactione emendet se. Præterea loquitur Bene-
dictus: Si alicui fratri aliqua grauia aut impossibilia iniunguntur, suscipiat iubentis im-
perium cum omni obedientia,& mansuetudine. Quod si pondus iniuncti operis omnino
excedit vires suas,suggerat hoc suo superiori patienter,& opportune. non superbiendo
aut resistendo vel contradicendo. Et si post talem suggestionem superior in sua mansie-
rit iussione,sciat inferior sibi sic expedire,& confidens in Dei adiutorio. obediat facien-
do,quod potest. Nec solum superiori,sed etiam sibi inuicem obediant fratres, prætertim
iuniores senioribus. Amplius in regula S. Basilij quæritur,quousq; seu vsque ad quem mo-
dum obedire oportet? Ad quod respondet S. Basilius: Apostolus docet hoc ad Phil. 2. cap.
proponens nobis formam obedientiæ Christi,qui factus est obediens vsque ad mortem.
Rursus in eadem quæritur regula,si aliquis non est contentus de eo opere, quod sibi in-
iungitur,sed vult artificium aliquod discere,aut aliud facere, quali vitio egrotat? & an
oportet acquiescere ei? Ad hoc respondet Basilius: Iste talis præsumptor est, ac sibi pla-
cens ac infidelis, qui non timet sententiam Christi, dicentis apud Mat. 25. cap. Estote

parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Si enim quotidie quis expectat Dominum, solicitus est, ac trepidus, quomodo præsentem diem nõ transeat otiosus. Si autem imperatur ei artificium discere, habeat lucrum obedientiæ suæ, & in hoc placeat Deo, & non assumat iudicium in eo, quod placet sibi. Denuo quæritur in regula illa, si quis industrior fuerit, & promptus ad implenda mandata, agat autem non quod ei iniungitur, sed quod ipse vult, quam mercedem habet? Respondet sanctus Basilius: Merces eius illa est, quod placet sibi, idest propria concupiscentia, cum dicat Apostolus Roma. 15. cap. vnusquisq; proximo suo placeat in bono ad ædificationem. Et vt amplius retraheret audientes à complacentia sui, adiecit: Ibidem. Etenim Christus sibi non placuit. Sciat vnusquisq; in hoc consistere suum periculum, quod vult sibi ipsi placere. Simul enim, & inobediens inuenitur. Deinde quæritur ibi an licet Religioso excusare opus suum, quod ei iniungitur, & aliud quærere. Respondet Basilius: Cum definitum sit, mensuram obedientiæ esse vsq; ad mortem obedire, qui deuitat quod ei iniungitur, & aliud opus quærit, primo omnium inobedientiæ reus est, & manifeste osten dit, quod nondum abnegauit seipsum. Insuper multorum malorum causa efficitur, tam sibi, quam alijs, quoniam aditum contradictionis pluribus aperit, & seipsum ad contradicendum assuescit. Si autem rationem habet, propter quam excusat se ab opere sibi iniuncto, exponat hanc præsidenti, & relinquat eius iudicio. Consequenter quæritur ibi, si iniunctum fuerit aliquid fratri, & contradixerit, postea autem sua sponte obedierit, quid est. Respondet Basilius: In eo quod contradixit, iudicandus est inobediens extitisse, & cæteros concitans ad simile malum, in quo sciat se obnoxium sententiæ illi, quę ait: Contradictionem suscitat malus, Dominus autem Angelum immisericordem, (idest diabolum) immittet ei. Si autem compunctus fuerit de sua contradictione, satisfaciat primo de ea, & ita faciat, quod fuerat ei iniunctum, si permittit qui præest. Postremo quęritur ibi, si obediat quis, & murmuret, quid fiet. Ad quod Basilius. Cum dicat Apostolus ad Philip. 2. cap. omnia facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, alienus fit à fratrum vnitate qui murmurat, & opus eius abijciatur, quoniam infidelitate ęgrotat, & certam futuræ retributionis non gerit fiduciam. Ecce ex ijs sanctorum, & illuminatissimorum Patrum verbis docemur, quanta ad veram obedientiam requirantur atq; pertineant. Iccirco Religiosus studeat ex intimo, ac integro cordis affectu obedire, & seipsum in cunctis abnegare, vincere, mortificare atq; relinquere, sicq; specialissimam gratiam obtinebit à Domino: & consolationes secretas à Spiritu sancto, & fiet celeriter virtuosus.

A

B

C

De eadem materia ex verbis sancti Bernardi, & aliorum.
Articulus XXXV.

D

Doctor Religiosorũ præcipuus, sanctus Pater Bernardus ait: Disce ò homo obedire, disce tu qui terra: & puluis es, obtemperare, ac subdi, quoniam de Deo, ac Domino tuo Iesu Christo ait Euangelista Luc. 2. cap. quod erat subditus illis, videlicet Mariæ, & Ioseph. Denìq; perfectæ obedientiæ exemplum, & formam prębuit Paulus Acto. 9. cap. dicens Domine, quid me vis facere? O quam pauci inueniuntur in hac perfectæ obedientiæ forma, qui scilicet suam voluntatem sic abiecerunt, vt omni hora requirant, non quod ipsi, sed quod Dominus velit. Multorum pusillanimitas, & peruersitas profecto exigit hodie, vt ab eis quæri oporteat, quid vis faciam tibi, & non ipsi quærant, Domine quid me vis facere. Considerare habet necesse minister, & Vicarius Christi, quid sibi præcipi velint: Non ipsi considerant, quæ voluntas sit præceptoris. Discernunt atq; dijudicant, & eligunt, in quibus obediant imperanti, imò in quibus necesse sit præceptorem suum obedire voluntati eorum. Non est eorum obedientia plena, nec parati sunt in omnibus obsequi neq; in omnibus sequi conãtur eum, qui non suam, sed patris venit

facere

facere voluntatem. Quicunq; enim aperte, aut occulte satagit, vt spiritualis Pater hoc ei iniungat, quod ipse habet in voluntate ipse 'e fallit, si putat se obedientem. Neq;
A enim in re ipse obedit prælato, sed magis ei obedit prælatus. Quia si obediat quis quidem ad oculum, murmuret autem in abscondito, falsa est obedientia. Sola charitas facit obedientiam gratam, & acceptabilem Deo, & verus obediens dat suum velle, & suum nolle. Præterea ad hoc quod quis fit vere obediens, necesse est, vt nō sit in proprio sensu pertinax, nec proprio innitatur consilio. In corde namq; est duplex lepra, videlicet propria voluntas, & proprium consilium, lepra vtraq; pessima nimis. Lepra proprij consilij eo perniciosior est, quo amplius latens: & quanto magis abundat, tanto sibi quilq; sanior esse uidetur. Hæc illorum est, qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes suum errorem, & obstinati in eo, ita ut nullius acquiescant consilijs. Hi unitatem, & pacem perturbant. Aduertant ergo, quod quasi scelus idolatriæ sit non acquiescere. Et quę maior superbia, quam ut unus homo toti congregationi suum iudicium præferat, tanquam ipse solus habeat Spiritum Dei? Hæc Bernardus. Aduertat Religiosus quantum crimen sit inobedientia sua. Est enim contra Diuinum Præceptum, quoniam Christus iussit suis obedire Vicarijs. Est quoq; contra uotum solemne, & ita excedit periurium in grauitate. Deniq; si qu's obtulisset Ecclesiæ calicem, & deinde calicem illum Ecclesiæ datum retraheret sibi, & applicaret proprio usui, nonne enorme facinus esset, & furtum, ac sacrilegium, seu rapina sacrilega? Quanto magis grauissimum scelus est, dum Religiosus uoluntatem suam, quam Deo, & eius Vicario dedit, ac obtulit per uotum solemne, retrahit sibi, & utitur ea ad libitum per inobedientiam maledictam? Hoc plane est sceleratissimum furtum, abominabile sacrilegium, rapina æterno supplicio ulciscenda. At vero in obedientia solet nasci ex superbia. Et sunt nonnulli spiritaliter, & occulte superbi, qui quamuis uix trahi queant ad ea, quæ præsidens præcipit eis, tamen ad alia quędam exercitia, ex suo genere alta, & ardua, sunt fortes & proni, præsertim ad faciendum ea iuxta propriam uoluntatem, u'delicet, ad orationes meditationes, disciplinas, psalmodias, uigilias. Hi prohdolor fal'unt seipsos. Ideo audiant, & formident, quod sanctus ait Bernardus: Nec studium bonæ actionis. Nec ocium sanctæ contemplationis, nec lachrimæ pœnitentis extra obedientiam Deo placent: imò ingratum est Spiritui sancto, quicquid ei obtuleris neglecto eo ad quod teneris. Verus obediens mandati excusationem non procrastinat, sed statim parat aures auditui, linguam uoci, pedes itineri, manusq; operi, & se totum colligit intus, ut mandatum impleat præsidentis. Hinc quoque in Statutis Ordinis Carthusień habetur: Quanquam multa sint, quę Religiose agimus, solo tamen obedientiæ merito omnia nobis profutura speramus. Quæ obedientia si deesset, tanti laboris non solum meritum nullum haberent, sed etiam æternam domnationem acquirerent. Itaq; de his omnibus charitatiue, frequenter, ac diligenter sunt instruandę, ac admonendæ personæ tertij Ordinis à suis Visitatoribus, Ministris, seu Confessoribus, & matribus, ne ab inuisibilibus hostibus suæ salutis aliquo modo decipiantur.

B, C, D (margin letters)

Qualiter instruendæ sunt de omni vitio proprietatis vitando, & de vera paupertate, ad quam ex professione tenentur. Articulus XXXVI.

IVxta præhabita, Religiosi ad paupertatem se obligant uoto, prout paupertas est uirtus, qua non solum exterior substantia non habetur, nec aliquod proprium possidetur, sed & inordinatus affectus habendi ea abijcitur, & mens propter Deum omnem proprietatem in talibus detestatur. Quemadmodum autem Religiosis facilius est proprietatem istam uitare quam gulæ, & incontinentiæ, ac motus superbiæ, ita uitium proprietatis eis fit difficillimum repellere, si semel cæperint illud admittere prout Cassianus

d..cet

docet diffuse. Hinc sancti Patres diligentissime docuerunt, imo & districtissime praeceperunt, vt hoc vitium proprietatis in primis pure, ac radicitus euellatur. Hinc sanctus Benedictus ait in regula sua. Praecipue hoc vitium proprietatis amputetur radicitus de monasterio, ne quis praesumat aliquid dare, aut accipere sine patris iussione, neq; habere propriam vllam omnino rem, nec cod cem, nec tabulas, nec graphium cum religiosis non liceat propria corpora, aut voluntates habere in propria potestate. Ideo omnia petantur à patre habere. Ne quicquam liceat habere, quod ipse non dederit, aut licentiauerit. Quod si quisquam deprehensus fuerit huic nequissimo vitio subiacere, admoneatur semel, & iterum. Et si non emendauerit se, debitae poenae subiaceat. Iterum ait. Tecta Fratrum à Patre Spirituali frequenter scrutanda sunt, ne quis habeat aliquid peculiare, aut proprium. Et si apud aliquem inuentum fuerit, quod à patre non acceperit, grauissime disciplinae subiaceat. Et vt omnis excusatio necessitatis auferatur, omnia necessaria dentur à patre. Hinc quoq; sanctus Hieronymus scribit in regula sua. Tanquam fatuus in tabulo aedificat, qui in Apostolica vita, & Religionis proposito appetit temporales diuitias. Hinc attendite ô filij diligenter, hic omne periculum est, hic interitus animae, hic mors aeterna. Qui iam renunciauerunt omnibus, quae possident, & ex uoto propria non habere, & nihil terrenum, nihil temporale tanquam proprium debent habere neq; appetere. Certe non tunicam non caligam neq; quodcunq; aliud minimum. Idcirco obtestor vos omnes, & singulos coram Deo, & Iesu Christo, qui iudicaturus est omnes, vt aurum, & argentum cito, & transiens pecunia nulla ratione cor vestrum seducat, vt aliquis vestrum cum Anania, & Saphyra mentiri nitatur Spiritui sancto, quem nihil latet, retinendo apud se occulte quantumcumq; minimum temporale. Hinc Matth. 5. cap. dicuntur beati pauperes spiritu, vt sciatur, quod non sufficit cuncta temporalia relinquendo ad Monasterium pauperem accedere, si mens miserrima appetit, quae reliquit. Quoniam oculi Dei magis contemplantur affectum, quam nummum, aut censum. Melius enim est in saeculo cum diuitibus, temporalibus rebus insistere, quam in monasterio pauper ipsas appetere. Propter quod volo, & hortor, vt in monasterio vestro haec perpetua obseruatio maneat, quod nulla soror audeat tangere, aut retinere per horam censum, vel obolum, aut aliquod quantumcumq; minimum, quamquam à matre, aut sorore mittatur. Sic sic Dei sponsae sponsum Iesum astringite mentibus à terrenorum contagione, quoniam secum in habitatione nihil permittit esse terrenum. Sic sic Apostolicae foeminae proijcite peras, & sacculos, vt neq; marsupia ex latere pendeant, nec opus sit clauibus, vt monstretur ex ipsis interiorum indicijs, quod nihil habetur extrinsecum, nisi Iesus. Numquam in Christi, & Apostolorum consortio, idest in claustro quaerat filia regis praeminere. Pompis terrenis, dignitatibus carnis, spiritualis vita non eget, & carnis arras Christus non quaerit in suo coniugio. Quae nobilior est, ipsa quoq; existat humilior, & ad cuncta obsequia etiam vilia, promptior. Haec Hier. Omnia ista perpendant solicite ministri, & matres personarũ tertiae regulae, quae ad tria vota se obligant, vt vitium proprietatis inter eos nullo colore, nulla occasione subintret. Nec permittant, vt in eorum congregationibus vnus abundet in aliqua re, & alter indigeat. Idcirco si alicui fratri, aut sorori vestes, aut aliquid tale apportetur, & detur à parentibus, vel cognatis, nequaquam recipiat ea sine ministri, aut matris licentia, nec detur ei nisi indigeat eo. Vel si ei donantur, mox auferantur ab eo, vel ab ea vestimenta, camisia, seu consimilia, quibus non indiget, quatenus indigentibus tribuantur. Hinc in regula sancti Benedicti habetur: Nullatenus liceat monacho sine licentia dare, aut recipere munuscula, literas, aut eulogias à parentibus, neq; ab inuicem, nec ab aliquo hominum. Et si à parentibus alicui aliquid directum fuerit, non praesumat illud accipere, nisi indicauerit prius patri, in cuius sit potestate, cui illud detur. Nec contristetur frater, si ei datum non fuerit, ne diabolo detur occasio Hinc ait, & Hugo: In communi uita nihil licet occulte recipi, nec proprium retineri: sed si quid alicui detur, praesentandum est praesidẽti, ut cui necesse fuerit praebeatur. Sic namq; auaritia extinguitur, superfluitas resecatur, sic nutritur, & charitas, & sancta custoditur

ftoditur paupertas: quia dum animus non habet terrena retinere, cogitur cæleſtia cogitare. Sed ſunt aliqui, qui grauiter conturbantur dum ea, quæ eis data aut miſſa ſunt, retinere non permittuntur. Amant munuſcula, delectantur in proprijs, & ſæpe ex paruis, & uilibus rebus tanto inardeſcunt deſiderio, ut earum occaſione concordiam fratrum ſoleant perturbare, quod diabolica perſuaſione certum eſt fieri. Debemus ergo dæmonum laqueos in omni materia præcauere, & cuncta terrena uirtute mentis calcare. Præterea beatus Auguſtinus ait in regula ſua: Quicumq; ad tantum progreſſus fuerit malum, vt occulte literas, aut munus accipiat, ſi ſponte hoc profitetur, & prodit, parcatur ei, et oretur pro eo. Si autem deprehenditur, aut conuincitur, grauius emendetur. Quod ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnatur. Circa quod ait Hugo: Frater qui rem ſibi collatam celare appetit, Iudæ traditoris locum tenet. Itaq; omnis Religioſa perſona diligentiſſime ſtudeat mentem ſuam reformare, funditusq; purgare ab inordinata affectione circa terrena, quia vt ſancti Anachoritæ Abbas Paſuntius Abbaſq; B Daniel docuerunt, niſi Religioſus ſic fecerit, paulatim circa minima quæq; inordinatius afficietur.

De informatione Fratrum, & Sororum circa votum caſtitatis, & de remedijs contra tentationes, & contra concupiſcentias carnis.
Articulus XXXVI.

NOn ſolum ab actu exteriori obſcœno, ſcilicet fornicatione, ſed etiam ab interiori concupiſcentia vitioſa Religioſus promittit ſe abſtinere per votū caſtitatis. Cum igitur mens humana diu eſſe non poſſit ſine amore, et delectatione ideo religioſa perſona debet ſe tota diligentia, et conatu aſſiduo dare ad verā, et ſpiritalem dilectio- C nem, ac delectationem in actibus virtuoſis, atq; ab omni carnali amore, et delectatione ſenſuali cauere. Et ſi quæratur qualiter iſtud fieri valeat, reſpondendum, quod ita. Ad hoc enim, quod creſcamus, et accendamur in Dei amore primo valet, quod conſideremus quam bonus, amabilis, et ſuper deſiderabilis ſit Dominus Deus noſter, qui ſit vera vniuerſis, et ſingulis creaturis eſt in infinitum deſiderabilior, melior, pulchrior, atq; in omni nobilitate, et perfectione eminentior. Et qui non poteſt ſic Deum pure, ac intellectualiter contemplari, ſaltem credat ſic eſſe, et ex rebus creatis hoc ipſum pro poſſe perpendat. Secundo valet ad idem, conſiderare quod Dominus Creator noſter ita prior dilexit nos. Duriſſimus namq; ingratiſſimusq; exiſtit, qui non rediligit eum, à quo ſcit ſe diligi, et qui prior dilexit ſe. Tertio valet ad hoc, conſiderare vniuerſa beneficia Dei pro poſſe, et præſertim, quod vnigenitus Dei Filius propter nos factus eſt homo, et tanta pro noſtra ſalute fecit, ac ſuſtinuit. Quarto, quod tam ineffabilem beatitudinem D nobis præparauit in Cœlis. Quinto valet ad hoc, omni hora inuocare Dominum, quatenus ſua ſancta charitate, et ſpiritali proximorum dilectione dignetur nos inflammare. Sexto valet ad hoc, facere ſibi conſuetudinem eleuandi cor ſuum ad Deum, in omni loco, actu, et tempore eum laudando, orando, ac meditando. Septimo Diuina Præcepta viriliter exequi. Religioſus ergo non afficiatur ad aliquam perſonam humanam, niſi puro, et ſpiritali affectu, in quantum videlicet eſt Dei creatura, ſummæ Trinitatis imagine infinita, ad æternam beatitudinem à Deo ordinata, et cognita, et condita, et Chriſti Sanguine liberata, atq; inquantum ornata eſt charitate, & gratia Dei cæteriſq; virtutibus, & actibus bonis vel eis ornari poteſt, & vt ea obtineat. Porrò amor naturalis, familiaris, ac ſocialis ad ſpiritalem amorem eſt referendus. Ad hoc autem omnis Religioſus vitet omnem carnalem, & turpem amorem, & concupiſcentiam ſenſitiuam, requiritur quod vitet cauſas, & occaſiones concupiſcentiæ, & carnalis amoris, videlicet incautum aſpectum, tactus, amplexus, & oſcula, colloquia quoq; ſuperflua, & laſciua, tactò & imaginationes, cogitationes carnales, & fœdas, ſocietates periculoſas, loca & tempora importuna. Nec

solum vitanda sunt ista circa personas fœminei sexus, sed etiam circa adolescentes, et iuuenes sexus virilis. Denique concupiscentiæ, & stimuli carnis quandoq; oriuntur ex causa naturali seu interiori atque spontanea, quia, & si dæmones non essent neq; tentarent, adhuc homines sustinerent huiusmodi motus. Aliquando vero oriuntur ex causa extrinseca, hoc est, ex dæmonum suggestione, siue ex humana instigatione, vel exteriorum obiectorum impressione. Et qualitercunque oriantur concupiscentiæ, & stimulationes istæ in homine, debet eis vnusquisque, potissime religiosus, prudenter resistere, dissentire, imò, & ne oriantur in se prouide præuenire, quantum sibi extat possibile, vitando, vt dictum est, causas, & occasiones earum. Præterea multis modis resistendum est eis. Primo per orationes assiduas atque feruentes. Secundo per frequentem præcordialem, & compassiuam meditationem passionis dominicæ. Tertio per sapientialem considerationem quatuor nouissimorum, quæ qui quotidie diligenter attendit varia euadit peccata. Qui enim quotidie pensat se moriturum in breui, atque perpendit districtionem diuini iudicij, acerbitatem quoque omnis infernalis supplicij, & inenarrabilia gaudia Paradisi cœlestis, faciliter potest abhorrere peccata, et oblectamenta carnalia. Quarto omnem ociositatem & loquacitatem vitando, seque viriliter occupando in actibus bonis. Quinto omnem gulam atque conuiuia fugiendo. Sexto vt tactum est vitando ea ex quibus nascuntur concupiscentiæ, et stimuli carnis, videlicet incautum, et libidinosum aspectum, turpem imaginationem, cogitationes immundas, tactus, amplexus, et oscula, atque similia libidinis incitamenta. Estque tentationibus, et concupiscentijs carnis statim in principio cum cœperunt surgere, resistendum. Et debet se homo auertere ab intuitu, imaginatione, et consideratione obiectorum, et incitamentorum actuumque carnalium. Affectiones nāque, et concupiscentiæ ex aliqua praua cognitione nascuntur, cum obiectum appetitus fit, bonum cognitum. Cum igitur cœperit quis sentire in se ortum alicuius concupiscentiæ aut sensualis amor s, vel stimuli carnis, protinus se conuertat ad orationes, ad meditationem dominicæ passionis, ad memoriam nouissimorum, et ad cætera remedia, contra concupiscentiam, et vitia carnis valentia. Hoc quoque sciendum, quod non solum consensus in opus obscœnum, sed etiam consensus in delectationem, est mortale peccatum. Similiter delectatio morosa in cogitatione seu apprehensione consistens. Hinc Augu. valde admonet religiosos ut oculos suos non figant in aliquam fœminam. Et Dominus ac saluator. Matt. 5. cap. contestatur. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mœchatus est eam in corde suo. Subijciendus est ergo sensitiuus appetitus rationi, vt nil appetat nisi secundum rectæ rationis imperium ac dictamen.

A

B

C

Quam charitatiue patienter, & gratanter suscipienda sit paterna ac fraterna correptio atque correctio. Articulus. XXXVIII.

D

Ad proficiendum in vita religiosa valde salubre, & vtile imò, & necessarium est, paternas, & fraternas increpationes ac admonitiones libēter accipere, debitam quoque correctionem cum contritione, & humilitate amplecti, quia in multis, offendimus omnes, cum & iustus septies in die cadat, & vniuersæ iustitiæ nostræ sint quasi pannus menstruatæ, nec numerare valeamus peccata quæ omni die incidimus, non solum peccata commissionis. Quæ tot, & tanta sunt, quod ea pro maxima parte nescimus, neque aduertimus. Propter quod vir sanctus. Psal. 18. clamauit: Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me Domine. Cum ergo peccata sint vulnera animæ, & læsiones ac maculæ eius, imo & spiritualis mors vel dispositio ad eandem, quid tam insensatum ac fatuum quid tam iniustum ac improbum, sicut corripi ac corrigi nolle? Cum paterna seu fraterna correptio non sit nisi saluberrima medicina ad curandum peccata præterita, ad pessundandum præsentia vitia, atque ad præcauendum futura. Ideo cum omni gratiarum

actione

actione est correptio illa suscipienda, præsertim à præsidente, deinde à confratribus. & consororibus vniuersis. & non solum verbalis correptio, sed etiam realis correctio à præsidente. Et certe qui pro suis peccatis veram habet contritionem, & propriam agnoscit miseriam, defectuositatem, & culparum suarum congeriem, non aliud optat in præsenti vita, nisi reprehendi, & castigati. Ideo istud est signum veræ humilitatis, & saluberrimæ contritionis. Porro qui reprehendi, & corrigi dedignatur, qui metuit increpari vituperarari accusari, humiliariq; refugit, superbiam, insipienciam, & vanitatem suam demonstrat. Qui vero increpantem, & corrigentem contemnit, diudicat aut dure alloquitur aut ei ira scitur, detrahit, indignatur, vel contra ipsum amaricatur, similis est phrenetico. Nec cui, quæ transit sub baculo sui pastoris, sed cani, & lupo remordendi recte assimilatur. Præterea dato quod quis immunis sit à peccato quod ei obijcitur, tamen propter alia peccata sua innumerabilia, & occulta, debet increpationem, & disciplinam gratanter suscipere, imò, & si nulli subesset peccato. Quia correptio ista non solum est peccati medela, sed etiam cautela contra peccata futura, & via promerendi gratiam ampliorem, saluberrima quoque exercitatio ad patientiam obtinendam, & ad frangendum ac superandum seipsum, ideo eam diligere, & amplecti, signum est veræ sapientiæ, humilitatis, & contritionis. Hinc diuina scriptura, præsertim in libris sapientialibus, copiosissime ac specialissime admonet non solum religiosos, sed etiam vniuersos fideles ad exhibendum alijs, & ad suscipiendum ab eis correptionem. Nempe in primis virtus, & sapientia Dei patris Christus dominus in Matt. 18. cap. iubet, Si peccauerit in te (idest te sciente) frater (idest, proximus) tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum. Hinc & Salomon in Prou cap. 12. ait: Qui autem odit increpationes insipiens est. Et rursus Prou. 15 Qui abijcit disciplinam, despicit animam suam. Qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis. Qui autem illusor est, non audit cum corripitur. Iterumq; in Prou. 9. cap. protestatur. Argue sapientē, & diliget te: doce iustum, & festinabit accipere. Verū qui corripientem dura ceruice cōtemnit repentinus superueniet ei interitus. Præterea. Eccle. 19 cap. scriptum est: Corripe amicum, ne forte non intellexerit, & dicat, non feci: aut si fecerit, ne iterum addat facere. Quam bonum est arguere quam irasci? quam bonum est, correptum ostendere pœnitentiam? Sic enim effugiet peccatum Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris, qui autem timet Deum, conuertetur ad cor suum. Hoc demum sciendum, quod correptio delinquentis vno modo est actus charitatis, et ita pertinet ad superiores, et æquales ac inferiores. Alio modo est actus iustitiæ, et ita pertinet ad superiores ac præsidētes ad quos etiam spectat correptioni correctionem adijcere, dum ratio id requirit. Corripiendus est autem peccans, non ex perturbatione, crudelitate, odio aut impatientia, neque aliqua vehementia passionis, sed ex charitate, iustitia, discretione, pietate, et compassione, ita vt ipse corripiens propriæ infirmitatis sit memor, et ita conetur delinquentem curare, vt nec seipsum per iram, impatientiam aut passionem alium lædat, nec correptum ad grauiorem inducat ruinam. Hinc ait Isidorus: Qui delinquentem superbo aut odioso animo corripit, non emendat, sed percutit: Quicquid indignans aut proteruus protulerit animus, furor est obiurgantis, non dilectio corrigentis. Quicquid lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas emendantis. Veruntamen eodem protestante Isidoro, qui blando verbo castigatus non emendatur necesse est vt acrius arguatur. Et qui secrete admonitus se corrigere negligit publice arguendus est. Et vulnus quod occulte sanari non potest, debet manifeste emendari. Manifesta quoque peccata non sunt occulta correctione purganda. Hinc Apostolus. 1. Timoth. 5. cap. iubet Peccantes coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant. Sed vt Antisiodorensis scribit in summa sua, paucissimi præceptum istud fraternæ correptionis adimplent. Et in hoc. Hi qui præsunt damnabilius negligentes existunt. Verum quoniam sanctis doctoribus. Ambrosio Chrisostomoque testantibus, indigni sunt alios iudicare atque corripere, qui in eisdem aut maioribus sunt peccatis, ideo qui præsunt, debent seipsos in primis corrigere, & irreprehensibiles exhibere, ne eis valeat dici, illud Luc. 4. cap. Medice, cura te ipsum.

G Et illud

Et illud Apostoli ad Roma. 2. Qui alium doces, teipsum non doces? Debent quoque qui præsunt, in correptionibus, & correctionibus suis circa subditos vti grandi discretione, & misericordiam iustitia contemperare. A

De taciturnitate seruanda, & loquacitate vitanda. Articulus. XXXIX.

QVemadmodum libri sapientiales specialiter exhortantur omnem hominem ad suscipiendum æquinanimiter correptionem, & correctionem pro suis peccatis, ita specialiter ac diligentissime, imo & frequentissime admonent omnem fidelem ad refrenandum propriam linguam, & ad indesinentem custodiam oris sui, ita vt nō nisi fructuosa, & ædificatoria verba loquatur, eaq; à multiloquio reprimat. Denique quātum vitanda sint verba, vitiosa, vtpote mendosa, detractoria pungitiua irrisoria, contentiosa, & seminatiua discordiæ. Christus breui sententia apud Mat. 12. cap. īā lit inquiens: De omni verbo otioso quod locuti fuerint homines, reddent rationem in die iudicij. Hinc Salomon loquitur in Prou. 21 cap Qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet malum. Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est. Stultus quoque si tacuerit, sapiens reputabitur. Qui custodit os suū, & linguam suam, custodit ab angustijs animam suam. Stultus autem verba multiplicat. Quia in multiloquio peccatum non deest. Sicut vrbs patens, & absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Vidisti hominem Velocem ad loquendum, stultitia magis speranda est quam illius correctio. Hæc omnia Salomonis sunt verba. Ex quibus docemur, quanta sit insipientia loquacium, & quanta dāna animæ suæ incurrat homo ex incustodia linguæ suæ. Hinc quoq; in Ecclesiastico scripta sunt multa per diuersa capita videlicet. Qui odit loquacitatem, extinguit malitiam, & est odibilis, qui procax est ad loquendum. Qui multis vtitur verbis, lædit animam suam. Vbi non est auditus, non effundas sermonem. Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Cum igitur refrenatio linguæ sit tam necessaria ad salutem, tanquam fructuosa, & commendabilis, et incustodia eius tam periculosa nociua atque damnabilis, hinc Sācti Patres inter obseruātias regulares præcipuas constituerunt obseruationē silentij, vt religiosi nō nisi certis horis, et de licētia sui super or s loquantur. Hinc B. Hieron. in regula sua ait. Illud Apostoli Iacobi c. 1. in corde vestro millies repetatur in die. Si quis putat se religiosū esse, nō refrenans, linguā, suā sed seducens cor suū, huius vana est religio. Religio igitur sancta non pōt inesse loquacibus, qui ab inutilibus verbis abstinere non possunt. Et hoc sancti patres edocti, in heremo cum summa diligentia obseruant sancta silentia, tanquam sanctæ contemplationis subsidia. Plures vidi qui infra septem annos nullum uerbum locuti fuerunt hominibus. Hinc Iacobus Apostolus in refrenatione linguæ beatitudinem ponit dicendo: Canonicæ suæ cap. 1. Quicunque refrenat linguam suam, hic beatus in facto suo erit, ut sciamus quod Deus qui est beatitudo nostra haberi, & contemplari non potest in multiloquio. Refrenatio linguæ est, cum ei silentium imponitur, ne in verba Deo displicentia prorumpere audeat, vel exercetur ad bonum, vt diuinas laudes exoluat. Præterea sororibus, & monialibus specialiter scribit Beatus Hieronymus. Si quando mulierculæ de proprijs viris, de filijs, de vestibus, de mundi vanitatibus cœperint garrulare, vt moris est eis, mox frangite verba eorum otiosa, & introducite verba Dei. Quia si audire noluerint, fenestra in detestationem criminis claudatur illis in faciem, & velox fuga testetur sanctitatem intrinsecam ne rumores intrantes mentem per aures, distractionem, & inquietudinem cordi inducant tempore orationis, & contemplationis. Exteriores sensus, & os, sunt fenestræ, & ianua: quæ si clausa non fuerint, morti patet ingressus in animam. Porro exteriores sensus nostri claudi non possunt

sunt in tumultibus hominum ideo solum in silentio,& quiete vitantur cogitationes per-
uersæ.quæ separant nos à Deo. Tam raro vir vobis appareat.tam raro habeatur de viro
A inter vos mentio,vt puellæ vestræ penè ignorent sexum virilem. Labia viri venena præ-
bent mulieribus. Vir cuiuscunque conditionis existat,aut nunquam vobis appareat,aut
visus perterreat visum vestrum tanquam horridum monstrum. Propterea volo vt si ne-
cesse fuerit loqui cum viro,uelum in fenestula tractum,mutuum aspectū impediat. Hæc
Hieronymus. Sanctus quoque Augustinus inquit. Silentium ô fratres charissimi vobis
summe necessarium est. Omne verbum quod non ædificat, in periculum vertitur dicen-
tium atque audientium. Lingua vestra rationem sequatur, non voluntatem. Non enim
solum debemus oculos clausos tenere,sed, & linguas infra dentes seruare illæsas. Vanus
sermo, vanæ conscientiæ index est.

B *Quam fideliter debeant fratres, & sorores laborare,& laborando orare & de loquacitate in laboribus vitanda. Articulus. XXXX.*

HOc plurimum consolatur religiosas personas de laboribus suis viuentes quod ait
propheta labores manuum tuarum manducabis, beatus es,& bene tibi erit.Verum
sunt multi,qui pro proprio lucro,& commodo fortius instautiusque laborant,quam pro
bono,& emolumento communi:quia in eis plus regnat carnalis affectio, quam spiritalis
dilectio,& improbus amor sui,quam charitas communitatis,& Dei. Quod contra San-
ctus Augustinus ait in regula sua. Nullus sibi,aliquid operetur, sed omnia opera vestra
in vnum fiant maiori studio, & frequentiori alacritate, quam si vobis singula faceret is
proprijs. Charitas namque, quæ sua (non), sic intelligitur,si communia proprijs, non
propria communibus anteponantur. Ideo quanto amplius rem communem quam ve-
C stram propriā curaueritis tanto plus vos proficere noueritis. Hæc Augustinus. Super
quæ verba scribit Hubertus: Qui sunt religiosi, qui ad opera communia sunt nunc im-
potentes,nunc negligentes,nunc quærulosi,& tristes,ad propria autem fortes,læti, et di-
ligentes?Et hoc est quod in loco communitatis singularitatem inducit. Propter quod
Sanctus ait Bernardus: Homo singularis ad omnia sua est strenuus, ad communia piger.
Contra quod ait Apostolus ad Phil.2. cap. Non quæ sua sunt singuli considerantes, sed
quæ aliorum. Hoc est quod destruit religionem. Quantæ etenim abbatiæ tam in tempo-
ralibus quam in spiritualibus perierunt, eo quod relictis bonis communibus, vacuerunt
proprijs comodis? Præterea iuxta doctrinam Sancti Bernardi in corporali labore sanctæ
religionis valde cauenda est omnis loquacitas. Alioquin maius demeritum erit in fabu-
lando,quam meritum in laborando. Hinc deuotissimi fratres in eremo atque in sancto-
rum patrum cænobijs cum summo silentio exercuerunt exteriores labores,quia nouerūt
D quod per loquacitatem compunctio cordis dissoluitur, recollectio atq; stabilitas mentis
in Deo penitus dissipatur, et ipsi qui laborant ad iocos,et risus, prosiliunt: sicq; inaniter
delectantur,et omni spirituali consolatione priuari merentur. Si itaque fratres religiosi
nolunt in laborando continuum,et perfectum seruare silentium.quamuis interius medi-
tationibus,et orationibus vacent mentalibus, non tamen omittant confabulationes suas
frequenter interrumpere per orationes, ita vt is qui præest aut senior inter laborantes,
frequenter voce aliqualiter alta clamet,et dicat pater noster. Quo audito, vnusquisque
laborantium dicat deuote orationem dominicam cum salutatione angelica. Et deinde
teneatur ad aliquantulum tempus silentium. quousque Præsidens aut senior dicat, Be-
nedicite. Et infra tempus illius silentij mens dirigatur ad Deum. Hinc Cassianus ait in li-
bro de institutis patrum,quod fratres egressi ad necessaria opera, taliter ea expleuerunt,
quod nulla penitus inter eos collocutio tenebatur. Sed sic compleuit vnusquisque opus
suum iniunctum,quod interim de scripturis aliquid meditabatur,aut orationibus insiste-
bat, et nullam temporis partem infructuose expendit. Nec licuit vni alium tenere cum

 manu,

manu, seu manus inuicem sibi inferre. Quod etiam in regula Sancti Pachonij diuinitus iussum fuerit.

A

Qualiter personæ religiosæ debeant exercitia sua sapientialiter ordinare ad perfectionem. Articulus. XXXXI.

Sicut beatissimus Pater Anthonius docuit, nulla virtus tam compendiose ducit hominem ad veram perfectionem sicut discretio. Exercitia autem religiosorum sunt triplicia. Nam quædam sunt omnino exteriora, & corporalia, vt ieiunia, vigiliæ abstinentiæ disciplinæ, & manuales labores. Alia vero eorum exercitia sunt penitus interiora, & intellectualia, vt meditari, contemplari, mentaliterque orare, & Deum laudare atque diligere, credere, & sperare in eum, Sunt quoq; alia eorum exercitia, quæ inter præfata se habent medio modo. Sunt enim exteriora, & tamen ad reformationem passionũ animæ pertinent, quæ passiones in appetitu sunt sensitiuo. Exigit ergo vera discretio, vt exercitia illa exteriora, & corporalia, cum sint infima ordinentur ad reformationem passionum appetitus sensitiui. Quia ad hoc debemus ieiunare, abstinere, vigilare, & corpora nostra per disciplinas atq; labores affligere, vt sensualitas, & sensitiua pars animæ cum motibus, & affectionibus suis plene subijciantur imperio rectæ rationis ac præceptis legis diuinæ, & ordini charitatis. Hoc est, vt concupiscentiæ, & delectationes sensuales, carnales amores, timores, ac cæteræ passiones, videlicet ira, tristitia, cupiditas, per rationem, & per virtutes morales refrenentur ac rectificentur, ita vt non afficiamur, nec moueamur ad aliquam rem temporalem, sensibilem aut carnalem, nisi secundum quod dictat ratio recta, & docet lex diuina, & charitas Dei requirit: nec aliter delectemur, contristemur, irascamur, aut timeamus de quacunque re terrena carnali aut sensitiua. Insuper ista passionum reformatio, est ordinanda ad perfectam reformationem ac veram perfectionem rationis seu intellectus ac voluntatis, puta ad hoc, quod Deum altissimum, & æternum pura ac stabili mente contemplemur eumq; feruide diligamus, diuinam scripturam intelligamus, sicq; æterna, cælestia ac diuina sinceriter meditemur, & ea feruenter amemus. In contemplatione enim, & dilectione Dei consistit tota perfectio nostra. Ideo omnia alia debemus ordinare ad contemplationem dilectionemq; Dei omnipotentis, qui est summa, & inuariabilis veritas, æterna quoq; pura, infinitaq; bonitas, à cuius contemplatione, & dilectione impediunt mentem passiones animæ, nisi refrenatæ sint ac reformatæ. Qui enim impatiens est, iracundus, libidinosus, cupidus, voluptuosus sæculariter tristis, carnaliter timidus, aut similibus passionibus aut vitijs subditus, non est aptus ad contemplationem, & dilectionem supermundissimi Dei. Itaq; qui corporaliter se exercet, & affligit ieiunijs, abstinentijs, vigilijs, disciplinis, laboribus, & intus non proficit in reformationibus passionum, in expurgationibus vitiorum in humilitate, patientia, mansuetudine, sobrietate, castimonia puritate, stulte inaniterque laborat, & similis est ei, qui terram laboriose arat ac seminat, & tamen nunquam colligit fructum. De hoc Eusebius Emissenus in suis homelijs pulcherrime ac sapientissime loquitur: Non nobis sufficere credamus, quod in hac virtutum schola nos credimus, & cernimus congregatos, nisi in ipsis virtutibus quotidie proficiamus. Quid enim prodest nobis secretum huius habitationis, quando tyrannico dominatu malitia in nobis regnat, quando ira superequitat aut impatientia exagitat, quando maiorem metum incutit nobis humanus oculus quàm diuinus, quando nos extra mundum esse non credimus aut tenemus? Ideo fratres videte vocationem vestram. Venire ad claustrum seu congregationem summæ perfectionis initiũ est: sed in claustro aut congregatione non perfectę viuere, summa damnatio est. Quid prodest si locus quietus tantum corporaliter teneatur, et inquietudo in corde versetur? Quid inquam prodest, si in habitaculo silentium fit, et in habitatoribus vitiorum tumultus, et colluctatio passionum? Non ad carnalem requiem, non ad vanam securitatem, sed ad præ-

B C D

ad præliandum contra passiones, & vitia, ad istum conuenimus locum, vt peccata linguæ vincamus, vt non solum inuicem non inferamus iniurias, sed nec sentiamus illatas.
A Peculiarius autem istud ad nostram spectat professionem, nihil in hac vita consolationis requirere aut quietis, nec velle recipere bona in hac vita, sed honores refugere, subiectione, & abiectione gaudere, paupertatem quærere, & non solum facultates, sed ipsas etiam cupiditates eradicare: Habendi etenim amor nisi integre resecetur, ardentior est in paruis, & plus torquet in minimis, Et nisi ex corde pauper sis, & affectu, paupertas tua miseria est, & non virtus Ieiunare, & vigilare, nec tamen mores corrigere, est quasi extra vineam emundare, & vineam ipsam incultam relinquere.

De Symonia vitanda Articulus. XLII.

B QVantum, idest, cum quanta puritate, & diligentia omnis Simoniaca prauitas sit religiosis vitanda in susceptione personarum ad religionem, constat ex verbis gloriosi Hieronymi, in regula sua dicentis, detestabilem hæresim Symoniæ, quam communi prauitate diaboli moniales assuetæ committunt, etiam in auditu horreat vestra societas. Giesi pœna, & Simonis vos terreat prauitas, vox Petri Vicarij Christi ad Simonem nunquam exeat de auribus vestris, Pecunia tua tecum sit in perditionem. Existimasti enim donum Dei te habere pecunia. Ad vos venientes sorores, ad Christi suscipite nuptias gratis, præponatur Sanctitas pecuniæ. exquiratur bonitas vitæ, non generositas carnis, non vtilitas mundi. Nulla omnino pactio aut conditio, nulla opinio, id est, existimatio de aliqua re temporali danda quæ mentis puritatem perturbet præueniat, idest, receptionem personæ præcedat. Apud Isa. cap. 33 Beatum sapientia clamat qui excutit manus suas ab omni munere. Et in. Ecc. 15. cap. Qui post aurum non abijt, nec sperauit in thesauris pecuniæ, quæ subuertit verum iudicium animæ. Hæc Hiero. Insuper
C Papa Vrbanus quintus, tam districte, & omnifarie prohibuit aliquid temporale peti, à persona ingressum religionis petente, quod eius prohibitio palliari non potest, nec excusare se potest aliquis ab obseruantia eius. Iussit nanque ut nec ante receptionē, neque post receptionem aliquid exigatur, & vt nullo colore nulloq; modo sub paupertatis prætextu fiat exactio aut pactio de aliquo temporali dando, Constitutionem autem hanc. Vrbani Papæ successor eius. Gre. vndecimus confirmauit. Hinc quoque in statutis Carthusiensis ordinis dicitur. A nouitio, id est, ab eo qui recipi petit, aut ad nouitiatum seu probationem receptus est, nec vestis nec aliud exigatur Si prior exegerit, sit extra sedem suam quadragiunta diebus, & noctibus, totidem sine misericordia faciat abstinentias. Si procurator uel alius exegerit, sit nouitiuus per quadraginta dies, & totidem in cap. recipiat disciplinam. Prioratum quoque prior, et procurationem procurator amittat, si eis scientibus exactio iam uenit ad effectum. De hac materia alibi scripsi plenius.
D Denique quantæ detractiones, et temeraria iudicia diuersaque scandala oriantur quotidie ex practica illa quorundam religiosorũ periculosa, qua uel directe vel indirecte, uel per se uel per alios aliquid petunt à persona recipi postulante, experientia docet, et ex ea sanctæ religioni detrahatur, pusilli scandalizantur, pauperes quoq; à religionis ingressu impediuntur, nec species mali uitatur propter quam uitandam asserit Sanctus Tho. in quotlibetis suis, quod saltem ante receptionem personæ nihil sit exigendum. Insuper non sufficit ad salutem nihil exigere, sed coram Deo requiritur etiam nil temporale pro receptione personę intendere: hoc est, non accipere personam intuitu aut spe alicuius rei temporalis dandę ab ea, quia hoc esset Simonia intentionalis Quam soleat incurrere illi, qui personam accipiunt absq; prçuia pactione, tamen si infra annum probationis uiderint se nihil temporale, pro ut sperabant, adepturos, ab ipsa, expediunt se ab ea, et quęrunt occasionem qua eam egredi faciant nec ad professionem admittant quod impium est coram altissimo, quem nullus irridere potest, aut fallere. Religiose

go personę, qui semel, propter Deum omnia temporalia relinquerunt, nequaquam rursus tantis se inuoluant periculis propter temporalia semel amore Dei contempta. præsertim cum non solum ad meliorem, sed item ad tutiorem uiam sint obligati, pro ut in summa sua Antisiodorensis fatetur. A

De temerarijs iudicijs, suspicionibus, detractionibus, contumelijs, seminationibusque discordia penitus euitandis. Articulus XLIII.

CHristus in Euan. Ma. 7. Nolite, inquit iudicare, idest, in caute iudicando aliquem reprobare aut male de eo sentire, & nõ iudicabimini iudicio reprobationis Cum igitur proximus, etiam qui peccauit, omni possit momento tangi a spiritu Santo, & pœnitere, stultum est eum absolute seu penitus reprobare, aut condemnare. Sunt tamen aliqua facta qui bono nequeunt animo fieri nec valent à mortali vitio excusari. Et de talibus possimus iudicare quod praua sint, & quod faciens ea sit impius quamdiu ea exercet aut exercere intendit) Sed quia aliorum intentio nobis incognita est, de ea iudicare non possimus, nisi inquantum ostendit nobis per verba, & facta. Alium ergo iudicare non possimus certitudinaliter esse iniquum, nisi dum eum in actu vitioso vel in omissione debiti actus conspicimus. Qualis vero sit postea, non scimus pro certo. Ideo de absentibus, & de ijs quos non scimus esse in actu peccandi, vel realiter in omissione debiti actus, non præsumamus certitudinaliter iudicare quod mali sint. Nec de ijs quos pro nunc scimus esse iniquos, audeamus iudicare quod iniqui manebunt, quia nescimus quales futuri sint. Cum itaq; possit hõ tam multipliciter errare, deuiare, peccare, & periclitari iudicando de mortuis, ideo Christus saluberrime docuit nos vt non iudicemus, quia per hoc varia pericula, & peccata euadimus. Hinc, & S. patres in eremo, & omnes veri religiosi ac timorati, & sapientes, maxime horruerunt iudicare de alijs. Vñ monstratur quã insipiẽtes intimoratæ ac stolidæ sint religiosæ personæ, quę tam procliues, & pronę sunt alios iudicare, non solum confratres, & consorores, sed, & superiores suos ac iudices, quod ẽ valde, peruersum, & ineffabiliter periculosum, imo quidam sunt ita peruersi, & malitiosi, quod discussione propriæ conscientiæ derelicta, ex proposito obseruant defectus, & opera aliorum, & ea quæ possunt interpretari in melius, interpretantur in peius, imo, & ea de quibus certi non sunt quo animo facta sunt, iudicant quasi sciant quo animo facta sint, cum tamen religiosa persona non debeat nisi seipsam indesinenter obseruare, diiudicare, & castigare. Tales ergo curiosi, vani ac fatui homines, in periculo atq; damnabili statu sunt. Ideo resipiscant, & patrocinentur in propria causa, & quæ Deus requirit ab eis, cogitent semper. Præterea sepe contingit quod quanto religiosi minus indigent se occupare circa prouisionem domesticam, & circa exteriora negotia ardua, tanto facilius occupent se cum temerarijs iudicijs, vanis suspicionibus, illicitisq; fabulationibus de proximis suis. Quod faciunt hi, qui non aduertunt quotidie ad quanta se obligauerunt in sua professione, & quantum deficiant à suæ professionis impletione, quam grauiter ac multipliciter peccant quotidie, quam metuendum iudicium immineat eis, nec curant quot die debite proficisci in via monasticæ conuersationis, atq. cum reuerentia condigna, & puritate interna in diuinæ Maiestatis præsentia ambulare: sed superficiales, intimorati, remissi ac leues sunt, cancrisantes magis quàm progredientes, cum tamen religiosus teneatur in via virtutum quotidie crescere, et vere perfectioni appropinquare. Insuper aduertendum, quod suspitio est æstimatio seu opinio mali de alio, ex leuibus causis, et signis procedens. Et suspicio ista interdum procedit ex malitia suspicantis, qui propriæ malitiæ conscius sibi, omnes æstimat tales qualis est ipse. Secundo procedit ex experientia quedam. Ideirco secundum Aristotelem 2. Rethoric: Senes quidem sunt magis suspiciosi, quoniam plura experti sunt. Et ista suspicio ex experientia nascens, est minus culpabilis, in quantum certitudini magis propin- B C D

pinquat. Est aunt triplex gradus suspitionis Primus, dum quis ex leuibus signis, et causis incipit dubitare de virtute, et bonitate alterius, et hoc est veniale peccatum. Secun-
A dus gradus est, dum quis ex leuibus caussis, et signis pro certo reputat alium esse malum, et hoc est mortale peccatum, qñ malum quod imputat alteri, est mortale. Tertius gradus est, dum quis ex tali suspitione procedit ad punitionem alterius, et hoc est grauius, quã solum sentire malum de ipso. Ex his valde timendum videtur, quod quidam religiosi frequenter mortaliter peccant in su picionibus suis, qui ex leui occasione suspicantur mala de proximis, quod est valde vitandum. Et ista vitia eis contingunt, qui propria peccata non pensant nec ponderant, sicut deberent, ideo quanto immoderatius occupant se circa aliorum obseruationem, dijudicationem, et discussionem, tanto negligentiores, et excæcatiores sunt circa proprij cordis custodiam ac propriæ vitæ examinationem. Sicq; inaniter conplacent sibi, et stultæ audaces sunt atq; precipites ad fabulandum ac iudicandum de alijs, quod totum est contra rationem ac proprietatem, veri re-
B ligiosi. Iccirco paulatim ad grauiora labuntur quia frequẽter ad verba detractionis profiliunt, et ita spiritaliter interimunt semetipsos, et eos qui verba eorum libenter audiunt, aut non resistunt, neq, dissentiunt. Aliqñ etiam in præsentia proximi proferunt verba iniuriosa de ipso quod vocatur contumelia. Sed ex istis sequitur seminatio discordiæ, suntq; vitia ista valde enormia, et plus quam mortalia. Detractio nanq; est grauius vitium quam furtum, et rapina. Et sicut rapina est grauior culpa quam furtum, inquantum raptor maiorem irreuerentiam, et contemptum irrogat ei cui violenter ac publice rapit sua, sic contumelia est enormius vitium quam ipsa detractio. Quoniam contumeliosus qui alteri in faciem iniuriatur per verba, maiorem irreuerentiam, et aspernationem infert eidem, quam detractor qui nocet occulte. Porro seminatio discordiæ omnibus vitijs iam præfatis est grauior, quoniam maximum auertit bonum, videlicet charitatem, pacem concordiam. De his modo pertranseo, quia in alijs opusculis, presertim in sermo-
C nibus pro religiosis, plenius inde conscripsi. Ex his igitur innotescit, quam necessaria sit religiosis refrenatio linguæ, custodia cordis, modestia quoq; in actibus exterioribus, et morum honestas. De præinductis materijs multa in regula sancti Basilij continentur, vbi sic quęritur. Qui detrahit fratris aut audit detrahentem, et sustinet, qua dignus est pœna Respondet Basilius: Et in hoc manifestum est iudicium iracundiæ Dei, quæ facta est super Mariam qñ detraxit Moysi, cuius peccatum nec ipso Moyse pro ea rogante, Deus inultum esse permisit. In eadem regula ait sanctus Basilius ad interrogationem, qua quęritur, vsque ad quam mensuram sermo iudicatur ociosus: Generaliter omnis sermo, qui non proficit ad aliquam gratiam aut profectum fidei Christi, ociosus est. Et tantum est talis sermonis periculum, ut etiam si bonum esse uideatur quod dicitur, ad ædificationem tamen non pertineat fidei, non effugiat periculum culpæ qui protulit illud, sed in eo quod sermo prolatus non proficit ad ædificationem, contristet spiritum
D Sanctum. Hoc enim manifestat Apostolus ad Col. 4. cap. dicens: Omnis sermo malus de ore uestro non procedat, sed qui bonus est ad ædificationem, fidei, ut Dei gratiam audientibus. Super quod addidit: Nolite contristare spiritum Sanctum Dei. Amplius in præfata regula quęritur, an ex corde licet ridere. Respondet Basilius. Cum dominus condemnet eos qui nunc rident, dicendo apud Lucam. 6. cap. Væ uobis, qui nunc ridetis, manifestum est quod nunquam sit tempus ridendi fideli animę, maxime cum tam multi sint qui Deum quotidie tam grauiter inhonorent, et mandata eius transgrediantur pereunt atq; dannabuntur, pro quibus utiq; contristari indesinenter conuenit, et liceret. Hinc quoq; S. Hieronimus in regula sua ait: Dum charitas uos conuenire facit, non sit inter uos feminalis abusio, ut undiq; cachinnis, et uocibus aera sonent, et audientium aures terreant prę strepitu, sed cum omni modestia state, et una loquente, taceant cæteræ, nec una uocem alterius ex auiditate loquendi interrumpat. Ipsa demum quæ loquitur, non presumat modum excedere. Hinc denuo ait gloriosus Hieronimus: inter uos nunquam disputetur de uita alterius, maneat diuino examini omne iudicium,

peti

peccata uestra cognoscite. proprias culpas deflete, uos ipsi existimate omnibus esse peiores. si quem alicui detrahentem audieritis, procul fugite, et dimittite eum tanquam serpentem. Nolite instar muliercularum quarundam esse garrulæ, nec secreta pandatis: sed cum sponso cęlesti mentem vestram iugiter occupate. A

De quibusdam generalibus saluberrimis documentis. Articulus XXXXV.

MVlta sunt præclarissima Apostolorum sanctissimorum documenta, potissime Pauli, Quæ quamuis ad vniuersos pertineant Christifideles, maxime tamen ad Religiosas personas, ideo feruide, ac frequenter proponenda sunt eis à superioribus suis, vt est illud, quod Roma. 12. cap. scribit Apostolus: Obsecro vos per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequiū vestrum. Nolite conformari huic sæculo, sed renouamini in nouitate sensus vestri, vt probetis, quæ sit voluntas Dei. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes, honore inuicem præuenientes, spiritu feruentes, spe gaudentes, in tribulatione patientes. Benedicite persequentibus vos, benedicite, & nolite maledicere. Id ipsum inuicem sentientes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. nulli malum pro malo reddentes, prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod in vobis est cum omnibus hominibus pacem habete. Non vosmetipsos defendentes charissimi. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Tale estquoq; quod ad Ephesios 4 cap. scribit Apostolus: Obsecro vos in Domino, vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia supportantes inuicem in charitate, solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut Deus in Christo donauit vobis. Estote imitatores Dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit vos. His, & consimilibus documentis, & exhortationibus plenæ sunt Epistolæ Pauli. Epistolæ quoq; beatissimi Petri, Iohannis, Iacobi, & Iudæ Apostolorum, quas hi qui præsunt Religiosis, aut alijs, possint sibi colligere, atq; memoriæ commendare, ac sibi commissis vberrime inculcare. Insuper instruendæ sunt Religiosæ personæ, vt Deo adhæreant, ac ministrent, non ex seruili timore, neque principaliter intuitu præmij seu amore mercedis, sed ex pura, ac feruida charitate intantum, vt fateantur, & sciant omnem honorem, cultum, & seruitutem quos offerunt Deo, nullius esse momenti respectu, seu comparatione infinitæ honorabilitatis & excellentiæ Dei: qui in infinitum maiori est dignus honore, quam ei à cunctis pariter creatis possit impendi. Hinc ad quæstionem qua quæritur, quali affectu debet quis Deo seruire, respondet Basilius: Affectum, seu animum bonum esse arbitror, dum vehemens inexplicabile atq; immobile desiderium placendi Deo inest nobis, ita vt dicere valeamus illud Psalm. 41. cap. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Et cum tali affectu oportet nos Deo seruire, implentes illud Apostoli ad Roma. 8. capite. Quis nos separabit à charitate Christi, admonendæ sunt quoq; vt ea quæ in Generali Capitulo atq; in actu visitationis ordinantur, & instituuntur, diligentissime seruent. Ministri quoq; in hoc seipsos exhibeant exemplares, ea omnia plenarie adimplendo, quæ ipsorum officia, aut personas concernunt. Amplius exhortandæ, & inflammandæ sunt personæ tertij ordinis, vt ad opera manualia proni, & alacres sint iuxta præhabita, & ne hi qui fortius operantur, ac plura lucrantur, de hoc vnquam extollantur, aut inaniter glorientur, nec eos qui minus lucrantur, & parum, aut nihil laborant despiciant, nec aliquid plus requirant sibi dari, nisi aliunde ex rationabili indigerent causa. De hoc sancti Patres, Augustinus, Basilius, Bened. ac alij personas ordinum suorum diligenter edocuerunt, Denique quam libenter, & fortiter personæ de tertia regula debeant laborare, B C D

ipse-

ipſemet merito debent perpendere ex hoc, quod ſpecialis inſtitutor, & pratinus eorum ardentiſſimus Seraphicuſq; Franciſcus,ait in regula ſua. Fratres,quibus Dominus dederit gratiam laborandi, laborent fideliter,& deuote. ita quod excluſo otio inimico animæ, ſanctæ deuotionis, & orationis ſpiritum non extinguant, cui deuotioni debent omnia temporalia deſeruire. Deinde in teſtamento ſuo fatetur. Et ego meis manibus laborabam, & volo laborare, & firmiter volo, quod omnes alij fratres laborent de laboritio, quod pertinet ad honeſtatem: & qui neſciunt, diſcant. non propter cupiditatem recipiendi prætium laboris, ſed propter exemplum, & expellendam otioſitatem. Inſuper quæſtioni qua quæritur, an liceat alicui vitare opus. quod grauius eſſe videtur. reſpondet Baſilius. Qui pure,ac fideliter diligit Deum,& certus eſt de remuneratione eius futura, nequaquam ſibi ſufficere putat implere ea,quę ſibi iniunguntur,ſed maiora opera quærit, nec vnquam ſecurus eſt quaſi ſatis laborauerit,ſed ſolicitus anxiuſq; conſiſtit,memor verbi Chriſti dicentis. Luc. 17. Cum feceritis omnia,quę pręcepta ſunt vobis dicite. Serui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus. Verumtamen facto ſigno,aut pulſu ad obſequium diuinum,ab exteriori opere eſt ceſſandum. Poſtremo uniuerſis qui pręſunt, uigilanter penſanda eſt reſponſio magni Baſilij. qui ad quęſtionem, qua quęritur. quid ſentire debet de ſe is qui pręeſt, dum pręcipit aliquid, ita reſpondet: Apud Deum ſit ſicut miniſter Chriſti, et diſpenſator myſteriorum Dei, timens ne pręter uoluntatem Dei, uel pręter id quod in ſacris Scripturis euidenter præcipitur,aliquid dicat,uel imperet, et inueniatur tanquam falſus teſtis Dei,aut ſacrilegus,uel inducens alienum à doctrina Dei, uel certe tanquam omittens aliquid ſiue pręteriens eorum,quę Deo ſunt placita. Porrò ad fratres debet eſſe tanquam nutrix fouens paruulos, paratus eis communicare non ſolum Euangelium Dei, ſed etiam animam ſuam, memor pręcepti Dei, ac Domini noſtri. dicentis in Iohan. 13. cap. Mandatum nouum do uobis. ut diligatis inuicem,ſicut dilexi uos. et Iohan. 15. cap. Maiorẽ dilectionem nemo habet, quam ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Sic itaq; in ſchola uirtutum, hoc eſt,in clauſtro,ſeu congregatione,quod eſt ſchola cœleſtis magiſterij,omnes pariter proficere,atq, ad ſanctam perfectionem pertingere innitamur,ut primus incertiſſimę uitę huius curriculum ingredi ualeamus Cœleſtis Paradiſi palatium. Ad laudem, et gloriam omnipotentis qui eſt ſuper omnia Deus ſublimis, et benedictus, Amen.

Quæſtio de colore, veſtium Fratrum, & Sororum Tertia Regula ſancti Franciſci. Articulus XXXXVI.

IN Tertia Regula Beati Franciſci legitur. Fratres inſuper ipſius fraternitatis de humili panno in pretio, et colore non prorſus albo, uel nigro communiter ueſtiantur. niſi fuerit ad tempus in pretio per Viſitatores de conſilio miniſtrorum ob cauſam legitimam, et apertam cum aliquo diſpenſatum. Clamydes quoq; et pelles habeant abſq; ſcollatura,etc. ut habetur ſupra in textu de Fratrum,et Sororum ueſtimentis. Quęritur circa iſtum textum, utrum capitia fratrum, et ſororum iſtius tertij ordinis indifferenter debeant eſſe etiam de humili panno, non prorſus albo, uel nigro. Quidam arguunt, quod non, quia capitium non exprimitur nominatim in textu regulę. Etiam arguunt hoc de fratribus tantum intelligi, propter hocq; dicitur in principio cap. Inſuper, etc. Quędam namq; congregationes ſororum iſtius tertij ordinis, quę multis annis portauerunt griſea capitia,miſerunt illa ad tinctores et fecerunt ea prorſus nigra quamuis tamen multę congregationes, et quaſi maior pars illarum, connumerando ſorores Traiectenſis Diœceſis cum Colonienſia, adhuc deuote griſea capitia portant,ut honeſtatem decet,et humilitatem. Ad iſta ſic reſpondet uenerabilis,et deuotus doctor Religioſus frater obſeruantię primę regulę ſancti Confeſſoris Franciſci. Viſceroſiſſimi fratres, lectis pręſentibus necnon diſcuſſis uidetur difficultas quędam de colore capitiarũ determinare, quod

possit esse coloris alterius quam grisei. Nam deuotus Frater, et Religiosus Doctor Dionysius Carthusiensis, ad prænabita ita respondet, et scribit ad queq; et dicit sic: Intentio beatissimi Francisci ista fuit, omnes ordinum suorum personas ad præcipuam humilitatem inducere, ideo eadem ratione qua expressit, et uestes sint de humili panno in pretio, et colore non prorsus albo, uel nigro, utpote griseo, uidetur intendisse atq; insinuasse, quod capitia sint eiusdem coloris. Deniq; sicut exterioris tunica est vestis corporis, ita capitium est vestis capitis. Ideo nomine vestis, seu tunicę satis explicite designatur capitium. Et si intentio sancti Francisci fuisset, quod capitia essent alterius coloris quam tunica corporis, hoc (vt existimo) expressisset. Sed quod aliquę personę, seu sorores tertię regulę faciunt capitia sua nigro colore perfundi, videtur quidam recessus ab ordinis sui simplicitate, & humilitate, & ad quandam curiositatem pertinere. Pręterea in dubijs elegenda est securior pars: imo secundum Augustinum mortaliter peccat, qui discrimini se committit. Ideo secundum Gulielmum Anthisiodorensem in summa sua, religiosę personę non solum tenentur ad patrem meliorem, sed etiam securiorem. Securius autem est, & magis consonum regulę, vt capitia quoq; sint grisea, sicut & reliquę vestes forinsecus apparentes. Insuper quod de fratribus dicitur in regula sororibus etiam, quantum ad colorem panni, satis datur intelligi: imo per hoc quod regula ait, sorores etiam clamyde induantur, & tunica de huiusmodi humili panno facta s, satis euidenter exprimitur illud de ipsis sororibus. Postremo, quod sorores de tertia regula iam pariter commorantur in domibus religiosis, & tria vota emittunt, decet, ut omnino se dent ad humilitatem, & simplicitatem in vestimentis, etiam plus quam regula tangit. Nam regula illa pro sęcularibus, & in sęculo manentibus data fuit. Fęminę autem cum sint communiter ex naturalibus suis mente instabiles, & debiles in ratione, solent esse ad curiositatem, & nouitatem procliues. Ideo à talibus vanitatibus sunt refrenandę.

Hæc Reuerendus Doctor Dionysius Carthusiensis.

D. DIONYSII CARTHVSIANI DE OBEDIENTIA SVPERIORIBVS præstanda tractaculus fructuosissimus.

PROEMIVM.

MNIS anima potestatibus sublimioribus subdita sit. In verbis præmissis Apost. per omnem animam intelligit hominem, seu vniuersos fideles, quos hortatur, vt potestatibus sublimioribus sint subiecti, idest superioribus su s sponte, & charitatiue ex obedientia vera subdantur. Et non dixit Apost. singulariter potestati sublimiori, sed pluraliter, potestatibus sublimioribus, quoniam in Ecclesia militante sunt multæ, ac varię potestates prælatiuæ sibiinuicē subordinatæ. Ita quod idem homo multos habet prælatos, ac superiores, ordine condecenti distinctos, quibus omnibus decenter, & ordinatæ obedire tenetur. Ideo cum dixisset ibidē Apost. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Addidissetq; causam, subiungens. Non est enim potestas nisi à Deo adiecit, quæ autem à Deo sunt, ordinata sunt, hoc est potestates sublimiores Ecclesiasticæ, & dignitates à Deo

à Deo procedentes sunt ab eodem in Ecclesia sapienter congruentiq; ordine institute, ita quod vna est altior alia. Altioriq; potestati obtemperandum est magis. Denique de hac ordinatissima distinctione, pulchri formiq; ordine, & multiplici varietate Ecclesiasticarum potestatum, authoritatum, aut dignitatum tam in militanti, quam in triumphanti Ecclesia profundissimè tractat magnus Dionysius in libris suis de Angelica, & Ecclesiastica Hierarchijs. Etenim tertio de Angelica Hierarchia Capitulo. Hierarchia, inquit, est sancta rationalium personarum congregatio, per gradus, & potestates atq; officia ordinate distincta. nono quoq; eiusdem libri cap. Adeo (ait) est institutum, vt interiores, & superiores suscipiant illuminationes diuinas. Et rursus in eodem libro fatetur: Ordo Hierarchiæ est, vt inferiores a suis superioribus purgentur, illuminentur, & perficiantur. Superiores vero purgent, illuminent atq; perficiant subditos sibi, sicq; omnia sub vno dominatore altissimo ordinate reguntur, dum vnicuiq; præsidenti secundum mensuram gradum, & exigentiam suæ prælationis, aut eminentiæ obeditur, propter quod hortatur Apost. 1. Cor. 14. Omnia honeste, & secundum ordinem fiant in vobis. Hinc super Angelicam Hierarchiam Magister Hugo de sancto Victore disseruit: Dionysio Ariopagita ex Philosopho Christiano effectus, diuinæ dispositionis ordinem in rerum omnium gubernatione demonstrat, quoniam rationalem creaturam fecit Deus suæ potestatis, ac dominationis participem, constituens Principatus, & Potestates, ac Magistratus sacros in Angelis atq; & hominibus. Et hæc est rationalis creaturæ celsitudo ac dignitas admiranda, qua dominatur, ac præsidet in operibus sui factoris, accepta virtute ab ipso, & tenens potestatem cum illo. Hinc quoq; dominus Petrus de Aliaco in libro de Ecclesiastica potestate effatur: Christus Ecclesiam suam instituit stantibus officijs, gradibusq; diuersis Hierarchiæ distinctio, iuxta illud Apostoli ad Ephes. 4. cap. Vnicuiq; nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Iccirco varietas officiorum graduum statuum, ac dignitatum in Ecclesia, non est principaliter ex institutione Ecclesię, nec ex alicuius puri hominis authoritate processit. Vnde nec eam destituere potest. Præfata autem varietas ad sui decorem, ordinemq; requirit, quod inter authoritates, & potestates Ecclesiæ regitiuas, sit Hierarchica subordinatio, & quod inter eas sit vna suprema, cui præ cæteris obedire oportet.

A B C (marginal letters)

DE MATERIA, ET MOTIVO huius tractatuli. Articulus Primus.

D ROGAVIT me Venerabilis, & Religiosus Pater Dominus Bartholomeus Sacerdos, Generalis, Minister Fratrum de Tertia Regula Ordinis sancti Francisci, in Diœcesi Leodiensi, vt ei conscriberem qualiter, & in quibus personæ Ordinis sui teneantur plus obedire suo Generali, Ministro, aut etiam Visitatoribus suis quam proprijs ministris suis, eo quod non nulli ordinis sui ministri ex imperitia magis quam ex malitia putent, ac dicant sibi fratres subiectos atq; professos, magis sibi quam generali ministro obedire debere. Ad quod opinandum forsitan inducuntur ex hoc, quod fratres eis commissi, eis directè, & immediatè obedientiam promiserunt, & obedientia illa essentialis est Religioni eorum, ideo inseparabilis ab eisdem. Iccirco in præiudicium obedientiæ proprio ministro promissæ, non videntur obligari plus obedire generali ministro quam ministro, prælatoq; proprio. Itaq; materia ista cæteros Religiosos concernit, videlicet qualiter, & in quibus Fratres, ac Monachi magis sint obligati Visitatoribus suis aut supremo ordinis sui Patri, quam immediato Prelato suo proprioue Priori. Ideo intendo, quantum fons sapientię, dominus vniuersitatis conferre dignabitur, de hac ipsa mater a diffuse quid scribere, vt possit, & alijs Religiosis de quęstione hac hęsitantibus deseruire. Verumtamen quia materia ista satis difficilis est atq; subti-

sis necesse est ad claram atque resolutam eius discussionem non solum sanctorum patrum, sed scholasticorum quoque doctorum introducere scripta.

A

An fideles, & religiosi pluribus potestatibus coordinatis, subiecti teneantur in omnibus obedire magis potestati seu prælato superiori, quam inferiori proprio ac immediato prælato.

Articulus II.

Sicut religiosi subduntur tam immediato suo prælato, puta abbati, vel priori seu ministro, quam visitatoribus suis, & etiam generali totius ordinis sui prælato religioso, vt Cistercienses abbati Cistertij & Carthusienses priori maioris charthusiæ, Religiosi quoque non exempti subiecti sunt Episcopis. Sic sæculares laici, aut laici subditi sunt suo decano aut plebano, atque Episcopo aut Archiepiscopo. Conformiter fratres de tertia regula subduntur proprio suo ministro, & visitatoribus suis, & item generali suo ministro. B Porro laici sæculares quantum ad regimen spirituale, subduntur spiritualibus suis prælatis, vt tactum est. Quantum vero ad regimen ciuile, subduntur sæcularibus potestatibus diuersis ac subordinatis, quemadmodum idem vir sæcularis subiectus est rectoribus ciuitatis seu domicello aut Domino suæ villæ, & baliuo quoque, & principi militiæ, ac Duci seu regi aut comiti, & etiam imperatori. Vniuersi autem, & singuli fideles tam spirituales quam sæculares subiecti sunt Summo Pontifici, in quo continetur plenitudo vtriusque potestatis. Quæritur primo in generali, vtrum fideles qui pluribus potestatibus sunt subiecti, teneantur in omnibus obedire magis potestati superiori quam inferiori. Et videtur quod imo, primo, quia potestas superior inferiorem includit, & ei aliquid superaddit. Idcirco communiter dicitur, quod quicquid potest potestas inferior, potest, & potestas superior. Secundo, quoniam Augustinus ait in libro de natura boni: Si quid iusserit curatus, numquid faciendum est si sit contra proconsulem? Rursus si proconsul quid iubeat contra imperatorem non est obediendum proconsuli. Ergo oportet in omnibus magis obedire potestati superiori. Hæc quoque verba allegantur circa finem secundi sententiarum, atque in glossa super illud Roman. 13. Qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt. Tertio, quoniam Dominus Gulielmus antisiodorensis affirmat in tertia parte summæ suæ. Regula est, quod dum duo sunt superiores, & præcipiunt contraria, maiori superiori obediendum est. In contrarium arguitur primo sic: Abbates non exempti, Episcopis sunt subiecti, tamen monachi obligatur in multis magis obedire suo abbati quam prælati ergo non semper est magis parendum potestati superiori. Secundo, quoniam subditi Episcoporum tenentur in multis casibus magis parere suis Episcopis quam Archiepiscopis, cum tamen Archiepiscopi sint Episcopis superiores. Tertio quoniam princeps militiæ est superior simplici patrifamilias, tamen filij in multis tenentur magis suo patri quam principi militiæ obedire, vt etiam 9. Eth. ait Philosophus. Quarto, quia potestas spiritualis est altior potestati sæculari, ciuili, & tamen si princeps terræ præcipiat aliqua ad suam iurisdictionem pertinentia subditis suis, spiritualis prælatus non potest subditos à tali præcepto absoluere: sicque in quibusdam magis obtemperandum est potestati sæculari quam spirituali. Ad hanc quæstionem respondet sanctus Thomas in vltima distinctione super secundum sententiarum dicendo quod potestas superior, & inferior habent se dupliciter. Primo quod potestas inferior in toto oritur à potestate superiori, & tunc tota virtus inferioris potestatis fundatur super potestatem superioris. Idcirco in omnibus magis obediendum est superiori potestati quam inferiori, & ita se habet potestas Dei ad omnem potestatem creatam, sic quoque se habet potestas Imperatoris ad potestatem proconsulis, & item potestas Summi Pontificis ad omnem spiritualem in Ecclesia potestatem, quia ab ipso Papa diuersi gradus dignitatum ac potestatum in Ecclesia ordinantur ac disponuntur. Vnde potestas Papæ est quoddam fundamentum Ecclesiæ. Idcirco

C

D

omnis

omnis fidelis, etiam monachus, magis tenetur obedire Summo Pontifici quàm alicui prelato inferiori. Secundo potestas inferior, & superior ita se habent, quod ambæ oriuntur ex quadam potestate eminentiori, quæ vnam earum alteri subdit secundum quod vult. Et tunc vna non est superior altera, nisi in his in quibus ab eminentiori potestate super ponitur altera. Idcirco in illis in quibus sic superponitur alteri, magis obediendum est ei quam alteri illi inferiori, & ita se habent potestates Episcopi, & Archiepiscopi descendentes à potestate Domini Papæ. Sic quoque se habent potestates Episcopi, & Abbatis, & consimilium inferiorum præsidentium ita ad inuicem dispositorum. Hinc distinctioni sancti Thomæ concordat Durandus de Sancto Portiano super secundum sententiarum. Denique his consonat quod eadem distinctione ait Bonauentura: Dupliciter inquiens contingit loqui de potestate inferiori, & superiori. Aut ita quod potestas inferior taliter fluit à superiori, sicut potestas proconsulis ab Imperatore. Et tunc amplius standum est præcepto superioris quàm inferioris in omnibus licitis. Aut illæ potestates ita se habent quod ambæ fluunt à quodam superiori. Et tunc tertia illa potestas superior plenam habet authoritatem super vtramque. Vnde respectu Papæ, qui plenam habet potestatem in tota Ecclesia generaliter verum est quod magis standum est, & obediendum præcepto superioris quam inferioris. Hæc Bonauentura. Præterea ex his patet argumetorum contra hoc inductorum solutio. Ad primum namque dicendum est, quod potestas absolute super or ex qua omnino fluit inferior inferi. rē perfectę includit & potest quicquid potest inferior, in alijs non oportet. Ad secundum iam patuit solutio, quoniam August. loquitur de potestatibus, quarum vna omnino dependet, & fluit ab alia, & in talibus magis obeditur in omnibus potestati superiori. Ad tertium respondetur, quod regula illa intelligenda est in casibus illis in quibus superiori præsidens superpositus est præsidens inferiori, vel quando tota authoritas inferioris à superioris fluit aut oritur. Postremo quamuis argumenta ad aliam partem inducta non sint contra solutionem præinductæ quæstionis iam habitæ tamen pro eorum declaratione addendum est, quod monachus non exemptus, magis obligatus est obedire abbati quam præsuli in his quæ concernunt statum regulæ suæ. In his vero quæ ad Ecclesiasticam pertinent disciplinam, magis tenetur obedire Episcopo quam abbati: quia in illis abbas Episcopo est subiectus. Insuper in his in quibus magis obediendum est Episcopo quam Archiepiscopo, subditis Episcopi, Archiepiscopus non est Episcopo superior, sed solum in casibus à iure determinatis, in quibus subditi ab Episcopo ad Archiepiscopum habent recursum. Sic, & potestas spiritualis est super potestatem sæcularem in pertinētibus ad animarum salutem. Et princeps militiæ est super militem in bellicis rebus, nihilominus miles ille in rebus familiaribus atq; domesticis subiectus est, & obedire tenetur parentibus.

De potestate, & iurisdictione generalis ministri fratrum de tertia regula, super fratres ordinis sui. Articulus. III.

QVamuis ex dictis in præcedenti articulo possit trahi solutio ad quæstionem principalem in primo articulo introductam, tamen pro clariori solutione plenioriq; intellectu huius materiæ descendendum est ad particularia magis. Itaq; in bulla plumbea. Sedis Apostolicæ fratres de tertia regula concernente, inter cætera continetur: Generalis minister seu deputatus, vel deputati ab eo, aut maiori parte ipsorum, habeant plenariam potestatem quæcunque iusta, & honesta, ac religioni prædictæ conuenientia, & vtilia statuendi, & ordinandi, etiam inobedientes, & delinquentes fratres iuxta criminum, & excessuum per eos pro tempore commissorum exigentiam, & instituta ac ordinationes à generali capitulo ordinata atque ordinanda, corrigere, incarcerare, & punire, & in abstinentijs, & ieiunijs, & austeritatibus cæteris q; obseruantijs in prædicta regula contentis, ex legitima causa cum expedire viderint dispensare, ac fratres prædictos, & eorum

orum domus,& loca viſitare,corrigere,punire,& reformare,nec non omnia, & ſingula
in præmiſsis, & circa ea neceſſaria,ſeu quomodolibet oportuna facere,& exequi. nec
alius quiſquam poſsit beneficium viſitationis huiuſmodi exhibere, non obſtante quod A
in eorum regula continetur, quod viſitatorem habeant ſacerdotem, qui alicuius appro-
batæ religionis exiſtat. Quodque fratres prædicti ad obſeruandum præmiſſa ſub pœna
excommunicationis,& alijs pœnis cogi ac compelli poſsint contradictores per cenſuram
Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, aduocato adhoc ſi opus fuerit au-
xilio brachij ſæcularis,in perpetuum ſtatuere, decernere, & ordinare. Item in eadem
bulla continetur. Generalis miniſter quoties opus fuerit, ipſos fratres per ſe vel per
alium, ſeu per alios, ad id per eum deputandum ſeu deputandos, quibuſcunque dicti
ordinis fratribus, & eorum familiaribus ſeu ſeruitoribus, eorum confeſsionibus diligen-
ter auditis,in omnibus præter quam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis caſibus, debitam abſolu-
tionem impendere,& iniungere pœnitentiam ſalutarem. At ipſos fratres, familiares,&
ſeruitores a votis minoribus abſoluere, necnon quoſcunque prædictum ordinem profi-
teri volentes, ad profeſsionem huiuſmodi etiam quædam indulta ſeu conceſsiones per B
fælicis recordationis Eugenium Papam Quartum prædeceſſorum noſtrum, circa tria vo-
ta ſpecialia recipere poſsint,& valeant habere,ac illi obedire perpetuo teneantur.

Solutio principalis quæſtionis ex præinductis. Articulus. IV.

QValis, & quanta authoritas ſeu iuriſdictio collata ſit ab Apoſtolica Sede generali
miniſtro fratrum de tertia regula, tam in foro interiori conſcientioſo, quam
in foro exteriori contentioſo,conſtat ex præcedenti articulo. In quo per con-
ſequens patet in quibus,& qualiter tam miniſtri ſpeciales quam fratres eis crediti ac ſub-
iecti teneantur, ſuo generali obedire miniſtro. Nempe in omnibus illis ei obtemperare C
ſunt obligati, in quibus Pontifex Summus contulit ei poteſtatem, & iuriſdictionem ſu-
per ipſos: & quæ ſint illa,præcedens expreſsit articulus. Poteſt namque ex indulto Apo-
ſtolico tam ipſe generalis miniſter quam illi quibus ipſe vices ſuas committit, ſcilicet vi-
ſitatores domorum ordinare atque ſtatuere, quæcunque iuſta, honeſta ſeu virtuoſa,
quæ illorum religioni ac ſubditis proſint,& congruant, & hos præſertim in actu viſita-
tionis,& quæcunque tunc taliter iubent ac ordinant,vim ſortiuntur, & obligant tam ip-
ſos miniſtros qui viſitantur quam ſubditos eorundem,vſque ad viſitationem ſequentem,
vel vſque ad tempus præfixum a generali miniſtro ſeu viſitatoribus. Porro in foro con
tentioſo poteſt tam generalis miniſter quam viſitatores corripere, corrigere,& incarce-
rare eos præſertim rebelles,& crimino ſos,ſicut ex bulla in præhabito allegatur articulo.
In foro autem conſcientioſo poſſunt ſubditos ſuos ab vniuerſis peccatis præterquam Se-
di Apoſtolicæ reſeruatis,abſoluere,atque pœnitentiam iniungere ſalutarem. Inſuper in D
generali miniſtro non ſolum in actu viſitationis, ſed per totum iugiter annum manet ac
reſidet poteſtas ſibi collata in his quæ cathedralem ſeu generalis officij ſui præſidentiam
ſolicitudinemq; concernunt, per quam ſemper proſpicere, prouidere poteſt communi
ſui ordinis vtilitati,atque in occurrentibus arduis caſibus ac grauibus cauſis,in quibus ad
ipſum habetur recurſus, determinare, ac iudicare quod rectum expediensq; conſiſtit.
Denique per illam generalem communem miniſtri authoritatem,ob quam fratres ordi-
nis ſui tenentur ei potius obedire quam proprijs ſuis miniſtris in punctis,& cauſis ac ca-
ſibus iam prætactis, eius magiſterium ac cathedram ſpecialiter concernentibus. Per
hanc inquam authoritatem quam Pontifex Summus vocat plenariam poteſtatem, in
nullo derogauit authoritati. & obedientiæ propriorum inferiorumq; miniſtrorum, quo-
niam profeſsio obediendi eis impendenda eſt,ſaluo debito ordine ac reſpectu ad pote-
ſtatem ſuperiorum,tam viſitatorum quam generalis miniſtri, & præſertim generalis eo-
rum capituli, cui & ipſe generalis miniſter ſubijcitur, & parere tenetur. A quo etiam

poteſt

potest iudicari, atque si iusta exegerit causa, deponi, sicut in bulla continetur Papali. Itaque obedientia exhibenda immediato prælato monasticho proprio ve ministro essentialis est religioni inseparabilisq; ab ea, quantum ad ea quæ prælationem, & cathedram talis præsidentis cócernunt, seu ad eius spectant officium, & hoc quamdiu subditus ac professus manet sub immediato prælato. Imò nec Summus Pontifex a tali obligatione, & voto solemni obediendi potest religiosum absoluere secúdum doctores præcipuos Hinc super 4. Sentent. dist. 38 Bonauentura testatur: Dum Papa aliquem à religione ad prælationem assumit, vel ad se vocat, religiosus ille non absoluitur ab obedientiæ voto, quoniam omnem obedientiam quam prius debebat suo superiori, iam debet Papæ, nec potest eum Papa absoluere ab obedientia sua. Præterea omnia ista copiosissime possent probari ex verbis diuini & magni Dionysij, in libris de Angelica, & Ecclesiastica hierarchijs, & ex d ctis Hugonis, Alberti, & aliorum doctorum super libros præfatos. Sed præhabitas probationes reor sufficere, & breuitati studendum est.

Quousque, & in quibus subditi teneantur suis obedire prælatis, videlicet an omnibus. Articulus V.

AD Collosenses 3. scribit Apostolus: Filij obedite parentibus per omnia Dominis carnalibus. Si ergo filij, & ministri iubentur suis carnalibus parentibus ac temporalibus, & sæcularibus Dominis per omnia, eu in omnibus obedire, multo magis (vt apparet) tenentur tam ipsi quam cæteri Christi fideles in omnibus obedire spiritualibus suis patribus ac prælatis. Sed aduertendum quod sicut egregius doctor Alexander de Hales. Petrus de Tharentasia cæterique doctores super sententias concorditer scribunt, ista est regula generalis, infallibilisque doctrina, quod vnicuique prælato seu præsidenti ac iudici vel superiori obediendum est à subditis suis omnibus, quæ ad eius spectant officium, iurisdictionem, seu cathedram. Iccirco, verba præallegata Apostoli, & omnes authoritates consimiles intelligendæ sunt cum distributione accommoda non absoluta. Hinc in secunda secundæ, quæstione decima ait Thomas. In his quæ pertinent ad dispensationem actionum, & rerum humanarum, tenetur subditus suo obedire superiori secundum mensuram, & rationem superioritatis. sicut miles duci exercitus in his quæ pertinent ad bellum, seruus Domino in pertinentibus ad exequenda seruilia opera, filius patri in his quæ pertinent ad disciplinam vitæ, & curam domesticam, sicque de alijs. Rursus eodem libro asserit Thomas. Obediens mouetur ad imperium præcipientis debito quodam iustitiæ sicut res naturalis mouetur ex virtute sui motoris, necessitate naturæ. Quod autem res aliqua naturalis non moueatur à suo motore, dupliciter potest contingere. Primo ex impedimento proueniente ex fortiori virtute alterius mouentis, sicut lignum non comburitur ab igne si fortior mobilis ad motorem, quia, & si mobile subijciatur actioni motoris quantum ad aliquid non tamen quantum ad omnia, quemadmodum humor interdum subijcitur actioni caloris, quo ad hoc vt calefiat, non tamen vt exiccetur aut consumatur. Conformiter ex duobus potest contingere quod subditus non teneatur suo superiori in omnibus obedire. Primo propter præceptum potestatis sublimioris, sicut ciuis non debet obedire proconsuli, si rex aut imperator contrarium iubeat. Secundo, si superior aliquid præcipiat inferiori in quo non habet potestatem, & iurisditionem super inferiorem, vt si parentes præcipiant soboli suæ ingredi claustrum, aut non contrahere matrimonium. Postremo super secundum sententiarum, vltima distinctione Sanctus doctor fatetur: Illi qui obedientiam non profitentur, videlicet sæculares, non tenentur in pluribus obedire spiritualibus prælatis nisi in his quæ pertinent ad regulã quam in baptismo professi sunt, vt scilicet abrenunciantes sathanæ, & omnibus pompis eius, christianam vitam exerceant: & nouum induant hominem qui secundum Deum creatus est. Et breuiter vnusquisque tenetur obedire suo superiori in omnibus in quibus

bus est suus superior, atque in illis quæ ad suam spectant vocationem. Imò sic vnusquisque tenetur obedire Deo, & ecclesiæ, id est, prælatis ac rectæ rationi seu iudicio conscientiæ suæ. Nam quicquid fit contra conscientiam, edificat ad gehennam, vt asserit. A Augustinus.

An religiosi teneantur superioribus suis in omnibus obedire. Articulus VI.

POsset autem aliquis opinari quod religiosi teneantur absolute in omnibus obedire superioribus suis, primo quoniam vita,& status religiosorum in veteri testamento præfigurabantur, per sacrificium illud dignissimum quod vocatum est holocaustum, quod ad diuinæ Maiestatis honorem totaliter incendebatur, & comburebatur vsq; ad minutissimos cineres, per quod designabatur quod religiosi in euangelica lege debent B seipsos plene, & integre Deo offerre, vt vnusquisq; eorum sit hostia viua, sancta, ac placita creatori, ergo non debent sibi aliquid reseruare de propria voluntate, sed se ipsos totaliter abnegare, atque simpliciter in omnibus obedire. Præterea sanctus pater Basilius quærit in regula sua, vsquequo monachus debet obediens esse. Et respondet, quod monachus debet sequi Christum de quo ait Apo. ad Philip 2. cap. Quod factus est obediens vsque ad mortem, sicque religiosus obedire vsque ad mortem non solum quantum ad obedientiæ dominationem, sed etiam in omni actione, & passione quæ citra vel vsque ad mortem exerceri potest aut sustineri. Vnde Beatissimus Princeps C Apostolorum testatur: Christus passus est pronobis vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. Insuper beatus Benedictus ait in regula sua. Quod. & si prælatus aliquid impossibile iubeat, subditus debet attentare vt impleat, ergo in omni re possibili debet se ad obediendum exponere. Amplius sanctus Bernar. fatetur quod illorum obedientia non est syncera. & plena, qui iudicant,& discernunt in quibus debeant obedire, & in quibus non. Rursus ait, quod iudicium pertinet ad superiorem, cuius est discernere de actibus subditorum, non econuerso. Et de hac illustrissimi patres nostri. Climachus, & Cassianus multa conscribunt. Si autem religiosus non tenetur obedire superiori suo in omnibus, ergo licite potest iudicare in quibus debet obtemperare, & in quibus non. Et si superior suus quædam ad quæ non tenetur præceperit ei, potest præceptum sui superioris dijudicare, quod indecens esse videtur. Veruntamen quod religiosus non teneatur superiori absolute in omnibus obedire, ex præhabitis innotescit. Non enim tenetur obedire suo superiori, nisi in pertinentibus ad cathedram præsidentis, hoc est in his quæ continentur in regula quam est professus: Imò si tenetur subditus obedire in omnibus, vnus ordo non est perfectior alio, quia perfectio ordinum maxime attenditur penes perfectionem obedientiæ quam religiosi promittunt. Vnde cum fratres D Carthusienses promittunt obedientiam absolute, & non secundum regulam debitam ac certam propter quod nec regulam habent, sed statuta. Ideo Sanctus Bernardus scribit ad eos in epistola ad fratres de Monte de quo erant Carthusienses: Altissima est professio vestra. Cœlos penetrat, par Angelis est, Angelicæ similis puritati. Non enim solum promisistis omnem Sanctitatem, sed omnis Sanctitatis perfectionem, & omnis consumationis finem. Ad hanc quæstionem S. Thomas. Durandus. & alij quidam super. 2. Sententiarum. Iohannes quoque in sum ma confessorum, Bartholomeus in summa pisana respondent,dicentes,quod quædam sit obedientia imperfecta, & sufficiens ad salutē, & de illa loquendo, non tenetur religiosus obedire, nisi in his quæ exprimuntur in regula quam profitetur. Alia est obedientia perfecta quæ potest dici supererogationis, per quam subditus sponte obedire conatur, non solum in his ad quæ ex voto astringitur, sed item in omnibus quæ non contrariantur legi diuinæ, aut regulæ suæ professionis. Porro quod hæc ita se habeant probatur ex verbis. Bernardi in libro de dispensatione,&

ne. & præcepto dicentis: Nihil prælatus prohibeat nisi eorum quæ promisi. Nil plus requirat a me quam promisi. Et rursus. Hoc non parum præscribitur voluntati prælati quod is qui profitetur spondet obedientiam, non tamen omnimodam, sed determinatam secundum regulam aliquam. Iccirco prælatus sciat ex regula præfixam sibi mensuram, sicque sua moderetur imperia circa idiolum quod rectum est. Nec tamen circa quodlibet rectum, sed circa hoc tantum quod constituit regula. His verbis addit Bernardus: Ceterum subditus huiusmodi obedientiam quæ voti finibus coartatur esse nouerit imperfectam. De plena vero obedientia loquitur idem sanctus pater Bernardus: Perfecta obedientia legem nescit. Terminis non artatur nec continetur professionis angustijs, sed largiori voluntate fertur in latitudinem charitatis, atque in omne quod iniungitur spontaneo liberalis alacrisque animi vigore in infinitum extenditur, non considerans modum. Itaque authoritates. Basilij, & Benedicti, & consimilium patrum de hac obedientia sunt supra allegata, & per ista patet solutio ad obiecta. Veruntamen cum status religionis sit status perfectionis saltem acquirendę, ita quod religiosus tenetur ad spiritalem profectum, ad perfectionem quotidie proficisci omnino exhortandi sunt religiosi, vt ad perfectam obedientiam se accingant, deoque seruiant corde perfecto atque verissimo, ita vt semper in omni humilitate concrescant, & vniuersum obsequium quod omnipotenti offerunt quasi pro nihilo reputantes emulentur indesinenter charismata meliora, pensantes illud. Apostoli Phil. tertio capite. Quę priora sunt obliuiscens, in anteriora extendo meipsum. Et ita vnusquisque infatigabiliter quærat, apprehendat, & exequatur meliora ac viciniora saluti.

Quam graue peccatum sit inobedientia. Articulus VII.

C MOrtale peccatum est omne illud ex suo genere, quod repugnat charitati Dei aut proximi, vel quod directe contrariatur iustitiæ: Et ex horum vtroq; ostenditur quod in obedientia sit mortale peccaatum. Primo enim est contra charitatem: quoniam charitas Dei requiriti vt pręceptis eius ac. Vicariorum ipsius obediatur, cum Iohan. in sua. Canonica 5. cap. protestatur: Hæc est charitas Dei, vt mandata eius custodiamus. Et rursus apud apud Ioha cap. 14. ait saluator: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Qui, & suis Vicarijs apud Lucã. 10. capite, protestatur: Qui vos spernit. &c. Vnde. & Apostolus Paulus ad. Tessaloni. in prima epistola. 4. cap. effatur. Qui hęc spernit, non hominem, sed Deum spernit. Insuper in obedientia contrariatur iustitiæ. pręsertim cum secundum Guilielmum Parisiens aliusq; doctores, obedientia sit pars iustitiæ. & respicit debitum, quia præceptum ex sua virtationem debiti facit. Vnde, & superioris violare præceptum, ex suo genere mortale est peccatum. Et istud est verum in omni Christiano.

D Porro in religioso inobedientia non solum est mortale peccatum ex duplici ratione præfata, sed est ineffabiliter graue crimen, cum sit contra solenne votum, quod secundum Thomam. & alios plus obligat quã iuramentum. Ita quod inobedientia religiosi est enormius vitium quam fractio iuramenti, propter quod Samuel 1. Regum 15. cap. ait: Melior est obedientia quã victima, quoniã quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere. Peccatum autẽ ariolandi est ipsa ariolatio que est opus magicæ artis. Et circa hac verba scribit Antisiodorensis in parte. 3. summæ suæ: Inobedentia comparatur idololatrię, quoniam inobediens inquantum talis, respuit cultum Dei, cui proprie debetur obedientia. Item sicut idololatria seruit creaturæ magis quam creatori, sic in obediens magis acquiescit voluntati propriæ quam diuinę. Obedientia vero est melior quam victima. Primo quia per obedientiam mactatur propria voluntas, per victmam caro aliena. Secundo quia per obedientiam homo offert seipsum Deo, per victimam aliquam rem ad extra. Tertio, quoniam iterior actus obedientiæ est opus, & sacrificium spirituale. Victma autem est opus sacreficium corporale.

Quarto, quia obedientia incipit in vita, & æternaliter durat in patria, victima autē est temporalis duntaxat. Deniq; vt in secunda secundæ quæstione. 104. asserit Thomas, vna inobedientia est grauior alia dupliciter. Primo ex parte præcipientis, quia quo ipse precipiens est maior, & altioris prælationis eo grauior culpa est ei non obedire. Iccirco grauissimum est non obedire omnium creatori. Deinde non obedire summo pontifici, & ita iuxta gradum, & ordinem prælature. Deinceps secundo ex parte præcepti. Quo enim præceptum magis est de intentione præcipientis, vel de bono eminentiori aut perfectiori, eo non obedire est magis culpabile, viciosius quoq; est præcipientem contemnere quā̄ præceptum ipsius. Obedientiæ vero contrariatur abundantia proprij sensus, atq; mansio propriȩ voluntatis. Inobedientia demum ex superbia, & vanagloria solet oriri. Postremo inobedientia ingerit homini multa mala. Primo etenim homini Deum, & omnem gratiam eius aufert. Ideo Num. 15. scriptum est. Anima que per superbiam aliquid commiserit, quoniam aduersus dominum rebellis fuit, peribit de populo. Verbum enim domini contempsit, iccirco delebitur. Secundo facit opera bona ex genere in accepta Deo, & vacua. Vnde in Isaia cap. 5. Filij inobedientiæ querunt à domino, quare ieiunau mus. & non aspexisti? Dominus eis respondet: Ecce in Die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Tertio assimilat hominem ariolo atq; idololatriæ, sicut iam patuit. Quarto excommunicat hominem cum ad Tessal. 2. epist cap 4. scribit Apostolus: Si quis non obedierit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & non commisceamini cum illo. Quinto, subijcit hominem multiplici maledictioni. Vnde in Deuteronomio cap. 27. legitur: Si obedire nolueris, venient super te maledictiones omnes. Maledictus eris in ciuitate, & maledictus in agro. & maledictum horreum tuum, & maledictȩ reliquiæ, tuæ, maledictus fructus ventris tui, & maledictus fructus terrȩ tuȩ. Sexto facit hominem spiritualiter furem, imò sacrilegum. Religiosus nanq; voluntatem suam quā obtulit Deo in manu Vicarij eius, vitiose retrahit, & resumit, & rem sacram male contractat ac ea abutitur. Si ergo sacrilegium est furari calicem quanto magis domino voluntatem consecratam? Septimo facit hominem dignum morte temporali ac ȩternali. Iuxta quod in Deut. cap. 17. fertur: Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, morietur. Itemq; 21. cap. Si genuerit homo filium contumacem, qui obedire contempserit lapidibus obruetur. Octauo facit hominem confusibilem aç spernentem. Vnde in Osea 10 cap. legitur: Confundetur Israel in Voluntate sua. Hinc apud religiosos honorabiles sunt obedientes, & humiles, contemptibiles vero sunt inobedientes.

Quod inferiores prælati frequenter, & feruide exhortari debent subditos suos ad diligentem impletionem eorum quæ, superiores eorum ordinauerint aut præceperint. Artic. VIII.

Sanctus Doctor Augustinus affirmat, Nihil iniquius quam velle sibi obtemperari à subditis, & nolle obtemperare superiori. Hoc ergo perpendens minister ac prȩlatus inferior suo superiori vigilanter obediat, atq; ad idem subditos suos inducat, vt scilicet ordinationibus visitatorum, & generalis ministri seu prȩsidentis, atque capituli cum omni reuerentia atque feruore semper obediant, prȩsertim quia nunc dictum est quod quanto potestas est altior, tanto vitiosius est non obedire eidem. Denique diuinus Dionysius: Ordo inquit est optimum quid in rebus. Saluberrimum ergo est in omni religione, vt omnia fiant in ea ordinate, & vnicuique superiori prompte obtemperetur, iuxta mensuram, & dignitatem suȩ superioritatis.

A *Quod vnusquisque præsidens debeat tanto esse in omni virtute perfectior, quanto in prælatione est altior. Articulus IX.*

QVantę difficultatis sit, vt vnusquisq; animã propriam saluet, constat ex eo quod saluator, & iudex noster Mat. 7. fatetur: arcta est via quę ducit ad vitam pauci inueniunt eam. Si ergo homo ad su ipsius custodiam atq; ad operandum propriam salutem tam incessanter indiget supernaturali auxilio Dei, & gratiosa directione spiritus Santi, imò, et actuali monitione ipsius in omni meritorio actu. Constat quod quanto pluribus prę est, et quanto aliquis prę sidet ad spiritualiorem conuersationem tenetur, tanto maiori pietatis diuinę subsidio stabiliorique virtutum constantia, abundantiori il- luminatione ac discrettione indiget, Deniq; cum iuxta Apostolicum documentum: vnus B quisque debeat suijpsius operari salutem cum metu, timore, atque tremore. Nonne vnumquemque qui pręest necesse est, tanto timoratiorem, sollicitiorem ac custoditiorem consistere, quanto pluribus pręsidet, et quanto pro pluribus daturus est rationem iudici metuendo, & quo magis sibi instat periculum? Rursus cum tanta sit diuersitas hominum in naturalibus inclinationibus, moribus, assuefactionibus ac studijs, nonne qui pluribus præ est, & tam diuersorum suppositorum constitutus est custos, iudex, mediator, ac medicus, magister ac rector, discretione æget præcipua, & gratiosissima æternę sapientiæ directione continua, vt vniuersis ac singulis secundum eorum capacitatem, & commoditatem queat prospicere, prouidere, mederi, succurrere, correptionem atque correctionem consolationem, & informationem impendere? Verum (vt ait Gregorius) ars est artium regimen animarum. Præterea vero: cum Deus superbis resistat, hu- C milibus vero Dat gratiam, certum est quod quanto in aliquo est maior pręlatio, tanto plus ei necessar a est profundior immobiliorque humilitas, vt in desinenter su piret, & recurrat ad Deum, & eius iugiter feruentissime inuocet opem, atque pro grege sibi commisso instantius oret, nec vnquam inaniter glorietur, nec cornua sibi assumat, nec subditorum quempiam aspernetur, imò omnibus eis existat humilior, mitior, patientior, & omni virtute perfectior, vt non tantum verbo, & lingua sed opere quoque, & veritate sibi commissos ædificet, instruat, & præcedat. De hac materia multa, in suis libris atq; epistolis scribit diuinus atq; illustrissimus. Dionysius: Etenim in omni diuino officio non est audendum alijs fieri ducem, nisi quis secundum omnem virtutem. Dei formissimus, idest, Deo simillimus existat: Et denuo docet quod aliorum rectorem oportet tanta sapientia decorati, tanta diuinorum charismatum exuberantia adimpleri, atq; in omni virtute tam perfectum existere, vt de plenitudine sua subditis suis valeat communi- D care, influere, dispertiri. Deniq; de hac re in Decreto multa habentur. Siquidem Symachus Papa testatur; Vilissimus computandus est, nisi præcellat illuminatione, & ætate id est probitate vitæ, & maturitate virtutum qui prędantior est honore. Sanctus quoque Bernardus scribit. Beato Papę Eugenio: Absque virtutibus tanto es deformior. quanto in dignitate sublimior. Hinc loquitur Gratianus. Pro gradu sui officij, oportet quem quam esse meliorem. Et denuo. Reuera qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præsint, sicut præ ordinantur dignitate, ita præminere debent ex Sanctitate. Insuper super Leuiticum ait gloriosus Hieronimus. Sciant omnes, & certi sint, quoniam qui pręstantior est ex omni lege, qui doctior; qui sanctior, qui omni virtute eminentior, ille eligatur ille promoueatur, vt in eo omnes animæ sint congregatæ virtutes, vigilentque in eo, & intentæ sint. & nihil sapientiæ desit in eis, sed adsit omnis collectio spiritualium sensuum, omnis congregatio cogitationum sanctarum. Et quid sit sacerdos, quid officium suum intra cordis sui sacrarium conferat, & aduertat. De his copiose scribit in suo Pastorali. Gregorius. Ex his omnibus innotescit quantæ pręsumptionis ac temeritatis sit ad aliorum regimen aspirare, prelationem appetere. Væ ergo ambitiosis, vę stultis pręlatis,

latis: qui diuinæ districtionis iudicium non pensantes, de sua præsidentia intumescunt; qui proprium quærunt honorem, qui temporalia commoda magis quam animarum salutem sectantur. Ideo rectè ait Chrysostomus. Quis est qui cupit præesse, nisi qui non timet iudicium Dei. A

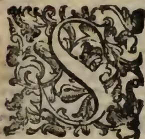
De discretione seruanda in præcipiendo. Articulus decimus.

IAm dictum est articulo septimo, quam enorme peccatum sit in Religiosis inobedientia. Ideo ad euitandum tante impietatis periculum, Religiosus Prælatus non nisi ex bona deliberatione, & rationabili causa debet subditis suis præcipere, & præsertim multiplicat onem præceptorum non necessariorum debet vitare, sicut, & Thomas in secunda secundæ, quæstione 102, fatetur? Nam, & Senica loquitur: Generosus est animus hominis facilius ducitur quam trahitur: Vnde & Paulus Apostolus in Epistola ad Philemonem. Fiduciam inquit, habens imperandi tibi, quod ad rem pertinet, propter charitatem magis obsecro. In Epistola quoq; ad Hebræos capite decimotertio. Rogo autem vos fratres, vt sufferatis verbum solatij. Deniq; prout sancti Patres testantur, præcipere est quasi gladium extrahere, quod non est fine grandi, & legitima causa agendum. Hinc qui ad præcipiendum est pronus, ac præceps, laqueos tendit ruinæ subditis suis. Augustinus quoq; vituperat eos, qui ordinationes indiscrete multiplicant, & eas subditis portandas, ac obseruandas imponunt, dicens quod tales Euangelicæ legis libertatem, quasi in Mosaicæ legis seruitutem conuertunt. Moderamen ergo seruandum est in præcipiendo, ac ordinando, ne subditi immoderate grauentur, sed ex charitate, & sancta libertate, in puritate atq; Iustitia Creatori suo iugiter famulentur, qui est super omnia Deus sublimis, & benedictus, Amen. B

C

TRACTATVS PATRIS BERNARDINI DE BVSTO DE IMITATIONE CHRISTI per assumptionem status Tertij Ordinis de Pœnitentia ex Sermone vigesimoseptimo sui Rosarij desumptus.

D

ECVNDVM Consilium, quod vobis trado dicitur assumptionis siue acceptionis, scilicet status pœnitentialis Ipse enim Dominus Iesus cuius vestigia imitari debemus ieiunauit: vt habetur Mat. 4. & similiter alia opera pœnitētiæ, & austeritatis fecit qui pœnitētia non egebat. Quod quidem egit, vt nos ad pœnitētiam animaret. Et ideo si non vultis totaliter mundo abrenunciare per Religionis strictè ingressum seruando Consilium Christi dicentis Matth. 19. Si vis perfectus esse vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & sequere me: saltem Tertium Ordinem Beati Francisci suscipite si legitimo impedimento non estis præpediti. De regula enim istius ordinis potest dici illud ad Galat. 6. c. Quicunq; hanc regulam secuti fuerint pax super illos, & misericordia super Israel Dei. Prælati autem ordinis

dinis institutio fuit figurata Gen. 19.c. vbi habetꝰ, q Loth volens euitare excidium Sodomę: cum exisset ab ea: timens quod non posset habitare in monte ad quem ascendere
A fuerat ab Angelo inuitatus rogauit eum, vt ipsum permitteret habitare in Ciuitate Segor: quæ erat media inter Sodomam, & montem illum, vt in ipsa posset saluari: quod & obtinuit. Vnde in prædicto c. subditur. Sol egressus est super terram: & Loth ingressus est Segor, &c. Per montem enim significatur Religio stricte professionis ratione suę sublimitatis. Ad quem statum Angelus, idest Christus: siue Angelicus Prăciscus inuitat omnes ascendere. Sed multi timent ne possint in eo perseuerare, & ideo debent ingredi Segor, idest Tertium Ordinem ipsius beati Francisci. Segor enim secundum Hieron. interpretatur minor siue paruulus: aut calens, vel meridianus, & significat illum ordinem qui est minor alijs duobus Ordinibus ab ipso beato Francisco institutis. Est quoq; paruulus humilitate: calens charitate: & meridianus vitę claritatę. Egresso itaq; Sole super terram, idest beato Franc/sco nato ab ortu solis terrenos illustrante per suam doctrinam
B debet Loth qui secundum Hiero. interpretatur declinare, & fugere excidium mortis æternę ingredi Segor, idest illam saluberrimam societatem: cuius vita est media inter Sodomam: idest vitam mundialem: & montem, idest Religionem strictam, & altam: & est secura ad salutem. Quia igitur à malo abstinere non sufficit nisi fiat, quod bonum est. cle. cupientes de pęnis: ideo seruare debetis: illud Pauli ad Philip. 4 vbi ait. De cętero fratres quęcunq; vera: quęcunq; iusta: quæcunq; sancta: quęcunq; pudica: quęcunq; amabilia: quęcunq; bonę famę: si qua virtus: si qua laus disciplinæ: hęc cogitate, & facite. Quę omnia in hac sacra Regula Tertij Ordinis Beati Fransisci continent: vt infra videbitur. Quapropter vt illi qui mundo seruientes desiderant: tamen aliquam formam Religiositatis vltra id quod est commune aliorum Christianorum apprehendere possint consequi intentum suum: & esse de numero eorum: de quibus dicit Apostolus 1. Corint. 7. Reliquum est, vt qui habent vxores sint tanquam non haben-
C tes: & qui flent tanquam non flentes: & qui gaudent tanquam non gaudentes: & qui emunt tanquam non possidentes: & qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur. Deliberaui aliquid de sublimitate istius ordinis eloqui, de quo tria per ordinem contemplabimur. Primum dicetur institutionis siue originationis. Secundum perfectionis. Tertium vero exaltationis siue dignificationis.

Quoad primum tria videnda sunt scilicet institutionis huius regulæ authoritas: temporalitas: & qualitas, idest quis inuenit hanc regulam quo tempore: & qualiter fuit instituta. Circa primum dico, quod huius regulæ inuentores non fuerunt fratres minores: non aliquis Episcopus: non Doctor: non congregatio aliqua: sed Seraphicus Franciscus Spiritu sancto prædocente eam instituit: vt dicit Nicolaus IIII. in regulæ ipsius confirmatione, quæ incipit. Supra montem: vbi ait. Ideoq; gloriosus
D Christi Confessor Beatus Franciscus huius ordinis institutor, &c. & Clemens V. in cleeum ex eo. de sent. excom. vbi ait. Fratres, & sorores de tertio ordine quem B. Franc. instituit: qui continentes, seu de pœnitentia nuncupantur. Quam quidem regulam săcta Mater Ecclesia approbauit: vt infra patebit. Nisi enim per Sedem Apostolicam approbetur quilibet ordo merito suspectus, & reprobandus haberetur. c. vnico de Relig. Domi. lib. 6. & cle. 1. eo. tit. Huius autem regulę institutio fuit Prophetali spiritu prænunciata diuinoq; Oraculo reuelata: & Papali testimonio commendata. Primo spiritu prophetali Abbatis Ioachim fuit prænunciata: qui Abbas vt refert Magister Bartholomeus Pisanus in conformitatibus B. Fran. lib. 1. fructu 1. & conformitate 1. in 2. parte claruit spiritu prophetico, & eius opera sunt ab Ecclesia approbata præter librum quem composuit cŏtra Magistrŭ Petrum Lombardum: de quo habetur 1. c. Damianus de Sum. Trin. & fid. cap. Et multa prædixit de B. Fran. & de ordinibus ab eo instituendis. Quem per multa tempora ante natiuitatem suam fecit depingi Venetijs in ecclesia sancti Marci super portam Sacristię opere moysaico cum stigmatibus. Hic ergo propheta de tertio ordine sancti Francisci loquens ait. Fœlix qui mundę colliget textarios triginta ex area.

idest qui coniugalem castitatem cui datur fructus trigesimus illibatam in hoc ordine seruauerit. Secundo huius regulę institutio fuit diuino oraculo reueleta. Oraculum autem est locutio de diuinis. Vnde apud gentiles dicebatur Oraculum Apollinis Delphici: vbi secundū eos diuina responsa dabantur: licet fuissent figmenta diaboli. De quo oraculo inquit Macro. in lib. de Somno Scipionis. Delphici vox hæc fuit oraculi. &c. De Beato autem Francisco refert sanctus Bonauentura in legenda eius, quod cum semel instigante se fortiter spiritu intrasset Ecclesiam sancti Damiani extra Assisium causa orationis: quæ quidem Ecclesia minabatur pręæ nimia vetustate ruinam: cum prostratus ante Imaginem Crucifixi lachrymosis oculis intenderet in Domincam crucem vocem de ipsa cruce ad se miro quodammodo dilapsam corporeis audiuit auribus ter dicentem. Francisce vade repara domum meam, quæ vt cernis tota destruitur. Quod quidem mandatum ipse B.Fran.tunc intellexit de reparanda materialis Ecclesię domo: licet principalis intentio verbi ad eam ferretur, quam Christus acquisiuit sui Sanguinis precioso commercio sicut eum Spiritus sanctus edocuit: & ipse postmodum sibi familiaribus reuelauit. Hęc Bonauent. In eo igitur, quod trina vox facta est: tres regulas ab eo instituendas significauit. Cum enim Deus. & natura nihil faciant frustra: vt dicitur 1. de cœlo. & mundo 3. de anima,& 1.Physic.suffecisset semel dicere; nisi per trinam vocem voluissent significare trinam Ecclesię spiritualis reparationem Sicut etiam Seraphin: vt habetur Esa.6. clamabant. Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus Sabaoth ad ostendendam Trinitatem Personarum. Prædicta etiam confirmat sanctus Bonau. vbi sup. dict. Deuotione quoq; sibi assistente fidelium, quæ pręclaram in viro Dei iam ceperant nosse virtutem: non solum sancti Damiani: verumetiam Principes Apostolorum, & Virginis gloriosę ruinosas,& derelictas resarciuit Ecclesias,vt quæ per eum Dominus in posterum spiritualiter operaturus erat: sensibili foris opere mysterialiter pręsignaret. Nam instar separatę triplicis fabricę ipsius sancti viri ducatu secūdum datam ab eo formam regulam,& doctrinam Christi triformiter renouanda erat Ecclesia: sicut & vox ad eum facta de cruce tertio replicans de domus Dei reparatione mandatum: preambulum extiterat signum: & nunc in tribus ab eo institutis ordinibus cernimus esse completum, hęc ille. De quibus ordinibus canit Ecclesia. Tres ordines hic ordinat primumq; Fratrum nominat Minorum: pauperumq; fit dominarum medius: sed pœnitentium tertius sexum capit vtrumque. Quia enim bonum quanto est communius: tanto melius. & diuinius est 1.Ethic. sicut patet in Sole,qui melior dicitur Luna.& Stellisq; quia magis communicat de luce, & influentia sua: bonum namq, naturaliter est suiipsius communicatiuum; vt inquit Dionys.1.lib.de diuin.nom. Ideo optimus Franc. Dei gratia mediante non solum voluit orbi communicare, & per ipsum diffundere obseruantiam primi, & secundi ordinis: sed etiam tertij. Et hoc figuratum fuit Gen.8. in columba, quę ter à Noe fuit de arca missa. Prima enim vice non inuenit vbi requiesceret pes eius, & reuersa est ad Noe: qui extendens manum suam apprehendensq; illam intulit in arcam. Secunda autem vice reuersa est cum ramo virentis oliuę. Tertia vero vice non est reuersa ad arcam: sed per mundum perrexit, & volauit. Hęc enim columba significat institutionem ordinis columbini Francisci quem Noe, idest Deus ter emisit, idest ad tres ordines instituendos destinauit. Prima autem vice hec columba non inuenit vbi requiesceret pes eius, & significat institutionem primi ordinis: quia pauperes illi Fratres Minores nihil habent in particulari, nec in communi in cuius possessione possint requiescere quoad spem prouidendi sibi in futuro: et ideo reuertuntur ad Noe. idest ad Dei adiutorium, & Noe.idest Deus eos apprehendit manu suæ prouidentiæ: & mittit in arcam regularis obseruantiæ sanctitatis perfectę. Secunda autem vice portauit hæc columba ramum virentis oliuæ: quia instituit ordinem sanctæ Claræ amenissimæ virginitatis iocunditate. Tertia vero vice non est reuersa ad arcam: quia instituit tertium ordinem cui quoad tria vota principali non dedit regularem obseruantiam: quæ per arcam significatur: sed volauit per mundum vndiq; diffundens istum Ordinem

dinem sanctum. Idem quoque figuratum fuit Gen. 40. vbi Ioseph Patriarcha vidit vitem
A cum tribus propaginibus florere. Hæc enim vitis significauit Beatum Franciscum qui fuit similis Christo: ita quod de ipso dici potest illud, quod ait Iohannes Euangelista Apoc. 1. Vidi similem filio hominis. Quod quidem probat Magister Bartholomeus Pisanus in lib. conformitatum B. Franc. in quo inter alias declarat quadraginta conformitates ipsius B. Franc. ad Christum. Ipse autem Dominus Iesus de seipso ait Iohanni 15. Ego sum vitis vera. Et similiter B. Franc. dicere potest illud Eccl. 24. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris: & flores mei fructus honoris, & honestatis. Hęc enim vitis scilicet sanctus Franc. emisit tres propagines, idest tres ordines à quibus multi flores, & fructus suauissimi emanarũt. De primo enim ordine emanauit post ipsum sanctissimum Patrem tanquam flos amenissimus, & fructus celeberrimus sanctus Antonius de Padua, & sanctus Ludouicus filius primogenitus Regis Siciliæ: ad quem tria Regna de iure pertinebant, qui omnibus abrenuncians factus est Frater Minor. Item sanctus Bonauent. Cardinalis de Balneo Regio Episcopus Albanensis, & san Bernardinus de Senis, & quinque sancti
B Martyres apud Marochium passi cum alijs quampluribus Martyribus: de quorum Martyrio tractat Magister Bartholomeus Pisanus. vbi sup. fructu. 8, & conformitate. 8. parte 2. Multos etiã produxit alios sanctos Fratres vita, & miraculis clarissimos qui sunt quoddammodo innumerabiles. De quorum pluribus qui fuerunt ante sua tempora tractat prædictus frater Bartholomeus vbi sup. De illis vero, qui fuerunt non multis temporibus elapsis: vt de Beato Iohanne de Capistrano: Beato Alberto de Sartiano. Beato Iacobo de Marchia: Beato Marco de Bononia: Beato Damiano de Padua: Beato Michaele de Carcano de Mediolano: qui me ad ordinem recepit: Beato Cherubino de Spoleto: Beato Bernardino Feltrino: & multis alijs qui maximis coruscant prodigijs nimis longum esset recitare. De secundo etiam ordine produxit plurimos flores: scilicet sanctam Claram de Assisio cum Beata Hortulana Matre ipsius sanctæ Claræ: & B.
C Agnete eius sorore. Item sanctam Agnetem filiam Regis Bohemiæ, quæ erat desponsata Federico Secundo Imperatori: & spreto suo sponso, & regno intrauit ordinem ipsum: ac multis claruit prodigijs. Item produxit sanctam Salome de domo regis Poloniæ: & sanctam Helenam de Padua: Beatam Claram de Viterbio: ac Beatam Catharinam de Bononia: cui apparebant sæpe illi sancti de quibus officium faciebant. Vnde ipsa in suo Breuiario, quod ego vidi scribebat in Festiuitatibus Sanctorum de quibusdã eorum in particulari: quam ego vidi, & cum ea locuta sum. Et hoc Breuiarium ita glosatum ab aliquo non est visum nisi post mortem suam. Corpus autem eius est palpabile: ductibile, ac integrum. Et si aliquis ad illud visitandum vadit: si est in mortali peccato: faciem illi turbulenta ostẽdit. Si vero est in gratia Dei: faciem illi iocundissimam exhibet. Cum autem Pater Frater Bernardinus Commiss ordinis nostri cum quo ego eram corpus eiusdem beatæ sibi ostendi fecisset; & sibi de capillis eius dari postulasset
D qui quotidie crescunt sicut & eius vngues. Dicente Abbatissa si potius desiderabat habere de iam incisis: an uero uellet, quod de nouo à capite eius præciderentur. Ipse respondit, quod potius volebat de illis quos tunc habebat in capite; dummodo ipsi beatæ non displiceret. Cum autem ipsa Abbatissa præcideret capillos eius: prædicta beata iocundam faciem exhibuit ita quod ridere uidebatur. Et Moniales dixerunt. Ecce Pater quomodo libenter vos videt ista beata. De quamplurimis alijs beatis illius ordinis causa breuitatis non scribo. De tertio etiam ordine produxit multos flores: scilicet sanctum Ludouicum Regem Franciæ: sanctum Elzearium Comitem Ariani: qui cum beata Delphina vxore sua in matrimonio seruauit perpetuam virginitatem. Item sanctum Iuonem iuris vtriusque doctorem Presbyterumque & Confessorem de Britania Minori: qui fuit magnæ deuotionis & contemplationis, ac miraculis clarui: ac semel cum Missam celebraret in eleuatione Sacramenti visus est globus igneus super caput eius. Item beatum Lucensem siue Luchesium de Podio Bonci eius caput ego in manibus habui, & est in loco nostro, qui est in silicia super montem Imperialem: vbi est etiam corpus eius augi

Mona-

Monasterium nostrum appellatur sancti Lucensis siue Luchesij. Item produxit sanctum Lucium Confessorem, qui fuit primus sanctus de isto tertio ordine: & sanctum Nicolutium de Senis: ac beatum Iacobum de Laude Sacerdotem. & miraculis clarum, & beatum Petrum Romanum, qui sub Soldano fuit Martyrizatus, & sanctum Bonozicum de Vulterra, & beatum Petrum de Colle, ac beatum Alexandrum de Perusio, & beatum Leonem Archiepiscopum Mediolani: & beatum Gualterium Episcopum Triuisij, & beatum Richardum Episcopum Fossombroni: ac beatum Alexandrum Magistrum Thologiæ: & beatum Carolum: ac beatum Laudonem de Monte Feltro, & beatum Iohannem de Vrbino: ac beatum Ioannem de Rauenna: & beatum Torelum de Pupio: ac beatum Bartolum de sancto Geminiano: & beatum Petrum Pictenarium de Senis: ac beatum Robertum dominum Arimini: & beatum Thomalutium de Fulgineo Prophetam, ac miraculis clarissimum: Similiter quo ad mulieres produxit sanctã Elisabeth filiam Regis Hungariæ, quæ fuit vxor Landegrauij Ducis Lothoringiæ. Item sanctam Rosam de Viterbio: sanctam Margaritam de Corthona: sanctam Bonodonam de Podio Bonci: vxorem sancti Luchesij: beatam Similianam de Florentia: & beata Claram de Monte Falce: in cuius corde inuentus est sculptus Crucifixus cum omnibus Mysterijs passionis: & tres paruę pile in eius pectore reperte sunt: quarum vna tantum ponderat quantum due, & quantum omnes tres simul. Et non plus ponderant omnes tres simul quam vna sola. Per quod significatur, quod ipsa habuit continuam memoriam Passionis Christi: & perfectam fidem vnitatis diuinæ essentiæ, & equalitatis trium Personarum Diuinarum. Quæ omnia ego proprijs oculis aspexi. Item beatam Elisabeth Imperatricem Romanorum: vxorem Caroli IIII. Regis Francorum, & Imperatoris: quæ miraculis coruscauit: & beatam Blancham Reginæ Franciæ Matrem sancti Ludouici Regis Francorum: quæ signis, & miraculis claruit: & beatam Meam de Senis: beatam Paschalinam de Fulgineo: & beatam Mechelinam de Pesauro: ac beatam Angelam de Fulgineo, quæ duodecim annis quotidie sumpsit Dominicum corpus nihil aliud manducans: sed illo cibo cœlesti refecta orationi, & contemplationi vacabat. Item beatam Beatricem de Ruschonibus Comitissam, quæ nostris temporibus fuit: & ad septem annos citra mortua est multisq; miraculis claruit: & sepulta Mediolani in Ecclesia nostra sancti Angeli: vt etiam dicit Magister Bartholomæus Pisanus vbi sup. Iste ordo commendari potest de nobilitate. Nam multi magni homines de diuersis Regnis Christianitatis: Comites: Duces: Principes: Barones: & nobiles tam viri quam mulieres fuerunt de Tertio Ordine beati Francisci. Inter quos vltra superius enarratos fuit illa Regina Hungariæ, quæ fecit Monasterium Campi Regis in Austria, & alia Regina Hungariæ mater Regis Ludouici. Istum quoq; habitum induit quædam Imperatrix Constantinopolis: & vna Regina Cathaloniæ: & Rex Iacobus Dux Sarbundiæ: & Magister magnifici domini Iohannes Iacobi de Triultio: & dominus Bartholomeus de Vignate: cuius proaui fuerunt domini Ciuitatis Laudensis: & dominus Lanzalotus de Decio iuris vtriusq; Doctor peritissimus, ac Lector in Studio Papiensi: cum alijs quasi innumerabilibus. Tertio huius Regulæ institutio fuit Papali testimonio commendata. Vt enim refert Magister Bartholomeus Pisanus in conformitatibus B. Franc. lib. I. fructu. 2. & conformitate. 2. aprte 2. Dominus Papa Greg. IX. qui beatum Franciscum Canonizauit in quadam prosa, quæ incipit. Caput draconis: eum sic commendat di. Verum de Christi latere nouus legatus mittitur in cuius sacro Corpore vexillum Crucis cernitur. Franciscus Princeps inclytus signum regale baiulat, & celebrat conuiuium per cuncta mundi climata. Contra draconis scismata acies trinas ordinat expeditorum militum ad fugandum exercitum, & tres cateruas dæmonum quas draco semper roborat.

Quoad secundum principale primę contemplationis, scilicet de inuentionis huius ordinis temporalitate: est sciẽdum secũdum magistrum Bartholomęum Pisanum vbi supra. lib. I. fructu. 8. & conformitate. 8. parte 2. quod Sanctus Franciscus non statim vt mundo abrenunciauit instituit prædictos ordines. Nam vt dicit legenda trium sociorum. Primo

primo vilem habitũ hæremiticum non alicuius religionis: sed pœnitentialem circa duos
A annos portauit: & postea habitum quem fratribus suis dedit assumpsit. Et sic anno secundo à sua conuersione ordinem fratrum minorum inchoauit: videlicet in M. CCVII. Die. 16. Aprilis. Ordinem vero Sanctæ Claræ instituit anno 6. à sua conuersione. Ordinem autem tertium anno. 14. à conuersione sua. Est autem sciendum quod Beatus Francisc. fuit à Deo directus in mundum ad instituendum hos tres ordines in aperitione sexti sigilli, ut ait Sanctus Bon. in prologo maioris legende ipsius Beati Francisci. Quod demonstrauit Ioannes Euangel. Apoc. 6. & 7 vbi ait quod in aperitione sexti sigilli fuit à Deo missus Angelus, idest, Angelicus virtus Fran. habens signum Dei viui, idest, stigmata Iesu Christi. Et ipse Dominus Iesus reuelauit Sancto Bona. quod Beatus Ioannes non intellexit in prædicta prophetia de alio quam de Sancto Francisco, & hoc affirmauit ipse Sanctus Bonauentura legens Parisius, & iurauit sic esse veritatem. Dicit autem magister Bartholomeus Pisanus vbi supra fructu. 2. & conformitate. 2 parte 2. quod nouum testamentum in veteri testamento est sicut rota in rotam. iuxta visionem Ezechielis Pro-
B phetæ. 1. sui lib. cap. Quare quemadmodum in veteri testamento fuerunt septem sigilla ita, & in nouo, idest, sicut totum tempus veteris testamenti per septem circula voluitur: ita, & tempus noui testamenti. In quorum quolibet, & si plures homines perfecti missi sint à Deo qui per omnia tempora non cessat mittere sanctos suos ad excolendam vineam suam, idest, Ecclesiam, & conuertendum peccatores ad pænitentiam, in omni tamen ætate inter ipsos sanctos sic destinatos fuit aliquis præcipue missus ipsi Deo acceptissimus, & singularis. Primum autẽ sigillum veteris testamenti fuit mundialis fabricationis, & primordialis obligationis, & incepit ab Adam, & durauit vsque ad Noe. Quo tempore licet singularissimus fuerit Adam: quia tamen principium fuit nostræ præuaricationis: non computatur inter electissimos Dei. fuerunt quoq; alij electi vt Abel: Seth. 2. et Enoch. qui incepit inuocare nomen Domini Gen. 4. Tamen præcipuus inter eos fuit
C Enoch de quo dicitur Gen. 5 quod ambulauit cum Deo, & non apparuit quia tulit eum Deus, & Ecc 44 dicitur quod placuit Deo, & translatus est in paradisum, & ipse Enoch. dicitur venire tempore antichristi: vt habetur Apoca. 11. Ad quem autem finẽ vsque ad illud tempus seruatur in paradiso terrestri ponitur Ecc. 44. vbi post prædicta verba subditur. Vt det gentibus sapientiam, idest, vt prædicet Christum Dei virtutem, & sapientiam. Alia autem littera habet vt det gentibus pœnitentiam, idest, vt homines ad pænitentiã conuertant. Secundum sigillum fuit humanalis declinationis, & infectionis: & cepit à Noe, & durauit vsque ad Abraam: quo tempore omnis caro corruperat viam suam vitio luxuriæ. & propter quod misit Deus diluuium quæ omnes perennit: excepto Noe cum filijs suis, & vxoribus eorum. Gen. 7. In hoc autem tempore fuit vt singularissimus Dei electus destinatus ipse Noe iustitiæ præco: de quo habetur. 1. pet. 3. Qui inuentus est perfectus, & iustus: & in tempore iracundie factus est reconciliatio. Ecc. 44. Tertium sigil-
D lum fuit singularis plebis electionis, & incepit in Abraam, & durauit vsque ad Moysen. Quo tempore Deus præcipiendo Abrae vt exiret de terra sua, & iret in terram quam ei demonstraret Gen. 12. ipsum cum posteritate sua in peculiarem populum suum elegit. Quo tempore licet alij fuerint electi Dei: vt Isaac Iacob. & filij eius: præcipue tamen ipse Abraam singulariter fuit Deo acceptus: de quo dicitur Ecc. 44. Abraam magnus pater multitudinis gentium: & non est inuentus similis illi in gloria qui conseruauit legem excelsi. Quartum sigillum fuit diuinalis potentiæ demonstrationis: quia in virtute multa eduxit Deus populum suum Israel de Egypto: vt habetur in multis cap. Exo. Et illud sigillum incepit a Moyse, & durauit vsque ad Dauid: quo tempore licet fuerint etiam alij electi Dei: vt Iosue, & Othoniel filius Caieph. Iepte: Samson ac alij plures: tamen præcipuus fuit ipse Moyses quem misit ad liberandum populum suum de manu Pharaonis: vt habetur Exod. 3. De quo Moyse dicitur. Ecc. 45. Dilectus Deo, & hominibus Moyses: cuius memoria in benedictione est similem fecit illum in gloria sanctorum, & magnificauit eũ in timore inimicorum: & in verbis suis monstra placauit. Glorificauit eum in

conspectu regum, & ostendit illi gloriam suam. In fide, & lenitate ipsius sanctum fecit illum.& elegit eum ex omni carne:& dedit illi cor ad pręcepta:& legem vite.& disciplinę:docere Iacob testamentum suum,& iudicia sua Israel. Quintum sigillum fuit peculiaris dominationis, & incepit à Dauid, & durauit vsque ad Aeliam: quo tempore licet multi alij missi fuerint: vt Ezechias,& Iosias ac alij plures:tamen ipse Dauid fuit præcipuus qui erat vir secundum cor Domini.1.Regum.13. qui fuit sicut lux aurore absque nubibus rutilans. 11.Reg.23. De quo dicitur Ecc.47. Cum leonibus lusit sicut cum agnis: & Deus in omni tempore dedit confessioné sancto: qui de omni corde laudauit Deum: & ideo exaltauit in eternum cornu illius. Sextum sigillum fuit prophetalis irradiationis & incepit à tempore Aelie:& durauit vsque ad transmigrationem Babylonis. Quo tempore licet multi prophetæ missi fuerint vt Heliseus: Esaias; Hieremias: & alij quam plures:tamen Helias fuit præcipuus:de quo dicitur Eccl 48.quod surrexit quasi ignis: & verbum ipsius quasi facula ardebat. Qui tandem in cœlum per turbinem ascendit.4. Reg.2.Septimum sigillum fuit generalis vexationis; & incepit à transmigratione populi Iudaici in Babylonem vsque ad Christum. Quo tempore populus Dei fuit multipliciter afflictus,scilicet à rege Babylonis à rege niniue.à rege Antiocho tempore Machabæorum: & à multis alijs. Quo tempore licet multi electi fuerint à Domino destinati: vt Ezechiel:Daniel:Esdras: Neemias: & Tobias:pracipue tamen missus fuit Symeon Onie: de quo dicitur Ecc.50.quod fuit quasi stella matutina in medio nebulle. ex quibus septem sigillis patet quod septem singularissimos homines ad mundum renouandum destinauit Dominus Deus. Quorum ad instar septem sigilla ponuntur in nouo testamento: de quibus sex iam vt creditur transierunt. & septimum expectatur siue iam incepit. Hęc magister Bartholomeus Pisanus vbi supra qui etiam subdit sic. Noui testamenti primum sigillum fuit visceralis miserationis plenitudinis scilicet gratiæ quo tempore Deus pater propter nimiam charitatem suam misit filium suum in similitudinem carnis peccati. Quo tempore,& si Ioannes Baptista sit missus à Deo Ioan. 1. tamen quia venit in testimonium Iesu Christi:ipse Dominus Iesus fuit ille singularissimus & incomparabilis à Deo Patre missus ad mundum renouandum.& redimendum:qui fuit verus Deus & homo potens in opere, & sermone. Luc.45. Secundum sigillum fuit Apostolaris prædicationis. Et incepit ab aduentu Spiritu sancti in Apostolos in die pentecostes, & durauit vsque ad tempus persecutionis tyrannorum. Quo tempore licet missi fuerint omnes Apostoli,& discipuli Christi prædicauerunt per vniuersum mundum fidem ipsius: iuxta illud qui psal.18.In omnem terram exiuit sonus eorum:& in fines orbis terrę verba eorum:sicut eis imposuerat ipse Dominus Iesus Matth.& Mar.vlti.Qui etiam scripserunt Euangelia. Matheus enim scripsit in 39.Marcus.45. Lucas.in 55. Ioannes vero in 63 anno Domini.In hoc etiam sigillo fuit Diouysius ariopagita qui floruit in anno Domini.80 tamen singulariter misit Dominus Apostolum Paulum qui fuit vas electionis à Christo directum ad portandum nomen eius coram gentibus.& regibus, & filijs Israel Act 9.Qui Apostolus vocatur segregatus in Euangelium Dei.ad Roma.1.Raptusque fuit vsque ad tertium cœlum.2. ad Cor.12. qui etiam plus omnibus laborauit.1.ad Cor.15. Tertium sigillum fuit victorialis triumphationis scilicet tempore martyrum: & incepit à persecutione Neronis: Domiciani:& aliorum Imperatorum; & durauit vsque ad Constantini conuersionem. Quo tempore missi fuerunt multi viri insignissimi: scilicet præcipue Sanct.Siluest.qui zelo martyrij flagrauit.& alios ad martyriũ animauit:atque ipsũ Constantinum baptizauit:& fidé Christianã stabiliuit.Qui postea mortuus est Anno Domini CCCXX. Et tunc erat in flore Origenes, & Lactantius. Alij tamen dicunt quod ille qui fuit tempore martyrũ singulariter destinatus fuit S.Laurent.In cuius signum Ecclesia eius martyriũ honorabilius alijs solemnizat. Quartum sigillum fuit carnalis subiugationis, & incepit a baptismo Constantini, et durauit vsque ad tempora Beati Benedicti. Quo tempore floruerunt multi sancti homines qui mundum illustrauerunt vita, & doctrina, scilicet Boetius qui fecit librum suum de consolatione: cum esset incarceratus Papie in

pe in CCCXXXVI. anno Domini. Floruerunt etiam anno. CCXLIII. Chrysostomus Hilarius: Eusebius: & Basilius qui mortuus est in. CCCLXX Anno Floruerunt etiam anno. A CCCLXXI. Anno Gregorius Nanzazenus: & Sanctus Martinus. & in. CCCLXXXI. Ambrosius: Hieronymus: & Augustinus. Mortuus est autem Sanctus Ambrosius in. CCCXC. Hieron. CCCXVIII. & August. in. CCCC. Orosius autem erat in flore in. CCCC. anno Infra tempus autem huius sigilli fuerunt illi sancti patres in desertis: ieiunijs: orationibus: vigilijs: disciplinis: alijsq; austeritatibus carnem subiugantes ac mortificantes. quo tempore licet Paulus primus hæremita. & alj post eum plures sanctitate famosi fuerint: præcipuus tamen fuit Sanctus Antonius abbas pater quasi omnium Monachorum, & Anachoritarum: magistri Pauli simplicis. Hilarionis: Macharij: & multorum aliorum. Cui post superationem Dæmonum dixit Christus. Quia viriliter pugnasti faciante per totum orbem nominari. Quo nomine multi sunt ad sanctæ peragendum inuitati. Quintum sigillum fuit mirabilis mundi subleuationis à præssuris quæ erant in orbe per gentes vuandalorum: gothorum: longobardorum: & multorum aliorum. Quo tempore missi sunt B probi viri: prout sanctus Grego. recitat in li. dialo. qui mirabiliter mundum signis, & virtutibus subleuauerunt. Sed inter eos missus est singularissimus vir re. & nomine Benedictus: cuius conuersatio vita, et doctrina qualis fuerit: Beatus Greg. in 2. lib. dialo. clarissime demonstrat. Mortuus est autem Sanctus Benedictus anno Domini DXXVIII. Hoc autem sigillum durauit vsque ad tempus Francisci. Infra quod tempus floruerunt multi excellentissimi viri: maxime Sanctus Gregorius Papa qui mortuus est anno Domini. DCVI. Venerabilis vero Beda floruit in. DCXC. Ordo autem carthusiensis incepit in. M. XCII. Cistercienns vero in. M XCVIII. Floruit autem Hugo de sancto victore in. M. CVIII. & Sanctus Bernardus in M. CLIII. Gratianus vero, et Petrus Lombardus scripserunt libros suos in. M. CLXXI. Ordo autem prædicatorum fuit confirmatus per Papam Honorium in. M. CCI. Ordo vero minorum fuit confirmatus primo per Innocentium tertium in. C M. CCVII. sed sine bulla. Postea vero Honorius Papa eundem confirmauit cum bulla in. M. CCXVII. Sextum sigillum fuit pænitētialis, et passionalis erucis renouationis: et incepit a tempore Beati Francisci vel a natiuitate eius quæ fuit in. M. CLXXVIII. vel a conuersione eiusdē quæ fuit in. M. CCVI. Mortuus est autē Beatus Francisc. in. M CCXXVI. Sanctus vero Dominicus in. 1221. ante Seraphicum Franciscum defunctus est. Communiter tamen tenetur quod sextum sigillum incepit à conuersione Sancti Francisci scilicet tempore Frederici secundi imperatoris regis siclorum in. 1206. Qua aperitione sigilli vt prædictum fuerat Apoc. 6. factus est terremotus magnus scilicet persecutionis Ecclesiæ: et sol factus est niger idest Dominus Papa: qui tempore huius imperatoris propter eius persecutionem fugit, et non inueniebatur: et tandem repertus est Venetijs in quodam hospitali. Et luna facta est sanguis idest Ecclesia designata per lunam facta est sanguinolenta: quia multi clerici eidem Frederico non adhærentes occisi sunt. Stellæ quoque ceciderant de cœlo: quia multi prælati per stellas designati ceciderunt de cœlo: D inuitantis Ecclesiæ per adhæsionem ad ipsum Fredericum. Tempore enim huius Frederici Romana Ecclesia valde vexabatur per saracenos ab ipso imperatore ad partes fidelium adductos: ita vt nullus auderet Papam aut Romanam Ecclesiam nominare: nec Christum vel Apostolos sequi. Sed vita Christi erat in contemptum per despectum paupertatis. et appetitum diuitiarum: et per ambitionem superbie. Tunc autem aperto hoc sigillo vt Ioannes testatur Apoc. 7. ab ortu solis idest de ciuitate Assisij in oriente posita: ascendit Angelus idest Franciscus puritate, & sanctitate angelis consimilis directus à Domino cum signo Dei viui. idest cum stigmatibus Iesu Christi ad renouandam scilicet perfectionis semitam quę erat oblitterata. & ad prædicandum pœnitentiam. Vnde Sanctus Bona. in legenda eius ait de illo. Denique Spiritus Christi vt flammea totius accensus cepit vt alter Helias virtutis emulator existere cepit, & aliquos ad iusticiam perfectam inducere cepit, & cæteros ad pœnitentiam inuitare.

Quod autem Franciscus sit a Deo destinatus ad prædicandam pænitentiam

patet primo Innocentij Tertij teſtimonio : qui regulam approbans dedit Beato Franciſco:ac ſocijs eius de prædicanda pænitẽtia mandatum: vt habetur in legenda eius. Patet ſecundo ex inſtitutione primi ordinis,& ſecundi qui omnes ſunt in maxima auſteritate fundati. Patet.& tertio ex inſtitutione tertij ordinis quem de pænitẽtia nuncupauit. Et inquit Sanctus Bonau.in prologo maioris legende ſecundum imitatoriam quoq; ſimilitudinem præcurſoris deſtinatus a Domino vt viam parans in deſerto altiſſime paupertatis.tam exemplo quam verbo pænitẽtiam prædicaret.hæc ille.Beatus igitur Franciſcus figuratus fuit per illum cui præcepit Deus Ezech.9. vt ſignaret thau ſuper frontes virorum gementium,& dolentium:ne occiderentur ab angelo percutiente.Venit enim ad imprimendam memoriam paſſionis Christi in cordibus fidelium:vt accepta cruce pænitẽtiæ non timeant Diabolum nec perſecutiones Antichriſti proxime venturi. Dedit autem Chriſtus ſua ſtigmata Beato Franciſco tanquam veſtimenta ſua camerario dilectiſſimo:& tanquam inſignia ſua nuncio ſuo fideliſſimo,& tanquam bullam ſuã præconi maximo:& tanquam arma ſua militi ſtrenuo, & tanquam vexillum ſuum valenti capitaneo vt omnes eum ſecure ſequantur per viam pænitentie. Vnde canit Eccleſia. Decus morum dux minorum Franciſcus tenens brauium.&c. Quia vero de illo ſigillo ſexto iam præterierunt anni.290 profecto conſtat quod ſeptimum.& vltimum ſigillum aut iam apertum eſt:aut proximo aperietur ſcilicet tempore Antichriſti. In natiuitate enim eius aperietur. Et ideo quia ipſe Antechriſtus non cognoſcetur nec incipiet perſecutionem ſuam niſi quando habebit triginta annos.Fortaſſe nunc eſt illi ætate proximus: & conſequenter cito erit huiuſmodi mundi finis vltimus. A B

Quoad tertium in prima contemplatione principaliter videndũ ſcilicet qualiter hæc regula fuit inſtituta:Reſpondetur quod vt patet ex chronicis ordinis noſtri triplici medio fuit inſtituta ſcilicet diuine inſpirationis: feruentis prædicationis : & zeli charitatis. Quoad primum dicit ſcilicet Bon.in 4 parte legende maioris: quod poſt religionis approbationem factam à Domino Innocentio III.cepit Beatus Fran. tractare cum ſocijs: vtrum inter homines conuerſari deberet : an ad loca ſolitaria ſe conferre. Et cum per orationis inſtantiam diuine ſuper hoc voluntatis beneplacitum requiſiſſet : ſuper ne reuelationis illuſtratus oraculo:intellexit ſe ad hoc miſſum à Domino vt Chriſto lucraretur animas quas Diabolus conatur auferre : ideoq; magis omnibus quam ſibi ſoli viuere prælegit:illius prouocatis exemplo qui vnus pro omnibus mori dignatus eſt. Vnde ſe quodam tugurio recollegit prope Aſſiſium : vt poſſet pro loco, & tempore populis prædicare. Licet autem hoc tempore Beatus Fran. prædicaret non tamen aſſidue vt poſtea fecit. quia magis orationi quam prædicationi vacabat vt inquit magiſter Bartholomeus Piſanus in 1.lib.conformitatum. fructu.10.& conformitate.10 & habetur etiam in chronicis ordinis noſtri. Anno autem à conuerſione ſua 14.ſecundum quod habetur in legenda eius antiqua : & etiam ponitur in 12.parte legenda maioris : fuit in magna cuiuſdam dubitationis agonia. An videlicet orationi vacaret aſſidue. An prædicando per mundum diſcurreret:quam terminandam propoſuit ſuis ſocijs multis diebus ab oratione rediens. Et hanc dubitationem incurrebat cogitando bona orationis.& prædicationis.Nã quod deberet eligere aſſidua eſſe in oratione inducebatur. Primo : quia maiorem ſibi videbatur accepiſſe gratiam orandi quam prædicandi : ſecundum autem Phil.1.Politi. debemus ſemper vti rebus ad id propter quod date ſunt nobis à ſapientiſſimo datore. Secundo ad hoc inducebatur quia in oratione videtur lucrum.& cumulatio gratiarum. In prædicatione vero diſtributio donorum celitus acceptorum. Tertio : quia in oratione eſt purificatio interiorum affectuum : vnitio ad vnum verum, et ſummum bonum cum vigoratione virtutis. In prædicatione vero ſpiritualium pulueriʒatio pedum diſtractio circa multa,et relaxatio diſciplinæ. Quarto: quia in oratione Deum alloquimur : et ipſe nos,et quaſi angelicam vitam agentes inter Angelos conuerſamur. In prædicatione vero multis oportet vti condeſcẽſionibus humanis ad homines:inter eos viuendo humana videre,et cogitare.dicere,et audire; Sed pro alia parte ſcilicet quod prædicationi potius C D

debebat

debebat insistere, et vacare argumentum erat quod præ omnibus ponderat apud Deum scilicet quod vnigenitus Dei filius qui est sapientia patris: propter salutem animarum de-
A scendit de sinu patris vt suo mundum informans exemplo verbum salutis hominibus lo queretur: quos sacri sanguinis prætio redimeret. et mundaret lauacro ac poculo sustentaret, nihil sibi omnino reseruans quod non ad salutem nostram liberaliter erogaret, quia nos omnia debemus agere secundum exemplar eorum quæ videmus in ipso tanquam in monte sublimi videtur magis placitum Deo quod intermissa orationis quiete foras egrediatur ad prædicationis laborem His ergo argumentis ad partes existentibus licet multa nosset tam Spiritu prophetico quam irradiatione diuina, tamen hanc quæstionem ad liquidum dissoluere non valebat Deo sic permittente vt prędicationis sibi iniunctum officium potius diuina authoritate quam humana voluntate declaretur assumptu ab ipso, & a Deo sibi præceptum & impositum. Cum igitur humillimus esset non erubescebat à minoribus parua quærere qui magna did scerat à magistro supremo. Vnde
B misit fratrem Masseum socium suum ad fratrem Syluestrum qui in monte subasso in loco de carceribus morabatur, & erat tante sanctitatis, & gratiæ quod quicquid in oratione à Deo petebat statim exaudiebatur, & cum eo loquebatur sicut amicus cum amico. Et propterea Sanctus Fran. magnā deuotionem, & fidē habebat in eo. Præfato igitur fratri Syluestro misit dicendo vt suppliciter Deum rogaret quatenus, & indicaret quod sibi plus placeret. an quod alijs prædicaret. vel quod orationi continue vacaret. Et similiter ad Beatam Claram misit vt ip'a cum aliquibus de magis puris, & spiritualibus sororibus per orationem diuinum beneplacitum super hoc postularet. frater autem Masseus socio assumpto perrexit ad eos, & illis ambasiatam fecit Beati Fran. Statim ergo Beatus frater Syluester ad orationem perrexit, & in oratione diuinum responsum habuit. Et ad fratrem Masseum exiens dixit. Hęc dixit Dominus vt dicas fratri Francisco quod ipsum non propter se solum vocauit, sed vt fructum faciat animarū, & multos per eum lucretur. Idem
C quoq; respondit Beata Clara, dicens se habuisse à Domino quod suum beneplacitum erat vt ad prædicandum exiret. Reuerso igitur fratre Masseo Beatus Franciscus eum in charitate recipiens illi pedes abluit, & refectionem parauit. Deinde cibo sumpto eum vocauit ad siluam, & nudato capite manibus cancellatis genuflectens interrogauit di. Quid iubet Dominus meus Iesus Christus vt faciam? Respondit autem frater Masseus quod tam Sanctæ Claræ, & sororibus quam fratri Syluestro vna erat facta responsio Iesu Christi scilicet quod volebat eum ire ad prædicandum, quia ipsum non vocauerat propter se tantum, sed etiam propter salutem aliorum Ex quibus patet primum scilicet, quod ad prædicandum pænitētiam Beatus Fran. inductus fuit diuina inspiratione, immò præcepto. Et consequenter ad instituendum ipsum ordinem de pœnitentia. Secundo instituit istum ordinem mediante feruenti prædicatione. Vnde de illo ait Sanctus Bon. in 4. parte legende maioris. Factus igitur Euangelicus præco ciuitates circumibat, & ca
D stra. non indoctis humanæ sapientię verbis, sed in virtute Spiritus annuncians regnum Dei Domino dirrigente loquentem reuelationibus præuijs, & sermonem confirmante sequentibus signis. Erat autem ipsius eloquia virtute Spiritu sancti plena, & medullas cordis penetrantia, ita vt in vehementem stuporem audientes conuerterent, & obstinatorum mentes efficacia virtuosa mollirent. Vnde prædicationis eius feruore succēsi quam plurimi vtriusque sexus in coniugali pudicitia Domino famulantes, secundum formam à viro Dei acceptam nouis se pœnitentię legibus vincebant, quorum ordinem temporis in processu fratrum de pœnitentia vir Dei appellandum decreuit. hæc ille. Tertio istum ordinem instituit zelo charitatis. Vnde in eius legenda dicitur quod habita responsione prædicta a fratre Masseo surgens continuo succinxit se nullaq; prorsus mora cōtracta dixit ipsi fratri Masseo. Eamus. Ipsumq; assumens in socium, & fratrem Angelum ibat cum tanto feruore vt diuinum exequeretur imperium, tanquam celeriter percurrebat ac si facta manu Domini super eum nouam induisset e cœlo virtutem, quasi enim fulgur in impetu spiritus pergebat non attendendo ad viam seu semitam. Et sic eundo deuenit ad

quodd..m

quoddam castrum nomine canarium quod est distans ab Assisio per quatuor miliaria, & est prope Beuanium,& vulgariter dicitur Canario. In quo quidem castro cum tanto feruore prædicauit quod omnes tam viri quam mulieres volebant relicto castro ire post eum. Sanctus vero Franciscus dixit illis Non faciatis, ergo ordinabo pro salute vestra quid agere debeatis. Et ex tunc cogitauit facere ipsum tertium ordinem qui dicitur continentium seu fratrum & sororum de pœnitentia. Prædicta autem confirmat sancta mater Ecclesia quæ in officio eius canit. Sanctus Franciscus præuijs orationum studijs quid faciat instructus, non sibi soli viuere, sed alijs proficere vult Dei zelo ductus. A

Secunda principalis contemplatio circa istum ordinem dicitur perfectionis. Pro cuius expeditione est sciendum quod ista regula est magne perfectionis contentiua,& eius obseruatio est magni meriti. Vnde Sanctus Bon in legenda Beati Francisci ait. Sicut in cœlum tendentibus pœnitentiæ viam omnibus constat esse communem, sic & hic status clericos,& laicos, virgines,& coniugatos in vtroque sexu admittens quanti sit apud Deum meriti, ex pluribus per aliquos ipso um patratis miraculis innotescit. hæc ille. Dico igitur quod in ista regula continentur duo decim perfectiones de sacro fonte Euangelij, & veteri testamento collecte quæ sunt tanquam 12 porte Hierusalem. Apoc vlt. Primo enim continet fidem, quia oportet secundum tenorem ipsius regule quod hunc ordinem ingredientes sint fideles ac catholici,& Ecclesiæ Romanæ obedientes,& quod prius examinantur de fide catholica, ita quod nullius hæreticus in eo recipiatur, & si fuisset receptus expellatur quia fides est fundamentum omnium virtutum, iuxta illud ad Heb. 11 fides est sperandarum substātia rerum,&c. Et vbi non est fundamentum sup. redificari nō potest cum Paulus 1. q. 1 Et sine fide impossibile est placere Deo, ad Heb 11. Et hæc perfectio inscripta est in Euangelio Ioan. 20. vbi ait Dominus. Noli esse incredulus sed fidelis & Eccli. 2. dicitur. Qui timetis Dominum credite illi,& Apo 2 ait Dominus. Esto fidelis vsque ad mortem,& dabo tibi coronam vite. Secundo continet spem, quia hortatur ad pœnitentiam. Promisit autem Deus in Euangelio vitam eternam pœnitentibus di. Mat 4 Pœnitentiam agite appropinquabit enim regnum cœlorum. E contra vero est de non pœnitentibus quibus dicitur Luc. 13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis. Cum igitur iste ordo sit de pœnitentia. ideo quilibet eius regula obseruans potest sperare vitam æternam, et dicere Deo cum propheta ps. 30. In te Domine speraui non confundar in æternum. Tertio continet charitatem. Nam præcipit reconciliationem cum proximo. Et hoc colligitur ex euangelio Mat 5. vbi saluator ait. Diligite inimicos vestros, etc. Et ibidem. Si offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, dimitte ibi munus tuum, et vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc ueniens offeres munus tuum. Deus enim non habet grata opera que facit ille qui est in discordia, et odio cum proximo suo. Vnde inquit August. in lib. de uerbis Domini. Non potest concordiam habere cum Christo qui discors uoluerit esse cum Christiano Debetis ergo remittere iniurias his qui uos offenderunt. iuxta illud Leui. 14. Ne memineris iniurie ciuium tuorum. Et diligere proximum, et nullum odio habere ait enim Dominus Mat 22 Diliges proximum tuum sicut teipsum. Nam nullus sine charitate potest saluari. c. nullus de pæni. di. 7. Et ideo inquit Apostolus prima ad Cor. 13. Si linguis hominum loquar, et angelorum charitatem autē non habeam nihil mihi prodest, etc. Item post annum probationis hanc regulam profitens uouet seruare præcepta Dei, quod pertinet ad dilectionem, dicente Domino Ioh. 14 Si diligitis me mandata mea seruate. Et promittit satisfacere si quid contra hanc regulam fecerit. quia Luc. 12. dicitur. Seruus sciens uoluntatem Domini sui, et non faciens plagis uapulabit multis. Et sic professus non potest amplius redire ad habitum, et uitam mundanam, quia ait Dominus Luc. 9. Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro aptus est regno Dei. Sicut enim arans et retro aspiciens non facit rectum sulcum, sic in seruitio Dei retro aspiciens non recte ambulat in eius obsequio. Quarto hæc regula continet iustitiam. unit enim quod ille qui est obligatus alteri concordet secum soluendo, fideiubendo uel pignus dando. Et

B

C

D

do. Et hæc est vera iustitia quæ vult vnicuiq; tribui quod suum est.l.iustitia.ff. de iusti. & iust.& insti.eodem in princ.& cap.si seculi leges.12 quæst.2.Et hoc colligitur ex Euan
A gelio Mat.18.Reddite quod debes.& Mat.23. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Sine hac enim virtute nemo potest consequi vitam æternam.quia secundum omnes theol.in 4 d st.15.quæcunque iniuste possidet rem alienam vel cõtra iustitiã damnificauit aliquem.& non vult restituere.& satisfacere,viuit in peccato mortali. vnde dicitur in c.peccatum. de re iud lib.6. Non remittitur peccatum nisi restituatur male ablatum. Quia etiam secundum iustitiam nemo potest alteri obligari rem quæ alicui est particulariter obligata. Cum vxores sint posite sub viri potestate,dicente Deo prime vxori Gen.3. Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui de quo etiam habetur in c.manifestum.& c est ordo,& c.hoc imago, & c.cum caput, & c.mulierem. & c.mulier. 33. quæst.vlt. ideo ordinauit hæc regula quod maritate non possint istum ordinem intrare maritis inuitis Et hoc colligitur ex euangelio. ioh.4. vbi dicitur quod cum mulier
B samaritana petisset à Christo aquam salutarem de qua locutus fuerat ipse Dominus dixit ei Iesus. Vade voca virum tuum.Hæc enim aqua salutaris significat hanc sanctam regulam. Quinto hæc regula continet pietatem. Primo erga propriam animam,iuxta illud Eccl.30. Miserere anime tue placens Deo,& ideo ne contingat ex inopinata morte inordinatum aliquid relinqui. & aliquẽ damnari,vult vt quilibet sic ordinet facta sua quod semper mori sit paratus Propter quod statuit quod omnes qui habent factionem testamenti faciant illud intra tres menses ab ingressu ordinis, vt aduenien̄te morte possint libere vacare sacramentis Ecclesiæ suscipiendis. & transire de hac vita sine aliqua temporalium occupatione. Et hoc collectum fuit Esa 38. vbi dicitur Dispone domui tue,&c. Item continet pietatem erga proximos dum pręcipit vt orent pro viuis.& defunctis.Dicit enim August.in ter ad hæc.Cupis vt tui misereatur Dominus fac vt proximo miserearis Tm enim recipies in alia vita quantum facies in præsenti Item vult vt soluatur
C denarius vsualis massario deputato semel in mense quo subueniatur pauperibus, & infirmis. Et si quis eorum infirmatur visitetur a ministro,& ab alijs,vt audire possint in die iudicij Dominum eis dicentem. Infirmus eram, & visitastis me Matt.25. Item vult quod si aliquis ex ipsa societate moriatur. Alij faciant eum sepeliri,& intersint exequijs eius,& quod litterati pro anima ipsius dicat. l.psalmos Alij vero l.pater noster. Et quod quolibet anno pro viuis,& defunctis ipsius ordinis faciant quilibet eorum tres missas celebrari.Et quod literat dicant psalterium.alij centum pater noster pro dicta aĩa. Ecce quanta pietas huius regule. Hoc autem colligitur ex Euangelio Mat.10. Si quis dederit vni ex minimis,&c. & Matt.25. vbi Dominus ait se dicturum in die iudicij suis electis. Esuriui, & dedistis mihi manducare, &c.& Mat.9 ac Luc.8.& 24. vbi Christus orauit pro proximis. et ioan.11 vbi orauit pro Lazaro mortuo.Sexto continet humilitatem dum ordinat quod omnes tam viri quam mulieres induantur mantellis de pannis vilibus in
D precio,& colore.iuxta illud Hieron.ad Rusticum Monachum dicentis. Vilis tunica contemptum seculi probet.ita dumtaxat ne animus tuus tumeat ne habitus sermoq; dissentiat. Similiter hæc regula prohibet omnem curiositatem, & vanitatem in vestibus in cingulo,& pellibus,vt in omnibus protestentur humilitatem quam in corde multo magis habere debent. Et hoc colligitur Mat 11. vbi Dominus ait. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde. Continet etiam humilitatem dum subijcit omnes ipsius ordinis tam ministros quam alios correctioni,& subiectioni Episcopi,& visitatoris. Papa autem Sixtus.IV.per priuilegium suum quod incipit Romani Pontificis prouidentia cuius transumptum autheenticum Romę factum ego habeo subijcit totaliter ipsum ordinem visitationi,& correctioni generalis,& prouincialium ministrorum,& eorum vicariorum, & visitatorum ab eis deputatorum ordinis fratrum mino. & et inhibet quibuscunque prælatis Ecclesiasticis ne de cætero vllatenus de ipsorum fratrum ac sororum pœnitentia visitatione vel correctione se intromittant vel prædictos fratres minores aliqualiter impediant in prædictis.concedens ipsis visitatoribus vt omnia Ecclesiastica sacramenta eis

ministrent

ministrent quando sibi videbitur. Quæ omnia fecit vt prædictus ordo melius gubernetur, & reguletur, ac in maiori humilitate, & religiositate cõseruetur. Hæc autem humilis subiectio est collecta de Euangelio Luc 2. vbi de Domino Iesu dicitur. Et erat subditus illis. A
Septimo hæc regula continet honestatem dum prohibet confratres suos interesse pompis, & spectaculis mundanis, choreis, ioculationibus, & ludis dissolutis conuiuiorum, comesationibus, & huiusmodi. Et imponit vt quãtum in eis est totam familiam suam ab eis reuocent, quia Amos. 8. minatur Dominus di. Conuertam festiuitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum. Prohibentur etiam tales conuersari in locis inhonestis, et cum personis turpibus, quia talis quisque reputatur qualis in exterioribus videtur. l. item apud labeonem § si quis virgines ff. de iniu. Item hæc regula ratione honestatis præcipit vt caueant a iuramentis maxime illicitis, et quod non recipiant iuramentum nisi pro pace, et huiusmodi. Quod acceptũ est ex Euangelio Mat. 5. vbi Dominus ait. Nolite iurare omnino. Si autem omnis sermo vester. est est: non non. Item præcipit ne deferant arma nisi de ministrorum licentia, quod acceptum est ex Euagelio Mat. 26. vbi Dominus ait Petro. Mitte gladium in locum suum. et Mat. 5. Esto consentiens aduersario tuo dum es in via. Et 6. cap. Ego autem dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in vnam maxillam, præbe ei, et alteram. Et si quis uult tunicam tuam tollere, dimitte ei, et pallium. Octauo hæc regula continet sobrietatem, et abstinentiam, quia uult ut sint contenti bina refectione in die nisi forte laboribus sint præssi ut pluribus egeant refectionibus. Et ut toto anno in die lunæ, et mercurij non comedant carnes nisi in itinere uel religiosorum conuentibus, si qui uescuntur carnibus. Nam tunc indulget Sanctus Franciscus quod cum ipsis conformentur in eorum domibus. Item in infirmitate, in qua medicorum consilium sequantur. Et in flebotomia, post quam tribus diebus carnes comedere possint, nisi accidat dies a lege prohibitus, ut dies ueneris aut uigiliæ et huiusmodi. Si et a dies natalis Domini uenerit in die ueneris possunt comedere carnes c. explicari, de obserua. ieiunij, et in illis festis qua ponit regula. item præcipit ut toto anno semel in hebdomada ieiunent scilicet sexta feria. Et a festo omnium Sanctorum usque ad pascha addant ieiunio diem mercurij. Et quod a Sancto Martino usque ad Natale Domini ieiunium seruent, excepta Dominica, nisi legitima causa eos excuset a ieiunio. Item quod quadragesimam communẽ incipiant a quinquagesima. Hæc autem abstinentia collecta est Luc. 21. ubi ait Dominus. Attendite ne forte grauẽtur corpora uestra crapula, et ebrietate, et curis huius seculi. et Mat 4. Exemplo Christi ieiunantis quadraginta diebus, et quadraginta noctibus. et Eccl. 37. ubi dicitur. Noli auidus esse in omni epulationę etc. Nono continet deuotionem Nam uult quod ante, et post refectionem dicant orationem Dominicam, et ut quotidie pro posse missam audiant, et quod in nocte ad matutinum et orationem surgant nisi causa rationabilis eos excusent, et quod clerici dicant officium secundum ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ uel Ecclesiæ Cathedralis ubi habitant Nono clerici uero dicãt septem horas Canonicas ut possint in uita æterna dicere Deo Septies in die laudem dixi tibi, etc psal. 118. Quas horas debent dicere hoc modo, uidelicet pro matutino duodecim Pater noster pro singulis autem horis Canonicis septem, addito in prima, et completorio Miserere, et Credo. Hęc autem collecta sunt Deuter. 6. et Mat 4 ubi dicitur Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli seruies, et Luc. 18 Oportet semper orare, et nunquam deficere Item quod uadant ad Ecclesias Deum laudaturi. Quod colligitur Mat. 21. ubi Dominus ait. Domus mea domus orationis uocabitur. Et ibidem dicitur quod pueri clamabant in templo. O sana filio Dauid. Item præcipit ut confiteantur, et communicent saltem tribus uicibus in anno scilicet in festo Dominicæ resurrectionis. Pentecosten, ac Natiuitatis Domini. Per confessionẽ enim homo acquirit gratiam, et misericordiã a Deo. Et ideo inquit ps. 117 cõfitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius. Item per confessionẽ aperiuntur porte paradisi, et ideo ait idem propheta psal. 99. introite portas eius in confessione. De communione autem dicit Dominus Ioh. 6. Qui manducat meam carnem. et bibit

bibit meum sanguinem habet vitam ęternam,& in me manet,& ego in eo. Et ibidem. Qui manducat hunc panem viuet in ęternum. Propter quod de laudabili consuetudi-
A ne ordinis non solum confitentur, & accipiunt Corpus Christi illis tribus vicibus, quæ ponuntur in regulā, sed etiam pluribus alijs in anno. Decimo hæc regula continet exemplaritatem. Præcipit enim, vt dent bonum exemplum proximis, vt sint forma Religiositatis doctrina omnis virtutis, & exemplar bonorum operum mundanis cum quibus habitant & conuersantur. Quod colligitur Matth.5. vbi dominus ait. Vos estis lux mundi, sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in Cœlis est. Item præcipit, vt qui proximum scandalizant, & ei dant malum exemplum, exppellantur de societate facta trina admonitione, quia dicit dominus Matth.18. Vhe homini illi per quem scandalum venit. Et iterum. Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, expedit illi, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundis maris, &c. Vndecimo continet vnionem præcipiens vt quodlibet mense conueniant in vnum ad audiendam regulam. Item iubet, vt
B in pace viuant simul, & cum proximis. Vnitas enim, & concordia est vnum de præcipuis bonis, q̃ in congregationibus, & ordinibus esse possunt. dicente Propheta Psal. 132. Ecce quā bonum, & q̃ iocundum, &c. Duodecimo continet discretionem, quia in omnibus, quæ præcipit regula potest dispensare Visitator. Et hoc colligitur Ioann.6 & Mat. 14. vbi ait dominus. Facite eos discumbere. Quod potest intelligi dictum Visitatoribus, cum viderint necessitatem, vel rationabilem causam. Omnis enim pœnitentia det esse discreta, quia discretio est mater omnium virtutum c.1. de offic. custo. & c. presentium. 2. q. 5. Virtus autem indiscreta pro vitio reputatur. Deus enim non exigit ab hominibus, nisi id quod facere possunt. Et ideo nimia austeritas in vigilijs, & ieiunijs reprehenditur in c. non mediocriter. de conse. dist.5. Sicut ergo nimis negligens est Deo exosus, ita etiam nimium, ac indiscrete austerus ei non placet quia omnia extrema sunt vitiosa, vt
C dicitur 2. Ethicor. Medium autem tenere Beati, vt ait glos. in author. de consu. §.1. Et ideo quid in 2. Metamorph. inquit. Inter vtrumq; tene medium tutissimus ibis. Aliam quoq; discretionem continet hæc regula scilicet, quod ministri in hac societate non possint eligi ad vitam, sed ad tempus, vt omnes habere possint suam partem oneris, & honoris, & unus non semper grauentur tali onere. Officia enim, et honores ęqualiter debent diuidi in Ciuitate. l qui originem. § præses. ff. de muner. et honor. Est quoq; alia discretio huius regulæ. Vult enim Nicolaus IIII. qui ipsam regulam confirmauit, quod nullus peccet mortaliter transgrediendo aliquid de his, quæ in ea continentur. O summa conscientiæ quies. Et ideo inquit dominus Matth.11 Tollite iugum meum super uos. et inuenietis requiem animabus uestris. Iugum enim meum suaue est, et onus meum leue. Licet autem communiter uotum de sui natura obliget ad seruandum promissum sub pœna peccati mortalis: tamen uotum quod fit in professione huius regulæ non
D obligat nisi ad ueniale, quia uouentes non intendunt se obligare nisi secundum quod obligantur ex præcepto regulæ secundum uoluntatem Summi Pontificis ipsam regulam approbantis. Hę igitur duodecim perfectiones sunt duodecim flores pulcherrimi, duodecimq; stellę Paradisi quę in hac regula continentur. Quæ omnia si quis perfecte obseruauerit: poterit dici de illo illud Apoc. 12. In capite eius corona stellarum duodecim. Et Beato Francisco institutori huius regulæ illud Psalm. 20. Posuisti in capite eius coronā de lapide præcioso. Hæc. n. sancta Regula est illa, quæ obseruatores suos coronat in cęlis. Et ideo profitentibus eam promittitur Vita ęterna: dum recipiens eos ad professionem dicit cuilibet eorum, et si hæc obseruaueris promitto tibi uitam ęternam. Ipsa quoq; est sepes ad diuina mandata seruanda. Et etiam obseruatio, et renouatio Sacramenti Baptismalis: in quo omnes Christiani renunciauerunt diabolo, ac mundo, et pompis eius. c. primum. de conse. dist.4. Et ideo summa deuotione debet recipi, et obseruari.

L Quoad

Quoad tertiam principalem contemplationem scilicet exaltationis & dignificationis huius regulæ. Dico, quod valde sublimata est propter nouem dignitates quas habuit: Primo propter bullationem, nam ad ostendendam excellentiam istius ordinis, & regulę. A Christus insigniuit institutorem ipsius sigillo suæ passionis. Vnde ipse ait ad Gal. 6. Ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Quia .n. appositio sigilli autentici dat fidem veritati, c. scripta vero, autor. de fide instrumentorum, ideo non sigillo cereo, vel plumbeo, aut aureo, sed sigillo Dei viui voluit hanc regulam esse plumbatam. Secundo est summæ dignificata propter delationem. Ipse enim Christus quasi ipso facto prænuncians tres ordines à beato Francisco instituendos detulit indumentum coloris birretini. Nam illa tunica inconsutilis quam proprijs manibus effecit Beata Virgo dum esset paruulus: quæ cum ipso crescente crescebat: erat de hoc colore: sicut cum iureiurando testatus est Mediolani prædicando Beatus Frater Baptista de Leuando ordinis nostri Generalis Vicarius: qui affirmauit se eam vidisse in quodam castro vbi ostenditur, & conseruatur cum maxima veneratione. Et ideo non est dedecus, sed maxima gloria portare talem habitum quem filius Dei detulit, & Regina Cœlorum primitus adinuenit, & fecit. Et est verisimile, quod etiam ipsa tali colore indui voluit: vt humilissima existens humilissimo filio suo esset etiam in habitu conformis sicut erat in vita. Ea propter dicere potest dñs illud Baruch. 5. Indui me sacco. Et B. Virgo similiter cum eo dicere potest illud Iob. 16. Saccum consui super cutem meam, & operui cinere, idest colore cinereo carnem meam. Tertio sublimatur hic ordo propter approbationem. Aliquid enim redditur autenticum, & ei datur fides propter affirmationem testis veridici. c. cum super cau. de testi. Summus autem Pontifex Nicolaus IIII. hanc regulam esse saluberrimam affirmauit, & ipsam regulam approbauit, et confirmauit. Et priuilegium incipit. Supra montem Catholicę Fidei. Et similiter Celestinus V. Alexander IV. et Clemens V. Iohannes XXII. in extrauaganti quę incipit. Sancta Romana affirmat eam esse à Sede Apostolica confirmata, et multi alij Pontifices. Hanc quoq; regulam esse per Sedem Apostolicam confirmatam affirmat glo. in cle. cum ex eo de sent. excom. et in c. vnico. de reli. do. lib. 6. et in clem. 1. eo. tit. et ibi Iohannes de Imo. Cum enim ipsam Christus Dei filius sic exaltauerit merito eius Vicarius Summus Pontifex eam in terris laudauit, et approbauit. Quarto sublimatur propter sanctitatem. Multi enim fuerunt in hoc ordine sanctissimi viri, et mulieres, quorum plures sancta Romana Ecclesia sanctorum Cathalogo ascripsit, vt supra visum est. Multi etiam hodiernis temporibus in hoc ordine degunt sanctitate præclari. Et ideo potest hic ordo appellari magnificus in sanctitate Exod. 15. Et de illo potest dici illud Eccl. 50 gloriam dedit sanctitatis amictũ. Quapropter cuilibet istius ordinis, et illi qui eum potest assumere dicit illud Eccl. 30. Contine, et congrega cor tuum in sanctitate eius. Quinto sublimatur propter nobilitatem. Vt .n. visum est: nobilissimi viri, et mulieres potentissimi magnates, et sapientissimi Doctores, et in maximis dignitatibus constituti quamplures hunc ordinem intrauerunt, et regulam eius obseruauerunt q;. Multi quoq; hodiernis temporibus tam viri, quam mulieres per diuersas mundi partes sunt in isto ordine generositate magnifici. Et ideo ipsi ordini potest dici illud Esa. 60. Ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. Et illud Psalm. 44. Filiæ regum in honore tuo, etc. Sexto sublimatur propter numerositatem. Tota enim Christianitas viris, et mulieribus hanc regulam sincere obseruantibus plena est, ita vt de ipsis dici possit illud Psalm. 39. Multiplicati sunt super numerum. Septimo propter miraculorum operationem. Vt enim supra visum est multi viri, et mulieres istius ordinis quam pluribus miraculis claruerunt, ex quibus hunc ordinem dignissimum, et autenticum reddiderunt, quia datur fides alicui propter exhibitionem actus mirifici. c. cum ex iniuncto, de hære. et miracula sunt sufficiens testimonium cuiuslibet veritatis. c. audiuimus. de reli. et vene. san. Octauo propter Indulgentiarum largitionem. Nam sancta Mater Ecclesia ad ostendendam dignitatem

huius

huius regulæ dedit indulgentias eam legere audientibus semel in mense quando congregantur. Inter alios autem Summos Pontifices Clemens V. quatuordecim quadragenas dedit de indulgentia, qui sunt dies 560. vt patet ex eius priuilegio, quod omni mense in congregatione eorũ post regulam legitur. Nono sublimatur propter exemptionem, & Ecclesiasticam libertatem. Nam fratres, & sorores istius ordinis eximuntur à iurisditione Iudicis sæcularis nec coram eo possint conueniri tanquam persona Ecclesiasticæ, vt patet in literis Celestini Papæ V. & Gregorij IX. Item ab omnibus oneribus personalibus sicut aliæ personæ Ecclesiasticæ, vt in dictis litteris continetur, & in Priuilegijs Martini V. & Eugenij IIII. quæ in forma autentica habentur Aquilæ, vt testatur se vidisse beatus frater Iohannes de Capistrano in suo tractatu excommunicationũ. In quibus priuilegijs declarant prædicti Summi Pontifices ipsos fratres, & sorores esse immunes non solũ à iurisditione sæculari, sed etiam ab oneribus, & grauaminibus tanquam personæ Ecclesiasticæ diuino cultui mancipatæ. Et ita pluries sententiatum est. Ter Brixiæ. Item Mediolani, & Pergami, & Aquilæ, ac alijs locis. Immo eos verberantes incidunt in Canonem. c. si quis suadente. 17. q. 4. ita quod efficiuntur excommunicati, licet quidã Doct. tenuerint contrarium. Nam gaudent priuilegio Clericali, vt magnifice tenuit dominus Petrus de Vbaldis de Perusio, Germanus domini Baldi, & Angeli, & dominus Cato de Saccis Monarcha iuris Papiæ, & multi alij Doctores quos ad præsens non referam. Inter alios autem est Franciscus de Platea in tractatu suo excommunicationum. §. 16. versi. 4. vbi allegat Paulũ, Landulfum, & Zenzelinũ tenentes, ꝙ fratres, & sorores tertij ordinis beati Francisci gaudent priuilegio Clericali. Beatus quoq; frater Iohannes de Capistrano vbi sup. reprobat opinionem Iohannis Andreæ in cle. cum ex eo. de sent. excomm. & Laurentij Doctoris antiqui, ac sequacium, & dicit eos non bene considerasse regulam ipsius tertij ordinis. Vnde ipse respondendo eorum argumentis probat, quod omnes tam viri, quam mulieres tertij ordinis beati Francisci professi, & nouitij, et non solum matrimonio soluti, sed etiam in coniugio viuentes gaudent priuilegio clericali, et inter personas Ecclesiasticas numerantur, qui etiam non tenentur à proprijs vxoribus per aliquot dies in septimana abstinere, vt dicit Iohannes Andr. Ex quo concludit ipse beatus frater Iohannes Capistranus, quod nec ipse Iohannes Andr. nec eius sequaces talem regulam aspexerunt, et quod inconsiderate inanimaduertenter, et improuise locuti sunt, et inter alia fundamenta sic arguit. Personæ annexæ ordini per Sedẽ Apostolicam approbato, et confirmato dicuntur Ecclesiasticæ, et Religiosæ, et gaudent priuilegio Ecclesiasticarum personarum, vt in c. fin. de reli. domi. et c. vnico. eo. tit. l. 6. Sed fratres, et sorores tertij ordinis beati Franc. sunt huiusmodi, ergo. etc. Et confirmatur per c. duo sunt genera Christianorum 12. q. 1. ibi. Et Deo deuoti, idest conuersi. Secundo probatur sic. Omnes conuersi dicuntur Ecclesiasticæ personæ, et Deo deuoti. dict. c. duo sunt genera, et 17. q. 4. c. quisquis. et vtrobiq; per glo. Sed patet, quod fratres, et sorores tertij ordinis beati Franc. sunt Deo deuoti, et ad Deum conuersi mutantes habitum, et statum, ac traditam sibi regulam obseruantes. Ergo inter personas Ecclesiasticas numerari gaudere debent priuilegio Ecclesiasticæ libertatis, per iura superius allegata. Tertio probatur sic. Pænitentes tanquã Ecclesiasticæ personæ gaudent priuilegio clericali, vt dicit glo. in d. c. quisquis, et allegat 27. q. 1. c. alium, vbi Leo Papa dicit. Si quis penitens habet causam quam negligere forte non debebat melius expectet Ecclesiasticum quam forense iudicium, et subdit Gratianus. Non ait propter criminale tantum, sed generaliter propter quamlibet causam tam ciuilem quam criminalem intelligens. Et licet ibi glo. intelligat de solemniter pænitente, dico quod fratres ipsius tertij ordinis magis merentur gaudere priuilegio prælibato quam solemniter pænitentes, quibus solemnis pœnitentia pro manifesto, et enormi crimine, quod totam vrbem commouerit decernitur imponenda 26. q. 6. c. fin. et l. dict. c. in capite quadragesimæ. Nec debet esse peioris conditionis qui pœnitentialiter uiuit, licet enormia peccata non commiserit quam qui simili laborat pœ-

nitentia ex criminibus commissis. Sicut cæteris paribus non debet esse peioris conditionis ille, qui nunquam peccauit, quam qui aliquando peccauit, & verus penitens est effectus, vt plenè tractat Aug. super Luc. 7. c. ergo, &c. Quarto probatur sic. Viuentes in regula approbata per Sedē Apostolicam regulariter Ecclesiastico gaudet priuilegio, & inter Ecclesiasticas personas numerantur, vt in iuribus supra allegatis, & in c. non dubium, & c. ex tenore, & c. Parochianos, & c cum illorum de sent. excom. sed prædicti fratres, & sorores sunt huiusmodi cum habeant approbatam regulam quam seruant, ergo, &c. Regula namq; secundum nostram sub. ect um misericordiam est norma, & mensura regens vitam, & recte viuendi præbens lineam, distortum prauumq; corrigens, & ad rectitudinem reducens secundum Papiam. Inde ergo, & Religiosi dicuntur qui tali regula sunt ligati, & regulares qui secundum talem regulam diriguntur, & viuunt. Prædicti autem fratres, & sorores viuunt secūdū huiusmodi regulam approbatam, vt supra dictū est, ergo, &c. Et nota, quod dixi viuentes regulariter, &c. volens intelligere tam de professis per iura prædicta, & per c. Monachi de sent. excom. quam de Nouitijs, vt in c. Religioso. eo. tit. in 6. Quinto probatur sic. Profitentes aliquam regulam approbatam, siue tacitè, siue expresse, efficiuntur personæ Ecclesiasticę, ut patet per c. porrectum, & c. statuimus de reg. & c. non solum & c. constitutionem eo. tit. in 6. & etiam nouitij eodem priuilegio gaudent dict. c. religioso. Fratres autem, et sorores ipsius tertij ordinis sunt huiusmodi ergo, etc. Sexto probatur sic. Profitens in manibus Episcopi aliquam regulam approbatam, et remanens in domo sua autoritate Episcopi efficitur persona Ecclesiastica, et gaudet priuilegio clericali, ut probat glos. solemnis in c. insinuante extra qui cle. uel uo. et notat Archid. in c. si uix 47. q. 2. et Innoc. in d. c. porrectum. Sed sicut Ecclesia hoc concessit Episcopis, ut dicit Archi. in d. c. si uir. ita concedere potuit ministris ipsius tertij ordinis, cū Papa habeat plenitudinem potestatis 2. q. 6. c. decreto nostro, et c. qui se scit. Sicut et concessit Nicol. IIII. in regula præfata, ergo, etc. Septimo probatur sic. Illud quod participat de extremis censetur esse de natura illius extremi cui magis assimilatur, l. quæritur, hærmophroditum. ff. de stat. homin. ubi hærmophroditus censetur esse uir, uel mulier secundum præualentiam sexus, et de hoc etiam habetur 4. q. 2. §. item hęc, mophroditus, et instit. de testam. §. testes. Dato ergo, quod prædicti fratres tertij ordinis non sint pure Religiosi secūdū strictum significatum Religiosorū, quorum est tria substantialia regulæ profiteri, et se solemniter voto obligare ad obedientiam, paupertatem, et castitatem, ut in dict. c. porrectum, et c. cum ad monasterium, de stat. monac. Nec etiam sint ueri Clerici, secundum uerum significatum clerici secundum quem exigitur characteris impressio 21. dist. c. cleros. Licet regula ipsorum specialem de clericis mentionem facere dignoscatur, ubi agit de horis canonicis dicens, quod clerici iuxta clericorum ordinem, etc. Nec etiam sint laici secundum laicalem extremitatem, cum mutent habitum, et statum, quia faciunt professionem, et seruant ea, quæ in sua regula continentur. Ergo accedere debent ad naturam illius status cui magis assimilantur, sed patet, quod religiosis magis assimilantur quam sæcularibus tam in apparentia quam in existentia. Dico in apparentia propter honestatem habitus quem deferunt de humili panno in præcio, et colore, non prorsus albo, uel nigro, etc ut in eorum regula continetur. In existentia uero, quia regulariter uiuunt, et pœnitentialiter. Ergo gaudere etiam similiter debent priuilegio clericorum, et religiosorum, quia dignum est, ut qui similem cum alijs uitam suscipiunt, similem etiam sentiāt in legibus disciplinam. extr. de stat. monac. c. recolentes ubi glo. ult. ut dicit, quod id quod aggregatur, alij ipsius naturam imitari debet 16. quæst. 1. c et temporis qualitas, et c. 1. extr. ne se. ua. Accedat ad præd cta. ff. de aqueduct. l. decernimus, et ff de fabricē. l. stigmata, et 33. q. 2. c. et hoc ipsum, et in c. si iudex laicus. de sent excom. in 6. et ff. de testim. l. repetundarū. § fia. et ff. de acquir. re do. l. quicquid §. cū præ entes. et ff. de aut. et ar. le. l. et si non sic. §. fin. Octauo probatur sic. Religiones introducte sunt ab Ecclesia uarijs, et diuersis modis in corpore uniuersali Religionis

ligionis, Christianæ, nec aliud habent quam illud, quod singulare pro suo gradu ab Ecclesia sic susceperunt. Et tamen in singulis Religionibus militantes sunt, et dicuntur
A personæ Ecclesiasticæ, & gaudent priuilegio clericali per iura superius allegata. Ergo per cōsequēs suis terminis introducta religio tertij ordinis prælibati, & ab alijs regulis diuersis limitibus terminata gaudere debet priuilegio religiosorum, sicut cæteræ suo gradu, hæc ille. Eandem quoq; opinionem tenet Archiepiscopus Florentinus in suis censuris. c. 64. vbi allegat Zenze. Guidonem Lapum. & Bart. ita tenentes. Franciscus quoq; de Platea in suis excommunicationibus § 32. versic. 3. idem affirmat dict. Bartolus dicit se vidisse consilia plurimorum Doctorum Iuris Canonici, & Ciuilis dicentium, quod isti à talibus exactionibus sunt exempti, sunt enim Deo deuoti. c. duo sunt genera. 12. q. 2. Pro quo dicto facit text in c 1. de imun. Eccle. lib. 6 dum dicit personis Ecclesiasticis. Nam non potest negari, quod isti non sint personæ Ecclesiasticæ, licet non sint clerici. Et hoc tenet Bart. in l semper. §. quibusdam. ff de iur. immun. Dum intelligit verum nisi
B assumpsissent illum habitum in fraudem onerum. l. cura. ff. de mune. & hom. vbi glo. facit mentionem de istis fratribus de pœnitentia, hęc ille. Possumus quoq; dare aliam limitationem, scilicet si suam regulam non seruarent, quia habitus non facit Monachum, sed religiosa conuersatio. dict. c. porrectum. de reg. & in author. de monac §. 1. & c. consuluit. extr. qui cle. vel vo. Qui enim non exercet artem, licet sit descriptus in collegio non propter hoc habet immunitatem. l. sub prætextu. C. de sacrosanct. Eccles. Econtrario vero multi decipiuntur qui erubescentes portare habitum tertij ordinis dicunt, quod seruabunt regulam sicut fratres, & consequenter habebunt easdem gratias sicut ipsi fratres. quia respondetur, ꝙ sicut scholaris non deferens habitum scholasticum non gaudet priuilegijs scholarium, vt notant Doct. in author. habita. C. ne filius pro patre. Ita nec gaudent priuilegijs ipsorum fratrum. De prædictis autem non est vllatenus dubitandum. Nam posito, quod numquam aliquid in iure communi inueniretur expres-
C sum de exemptione prædictorum, extat Bulla Sixti IIII. quæ incipit. Sacrosancta Romana Ecclesia. In qua declarat omnes fratres, & sorores tertij ordinis beati Franc. esse personas Ecclesiasticas, & gaudere priuilegio fori, & personæ, & rerum, sicut personæ Ecclesiasticæ. Licet postea dicatur restrinxisse immunitatem rerum quoad illas personas, quæ simul viuunt in congregatione. Item in mari magno conceditur fratribus minoribus, ut eos easq; ad diuina admittere possint tempore interdicti. Et in Bulla quæ incipit. Sacri Prædicatorum, & Minorum Ordines. quæ aurea appellatur concedit prædictis fratribus, & sororibus tertij ordinis & eorum Congregationi omnes gratias. et priuilegia, quæ vnquam ipsis Fratribus Minoribus per Sedem Apostolicam sunt concessa, dummodo eorum statui non repugnent sicut esset prædicare. confessiones audire, et huiusmodi. Et consequenter gaudent priuilegijs omniū Fratrum Mendicantium, sicut ipsi Fratres Minores, vt per eandem Bullam patet. Et ideo dico vobis
D illud Baruch 4. Hic liber mandatorum Dei, et lex; quæ in ęternum est, omnes qui tenent eam peruenient ad vitam. Conuertere Iacob, et apprehende illam, et ambula per viam ad splendorem eius. De ea enim potest dici illud Prouerb. 3. Lignum vitæ est his, qui apprehenderunt eam, et qui tenuerit eam beatus.

FINIS.

CA MEA ET MAC
LA NON EST IN TE
STELLA
PVLCRA VT
LVNA
HORTVS
PLANTA
TEPLVM DEI
CIVITAS DEI
TVRRIS DAVID
IPSA
CAPVT TVVM

Apostolica Priuilegia

Tertij Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati studio R.[mi] P.M. Ant. de Sillis Bergomeñ collecta.

Tomus Secundus.

FRATER ANTONIVS DE SILLIS Bergomensis Tertij Ordinis de Pænitentia Sancti Francisci Lectori. S. P. D. A

HÆC volumus in principio huius secundi voluminis studiorum nostrorum admonitum esse Lectorem decem illa priuilegia: Videlicet Eugenij IV. Iniunctum nobis &c. Nic. V. Apostolicę Sedis &c. Paul. II. Excitat arcanum &c. Sixti IV. Sedes B Apostolica &c. Iulij II. Decet Romanum &c. Iulij II. Romani Pontificis &c. Clem. 7. Benignitas Sedis &c. Paul. III. Pastoralis officij &c. Andreæ Vendramini Venetiarum Ducis. Venerabilis Frater Ioannis &c. Et Caroli V. Imperatoris. Nuper Venerabilis Frater Petrus &c. Quæ dumtaxat de anno 1551. Pater Bonauentura Vicentinus typis excudenda curauit, Nos quoque in hoc volumine integra collocasse, eodem quo ille C edidit modo; adiecisse nos tamen singulorum in fronte argumentũ, quo tunc carebãt, quod item fecimus in reliquis omnibus; ordinem vero, quo ille disposuerat, non esse secutos, sed temporum rationem habentes, quibus fuerant concessa, inseruisse ea alijs prout temporis ordo postulabat. Hæc quæ sint, si Lector scire cupit, ex illorum exordijs facile noscet, quæ ideo superius attulimus. Hoc præterea volumus Lector animaduertat, nos cogitasse non solum colligere priuilegia om- D nia, quæ spectent ad Tertiũ Ordinem, quatenus est vera, probataq; Religio, siue in Italia, siue extra Italiam existat, sed alia omnia, quæ habere potuerimus facientia ad totum Tertij Ordinis genus. Quæ autem ex ijs cuilibet statui, ac nationi conueniant, absq; aliqua nostra animaduersione Lector ipse ex se facile intelliget. Vale in Christo Iesu.

CHA-

CHARISSIMIS, AC DILECTIS

A *Fratribus Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupati, regularis obseruantiæ congregationis Longobardæ, in habitu eremitico, Frater Bonauentura Vincentinus felicitatem.*

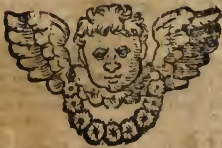
CVM primum dilectissimi fratres diuino afflatus oraculo Beatus Franciscus euangelicæ prædicationis officium à Domino nostro Iesu Christo
B sibi iniunctum fuisse cognouit, discedens Assisio (quod in Vmbria est) iandudum enim doctus per Euangelium calciamenta deposuerat, reiecerat baculum, & peram, pecuniam abdicauerat, vnaq; contentus tunica zona dimissa, funiculo se cinxerat, Canarium peruenit, id castrum quatuor millibus passuum ab Assisio distat, quod incolæ corrupto vocabulo Canaglia appellant. Ibi homines christiana hæsi-
C tabãt in fide, & Christi dogmata subuertere nitebantur. Cum vero eloquia viri Dei non essent inania, nec risu digna, sed virtute Spiritus Sancti plena, & medullas cordis penetrantia, vt in vehementé stuporem audientes conuerterent, contumacesq;, & rebelles mollirent, vnica eius prædicatione commoti suum cognouerunt errorem, & amore diuino accensi pœnitentiam agere adeo optauerunt, vt omnes tam ma-
D res, quàm fœminæ relicto castro post eum abire efflagitauerint. 2. Quòd quidem vir sanctus non permisit. Verum, qua ipsi in eorum domibus Iesu Christi, & sua imitarentur vestigia, semitam demonstrauit, ac tertiam Regulam continentium, siue pœnitentium appellatam ordinauit: quam postea Nicolaus quartus Max. Pontif. confirmauit, & approbauit. 3. Sub hac Regula per totum orbem plurimi diuersis té-

poribus ſanctitate floruerunt. 4. Verum enimuero cum tem-
poris decurſu plurimi ſacerdotes, clerici, & cœlibes religio- A
ſiorem, & ſanctiorem vitam affectantes vndiq; per Italiam
inter ipſos continentes, ſiue pœnitentes eſſe reperirentur, tri-
bus præcipuis (ac vt ita dixerim) eſſentialibus votis obnoxij,
& clauſura authoritate Apoſtolica aſſumpta, conſtructiſque
Cœnobijs quamplurimis ſuauiſſimo Tertij Ordinis iugo col-
la ſubmiſerunt. Et cum horum origo, & principium apud
Longobardos fuerit, huiuſmodi congregatio iure optimo B
Longobarda vocari cœpit. Hoc idem factum eſt apud Ger-
manos, Cymbros, Hiſpanos, Gallos, Dalmatas, & plures
alios. 5. Quod quidem Spiritu Sancto paracleto docente fa-
ctum eſſe non dubitamus, vt huius venerabilis ordinis com-
pleretur perfectio: Nempe ipſe Seraphicus Pater per bien-
nium ferè poſt ſuam conuerſionem hunc eremiticum detu-
lit habitum. 6. Noſtra igitur congregatio adeo nobilibus, C
ſanctiſq; auſpicijs incipiens ab Apoſtolica ſancta Sede primũ,
à Sereniſſimo deinde Venetorum Duce, & poſtremo ab in-
uictiſſimo Cæſare hoc priuilegiorum volumine munita, &
decorata fuit. 7. Quæ quidem priuilegia nunc primum nos
imprimere volentes à plurimis ſcriptorum erroribus priſti-
næ veritati reſtituentes purgare curauimus, ac in illis non-
nulla notanda, & animaduerſione digna notauimus. In
priuilegio enim Eugenij IV. circa calcem hæc verba ſcripta D
reperietis, videlicet, Matre tamen vxoris, & filiorum eorun-
dem, in quibus verbis ſanè textus ipſe defectu, mendaq; non
caret, etenim hoc modo legendus eſt iudicio noſtro, quam
rem, & ſenſum cum pleriſq; non poſtremæ authoritatis ſæ-
pius contulimus, vt dicat, Matris tamen vxoris, & filiorum
eorundem iure ſeruato, portio enim, quam debet filius ma-

tri,

tri, pater filijs, & maritus vxori (si paupercula fuerit) in Re-
A ligionem deuenire non debet, quamuis quispiam ab intesta-
to, siue condito testamento ipsammet profiteatur. Quæ ver-
ba si secus intelligantur, nec bene sonabunt, nec ad aliquem
sensum, qui iuxta verba priuilegiorum sit, & ex his elici pos-
sit, vllo modo trahi queunt. Hoc non contemnendum huic
epistolæ inserere voluimus: nonnulla vero leuiora similiter
aduertimus. Et suis locis congrue annotauimus. Vos opti-
B mi fratres hæc, & illa, & animum in primis nostrum boni
consulite. Valete, ac Deum pro nobis orate. Vincentiæ ex
ædibus nostris Diuæ Mariæ Angelorum decimoquinto Ca-
lend. Octobris: M. D. LI.

C

D

Honorius Papa III.

S V M M A R I V M.

Confirmat Ordinem de Pœnitentia, eiq; priuilegia concedit. De quo fit mentio in Bulla Greg. 9. quæ incipit. Nimis patenter &c. Vt infra.

A

Gregorius Papa IX.

S V M M A R I V M.

Concessit, vt nullus Fratres de Pœnitentia exactionibus, publicis officijs, vel iuramentis grauaret. Ipsosq; ad hoc non teneri. Bulla incipit. Detestanda humani hostis &c. Tertio Calen. April. Anno sui Pontif. 2. Sic habetur in Monum. Ord. Minorum fol. 3.

B

Gregorius Papa IX.

S V M M A R I V M.

Executoriam prædictæ concessionis concessit. Vt ibidem; & ponitur à B. Ioanne de Capistrano. Cuius tenor est talis.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei, venerabilibus fratribus, Archiepiscopis, & Episcopis per Italiam constitutis, salutem, & Apostolicā benedictionem. Nimis patenter patienter diuinæ probatur abusor, qui ad Dominum conuerti volentibus obicem interiacet tarditatis, eique inexcusabiliter conuincitur aduersari, qui conuersos ad Episcopum auctoritate gestiens, eis laqueum inijcit captionis, vel persecutionis, ipsos molestijs inquietat tanquam Pharaonis imitatus vestigia, qui corde indurato, nō nisi plagis percussus filios Israel exire permisit Aegyptum, & egressos tandem sæua tirannide persequi non cessauit, donec ipse cum suis in aquis validis meruit suffocari, posteris relinquens exemplum, vt ex simili culpa, similis deberet formidari vindicta. Sane ad audientiam bonæ memoriæ Honorij prædecessoris nostri nouei itis peruenisse, quod nonnulli de partibus nostris, nouissima sua prouidè memorantes, derelictis sæculi vanitatibus, pœnitentiā in corde contrito & humiliato spiritu agere in domibus proprijs vel alibi statuere. Et vt retribuentes miseræ filiæ Babilonis retributionem, quam retribuit ipsa eis promissæ beatitudinis præmium facilius & felicius assequantur, castigare corpus proprium, & in seruitutem redigere concupiscunt. Sed Potestates & Rectores ciuitatum vel locorum, in quibus tales Domini serui degunt, non attendentes, quòd nemo militans Deo, implicat se negotijs sæcularibus, & sponsa lotos pedes abnuit inquinare ab eis vt ipsos sequantur, & exerceantur in armis iuramenta extorquere contendunt, & ad recipienda & exequenda publica officia compellere moliuntur, quin etiam illos, qui ad agendam pœnitentiam, secretos petiere recessus ad propria reuocantes, ipsis plura onera & exactiones imponunt, alias inhonorando ipsos, quos tanquam Dei amicos, deberent modis omnibus honorare. Quia igitur interest nostra, Dei viros in religionis proposito confouere, ad exemplar prædicti prædecessoris nostri, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus huiusmodi pœnitentes, dum

C

D

tamen

A tamen onera, in quibus ratione bonorum suorum tenentur agnoscant, à praenotatis grauaminibus seruantes immunes ipsos eorum occasione, non permittatis in his vel alijs temere molestari, quibus possit eorum pium propositum impediri, molestatores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Datum Laterani. 7. Calen. Iunij Pontificatus nostri, anno primo.

Gregorius Papa IX.

SVMMARIVM.

Tempore interdicti concessit fratres, & sorores Tertij Ordinis posse audire diuina; & Ecclesiasticam sepulturam habere Bulla incipit. Cum illorum qui sua &c. Quarto nonas Aug. Anno sui Pontif. 3. Ita habetur in Monum. Ord. Min. fol. 3.

B

Innocentius Papa IV.

SVMMARIVM.

Ordinem tertium confirmauit, & dedit illi priuilegium exemptionis. Et incipit: Ne per secularia negotia &c. Dat. Bononiae. Octauo Cal. Nouembr. Anno sui Pontif. 9. Ita dicit. B. Ioannes de Capistrano in Defensorio tertij Ord. B. Francisci. fol. 14.

Nicolaus Papa IV.

C

SVMMARIVM.

Persuadet, & concedit, quod Fratres Tertij Ordinis assumant Visitatores, & Procuratores de ordine Minorum.

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei vniuersis Christi fidelibus praesentes literas inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem. Vnigenitus Dei filius cuius liuore sanati sumus, & sanguinis fonte regenerati solus suam fundauit Ecclesiam, & supra petram fidei mox nascentis erexit, beatoq; Petro Apostolorũ Principi ęternę vitae clauigero, cęlestis, & aeterni simul imperij iura commisit dispersos Israel ad ouile suum ministerio Passionis inductos ligandi: itaque soluendi sibi, & in eo successoribus tradito principatu. Quare Romano Pontifici, eiusdemque D Principis in principatu huiusmodi successori: hae vigiliae praecipuè, & solertiae sedulae studia, & desideria nõ vacua imminent ex debito Apostolicae seruitutis, vt Ecclesiam ipsam nouo semper foetu multiplicet, & congreget illi gregem, & disciplinis, & regulis informatam. Nam humanae naturae conditio tanquam vas figuli fragilitati subiecta frangitur, & facile reparatur, propterea siquidem fideles eiusdem Ecclesiae, vt in azymis synceritatis & veritatis altos vigilanter oportet cauerę: ne successores eiusdem principis ordinationibus, vel doctrinis minorando detrahant, vel quoquo modo labijs detractionis obsistant, cum secundum Apostolum ordinationi sit obuius qui potestati resistit. Cum itaque ille gloriosus B. Franciscus Confessor eximius igne charitatis succensus verbo, & opere Apostolorum discipulus ad ampliandam in domo Domini familiam plenus spiritu veritatis consurgens: vt ambulan-

bulantium in tenebris pedes eruditionis sine literis dirigeret in viam salutis æternæ A quendam ordinem instituerat pœnitentium titulo insignitum in quo normam tradidit promerendi æterna, Nos ordinem ipsum opportunis fauoribus prosequi & ad eius augmentum benignius intendentes, vt quod in zelo ipsius confessoris extiterit, incrementis augeretur virtutis: & eiusdem ordinis professores adiectione nostræ solicitudinis magis ac magis de virtute proficiat in virtutem, ordinem ipsum approbando, ordinationes non nullas salutaris persuasionis nostris literis in eodem ordine duximus obseruandas. Inter cæteras eisdem fratribus paterno consulentes affectu, vt huiusmodi normam viuendi sequerentur, & sequendo amplecterentur eandem. Et cum naturalis persuadeat ratio, & rationi æquitas acquiescat, vt prædicti ordinis professores ob ipsius confessoris reuerentiam, dilectorum filiorum nostrorum ordinis Minorum dirigantur & regulentur doctrina, qui vtriusq; alumnus extitit institutor de ordine supradicto fratrum Minorum visitatores & procuratores assumere procurent. Verum quia, proh dolor, nonnulli ex ordine prædicto pœnitentium, B Ecclesiæ & confessores eorundem degeneres filij aduersum persuasionem & consilium huiusmodi consurgentes non metuunt affirmare, quod huiusmodi nostro consilio acquiescentes, illos secus volentes saluari nequeunt in eodem ordine pœnitentium nec formidantes præsumptuosius agere in hac parte: callidis suggestionibus subuertunt ipsi consilio adhærere cupientium volentes, illudque adimplentes prohibitionibus præsumptuosis, & molestationibus grauibus persequendo. Nos præsumptores huiusmodi nolentes cōniuentibus oculis pertransire: prohibemus ne quis onus huiusmodi professionis cuiuscunque conditionis, & status existat ausu nefario præsumat impedire, quatenus, omnes dicti ordinis pœnitentium regulam obseruantes, qui huiusmodi nostrum cupiunt sequi consilium, illud adimpleant & sequantur. Decernentes omnino processus contra huiusmodi nostrum consilium adhærentes habitos & habendos, nullius existere firmitatis. Cæterum quoniam cupi- C mus vehementer huiusmodi nostrum salubre consilium adimpleri: omnes, qui illud susceperint, & adimpleuerint reuerēter, Apostolicæ & nostræ benedictionis gratiam amplius consequantur, & gaudeant priuilegijs eiusdem ordinis pœnitentium ab eadem sede concessis, & in posterum concedendis. Impedientes verò quo minus promissum adimpleant consilium, quo ab huiusmodi impedimento desistant per locorum ordinarios compesci volumus, & mandamus. Non obstantibus quibuscunque priuilegijs sub quacumq; forma verborum obtentis, per quæ effectus præsentium posset quodammodo impediri. Et insuper volumus quod huiusmodi fratres nostro salubri cōsilio adhærentes debeant habere ministros de se ipsis iuxta formam in prædicta regula comprehensam. Datum apud Vrbem veterem 6. Idus Augusti Pontif. nostri, anno 3. D

Nicolaus Papa IV.

SVMMARIVM.

Ponit, & approbat Regulam, Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis de Pœnitentia à Seraphico Sancto Francisco præscriptam.

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia, tam

præsen-

A ſentibus,quàm futuris,ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Super montem Catholicæ Fidei,quam populis gentium, qui ambulabant in tenebris,diſcipulorum Christi, ſyncera deuotio igne charitatis exeſtuans,verbo ſollicitæ prædicationis edocuit, quam quæ Romana tenet,& ſeruat Eccleſia ſolidum Chriſtianæ Religionis poſitum noſcitur fundamentum,nullis vnquam concutiendum turbinibus,nullis quaſſandum fluctibus tempeſtatum. Hæc eſt etenim recta, veraq; Fides,abſq; cuius conſortio nemo in conſpectu Altiſſimi acceptus redditur, nemo gratioſus occurrit. Hæc eſt quæ ſalutis ſemitam præparat,& fœlicitatis æternæ præmia, gaudiaq; pollicetur. ¶Ideoq; glorioſus Christi Confeſſor Beatus Franciſcus huius Ordinis Inſtitutor, viam aſcendendi ad Dominum verbo pariter, & exemplo demonſtrans, ipſius ſynceritate Fidei ſuos filios erudiuit,eoſq; illam profiteri,conſtanter tenere,ſimiliter ac opere voluit adimplere, vt per eius ſemitam ſalubriter incedentes, mererentur poſt vitæ præſentis ergaſtulum æternæ beatitudi-
B nis effici profeſſores. 2 Regula est in [illegible] cap. x. continens [illegible] et [illegible] pag. 66.

De modo examinandi volentes intrare Ordinem. *Cap. I.*

NOs igitur Ordinem ipſum opportunis fauoribus proſequentes, ad eius augmentum benignius intendentes ſtatuimus,vt omnes quos ad ſeruandum huiuſmodi vitæ formam aſſumi contigerit, antè aſſumptionem, ſeu receptionem ipſorum de Fide Catholica,& obedientia erga præfatam Eccleſiam diligenti examinationi ſubdantur. Et ſi eas profeſſi firmiter fuerint, verèq; crediderint, admitti, ſeu recipi tutè poterunt ad eandem. ¶Præcauendum eſt tamen ſollicitè, hæreticus ne quis, vel ſuſpectus de hæreſi, aut etiam infamatus ad vitæ obſeruationem ipſius
C quomodolibet admittatur. Et ſi talem inueniri contigerit extitiſſe receptum, aſſignetur ille,quàm citius Inquiſitoribus prauitatis hæreticæ puniendus.

De forma recipiendi volentes intrare Ordinem. *Cap. II.*

CVm autem fraternitatem huiuſmodi quis intrare voluerit,miniſtri ad receptionem talium deputati,eius officium,ſtatum,& conditionem ſolerter explorent, ſibi fraternitatis eiuſdem onera,& præcipuè alienorum reſtitutionem apertius exponentes. Quibus præmiſſis, ſi eidem placuerit, iuxta modum huiuſmodi induatur,& de alienis (ſi qua fuerint apud eum) ſatisfacere ſtudeat in pecunia numerata, vel ſecundum exhibitam pignoris cautionem. Seq; nihilominus proximis reconciliare procuret. ¶Quibus omnibus ad effectum perductis,poſt vnius anni ſpa-
D cium,cum aliquorum diſcretorum Fratrum conſilio, ſi is videbitur ipſis idoneus, recipiatur hoc modo,videlicet,vt promittat ſe diuina præcepta omnia ſeruaturum, ac etiam ſatisfacturum (vt conuenit) de tranſgreſſionibus, quas contra hunc viuendi modum commiſerit,cum interpellatus ad Viſitatoris extiterit voluntatem. Et huiuſmodi ab eo facta promiſſio,per manum publicam in ſcriptis inibi redigatur. Alio autem modo nullus à Miniſtris recipiatur eiſdem, niſi viſum eis aliter fuerit, conditione perſonæ, ac ipſius inſtantis, ſolicita conſideratione diſcuſſis. ¶Ordinamus præterea ſtatuentes, vt nullus poſt ipſius fraternitatis ingreſſum, eandem egredi valeat, ad ſeculũ reuerſurus. Poſſit tamen tranſitum habere liberum ad Religionem aliam approbatam. ¶Mulieribus verò viros habentibus (niſi de ipſorum licentia,& conſenſu) non pateat ad conſortium dictæ fraternitatis ingreſſus.

De forma habitus, & qualitate indumentorum. *Cap. III.* A

FRatres insuper ipsius fraternitatis, de humili panno in pretio, & colore, non prorsus albo, vel nigro communiter vestiantur, nisi fuerit ad tempus in pretio per Visitatores de consilio Ministri ob causam legitimam, & apertam, cum al quo dispensatum: Chlamydes quæq; ac pelles, absq; scolaturis scissas, vel integras, affibulatas tamen, vel patulas, vt congruit honestati. Clausasq; manicas Fratres habeant supradicti. ¶Sorores etiam chlamyde induantur; & tunica de huiusmodi humili panno factis, vel saltem cum chlamyde habeant guarnellum, seu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabo, siue lino, absq; vlla crispatura consutum. ¶Circa humilitatem verò panni, & pellitones Sororum ipsarum, iuxtà conditionem cuiuslibet eorundem, ac loci consuetudinem poterit dispensari. ¶Bindis, & ligaturis sericis non vtantur, pelles dumtaxat agninas, bursas de corio, & corrigias simpliciter absq; serico vllo factas, & non alias, tàm Fratres habeant, quàm Sorores, depositis cœteris, iuxtà Beati Petri Apostolorum Principis salubre consilium, vanis huius seculi ornamentis. B

Quòd non vadant ad inhonesta conuiuia, & spectacula, & quòd hystrionibus non dent. Cap. IV.

SIt eis ad inhonesta conuiuia, vel spectacula, siuè curias, seù choreas accessus penitus interdictus. Hystrionibus, seu vanitatis intuitu nihil donent. Et ne quicquam illis donetur à propria familia, prohibere procurent.

De abstinentia, & ieiunio. Cap. V. C

AB esu carnium secunda, quarta, & sexta feria, dieq; Sabbati abstineant vniuersi, nisi aliud infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet. Minutis verò, per triduum carnes dentur, nec subtrahantur in itinere constitutis. Sit quoque ipsarum comestio licita singulis, cùm solemnitatem præcipuam interuenire contigerit in qua cæteri Christiani ab antiquò epulis carneis vesci solent. Alijs autem diebus, in quibus ieiunium non seruatur, oua, & caseus non negentur. Sed & cum Religiosis cœteris in eorum Conuentualibus domibus, licitè sumere valeant de appositis ab eisdem. Sintq; prandij, cœnæq; refectione contenti, exceptis languidis, & viatoribus, & infirmis. ¶ Sit sanis cibus moderatus, & potus, cùm textus Euangelicus habeat, Attendite ne corda vestra crapula, & ebrietate grauentur. ¶ Prandium autem, vel cœna, nisi præmissa semel Dominica oratione sumatur, post sumptionem cuilibet cum Deo gratias iteranda. Quod si ommitti contigerit, dicatur tribus vicibus Pater noster. ¶ Qualibet verò sexta feria totius anni ieiunium celebretur, nisi fortè infirmitatis, vel alia causa legitima excusentur, vel nisi Festum Natalis Domini feria ipsa occurreret obseruandum. Sed à festo omniũ Sanctorum vsq; ad Pascha, quarta, & sexta feria ieiunabunt. Alia quæ ab Ecclesia sunt statuta, vel Ordinarijs ex causa communiter indicta ieiunia, nihilominus seruaturi. In quadragesima verò beati Martini, vsq; ad diem Natiuitatis Domini, & à Dominica Quinquagesimæ vsq; ad Pascha, diebus singulis (exceptis Dominicis) ieiunare procurent, nisi aliud fortassè infirmitas, vel necessitas alia suaderat. Sorores grauidę, vsq; ad suæ purifi- D

A purificationis diem ab exercitatione qualibet corporali (orationibus dumtaxat exceptis) poterunt, si voluerint abstinere. ¶ Laborantes autem (propter fatigationis afficientis instantiam) à Dominicæ Resurrectionis festo vsq; ad festiuitatem beati Francisci prædicti, ter in die qua exercitio laboris incumbent, licitè sumere cibum possunt. Cum verò illos contigerit aliorum imminere laboribus, de cunctis appositis, die quolibet sumere licebit eisdem, nisi sexta feria, vel dies sit alia in qua generaliter ab Ecclesia ieiunium noscitur institutum.

Quoties debent confiteri per annum, & sumere Corpus Christi. Cap. VI.

Singuli autem Fratrum, & Sororum ipsorum, ter in anno, videlicet, in Natali Domini, in Resurrectionis ipsius, & Pentecostes festiuitatibus peccata propria confiteri, & Eucharistiam deuotè suscipere non postponant, reconciliando se proB ximis, & restituendo etiam aliena.

Quòd non ferant arma impugnationis. Cap. VII.

Impugnationis arma secum Fratres non deferant, nisi pro defensione Romanæ Ecclesiæ Christianæ Fidei, vel etiam terræ ipsorum, aut de suorum licentia Ministrorum.

De dicendis horis Canonicis. Cap. VIII.

Dicant vniuersi quotidiè septem horas Canonicas, videlicet, matutinum, primam, tertiam, sextam, nonam, vesperas, & completorium. Clerici, videlicet, scientes psalterium, pro prima, Deus in nomine tuo. Beati immaculati, C vsq; ad Legem pone, ac alios Horarum Psalmos iuxtà Clericorum ordinem, cum Gloria Patri dicant. ¶ Cùm verò ad Ecclesiam non accedent, pro matutino Psalmos dicere studeant, quos dicunt Clerici, vel Ecclesia Cathedralis, vel saltem vt illiterati alij, pro matutino duodecim, & pro alia qualibet hora septem vicibus Pater noster, cum Gloria Patri dicere non ommittant. In quibus, videlicet, primæ, ac completorij horis minorem symbolum, & miserere mei Deus, adijciant qui nouerunt. Sed si Horis non dixerint constitutis, dicant tribus vicibus Pater noster. ¶ Infirmi autem, Horas huiusmodi non teneantur dicere, nisi velint. ¶ In Quadragesima verò Sancti Martini, & etiam in Maiori: Ecclesias in quarum parochijs habitant, matutinalibus Horis personaliter adire procurent, nisi causa rationabili excusentur.

D *Quòd omnes, qui de iure possunt, faciant testamentum. Cap. IX.*

Omnes prætcrea quibus de iure facultas affuerit, condant, seu faciant testamentum, & de bonis suis infra tres menses post eorum ingressum immediatè sequentes ordinent, & disponant, ne quenquam illorum contingat decedere intestatũ.

De pace reformanda inter Fratres, & alios extraneos. Cap. X.

De pace verò inter Fratres, & Sorores, aut etiam exteros in discordia positos facienda, sicut ministris videbitur ita fiat, adhibito (si facultas affuerit) Episcopi Diœcesani consilio in hac parte.

A

Quando molestantur contra ius, aut eorum priuilegia. Cap. XI.

SI verò Fratres, vel Sorores contra ius, vel eorum priuilegia per Potestates, seu Rectores locorum, vbi domicilium obtinent, vexationibus impetantur, Ministri loci ad Episcopos, & alios locorum Ordinarios studeant habere recursum, iuxtà consilium, & ordinationem ipsorum in talibus processuri.

Quòd caueant inquantum possunt à iuramentis solemnibus. Cap. XII.

A Iuramentis autem solemnibus omnes abstineant, nisi necessitate cogente, in casibus per indulgentiam Apostolicæ Sedis exceptis, videlicet, pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, ac etiam in contractu emptionis, venditionis, & donationis, vbi videbitur expedire. ¶ In communi quoq; loquela vitent prout poterunt iuramenta. ¶ Et qui die aliqua minus cautè iurauerit lapsu linguæ (prout contingere in multiloquio consueuit) die ipso in sero cùm debet recogitare quid fecerit, dicat tribus vicibus orationem Dominicam propter incautè facta huiusmodi iuramenta. Memor autem sit quilibet, vt ad diuina obsequia familiam propriam exhortetur. B

De audienda Missa, & Congregatione facienda. Cap. XIII.

VNiuersi sani Fratres, & Sorores cuiuscunque Ciuitatis, aut loci, diebus singulis (si commodè poterunt) Missæ officium audiant. Et mense quolibet ad Ecclesiam, siuè loca, ad quam, vel ad quem Ministri curauerint intimare, conueniant, Missarum solemnia inibi audituri. ¶ Vnusquisque autem, vsualis monetæ denarium Missario tribuat, qui pecuniam huiusmodi colligat, & eam de consilio Ministrorum inter Fratres, & Sorores paupertate grauatos, & præcipuè infirmantes, ac eos, qui funeris carere dignoscuntur exequijs, & deindè inter pauperes alios diuidant congruenter. ¶ Offerant insuper de ipsa pecunia Ecclesiæ memoratæ. Tuncq; (si commodè poterunt) virum religiosum, & in verbo Dei competenter instructum habere procurent, qui eos ad pœnitentiam, & misericordiæ opera exercenda hortetur, solicitè moneat, & inducat. ¶ Studeat quilibet dum Missæ celebratur officium, & prædicationis verbum proponitur, seruare silentium, orationi, & officio sit intentus, nisi eum communis vtilitas fraternitatis impediat. C

De Fratribus infirmis, & defunctis. Cap. XIIII. D

CVm autem, quemquam ex Fratribus infirmari contigerit, Ministri per se, vel per alium, seu alios (si hoc eis infirmus fecerit intimari) semel in Hebdomada visitare teneantur ægrotum, ipsum solicitè ad recipiendum pœnitentiam (prout melius, & efficacius expedire putauerint) inducentes, necessaria illi de bonis communibus ministrando. ¶ Et si præfatus infirmus de præsenti luce migrauerit, Fratribus, & Sororibus tunc in Ciuitate, vel loco, vbi eum contigerit mori præsentibus nuncietur, vt defuncti exequijs, procurent personaliter interesse; A quibus donec Missarum fuerint celebrata solemnia, & corpus tumulo conditum, non recedant. ¶ Hoc quoq; circa Sorores infirmas, & decedentes volumus obseruari. ¶ Prætereà,

A rea, intra octo dies post ipsius sepulti obitum immediatè sequentes, quilibet Fratrum,& Sororum ipsarum dicat pro anima eius, Sacerdos, videlicet, Missam vnam. Sciens psalterium 50. psalmos,& illiterati totidem Pater noster, & in fine cuiuslibet Requiem æternam adijciant. Et post hæc,infra annum, pro Fratrum,& Sororum, tàm viuorum, quàm defunctorum salute, tres Missas faciant celebrari. Qui verò psalterium sciuerint, illud dicant,& cæteri orationem Dominicam centies dicere non ommittant, & requiem æternam in fine cuiuslibet addituri.

De Ministris. Cap. XV.

MInisteria quoq; ac alia officia, quæ præsentis formulæ series exprimit, imposita sibi quisque deuotè suscipiat, curetq; fideliter exercere. ¶ Officium autem cuiuslibet, certi temporis spacio limitetur. Nullus minister instituatur ad
B vitam, sed eius ministerium certum tempus comprehendat.

De visitatione,& correctione delinquentium. Cap. XVI.

AD hæc Ministri, & Fratres, ac Sorores Ciuitatis, & loci cuiuslibet, ad visitationem communem in aliquo loco religioso, vel Ecclesia, vbi locum huiusmodi contigerit deesse, conueniant,& Visitatorem habeant Sacerdotem, qui alicuius approbatæ Religionis existat, quiq; illis de commissis excessibus iniungat pœnitentiam salutarem, Nec quiuis alius possit eis huiusmodi visitationis officium exhibere. ¶ Quia verò, præsens viuendi forma, institutionem à beato Francisco prælibato suscepit, consulimus, vt Visitatores, & informatores, de Fratrum Minorum Ordine assumantur, quos Custodes, vel Guardiani eiusdem Ordinis,cùm super hoc requisiti fuerint, duxerint assignandos. Nolumus tamen Congregationem huiusmodi à Laico visitari. Huiusmodi autem visitationis officium, semel exerceatur in anno, nisi necessitate aliqua suadente fuerit pluries facienda. ¶ Incorregibiles verò, ac inobedientes, monitio trina præueniat. Qui si se corrigere non curauerint, de ipsius Congregationis consortio expellantur omninò, de consilio discretorum.

De vitandis litigijs inter se, & cum alijs. Cap. XVII.

VItent insuper Fratres, & Sorores (iuxta posse) litigia inter se, illa (si suscitari contigerit) solicitè dirimendo. Alioquin, de iure coram illo respondeant,
D apud quem Potestas residet iudicandi.

Qualiter,& per quos in abstinentijs possit dispensari. Cap. XVIII.

ORdinarij autem locorum, vel Visitator, cum Fratribus, & Sororibus vniuersis, in abstinentijs, ieiunijs, & austeritatibus alijs, ex causa legitima (cum expedire viderint) poterunt dispensare.

Quòd Ministri eorum manifestas culpas denuncient Visitatori. Cap. XIX.

MInistri verò, manifestas Fratrum, & Sororum culpas Visitatori denuncient puniendas. ¶ Et si quisq; incorrigibilis fuerit, post trinæ admonitionis instan-

ſtantiam, à Miniſtris (de diſcretorum Fratrum aliquorum conſilio) viſitatori nuncietur eidem, de fraternitatis conſortio abijciendus ab ipſo, & in Congregatione poſt modum pu blicandus. A

Qualiter in prædictis nemo obligatur ad culpam mortalem. Cap. XX.

COeterum in præmiſſis omnibus, ad quæ Fratres veſtri Ordinis non ex diuinis præceptis, vel ſtatutis tenentur Eccleſiæ, nullum ipſorum ad mortalem culpam volumus obligari, ſed impoſitam ſibi pœnitentiam, pro tranſgreſſionis exceſſu prompta humilitate recipiat, & efficaciter ſtudeat adimplere.

Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam noſtri ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationis omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Reate. 16. Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo. B

Ioan. Papa XXII. Dictus Iacobus de Ozza.

SVMMARIVM.

FEcit vnam Bullam contra fraticellos, ſeu fratres de paupere vita, aut bizzochos, ſiue bighinos, qui aſſerebant, ſe eſſe de primo, ſeu de Tertio Ordinibus Sancti Franciſci. Quæ Bulla incipit. Sancta Romana &c. Dat. Auinioni. 3. Cal. Ianuarij. Pontif. ſui anno 2. Habetur. Extr. Et in Monum. Ord. Min. fol. 33.

Ioan. Papa XXII. Cui nomen Balthaſſar. C

SVMMARIVM.

COndidit priuilegium, quod continet ſtatuta, & ordinationes per Fratres, & Sorores Tertij Ordinis Sancti Franciſci de Pænitentia nuncupatos in partibus Flandriæ degentes ordinata. Et incipit. Perſonas vacantes aſſiduè &c. Dat. apud Sanctum Ant. Extra muros Florentinos. 7. Cal. Septemb. Pontif. ſui anno 4. Quod priuilegium ponitur infra cum confirmatione eiuſdem à Martino Papa V.

Martinus Papa V. D

SVMMARIVM.

AD inſtantiam Generalis Fratrum Minorum concedit, quod Fratres, & Sorores Tertij Ordinis ſubijciantur Generali, & Prouincialibus Miniſtris Fratrum Minorum.

MArtinus Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, venerabili fratri Iordano Epiſcopo Albanenſi, Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Licet inter cætera regularis obſeruantiæ iugum ſine quo nō vera, ſed ficta cenſetur eſſe religio præcipuum exultat: & propterea abſonum ſit, & abſurdum, quod quis habitu ſe religioſum foris

ris exhibeat, & lupi rapacis more regulariter viuere, regularemq; disciplinam su-
A scipere omnino contemnat, sanè pro parte dictorum filiorum Antonij de Massa
generalis, & singulorum Prouincialium Ministrorum, vniuersorumq; fratrum
Ordinis Minorum petito nobis nuper exhibita continebat: quod nonnullæ tam
Ecclesiasticæ, quam seculares personæ vtriusque sexus in diuersis mundi partibus
constitutæ, quæ sub quodam velamine sanctitatis habitum griseum ordinis fratrum
Minorum habitui quasi conformem deferentes: & à Beato Francisco nomen assu-
mentes de tertia regula dicti Francisci, alias de pœnitentia se appellant: tam ex pri-
uilegijs (vt asserunt) concessis, quam etiam propria authoritate nonnunquam in
communi: quandoq; verò ad partem sub quadam viuendi norma, quasi in pro-
priam libertatem, & absq; debita subiectione, & obedientia, religiosam vitam vi-
uere se asserunt, & præsumunt: vnde dicti ordinis non solum confusio generatur,
& contemptus, verum etiam simplices sic decepti in diuersas inducuntur hæreses,
B & errores, pluraq; scandala, & pericula proueniunt animarum. Quarum pro par-
te Generalis, & Prouincialis Ministrorum, ac fratrum prædictorum fuit nobis hu-
militer supplicatum, vt super præmissis opportune prouidere de benignitate Apo-
stolica dignaremur. Nos igitur attente considerantes, incongruum existere, quod
huiusmodi personæ habitum de dicto sancto concessum gerant, & de tertio ordine
nominare præsumant, & iurisdictionem, aut disciplinam superiorum dicti ordinis
Minorum suscipere paruipendant: ac alias subiectæ præfato ordini non existant: ac
super ijs salubriter occurrere cupientes: conspectioni tuæ de qua in his & alijs spe-
cialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta committimus, &
mandamus quatenus si ita est, omnes, & singulos fratres, & sorores de tertia regula
S. Francisci, alias de pœnitentia nuncupatos tam præsentes quam futuros cuiuscúq;
gradus, vel conditionis existant, vbicumq; existant eidem ordini, & eius superio-
C ribus (eorum tamen viuendi, & continendi forma semper salua) authoritate
nostra subiacere, ipsosq; prædictos Generali, & Prouincialibus ministris pro tem-
pore existentibus, quemadmodum cæteri, & veri dicti ordinis fratres, & sorores
subiecti existunt, subiectos esse decernas: statuens & ordinans authoritate prædi-
cta: quod præfati ministri, fratres de tertia regula, & sorores prædictas quoties ex-
pediens fuerit per se: vel per alios ad hoc idoneos visitare, corrigere, & delinquen-
tes, & excedentes pro demeritis punire, & emendare, eorumq; confessiones audi-
re, eisq; pœnitentiam salutarem iniungere, & omnia sacramenta Ecclesiastica
ministrare, omnemq; aliam (si tamen illorum obseruantiæ, & continentiæ penitus
non obuient) iurisdictionem exercere valeant, in eodem contradictores per censu-
ram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus pri-
legijs, gratijs, concessionibus, & literis Apostolicis de regula huiusmodi, eisdem
D fratribus, & sororibus, eorumq; religioni in genere, vel in specie, sub quauis ver-
borum forma concessis, etiam si de eis, eorumq; totis tenoribus, ac de verbo ad
verbum esset in præsentibus specialis & expressa mentio facienda, quibus in quan-
tum præmissis contraria fuerint derogamus. Nec non constitutionibus Apostoli-
cis, cæterisque contrarijs etiam non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ
apud sanctos Apostolos Pontificatus nostri anno decimo.

Marti-

A

Martinus Papa V.

SVMMARIVM.

Confirmat concessionem Ioann. XXII. cui nomen Balthassar de qua supra, circa statuta, & ordinationes per Fratres, & Sorores Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupatos in partibus Flandriæ degentes ordinata.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Vniuersis, & singulis præsens transumptum inspecturis pateat euidenter, quod nos Ludouicus de Garsijs vtriusq; iuris Doctor, Canonicus Bononiensis Domini nostri Papæ, eiusq; Camerarij, nec non Curiæ causarũ Cameræ Apostolicæ generalis Auditor, Ad instantiã Venerabilis, & religiosi viri fratris Andreæ de Mediolano Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupati expresse professi asserentis se pro se, & ordine suo transumpto, siue transcripto infrascripto indigere, omnes & singulos sua communiter, vel diuisim interesse putantes, eorumq; Procuratores si qui essent in Romana Curia pro eisdem ad recognoscẽdum, & recognosci videndum signetum, & manum registratoris in infrascripto sumpto de registro literarum Apostolicarum clauso, & sigillato vt moris est, nec non dictum sumptum aperiri, & deinde transumi & exemplari, ac in publicam formam redigi mandari, Authoritatemq; iudiciariam, & decretum dictæ Curiæ, atq; nostram, vt moris est interponi, vel dicendum, & causam rationabilem proponendum, & allegandum, quare præmissa minime fieri deberent, per nostras certi teneris literas in audientia publica literarum contradictarum Domini nostri Papæ præfati, vt moris est peremptorie citari mandauimus, & fecimus ad certum terminum competentem, videlicet ad diem, & horam inferius annotatas. In quibus præfatus Frater Andreas coram nobis iudicialiter comparens, & dictas literas citatorias in audientia publica literarum contradictarum præfati Domini nostri Papæ debitè executas representans, citatorum in eisdem contentorum non comparentium, nec dicto termino satisfacere curantium contumaciter accusauit, ipsosq; contumaces reputari per nos debita cum instantia postulauit, & in eorum contumacia dictum sumptum de registro literarum Apostolicarum clausum, & sigillatum ibidem exhibuit, & produxit vna cum nonnullis testibus fide dignis super recognitione signeti, seu sigilli in eodem sumpto appositi, post cuius quidem sumpti exhibitionem, & productionem, Nos Ludouicus Auditor præfatus dictos citatos non comparentes, nec dicto termino satisfacere curantes reputauimus merito pro vt erant exigente iustitia licet debitè expectatos contumaces. Et in eorum contumaciam huiusmodi testes super recognitione dicti signeti, seu sigilli in eodem sumpto appositi in forma iuris duximus admittendos pariter & admisimus. Quiquidem testes sic admissi exhibito, & ostenso ipsis, & eorum cuilibet signeto, seu sigillo in sepe dicto sumpto de registro literarum Apostolicarum apposito, & per eos & eorum quemlibet diligenter viso, & inspecto, ac per Nos diligenter interrogati dixerunt, & deposuerũt eorum medijs iuramentis per eos, & eorum quemlibet tactis scripturis sacrosanctis ad & super sancta Dei Euangelia præstitis signetum, seu sigillum in eodem sumpto appositum se bene recognoscere ac esse signetum, seu sigillum registratorum dictarum literarum Apostolicarum. Quibus sic peractis præfato Fratri Andreæ de

B C D

Medio-

Mediolano instante, & requirente huiusmodi signetum, seu sigillum dicto sumpto
A appositum habuimus, & haberi volumus pro recognito. Et dictum sumptum sic recognitum aperiri mandauimus, & fecimus. Et postquam sic apertum fuit, ac per dictos testes manus, & litera registratoris dictarum literarum debitè recognita, ipsum sumptum ad manus nostras recepimus, vidimus, tenuimus, legimus, palpauimus, & diligenter inspeximus sanum, integrum, non vitiatum, non cancellatum, seu in aliqua sui parte suspectum, sed omni prorsus vitio, & suspicione carens. Ipsique testes vlterius per Nos interrogati ac modo, & forma præmissis dixerunt, & deposuerunt manum & scripturam in fine dicti sumpti appositam & bene cognoscere, ac esse venerabilis, & discreti viri Antonij de Feletis earumdem literarum Apostolicarum regestratoris. Idcirco ipsum sumptum ad præfati Fratris Andreæ instantiam, & requisitionem per Magistrum Ioannem de Castello dictæ Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Notarium & scribam iuratum infrascripti
B transsumi, & exemplari, ac in huiusmodi publicam formam redegi mandauimus. Volentes, & auctoritate dictæ Curiæ decernentes, quod huic transsumpto, seu publico instrumento detur, & adhibeatur de cætero plena fides in iudicio, & extra, & vbicumque locorum, & terrarum, ac talis, & tanta qualis, & quanta ipsi sumpto de registro literarum Apostolicarum data fuit, & adhibita, ac daretur, & adhiberetur si in medium produceretur. Quibus omnibus, & singulis tanquam ritè, & legitimè factis, & celebratis in eodem iudicio coram Nobis nostram & dictæ Curiæ Cameræ Apostolicæ auctoritatem iudiciariam interposuimus, & tenore præsentium interponimus pariter, & Decretum. Tenor vero dicti sumpti de regestro literarum Apostolicarum de quo supra fit mentio sequitur, & est talis.

C MARtinus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ex Apostolicæ Sedis prouidentia, ac personarũ Ecclesiasticarũ præsertim Religiosarum sub Regulari Obseruantia virtutum Domino famulantium, & mundanis abiectis illecebris deditarum studio piæ vitæ deuotione prouenire dignoscitur vt quæ pro ipsarum regulari Obseruantia conseruanda, & etiam augenda piè concessa sunt, cum à Nobis petitur non solum Apostolicæ confirmationis robore muniamus, sed ad alios etiam qui sub simili Obseruantiæ iugo sedulum exhibent Altissimo famulatum extendamus, eosque Apostolicis gratijs, & fauoribus prosequamur. Sanè pro parte dilectorum filiorum vniuersorum Fratrum & dilectarum in Christo filiarum Sororum Tertij Ordinis de Pænitentia nuncupati, quem Beatus Franciscus instituit, in partibus Flandriæ, & præsertim in Episcopatu Mormiensi in locis videlicet Furnis Nonoportu ypris, paupringis, dixeimidæ, & bergis Mormiensis
D Diœcesis degentium Nobis nuper exhibita petitio continebat quod olim pro ipsorum parte bonæ memoriæ Baldasari Episcopo Tusculanensi, tunc Ioanni 22. m... eius obedientia de qua partes ille erant nuncupato esposito quod ipsi olim vt quietius, & salubrius animas suas Deo lucrifacerent viuendo etiam iuxta Regulas, & modum viuendi per felicis recordationis Nicolaum Papam IV. prædecessorem nostrum omnibus Fratribus, & Sororibus dicti Ordinis, qui tunc erant, & essent pro tempore auctoritate Apostolica datos, & ordinatos prouida deliberatione præuia nonnulla statuerant, & etiam ordinauerant, vt per salutaria exempla ad eternam vitam cum Dei adiutorio salubrius proficere possent. Idem Baldasar, tunc Ioannes statuta, & ordinationes huiusmodi rata habens, & grata per suas literas confirmauit, ac suppleuit omnes defectus, si qui forsan interuenissent in eisdem. Quare

pro parte prædictorum & aliorum Fratrum, & Sororum eiusdem ordinis in Mormienti de Sancto Andomaro hondeſtactæ & duulzerbæ domibus dictæ Diœcesis commorantium Nobis fuit humiliter supplicatum vt literas prædictas innouare, ac statuta,& ordinationes in dictis literis contenta ad Fratres,& Sorores in eisdem Mormiensis de Sancto Andomaro hondeſtactæ duulzerbæ domibus commorantes extendere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eorundem Fratrum, & Sororum supplicationibus inclinati literas per præfatum Baldasarem. Tunc Ioannem eis concessas, quas de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus, auctoritate Apostolica innouamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; per hoc autem nullum ius ipsis Fratribus,& Sororibus in dictis locis videlicet Furnis,Nonoportu, ypris, paupringis,dixeimidæ,& bergis commorantibus de nouo acquiri nolumus, sed antiquum si quod habent tantummodo conseruari. Cæterum statuta, & ordinationes in dictis literis contenta ad Fratres,& Sorores in Mormiensi de Sancto Andomaro hondeſtactæ, & duulzerbæ domibus præfatis pro tempore commorantes extendimus, ac secundum statuta, & ordinationes prædicta ipsos perpetuo viuere debere decernimus, & etiam ordinamus. Tenor vero dictarum literarum præfati Ioannis sequitur, & est talis. A B

IOannes Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam personas vacantes assidue diuinis obsequijs per studium piæ vitæ, & sub regulari obseruantia in domino lætantes libenter Apostolico fauore prosequimur, ac illa quæ pro perseuerantia in bonis operibus, & quiete ipsorum perinde facta sunt, vt illibata persistant,cum à nobis petitur apostolico confirmationis suffragio fauorabiliter communimus. Sané petitio dilectorum filiorum vniuersorum Fratrum, & dilectarum in Christo filiarum vniuersarum Sororum Tertij Ordinis de pænitentia nuncupati, quem Beatus Franciscus instituit in partibus Flandriæ, & præsertim in Episcopatu Mormiensi, & in locis scilicet Furnis,Nonoportu,ypris, Paupringis, dixeimidæ, & bergis Mormiensis diœcesis degentium petitio continebat, quod ipsi olim, vt quiecius, & salubrius animas suas Deo lucrifacerent, viuendo etiam iuxta regulas, ac modum viuendi per felicis recordationis Nicolaum Papam IV. prædecessorem nostrum omnibus Fratribus, & Sororibus dicti ordinis qui tunc erant, & essent pro tempore authoritate Apostolica datos, & ordinatos prouida deliberatione præuia statuerunt,& ordinarunt,vt per salutaria exempla ad æternam vitam cum Dei adiutorio salubrius proficere possent prædicti Fratres, & Sorores neminem reciperent ad professionem dicti ordinis nisi finito anno probationis, vt ipsa regula dictat, & nisi in die professionis suæ haberent decem, & octo annos, & nisi satisfecissent Ecclesiæ, & vbiq; secundum contenta in regula memorata, & fieret per ipsos professio in hæc verba, videlicet. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Ego N. Voueo, & promitto Deo, & Beatæ Mariæ Virgini, Beato Francisco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater.N. omnibus diebus vitæ meæ esse obediens Domino Ioanni Papæ & suis successoribus canonicè intrantibus, & viuere in obedientia, paupertate, sine proprio, & in castitate, & obseruare regulam Tertij Ordinis Beati Francisci secundum declarationem, & ordinationem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ factam,& traditam per prædictum Dominum Nicolaum Papam, & cætera omnia quæ huic modo viuendi ad salutem animæ conueniunt ad discretionem meorum superiorum, & recipiens eandem professionem promittat ei, quod si hæc faceret meretur vitam æternam, & fiet illa receptio per Ministrum tantum secundum regulam, tam de C D

ipsis

ipsis Fratribus, quàm de Sororibus eiusdem Tertij Ordinis, vbi bono modo posset
A haberi, & si non de consilio Visitatoris superior soror in Nomine Domini illud faceret de Sororibus ipsis. Et quia in Euangelio dicitur quod nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retro aptus est regno Dei voluerunt, & etiam ordinarunt ipsi Fratres, & Sorores in locis ante dictis degentes, quod nullus inter dictos Fratres, & Sorores professus posset illum statum, & communitatem dimittere, & reuerti, ad sæculum, seu ad minorem siue ad leuiorem statum in Ecclesia declinare, sed potius quilibet eorumdem Fratrum, & Sororum firmiter sua vota etiam suum statum obseruarent, sicut Domino promiserunt dictiq; Fratres, & Sorores in eisdem locis degentes qui ad hoc essent habiles dicerent horas Canonicas secundum ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sine nota, & alij, seu aliæ non ad hoc habiles horas eiusdem Beatæ Virginis secundum præfatum ordinem, vel nocturnū Psalterij pro matutinis, & alios psalmos pro alijs horis pro vt tenerentur dicere si
B dictas horas dicerent, & qui ista nescirent, vel bono modo adiscere non possent sicut de ipsis cauetur in ipsa Regula dicerent Orationem Dominicam scilicet Pater Noster, & super illis dispensarent eorum Visitator, & superiores ad maiorem profectum suarum animarum dicti vero Fratres, & Sorores pro vt de eorum Regula, & antiqua consuetudine habebant, etiam deinceps haberent Visitatorem religiosum virum alterius Ordinis, & semper vnum Ministrum de Fratribus ipsis, qui esset super omnes Fratres, & Sorores, & cum hoc Sorores ipsæ eligerent sibi vnam de præfatis Sororibus, sicut eligitur Minister, quæ etiam renouaretur in eius ministerio sicut ipse Minister, quæ sic electa in absentia dicti Ministri haberet potestatem super omnes Sorores sicut ipse Minister super præfatos Fratres, & Sorores, & fieret in qualibet domo prædictorum Fratrum, & Sororum vnus, vel vna superior om-
C nium Fratrum, & Sororum domus illius, & cui omnes de domo illa in absentia Ministri, vel Sororis superioris inter Sorores obedirent, & hoc per electionem omniū Fratrum, & Sororum singularum domorum, quæ etiam renouarentur sicut cæteri, tamen vtentur Visitator, & cæteri superiores Ordinis de suspensione officiariorum, & cæteris similibus secundum eamdem Regulam & antiquam consuetudinem in necessitatibus & alijs pro vt decens, & honestum omni tempore appareret, & de cætero in qualibet domo eorumdem Fratrum, & Sororum haberentur aliqua loca honesta satis magna in quibus simul conuenirent ad orandum, comedendum, & dormiendum, scilicet Sorores in locis Sororum, & Fratres in locis Fratrum seorsum seu ab inuicem separatim, dum tamen non haberent edificia vel loca excessiua ac si essent honesti Religiosi Fratres secundum paupertatem & eorum necessitatem satis parua, & vilia, & nemo extra communitatem maneret aliquo notabili tempore
D nisi de licentia superiorum in quibus superiores omnes in necessitatibus, & causis rationabilibus possent dispensare secundum quod eis secundum Deum videretur expedire præceperuntq; dictis Fratribus, & Sororibus omnibus ad hoc petentibus ac habilibus quod operarentur, & laborarent in aliquo tempore labore honesto vnde sibi victum acquirerent, non tamen taliter laborarent quod spiritum deuotionis extinguerent tempus deuotionis, & orationis ad hoc exponendo, sed superiores eorundem Fratrum, Sororum prouiderent, quod in qualibet domo pro ordinarent, & diuiderent ipsum tempus tam æstatis, quam hiemis, tam diei, quam noctis pro vt ratio dictarent ad vtrumq; faciendum, ita quod temporibus congruis orarent, & laborent, & quod otiositas, vel pigritia non impediret laborem se velando sub specie deuotionis, vel orationis, de mercede vero laborum viuerent omnes in communi

muni tam insufficientes ad laborem, quam alij, & vbi merces laboris non sufficeret ad eorum victum humiliter recurrerent ad elemosinam postulandam, & superior vniuscuiusq; domus huiusmodi reciperet mercedem laborum omnis domus & elemosinas per se ipsum vel alium loco sui, & sicut reciperent exponerent fideliter in necessitatibus cōmunitatis inde reddituri rationem huiusmodi Visitatori & Ministro ac sorori superioribus si & quando eis placeret, & secundum quod eis videtur expedire, quorum conscientias ipsi ordinantes super præmissis voluerunt onerare, prædictiq; Fratres, & Sorores secundum vsum communem dicti Ordinis induerentur, & haberent Fratres vnam tunicam griseam vilem, quæ vilitas attenderetur in pretio, & colore, & vnum scapulare, pro cingulo cordam rudem de canapo nodatam vt moris est, haberent lungum caputium, & magnum mantellum de eodem panno ad modum simplicium hominum Sotulares ligatos, vel cum vincleis secundū quod paupéres illius patriæ habebant. Sorores autem omnia prædicta haberent vt tunicam, scapulare, cordam, & caputium quando liceret, ac etiam Sotulares, haberent enim super caput velum, vel caputergium album, & hoc intra domum; quando autem eas contingeret exire domum possent habere vnum mantellum de panno supradicto, vna parte reuersa supra caput ad cooperiendum caput, & aliqualiter faciem, quando etiam itinerarent, vel laborarent dictæ possent superiores sui eis concedere ad portandum ipsarum caputia, & quod sibi cauerent ipsi Fratres, & Sorores habere aliqua in quibus non reluceret asperitas, vilitas, & paupertas, cum talia valerent multum ad puritatem obseruantiæ sui status. De cætero autem ne ipsi Fratres, nec Sorores subiacerent iuridictioni Dominorum temporalium, sed haberent inter se correctionem, & punitionem omnium factorum, & delictorum ciuilium, sed de criminalibus in omnibus subiacerent iuridictioni Ecclesiæ videlicet eorum Diœcesis Episcopi, tenerentq; prædicti Fratres capitulum suum in aliqua domo eorumdem Fratrum ad placitum Visitatoris, & Ministri prædictorum, & similiter capitulum Sororum teneretur in aliqua domo Sororum prædictarum ad quæ capitula quælibet videlicet earum ad suum capitulum tenerentur mittere, nec non ipsi Fratres, & Sorores tenerentur ad illa venire in tali numero, & tali modo, sicut ordinatum fuerat inter eos, ita quod non esset discursus eorumdem Fratrum, & Sororum in magna multitudine per villas, & itinera, possentq; dicti Fratres, & Sorores in eorum capitulo tractare de omnibus causis suum statum tangentibus, ac constituere officiarios, & absoluere, nec non corrigere casus, quorum ad eos correctio pertineret. Insuper facere statuta noua, & vetera corrigere augendo, vel minuendo secundum quod eis melius, & purius ad obseruationem suorum votorū in hac parte videretur expedire cum consilio tamen eorum Visitatoris sæpe dicti sed si Fratres, vel Sorores prædicti statuta noua facerent, vel aliquid renouarent nullius esset auctoritatis donec illud per Diœcesanum loci foret confirmatum, ad quod faciendum teneretur Episcopus loci dum tamen præfata ordinatio, seù innouatio foret rationabilis, & vtilis ad eorum obseruantiam, & puritatem votorum, & alias non possentq; de cætero dicti Fratres, & Sorores in suis capellis earumdem domorum coram se facere missam, & alia diuina officia celebrari solemniter, & campanile, & campanam ab extra suum tectum habere totiens quotiens eis placeret, & facultatem haberent vt eis expediendum fore videretur. Quare prædicti Fratres, & Sorores dictorum locorum nobis humiliter supplicarunt, quatenus præmissis per eos statutis, & ordinationibus, vt præfertur omnibus pro ipsorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adijcere de speciali gratia dignaremur. Nos igitur

igitur huiusmodi supplicationibus inclinati præmissa omnia, & singula prout per
A eosdem Fratres, & Sorores in dictis partibus ac domibus locis, & Episcopatu degentibus, vt præmittitur proinde statuta, & ordinata facta fuerunt, & omnia inde sequuta, rata habentes, & grata; ea ex certa scientia auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus, si qui forsan interuenerunt in eisdem (iure tamen Parochialium Ecclesiarum in quarum iurisdictionibus dictæ domus situantur, & alterius cuiuscumq; in omnibus semper saluo) statuentes nihilominus, & eadem auctoritate ordinantes, quod huiusmodi capitula, seu regulæ, nec non modus viuendi per ipsos Fratres, & Sorores, qui nunc sunt, & illos etiam, qui erunt pro tempore in partibus, & Diœcesi Mor.nicnsi debeant inuiolabiliter obseruari, quodq; ipsi Fratres, & Sorores illos diligenter sequendo, & obseruando per Diœcesanum, ac locorum ordinarios, seu quosq; alios, quauis auctoritate fungentes contra capitula, regulas, & modum
B viuendi huiusmodi sub quouis quæsito colore nõ possint nec debeant in aliquo molestari, non obstantibus felicis recordationis Ioannis Papæ XXII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit Sancta Romana &c. Et alijs Apostolicis, nec non Prouincialibus, & sinodalibus constitutionibus, ac concilijs, & alijs contrarijs quibuscumq; decernentes etiam ex nunc irritos, & innanes omnes processus, nec non excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, si quos, vel si quas contra præmissa, vel eorum aliquod scienter vel ignoranter forsan promulgari contigerit, vel haberi; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, communitionis, supletionis, statuti, ordinationis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. apud Sanctum Antonium extra muros Florentinos septimo
C Calendas Septembris Pontificatus nostri anno quarto. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, communitionis, voluntatis, extensionis, constitutionis, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotẽtis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Dat. Romæ apud Sanctos Apostolos tertio decimo Calendas Iulij Pontificatus nostri anno tertio decimo.

In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes literas siue præsens publicum instrumentum, transumptum huiusmodi in se continentes, siue continens exinde fieri, & per Notarium publicum infrascriptum nostrum, & dictæ Curiæ Cameræ Apostolicæ Notariũ subscribi, & publicari mandauimus. Sigilliq; dictæ Curiæ, quo vtimur iussimus, & fecimus appensione com-
D muniri. Dat. Romæ in domo habitationis nostræ sub anno à Natiuitate Domini millesimo, quadrigentesimo quadragesimo nono, indictione duodecima, die vero Sabbati quinta mensis Aprilis Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Cicolai diuina prouidentia Papæ Quinti anno tertio. Præsentibus ibidem discretis viris Magistris Laurentio Venatij de Vrbe, & Iuliano de Çreltis de Florentia dictæ Curiæ Notarijs testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego Ioannes Nicolai Andreæ de Castello publicus Imperiali autheritate, nec non causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ prædictæ Notarius, quia supra insertarũ literarum Apostolicarum præsentationi ipsarumq; receptioni, visioni, transumptioni, decreti quoq;, & authoritati dicti Domini Auditoris interpositioni, omnibusq; alijs & singulis præmissis dum sic vt præmittitur agerentur, & fierent vna cum præ

domi-

nominatis testibus præsens fui, eaq; sic fieri vidi, & audiui. Et quia ipsarum supra insertarum literarum Apostolicarum vna cum ipsarum originali in præsentia dicti domini Auditoris fidelem auscultationem feci, & ambas scripturas in omnibus concordare inueni. Idcirco vt huic præsenti transumpto per alium, (me alijs occupato negotijs) fideliter scripto de cætero plena fides adhibeatur, me de ipsius domini Auditoris mandato subscripsi; & publicaui, signoq;, & nomine meis solitis, & consuetis, vna cum appensione sigilli dictæ Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ signaui, rogatus, & requisitus. In fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum. A

Eugenius Papa IV.

SVMMARIVM. B

CAssat, & annullat literas Mart. V. quibus mandabatur, Fratres, & Sorores de Pænitentia subijci debere superioribus Fratrum Minorum. Eosq; de Pænitentia relinquit dispositioni per Nic. IV. in Bulla. Super montem Catholicæ fidei &c. Factæ. Ac præcipit, ne dicti Fratrum Minorum Superiores aliquo modo Fratres, & Sorores de Pænitentia molestare audeant, & dat executores.

VNiuersis, & singulis Reuerendis in Christo Patribus Dominis Dominis Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Diœcesanis, & locorum ordinarijs cuiuscumq; eorum, & cuiuslibet ipsorum in spiritualibus, & temporalibus Vicarijs, seu Officialibus generalibus, nec non Iudicibus, Conseruatoribus & Commissarijs quibuscumq;, quacumq; auctoritate fungentibus, cuiuscumq; status, dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existant omnibusq; alijs & singulis quorum interest, vel intererit, quosq; infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit quomodolibet in futurum, communiter, & diuisim per Almam Vrbem eiusq; districtum, nec non per Prouincias, Ciuitates, & Diœcesis quascumq; constitutus, & eorum cuilibet insolidum, ad quem, vel ad quos præsentes nostræ literæ peruenerint. Petrus Nardi de Verallestis Decretorum Doctor Archipresbyter Ecclesiæ Sanctorum Celsi, & Iuliani de Vrbe Executor, & Commissarius ad infrascripta vna cum infrascriptis nostris in hac parte Collegis ad illā clausulā, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium, seu alios &c. à Sede Apostolica specialiter deputatus salutem in Domino & nostris huiusmodi, imò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis literas Sanctissimi in Christo patris, & Domini nostri Domini Eugenij diuina prouidentia Papæ Quarti vnam scilicet gratiosam, cum filis sericeis rubei croceiq; coloris, aliam verò exequutoriam cùm cordula canapis veris bullis plumbeis ipsius Domini nostri Papæ impendentibus more Romanæ Curiæ bullatas sanas & integras, non vitiatas, non cancellatas, neq; in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes nobis pro parte Religiosorum virorum Fratrum, & Religiosarum Dominarum Sororum ordinis Fratrum de pœnitentia principalium in eisdem literis Apostolicis principaliter nominatorum coram Notario publico, & testibus infrascriptis præsentatas, Nos cum ea qua decuit reuerentia noueritis recepisse quarum quidem literarum Apostolicarum vnius videlicet gratiosæ tenor de verbo ad verbum sequitur & est talis. C D

Eugenius

A EVgenius Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuã rei memoriam ad Apostolicæ dignitatis apicem diuina dispositione vocati, ex incumbente nobis sollicitudinis officio singulorum, & præsertim sub regulari obseruantia piç studio vitç degentium pensare conditiones habemus, vt debitum dirigentes ad singula respectum sic circa illarum statum salubrem vigilanti cura vacemus, quod superni fauoris affluente præsidio prosperi successus ope fuuentur, & excussis, quæ dispendiĳ vel turbationis extiterint optata suscipiant iugiter incrementa. Dudum siquidem fel. record. Nicolaus Papa Quartus prædecessor noster dilectis filiis Fratribus, ac dilectis in Christo filiabus Sororibus ordinis Fratrũ de pœnitentia literas concessis tenoris subsequentis.

B NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filĳs Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pęnitentia, tàm præsentibus, quàm futuris, salutem, & Apostolicam benedictionem. Super montem catholicę fidei &c. Quæ Bulla posita est supra fol.8.lit.D.

Postmodum verò pro parte dilectorum filiorum Antonĳ de Massa Generalis, & singularum Prouinciarum Ministrorum vniuersorumq; Fratrum Ordinis Minorũ bonæ memoriæ Martino Papæ Quinto etiam prædecessori nostro exposito quod nonnulli tàm Ecclesiasticæ, quàm sæcularis vtriusq; sexus personæ in diuersis mundi partibus constitutæ, quæ sub quodam velamine sanctitatis habitum griseum Ordinis Fratrum Minorum habitui quasi conformem deferentes, & Beati Francisci nomen assumentes de Tertia Regula dicti Sancti aliàs de pœnitentia se appellabant, tàm ex priuilegĳs eis, vt asserebant, concessis, quàm etiam propria auctoritate non nunquàm in communi, quandoquè verò ad partem sub quadam viuendi norma

C quasi in propria libertate & absque debita subiectione, & obedientia religiosam vitam ducere se asserebant, & præsumebant. Vnde dicti Ordinis non solum confusio generabatur, & contemptus, verum etiam simplices sic decepti ad diuersas ducebantur hæreses, & errores, pluraquè, scandala, & pericula proueniebant animarum. Dictus Martinus prædecessor per suas literas Venerabili Fratri nostro Iordano Sabineñ, tunc Albaneñ Episcopo dedit in mandatis, vt omnes, & singulos Fratres, & Sorores de regula vel pœnitentia huiusmodi nuncupatos tàm præsentes, quàm futuros, cuiuscumq; gradus, vel conditionis essent, & vbicumquè consisterent eidem ordini, & eius Superioribus in omnibus eorum tamen viuendi, & continendi forma semper salua subĳcere, ipsosquè prædictis Generali, & Prouincialibus ministris pro tempore existentibus, quemadmodum cęteri, & veri dicti Ordinis Fratres, & Sorores subiecti existerent, subiectos esse debere decerneret. Statuens,

D & ordinans quod præfati Ministri Fratres de regula, & Sorores prædictæ quotiens expediens foret per se vel alios ad hoc idoneos visitare, corrigere, & delinquentes, & excedentes pro demeritis punire, & emendare, eorumquè confessiones audire, & ipsis pœnitentiam salutarem iniungere, ac omnia Sacramenta Ecclesiastica ministrare, omnemq; aliam, quę tamen illorum obseruantię, seu continentię penitus non obuiaret iurisdictionem in eos exercere valerent, prout in literis Martini prędecessoris huiusmodi plenius continetur. Cùm autem sicuti fidedignorum relatione, experientiaq; comperimus occasione subiectionis nec non statuti, & ordinationis, quę pretextu literarum Martini prędecessoris huiusmodi facta fuere, lites etiam indecisæ pendentes, necnon scandala, et inconuenientia plurima prodierint hactenus, et de maioribus nisi desuper Apostolicę sedis prouisio quantocius adsit

verisi-

nominatis testibus præsens fui, eaq; sic fieri vidi,& audiui. Et quia ipsarum supra insertarum literarum Apostolicarum vna cum ipsarum originali in præsentia dicti domini Auditoris fidelem auscultationem feci, & ambas scripturas in omnibus concordare inueni. Idcirco vt huic præsenti transumpto per alium, (me alijs occupato negotijs) fideliter scripto de cætero plena fides adhibeatur, me de ipsius domini Auditoris mandato subscripsi; & publicaui, signoq;,& nomine meis solitis, & consuetis, vna cum appensione sigilli dictæ Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ signaui, rogatus, & requisitus. In fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum. A

Eugenius Papa IV.

SVMMARIVM. B

Cassat, & annullat literas Mart. V. quibus mandabatur, Fratres, & Sorores de Pænitentia subijci debere superioribus Fratrum Minorum. Eosq; de Pænitentia relinquit dispositioni per Nic. IV. in Bulla. Super montem Catholicæ fidei &c. Factæ. Ac præcipit, ne dicti Fratrum Minorum Superiores aliquo modo Fratres, & Sorores de Pænitentia molestare audeant, & dat executores.

VNiuersis, & singulis Reuerendis in Christo Patribus Dominis Dominis Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Diœcesanis, & locorum ordinarijs cuiuscumq; eorum,& cuiuslibet ipsorum in spiritualibus, & temporalibus Vicarijs, seu Officialibus generalibus, nec non Iudicibus, Conseruatoribus & Commissarijs quibuscumq;, quacumq; auctoritate fungentibus, cuiuscumq; status, dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existant omnibusq; alijs & singulis quorum interest, vel intererit, quosq; infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit quomodolibet in futurum, communiter, & diuisim per Almam Vrbem eiusq; districtum, nec non per Prouincias, Ciuitates, & Diœceses quascumq; constitutus, & eorum cuilibet insolidum, ad quem, vel ad quos præsentes nostræ literæ peruenerint. Petrus Nardi de Verallestis Decretorum Doctor Archipresbyter Ecclesiæ Sanctorum Celsi, & Iuliani de Vrbe Executor, & Commissarius ad infrascripta vna cum infrascriptis nostris in hac parte Collegis ad illa clausulā, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium, seu alios &c. à Sede Apostolica specialiter deputatus salutem in Domino & nostris huiusmodi, imò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis literas Sanctissimi in Christo patris, & Domini nostri Domini Eugenij diuina prouidentia Papæ Quarti vnam scilicet gratiosam, cum filis sericeis rubei croceiq; coloris, aliam verò exequutoriam cum cordula canapis veris bullis plumbeis ipsius Domini nostri Papæ impendens more Romanæ Curiæ bullatas sanas & integras, non vitiatas, non cancellatas, neq; in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes nobis pro parte Religiosorum virorum Fratrum, & Religiosarum Dominarum Sororum ordinis Fratrum de pœnitentia principalium in eisdem literis Apostolicis principaliter nominatorum coram Notario publico, & testibus infrascriptis præsentatas, Nos cum ea qua decuit reuerentia noueritis recepisse quarum quidem literarum Apostolicarum vnius videlicet gratiosæ tenor de verbo ad verbum sequitur & est talis. C D

Eugenius

A EVgenius Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuā rei memoriam ad Apostolicæ dignitatis apicem diuina dispositione vocati, ex incumbente nobis sollicitudinis officio singulorum, & præsertim sub regulari obseruantia piꝫ studio vitꝫ degentium pensare conditiones habemus, vt debitum dirigentes ad singula respectum sic circa illarum statum salubrem vigilanti cura vacemus, quod superni fauoris affluente præsidio prosperi successus ope fuueantur, & excussis, quæ dispendij vel turbationis extiterint optata suscipiant iugiter incrementa. Dudum siquidem fel. record. Nicolaus Papa Quartus prædecessor noster dilectis filijs Fratribus, ac dilectis in Christo filiabus Sororibus ordinis Fratrū de pœnitentia literas concessis tenoris subsequentis.

NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pęnitentia, tàm præsentibus,
B quàm futuris, salutem, & Apostolicam benedictionem. Super montem catholicę fidei &c. Quæ Bulla posita est supra fol. 8. lit. D.

Postmodum verò pro parte dilectorum filiorum Antonij de Massa Generalis, & singularum Prouinciarum Ministrorum vniuersorumq; Fratrum Ordinis Minorū bonæ memoriæ Martino Papæ Quinto etiam prædecessori nostro exposito quod nonnulli tàm Ecclesiasticæ, quàm sæcularis vtriusq; sexus personæ in diuersis mundi partibus constitutæ, quæ sub quodam velamine sanctitatis habitum griseum Ordinis Fratrum Minorum habitui quasi conformem deferentes, & Beati Francisci nomen assumentes de Tertia Regula dicti Sancti aliàs de pœnitentia se appellabant, tàm ex priuilegijs eis, vt asserebant, concessis, quàm etiam propria auctoritate non nunquàm in communi, quandoquè verò ad partem sub quadam viuendi norma
C quasi in propria libertate & absque debita subiectione, & obedientia religiosam vitam ducere se asserebant, & præsumebant. Vnde dicti Ordinis non solum confusio generabatur, & contemptus, verum etiam simplices sic decepti ad diuersas ducebantur hæreses, & errores, pluraquè, scandala, & pericula proueniebant animarum. Dictus Martinus prædecessor per suas literas Venerabili Fratri nostro Iordano Sabineñ, tunc Albaneñ Episcopo dedit in mandatis, vt omnes, & singulos Fratres, & Sorores de regula vel pœnitentia huiusmodi nuncupatos tàm præsentes, quàm futuros, cuiuscumq; gradus, vel conditionis essent, & vbicumquè consisterent eidem ordini, & eius Superioribus in omnibus eorum tamen viuendi, & continendi forma semper salua subijcere, ipsosquè prædictis Generali, & Prouincialibus ministris pro tempore existentibus, quemadmodum cęteri, & veri dicti Ordinis Fratres, & Sorores subiecti existerent, subiectos esse debere decerneret. Statuens,
D & ordinans quod præfati Ministri Fratres de regula, & Sorores prædictæ quotiens expediens foret per se vel alios ad hoc idoneos visitare, corrigere, & delinquentes, & excedentes pro demeritis punire, & emendare, eorumquè confessiones audire, & ipsis pœnitentiam salutarem iniungere, ac omnia Sacramenta Ecclesiastica ministrare, omnemq; aliam, quę tamen illorum obseruantię, seu continentię penitus non obuiaret iurisdictionem in eos exercere valerent, prout in literis Martini prędecessoris huiusmodi plenius continetur. Cùm autem sicuti fidedignorum relatione, experientiaq; comperimus occasione subiectionis nec non statuti, & ordinationis, quę pretextu literarum Martini prędecessoris huiusmodi facta fuere, lites etiam indecisæ pendentes, necnon scandala, et inconuenientia plurima prodierint hactenus, et de maioribus nisi desuper Apostolicę sedis prouisio quantocius adsit

verisi-

verisimiliter formidetur. Et qui donec pręmissa daretur occasio quietis votiueq; directionis vbertate progressus est ipsorum fratrum, de pœnitentia, & sororum status omnino redderetur intranquillus. Nos igitur qui ex paternæ charitatis officio pacificum quorumlibet fidelium, et pręsertim Regularis Obseruantię vt eò liberius altissimo famulari possint, professorum statum confouere nec non ab eis quaslibet turbationum materias compellere votis feruentibus affectamus, attente recensentes congruum non existere quod ipsarum dicti Nicolai prædecessoris, quæ tàm digestè, tàm quoque maturitate, & liberationis adminiculo processerunt, & quibus alias longeus adeò temporum curriculis derogatum non fuit literarum series alicuius debeat facto præcipitationis immutari, præmissis quoq; scandalis, & inconuenientijs quantum nobis ex altopermittitur obuiare, necnon salubre remedium adhibere cupientes, ac omnes prædictas lites penitus extinguẽtes, literas Martini prædecessoris, illarumque pretextu facta vt præmittitur statuta, & ordinationes huiusmodi, & quæcumque inde sequuta, auctoritate Apostolica pręsentium serie de certa scientia reuocamus, cassamus, & irritamus ac nullius volumus existere firmitatis. Decernentes ipsas literas eiusdem Nicolai prædecessoris plenarium debere roboris obtinere vigorem perinde in omnibus, & per omnia ac si præfatę literæ dicti Martini prædecessoris nullatenus emanasset irritum quoque & inane quicquid in contrarium à quoquàm, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, ac districtius inhibentes ministris, & ipsius Ordinis Minorum Fratribus prædictis, ne pretextu literarum Martini prædecessoris huiusmodi Fratres de pœnitentia Sororesque præfatos, vel eorum aliquem vexent quomodolibet, aut molestent non obstantibus pręmissis cęterisque contrarijs quibuscũque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extinctionis cassationis, irritationis, constitutionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationẽ Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo trigesimo primo decimo septimo Cal. Decembris, Pontificatus nostri anno primo. Alterius verò literę videlicet executorię tenor sic incipit.

EVgenius Episcopus seruus seruorum Dei Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Compostellañ, & Episcopo Perusiñ, aç dilecto filio Archipresbytero Ecclesię Sanctorum Celsi, & Iuliani de Vrbe salutem & Apostolicam benedictionem. Hodie nostras fieri mandauimus literas tenoris infrascripti.

EVgenius Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriá ad Apostolicam dignitatis apicem diuina dispositione vocati &c. Et sic script. Cupientes igitur vt huiusmodi nostrę literę progressu temporis irrefragabiliter obseruentur, discretioni vestrę per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel alium seu alios ipsis Fratribus de pœnitentia, & Sororibus oportune defensionis auxilijs assistentes, non permittatis eos, vel aliquem illorũ contra nostras constitutiones, & inhibitiones prędictas à ministris vel eiusdem Ordinis Minorum Fratribus pręfatis, seu quibusuis alijs indebitè molestari, aut ipsis dispendia, vel iniurias quomodolibet irrogari. Contradictores per censuram Apostolicam appellatione post posita compescendo; non obstantibus omnibus supradictis, & pię mem. Bonifatij Papę Octaui etiam pręedecessoris nostri quibus cauetur

ne quis

ne quis extra suam Ciuitatem, vel diœcesim nisi in certis exceptis casibus, & in
A illis vltra vnam dietam à fine suæ diœcesis ad iudicium euocetur, seu ne Iudices à Sede Apostolica deputati extra Ciuitatem & diœcesim in quibus deputati fuerint contra quoscumq; procedere, siue alij, vel alijs vices suas committere præsumant, & alijs Apostolicis constitutionibus contrarijs quibuscumque. Aut si Ministris, & Ordinis Minorum Fratribus huiusmodi, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab eadem sede sit indultum, quod interdici suspendi, vel excómunicari, aut extra vel vltra certa loca ad iudicium euocari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo primo decimo septimo Calendas Decembris Pontificatus nostri anno primo. Post quarum quidem literarum Apostolicarum præsentationem & receptionem fuimus pro parte dicto-
B rum Fratrum, & Sororum de pœnitentia principalium debita cum instantia requisiti quatenus ad executionem dictarum literarum Apostolicarum, & contentorum in eisdem procedere dignaremur, iuxta traditam seu directam à Sede Apostolica nobis formam. Nos igitur Petrus Archipresbyter executor, & Commissarius præfatus attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam, & consonam rationi, ac volentes mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reuerenter exequi vt tenemur. Idcirco auctoritate Apostolica nobis in hac parte commissa, & qua fungimur supradictas literas Apostolicas, & hunc nostrum processum, ac omnia, & singula in eis contenta vobis omnibus, & singulis supradictis, & alijs quorum interest vel intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, quibus noster præsens processus dirigitur, communiter, & diuisim intimamus, insinuamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus
C & deduci volumus per præsentes, & nihilominus vos omnes, & singulos supradictos, & vestrum quemlibet insolidum tenore præsentium requirimus, & monemus, primo, secundo, tertio, & peremptoriè, vobisq; nihilominus, & vestrum cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub infrascriptis sententiarum pœnis districtè præcipiendo mandamus quatenus infra sex dierum spatium post præsentationem, seu notificationem præsentium vobis, seu alteri vestrum factas, & postquam pro parte dictorum Fratrum, & Sororum de pœnitentia principalium, coniunctim, vel diuisim fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus immediatè sequentes, quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies vobis omnibus, & singulis supradictis pro tertio, & peremptorio termino ac monitione Canonica assignamus supradictis Fratribus, & Sororibus de
D pœnitentia opportunæ defensionis auxilijs assistentes prædictos Fratres, & Sorores de pœnitentia, vel aliquem eorum contra præinsertarum literarum Apostolicarum formam, & tenorem à Religiosis viris Dominis Generali, singulis Prouincialibus, Ministris, Guardianis, Custodibus, Lectoribus, cæterisq; Officialibus, Conuentibus, & Fratribus Ordinis Minorum, siue alijs personis quibusuis, aut ad eorundem seu alterius ipsorum instantiam à conseruatoribus, exequutoribus, subexequutoribus, Delegatis, subdelegatis, Commissarijs, aut Iudicibus quibuscumq;, quorumcumq; priuilegiorum, literarum Apostolicarum, statutorum, & ordinationum, sub quauis verborum forma concessorum, & emanatorum prætextu, directè, vel indirectè, quouis quæsito colore, vel quacumq; de causa indebitè vexari, inquietari, molestari, aut eisdem Fratribus, & Sororibus communiter,

D

niter, vel diuisim dispendia, vel iniurias irrogari, aut impedimentum aliquod, quominus literæ Apostolicæ supraſcriptæ, & præſens noster processus, ac contenta in eiſdem ſuum debitum conſequantur effectum Fratres, & Sorores de pœnitentia principales huiuſmodi præinſertis literis Apoſtolicis, & contentis in eiſdem & noſtris proceſſibus, atque ſtatutis ordinationibus, & priuilegijs de quibus in literis præfatis fit mentio illibate vti valeant, & gaudere pacificè, & quietè quouis modo fieri, aut præſtari non permittatis, ſeu alter veſtrum non permittat, inhibentes, & interdicentes vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis communiter, & diuiſim ſub pœnis, & ſententijs infraſcriptis auctoritate Apoſtolica præfata, ne Fratres, aut Sorores de pœnitentia præfatos, ſeu eorum aliquem quarumcumq; literarum, ſeu priuilegiorum vigore ad cuiuſuis perſonæ inſtantiam, ſeu petitionem contra dictarum literarum Apoſtolicarum, & præſentis noſtri proceſſus formam, & tenorem moleſtetis, vexetis, perturbetis, & inquietetis, aut diſpendia, ſeu iniurias irrogetis, aut impedimentum præſtetis, ſeu aliquis veſtrum præſtet, moleſtet, vexet, perturbet, inquietet, irroget, aut impediat quoquomodo. Monemus inſuper modo, & forma præmiſſis vos omnes, & ſingulos ſupradictos ſub ſimilibus pœnis, & ſententijs infraſcriptis quatenus infra trium dierum terminum, cum ſuper hoc fueritis requiſiti ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus immediatè ſequentes, accedentes etiam perſonaliter vbi propterea fuerit accedendum ſupradictis Generali, Prouincialibus Miniſtris, Guardianis, Cuſtodibus, Lectoribus, cæteriſq; Officialibus, Conuentualibus, & Fratribus Ordinis Minorum, ſiuè alijs perſonis quibuſuis, necnon exequutoribus, ſubexequutoribus, Delegatis, ſubdelegatis, Iudicibus, & Commiſſarijs quibuſcumq; quacumq; auctoritate fungentibus communiter, & diuiſim ſub pœnis, & ſententijs infraſcriptis inhibeatis, quibus, & eorum ſingulis ſic etiam inhibemus, & quos pœnas contra huiuſmodi inhibitionem facientes ſeu attentantes poſt lapſum trium dierum terminũ ex tunc immediatè ſequentes incurrere volumus ipſo facto, ne Fratres, & Sorores de pœnitentia prædictos coniunctim vel diuiſim prætextu quarumcumq; literarum, priuilegiorum, ſtatutorum, & ordinationum ſub quauis verborum forma hactenus eis conceſſorum, & à quocumq; emanatorum contra formam, & tenorem literarum Apoſtolicarum præinſertarum vexent, moleſtent, perturbent, inquietent, aut diſpendia, ſeu iniurias irrogent, neque procedant contra Fratres, & Sorores præfatos, ſeu eorum aliquem quouiſmodo, per ſe vel alium, ſeu alios, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quouis quæſito colore, neque impediant quominus ſupraſcriptæ literæ Apoſtolicæ & contenta in eiſdem ſuum debitum conſequantur effectum, ſed permittant præfatos Fratres, & Sorores de pœnitentia prædictos eorum ſtatutis, orninationibus, & priuilegijs illibatè vti, & gaudere. Et ſi quid contra literarum Apoſtolicarum præinſertarum, & præſentis noſtri proceſſus formam, & tenorem aliquid hactenus forſan attentatum eſt, ſeu in poſterum contigerit attentari quoquomodo in præiudicium Fratrum, & Sororum de pœnitentia principalium prædictorum, id totum reuocare, & in ſtatum priſtinum reducere per vos, vel alterum veſtrum volumus iuſtitia mediante. Quod ſi fortè præmiſſa omnia, & ſingula prout ſupra per nos fieri mandantur non adimpleueritis, ſeu aliquis veſtrum non adimpleuerit cum effectu, aut ſuper præmiſſis in præiudicium dictorum Fratrum, & Sororum de pœnitentia quicquàm diſpoſueritis, vel diſpoſuerit, ſeu attentaueritis, vel attentauerit aut ipſos Fratrês, & Sorores in aliquo impediueritis, vel impediuerit, ſeu impedientibus huiuſmodi dederitis, vel

dederit

dederit auxilium, consilium, vel fauorem publicè, vel occultè, directè, vel indi
A rectè, quouis quæsito colore singulariter in vos omnes, & singulos, qui in præmissis deliqueritis, & generaliter in quoscumq; alios contradictores, & rebelles, tàm Ecclesiasticos, quàm Seculares, cuiuscumq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nisi infra dictum sex dierum terminum à contradictione, rebellione, & impedimento huiusmodi omnino destiteritis, seu destiterint, ac mandatis, & monitionibus nostris huiusmodi, imò verius Apostolicis nõ paruueritis, seu paruuerint cum, effectu ex nunc prout ex tunc prædicta Canonica monitione præmissa, auctoritate Apostolica excommunicationis in Capitula verò Collegia, & Conuentus quæcumque in his delinquentia suspensionis à diuinis, & in ipsorum delinquentium Ecclesias, Monasteria, & Cappellas interdicti sententias ferimus in his scriptis, & etiam promulgamus. Vobis verò Reuerendis Patribus Dominis Patriarchis Archiepiscopis, & Episcopis, quibus ob reuerentiam vestrarum
B rum Pontificalium dignitatum deferendum duximus in hac parte si contra præmissa aut aliquod præmissorum feceritis, seu alter vestrum fecerit per vos, vel submissas personas dicta Canonica monitione præmissa ex nunc prout ex tunc ingressum Ecclesiæ interdicimus in his scriptis. Et si huiusmodi interdictum per alios sex dies dictos sex dies immediatè sequentes sustinueritis vos in eisdem scriptis ex nunc prout ex tunc dicta Canonica monitione præmissa suspendimus à diuinis. Verum si præfatas interdicti, & suspensionis sententias per alios sex dies dictos duodecim dies immediatè animis, quod absit, sustinueritis induratis ex nunc, prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc in his eisdem scriptis excommunicationis sententia innodamus. Cæterum cum ad executionem vlteriorem in præsenti negotio faciendam nequeamus quoad præsens, pluribus alijs arduis in Romana Curia negotijs præpediti præsens, & personaliter interesse Vniuersis, & singulis Dominis
C Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurarijs, Sacristis, Suuentoribus, tàm Metropolitanarũ & Cathedralium, quàm Collegiatarum Canonicis, Parrochialiumq; Ecclesiarũ Rectoribus, seu Locateneñ, eorundem Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, cæterisq; Presbyteris, Clericis, Notarijs, & Tabellionibus publicis quibuscumq; per Almam Vrbem eiusq; districtum, necnon Prouincias, Ciuitates, & Diœceses quascumque, ac alias vbilibet constitutas, & eorum cuilibet insolidum pro vlteriori executione dicti mandati Apostolici, atq; nostri facienda tenore præsentium committimus plenariè vices nostras, donec eas ad nos duxerimus reuocandas. Quos nos etiam tenore præsentium requirimus, & monemus primo, secundo, tertio, & peremptoriè, eisquè nihilominus in virtute
D Sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna quam in eos, & eorum quolibet, nisi fecerint quod mandamus districtè præcipiendo mandantes, quatenus infra sex dierum spatium postquàm pro parte dictorum Fratrum, & Sororum de Pœnitentia principalium coniunctim, vel diuisim super hoc fuerint requisiti, seu alter eorum fuerit requisitus, immediatè sequentes, quem terminum eis, & eorum cuilibet, pro omni dilatione & Canonica monitione assignamus, ita tamen quod in his exequendis alter alterum non expectet; nec alter per alium se excuset ad præfatos Reuerendos Patres Dominos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos diœcesanos locorum ordinarios officiales exequutores, subexequutores, delegatos, subdelegatos, Iudices, Conseruatores, & Commissarios quæcumq; auctoritate fungentes & præsertim Generalem, Prouinciales, Ministros, Custodes

Guardianos, Lectores, cæterosq; Officiales, & Conuentus ac loca alia de quibus, vbi, quando & quotiens expediens fuerit personaliter accedant, seu alter eorum accedat, dictasq; literas Apostolicas & hunc nostrum processum, ac omnia, & singula in eis contenta vobis omnibus, & singulis supradictis communiter, & diuisim legant, intiment, insinuent, notificent, & publicent, ac intimari, insinuari & fideliter publicari procurent, necnon supradictis Fratribus, & Sororibus de Pœnitentia optimis defensioñ auxilijs assistentes Fratres, & Sorores huiusmodi, vel aliquem eorum contra præinsertarum literarum Apostolicarum formam, & tenorem à præfatis Generali, Prouincialibus, Ministris, Guardianis, Custodibus, Lectoribus, cæterisq; Officialibus, seu alijs quibuscumq; Fratribus Ordinis Minorum, siuè alijs quibusuis personis, aut ad eorundem, seu alterius ipsorum instantiam à Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Diœcesanis, locorum Ordinarijs, Exequutoribus, Subexequutoribus, Delegatis, Subdelegatis, Conseruatoribus, Commissarijs, seu Iudicibus quibuscumq; quorumcumq; priuilegiorum, literarũ Apostolicarum, statutorum, ordinationum sub quauis verborum forma concessorum, & emanatorum prætextu directè, vel indirectè quouis quæsito colore, vel quacumq; de causa indebitè vexari inquietari, molestari, aut eisdem Fratribus, & Sororibus, communiter vel diuisim dispendia, vel iniurias irrogari, aut impedimentum aliquod quouis modo fieri, seu præstari, quominus dictæ literæ Apostolicæ & præsens noster processus, ac contenta in eisdem suum debitum consequantur effectum, dictiq; Fratres, & Sorores de pęnitentia principales huiusmodi literis Apostolicis, & nostris processibus, atq; statutis ordinationibus, & priuilegijs de quibus in literis præfatus fit mentio illibatè vti habeant & gaudere pacificè non permittant, seu alter eorum non permittat. Et insuper Reuerendis Patribus, & Dominis Dominis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis Diœcesanis, locorum ordinarijs, exequutoribus, subexequutoribus, Delegatis, Subdelegatis Conseruatoribus Commissarijs, & Iudicibus, ac Generali, Prouincialibus, Ministris, Guardianis, Custodibus, Lectoribus, cæterisq; Officialibus Conuentualibus, seu alijs quibuscumq; Fratribus, & personis supradictis communiter & diuisim inhibeant, seu alter eorum inhibeat sub excommunicationis pęna prædict. vt præfertur, quam contra huiusmodi nostram inhibitionem facieñ lapso trium dierum termino incurrere volumus ipso facto, salua modificatione suprascripta quoad Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Diœcesanos, & locorum ordinarios dumtaxat habenda, ne Fratres, & Sorores huiusmodi, vel aliquem eorum prætextu quarumcumq; literarum Apostolicarum, priuilegiorum, statutorum, & ordinationum, sub quauis verborum forma emanatorum hactenus concessorum contra formam, & tenorem literarum Apostolicarum præinsertarum vexent, molestent, perturbent, inquietent, aut dispendia, seu iniurias irrogent, neque ad instantiam Generalis, aut aliorum Officialium Ordinis Minorum, & personarum præfatorũ contra Fratres, & Sorores huiusmodi coniunctim, & diuisim quouis modo per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè procedant seu attentent, seu aliquis eorum vexet, molestet, & perturbet, inquietet, aut dispendia, seu iniurias irroget procedat, seu attemptet, neque impedimentum præstet, quominus suprascriptæ literæ Apostolicæ, & contenta in eisdem suum debitum consequantur effectum dictiq; Fratres, & Sorores præinsertis literis Apostolicis, statutis, & ordinationibus in eisdem contentis illibate vti valeant, & gaudere pacificè. Etsi quid contra literarum Apostolicarum præinsertarum, & præsentis nostri pro-

stri pro-

stri processus formam, & tenorem aliquid forsan attemptatum est, seu in posterum contigerit attemptari quoquomodo in præiud cium Fratrum, & Sororum de Pœnitentia principalium prædictorum id totum reuocent, & in statum pristinum reducent iustitia mediante. Super quibus omnibus, & singulis præfatis nostris subdelegatis communiter & diuisim tenore præsentium plenariam concedimus facultatem atque potestatem, & generaliter omnia alia, & singula nobis in hac parte commissa fideliter exequantur iuxta traditam, seu directam à Sede Apostolica nobis formam, & præsentis nostri processus continentiam & tenorem ita tamen quod ijdem subdelegati nostri in præiudicium dictorum Fratrum, & Sororum de Pœnitentia nil valeant attemptare nec circa dictas sententias per nos latas absoluendo, vel suspendendo aliquid immutare. In ceteris autem quæ dictis Fratribus, & Sororibus nocere possent in præmissis quomodolibet, vel obesse, præfatis nostris subdelegatis, & eorum cuilibet potestatem omnimodam denegamus. Et si contingat nos super præmissis in aliquo procedere de quo nobis potestatem omnimodam reseruamus non intendimus propterea cõmissionem nostram huiusmodi in aliquo reuocare, nisi de reuocatione ipsa specialem, & expressam in nostris literis fecerimus mentionem, per processum autem nostrum huiusmodi nolumus, nec intendimus nostris in aliquo præiudicare Collegis quominus possint, seu alter eorum possit seruato tamen hoc nostro processu in huiusmodi executione negotio vlterius procedere, prout ipsis, seu eorum alteri visum fuerit expedire. Præfatas quoque literas Apostolicas & hunc nostrum processum volumus penes dictos Fratres, & Sorores remanere, & non per vos, vel aliquem vestrum contra eorum voluntatem quomodolibet detineri. Contrarium verò facientes præfatis nostris sententijs prout in scriptis late sunt ipso facto volumus subiacere. Mandamus tamen copiam fieri de præmissis eam petentibus & habere debentibus, petentium quidem sumptibus, & expensis. Absolutionem verò omnium, & singulorum qui præfatas nostras sententias, aut earum aliquam incurrerint, seu incurrerit quoquomodo nobis, vel Superiori nostro tantummodo reseruamus. In quorum omnium & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes literas, siuè præsens publicum instrumentum nostrum processum in se continentes, siuè continens exinde fieri, & per Notarium publicum infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus sigilliq; Venerabilis, & circonspecti viri Domini Petri Martini de Caueis rubeis decretorum Doctoris, & dicti Palatij Apostolici causarum Auditoris ob nostri ad præsens carentiam iussimus appensione communiri. Datum, & actum Romæ apud Sanctum Petrum in Palatio causarum Apostolico in quo iura reddi solent, nobis inibi mane hora causarum ad iura reddendum in loco nostro solito, & consueto pro Tribunali sedentes, sub anno à Natiuitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo secundo. Indictione decima Die verò lunæ vigesima octaua mensis Aprilis, Pontificatus præfati Domini nostri Domini Eugenij Papæ Quarti Anno secundo. Præsentibus ibidem discretis viris Magistris Ioanne Rosenboem, & Christiano Gikens notarijs publicis scribisq; nostris Clericis Colonień, & Cameraceń diœc. testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego Bertoldus Helmici Ciuitatis Coloniensis diœcesis publicus Apostolica auctoritate Notarius, quia præmissis omnibus, & singulis dum sic vt præmittitur per Venerabilem, & circumspectum virum Dominum Petrum Nardi Archipresbyterum, & executorem præfatum, ac coram eo fień, & agendum, vna cum prænominatis testibus præsens fui, eaq; omnia, & singula, sic fieri vidi, & audiui, ideirco hoc

co hoc præsens publicum instrumentum per alium fideliter scriptum exinde confici, subscripsi, & publicaui, & in hanc publicam formam redegi, signoq; & nomine meis solitis, & consuetis vna cum memorati Domini Petri Martini de Caueis rubeis Auditoris sigilli appensione signaui rogatus, & requisitus, in fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum. A

Eugenius Papa IV.

SVMMARIVM.

Concedit, quod fratres de Pœnitentia eligant in Generalem vnum ex eodem ordine Sacerdotem, qui præsit fratribus, Monasterijs, & bonis Religionis, cum auctoritate amplissima, contra delinquentes, & circa ordinis negotia. Cum facultate absoluendi à pœnis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & dispensandi ab irregularitatibus; Confessionesq; fratrum suorum, & seruitorum per se, vel per sacerdotes ordinis audiendi, atq; illis alia sacramenta Ecclesiæ administrandi. Cuius Generalis officium duret per triennium. Quodq; bona professorum pertineant ad domos, in quibus professi sunt. Et professi matrimonium contrahere, extra ordinem officia, vel beneficia obtinere, atq; sine Generalis licentia manere non possint. B

EVGENIVS Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Iniunctum nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium nos excitat, atq; compellit: vt circa ea, quæ sunt monasteriorum, aliorumq; religiosorum locorum, ac domorum, necnon in illis sub regulari habitu degentium personarum omni statui consulere paternis, & sollicitis studijs intendamus, & quòd illa pro nostræ prouisionis ministerio diuini fauoris auxilio suffragante debitæ reformationis beneficio gaudeant, ac felicia in spiritualibus, & temporalibus suscipiant incrementa, efficaces opem, & operam quantum cum Deo possumus fauorabiliter impendamus. Hinc est quòd nos dilectorum filiorum vniuersorum fratrum domorum, & locorum tertij Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati infra Legionis, & Castellæ regna consistentium inter cætera asserentium, quòd ipsi domos, & loca prædicta communia habere, ac in illis communiter, & aliàs laudabiliter viuere, ac nonnulla salubria, & vtilia statutum, directionem, conseruationem, & augmentum domorum, & ordinis prædictorum concernentia statuta, & ordinationes in Generali eorum Capitulo per ipsos vltimo celebrato fecisse, & addidisse. Quodq; etiam inter eos plures Clerici, atq; Sacerdotes etiam docti, & experti fore noscuntur. In hac parte supplicationibus inclinati tam præsentibus quàm futuris præfati ordinis fratribus in prædictis, & alijs infra Regna prædicta pro tempore consistentibus dicti ordinis domibus, atq; locis pro tempore degentibus: quòd eorum Generale Capitulum prima vice, & successiue perpetuis futuris temporibus quoties illud celebrare contingeret, vnum ex ipsis, in sacerdotio tamen constitutum, in eorum, ac præsentium, & futurorum præfati ordinis domorum, & locorum prædictorum Visitatorem iuxta modum, & formam ab huiusmodi Capitulo desuper statutis, seu statuendis eligere, & deputare. Quodq; ipse Visitator sic pro tempore electus, & deputatus superior eorum esse, ac omnibus, & singulis domibus, & locis, ac fratribus præsentibus, & futuris prædictis, ac bonis ipsorum præesse, & eorum curam gerere, & exercere. Necnon de consilio quorundam ipsius ordinis fratrum ad id C D

per

per huiusmodi capitulum pro tempore deputandorum omnes, & singulos præsentes,
A tes, & futuros fratres prædictos pro tempore vagantes, seu aliàs delinquentes, aut inobedientes, ac statuta, & ordinationes ædita, & ædenda præfati ordinis non seruantes, seu contra illa venientes, facientes, vt ad domos, & loca prædicta redeant coarctare, ac eos secundum eorum demerita, excessus, culpas, ac delicta punire, corrigere, & incarcerare, necnon suis pro tempore officijs priuare: & ab illis realiter amouere: aliaq; desuper necessaria, & opportuna facere, & exequi etiam per censuram ecclesiasticam: & alia iuris remedia, inuocato etiam desuper (si opus fuerit) auxilio brachij secularis, ac etiam per seipsum dumtaxat Capitulum generale huiusmodi congregare, illiq; præesse. Ac idoneos ex dictis fratribus ad officia domorum, & locorum prædictorum quoties illa cessare, seu expirare contingerit deputare, & instituere: Necnon quoties opus fuerit omnes, & singulos præsentes, & futuros ordinis huiusmodi fratres, ac sorores ab omnibus, & singulis excommunicationum,
B suspensionum, & interdicti sententijs, & pœnis: quibus pro tempore irretiti fuerint in foro conscientiæ dumtaxat absolutione: ac cum clericis, & presbyteris ex prædictis super irregularitate (si qua sententijs præfatis, vel earum aliqua ligati missas, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium celebrando, vel se immiscendo quomodolibet pro tempore contraxerint) dispensare. Nec non etiam per se vel alios idoneos ex fratribus in sacerdotio constitutis prædictis omnium, & singulorum fratrum, & sororum præsentium, & futurorum prædictorum, ac illorum, & illarum seruitorum pro tempore confessiones audire: & pro commissis, dummodo talia non sint, propter quæ sit merito Sedes Apostolica consulenda, debitam absolutionem impendere: & salutarem pœnitentiam iniungere: & eorum cuilibet ecclesiastica sacramenta ministrare libere, & licite possit, & valeat plenam, & liberam authoritate Apostolica tenore præsentium facultatem concedimus, ac
C etiam potestatem. Et insuper quòd officium Visitatoris pro tempore electi huiusmodi vltra triennium à die suæ electionis computandum non perduret. Et quòd ipse electus elapso dicto triennio eidem officio in Capitulo prædicto libere cedere. Ac quod etiam omnes, & singuli fratres, & sorores ordinis huiusmodi præsentes, & futuri dicto pro tempore Visitatori tanquàm eorum superiori in omnibus iuxta statuta edita, & ædenda prædicta plenarie obedire, parere, & intendere teneantur, & debeant. Quodq; omnia eorum, & cuiuslibet ipsorum bona in domibus, in quibus professionem expressam pro tempore fecerint (illis bonis, de quibus infra tres menses à die ingressus eorum in ordine prædicto computandos testati fuerint, dumtaxat exceptis) matre tamen vxoris, & filiorum eorundem, pro tempore in dicto ordine post obitum parentum suorum huiusmodi remanere volentium, in omnibus semper saluo iure communia existant: & ad domos, & loca huiusmodi
D libere pertineant, & pertinere debeant. Et quòd etiam nullus ex fratribus præsentibus, & futuris præfatis post professionem per eum emissam matrimonium contrahere, ac aliàs extra domos, & loca prædicta officium, seu aliàs aliquod beneficium ecclesiasticum obtinere. Ac absq; licentia speciali dicti pro tempore Visitatoris sibi ex necessitate, ac ad tempus duntaxat, & non aliàs concedenda extra domos, seu loca huiusmodi moram trahere, vel residere, aut alicui ecclesiæ, seu beneficio ecclesiastico pro precio, seu aliàs seruire possit, & debeat. Quodq; cum licentia extra domos commorantes, seu seruientes huiusmodi pro tempore id totum, quod interim licite acquisiuerint, & eis tunc superfuerit domibus: in quibus professionem fecerint integre dare, & assignare teneantur authoritate prædict. harum se-

rie statuimus, decernimus, atque concedimus. Volumus autem: quòd Fratres præsentes, & futuri prædicti sub ordinariorum locorum obedientia, inquantum sub illa ipsi præsentes Fratres esse consueuerint, (alioquin ab illa liberi,) vt prius remaneant, & remanere debeant. Non obstantibus, quòd Visitator Fratrum, & domorum prædictorum alterius ordinis esse consueuerit: ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon præfati Tertij Ordinis iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunq; firmitate alia, roboratis statutis, & consuetudinibus cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, statuti, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Florentiæ Anno incarnationis Dominicæ millesimo quadrigentesimo quadragesimo secundo, octauo Idus Februarij, Pontificatus nostri anno XII. A B

Eugenius Papa IV.

SVMMARIVM.

Obedientia Vicarij Generalis vltramontani de obseruantia committit Sorores tertij Ordinis collegialiter viuentes. Bulla incipit. Ordinis tui præsertim &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1446. nonis Februarij Pontificatus sui anno 16. Et ponitur in Monum. Ord. Min. fol. 42.

C

Nicolaus Papa V.

SVMMARIVM.

Concedit Fratribus de Pænitentia in Italia consistentibus posse Domos, Oratoria, Hospitalia, & loca perantea pacificè possessa retinere, ac alia de nouò fundare; ac Sacerdotes ordinis Sacramenta Ecclesiæ fratribus prædictis ministrare; necnon Capitulum generale congregare, & in illo vnum ex ipsis in Visitatorem, & Patrem principalem, atque alios quatuor Fratres, quorum consilio idem Visitator negotia pertractet, eligere; Quibuscum oportuna statuta condere, habitumq; Eremiticum aliqualiter immutare, atque totum Ordinem, Fratres, & loca gubernare, contradictores, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, iuris remedia, & secularis brachij auxilium compescere possit. Quam Bullam executus fuit Episcopus Eugubinus. Et conuocauit Capitulum generale pro prima vice a data Bulla in loco Castri de Montefalco diœcesis fulginatensis. D

Reuerendissimis Reuerendis in Christo Patribus, & Dominis Dominis Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, electis, locorum ordinarijs præsentibus, & futuris, ac venerabilibus, & circunspectis viris Dominis Capitulis quarumcunque Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium, ac Collegiatarum Ecclesiarum, & quibuslibet Prioribus, Ministris,

Guar-

Guardianis domorum sancti Francisci per vniuersam Italiam constitutis, cæterisq; A personis, tam ecclesiasticis, quàm etiam secularibus, ac omnibus, & singulis, quorum interest, vel intererit, aut interesse poterit, quos infrascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, communiter, vel diuisim, quibuscumque nominibus censeantur, & quacumque præfulgeant Dignitate.
Antonius eadem gratia Episcopus Eugubiñ Iudex, et Commissarius ad infrascripta auctoritate Apostolica, vna cum Reuerendo in Christo Patre, et Domino Domino eadem gratia Episcopo Cremoneñ, ac venerabili, & Religioso viro Domino Abbati Monasterij sancti Pauli extra muros Vrbis eorum proprijs nominibus non expressis nunc in remotis agentibus specialiter constitutis salutem in Domino, & nostris huiusmodi, Imò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis literas sanctissimi in Christo patris, & Domini nostri Domini Nicolai diuina prouidentia Papæ Quinti cum cordula canapis in quibus quidem bulla gratiosa est in- B serta eius vera bulla plumbea more Romanæ Curiæ impendeñ, bullatas, sanas siquidem integras non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspitione carentes, vt in eis prima facie apparebat nobis pro parte venerabilium, & religiosorum virorum vniuersorum Fratrum Ordinis sancti Francisci de pœnitentia nuncupatorum in Italiæ partibus commorañ in eisdem literis Apostolicis principaliter nominatorum, coram notario publico, & testibus infrascriptis præsentatas, nos cum ea qua decuit reuerentia noueritis recepisse. Quarum literarum cum earum insertione tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus Fratribus Eugubiñ, & Cremoneñ Episcopis, ac dilecto filio Abbati Monasterij sancti Pauli extra C muros Vrbis Salutem, & Apostolicam benedictionem. Hodie siquidem nostræ emanarunt literæ tenoris subsequentis.

NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam Pastoralis officij nobis licet immeritis ex alto commissi cura potissimè nos excitat, & inducit, vt inter cæteras Deo deuotas, piasq; personas religiosas Tertij Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati sinceris non indignè complectamur affectibus, & circa eorum statum salubriter dirigendum sic vtilis nostræ prouisionis opere intendamus quod ab omnibus subleuentur incommodis, ac sanctæ contemplationi, & deuotis laudibus vacantes prosperis iugiter proficiant incrementis. Sanè pro parte dilectorum filiorum vniuersorum Fratrum ordinis prælibati in Italiæ partibus commorantium nobis nuper exhibita petitio continebat quòd olim D ipsi pia largitione fidelium quam plura in diuersis Ciuitatibus, Terris, Castris, Villis, & alijs Italiæ locis domos, oratoria, atq; loca, pro ipsorum vsu, & habitationis perpetuis conquisiuerunt, in quibus à mundanis semoti occupationibus sub solito heremitico habitu hactenus laudabiliter vixerunt, & de cætero eo sincerius in illis diuinis laudibus, & orationibus vacare proponunt quo ab externis, molestijs, curis, & infestationibus magis fuerint expediti. Quare pro parte Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt eos aliquibus statum ipsorum prosperum concernentibus Apostolicis adminiculis confouere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur piam Fratrum eorundem intentionem plurimum in Domino commendantes huiusmodi supplicationibus inclinati fratribus prædi-

ctis præsentibus, & futuris, domos, oratoria, atq; loca prædicta, quæ fratres ipsi pacificè possident perpetuò retinendi, & in illis residendi, necnon de licentia ordinarij pariter, & consensu Cappellas, Oratoria, & Domos de nouo fundandi, & construendi, & Altaria erigendi, aliaq; necessaria pro missis, & alijs diuinis officijs celebrandis faciendi Cappellas quoq; & altaria huiusmodi per aliquem Catholicum antistitem gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habentem consecrari ac in eisdem domibus, oratorijs, & locis huiusmodi missas, & officia per eorum Sacerdotes, & alios pro eorum deuotione celebrare volentes celebrari faciendi. Ipsisque Sacerdotibus celebrandi, ac confessiones dictorum Fratrum in domibus, oratorijs, & locis huiusmodi degentium audiendi, illisq; pro commissis nisi talia fuerint propter quæ sedes ipsa sit merito consulenda debitam absolutionem impendendi, & salutarem pœnitentiam iniungendi, ac ecclesiastica Sacramenta quotiens expedierit ministrandi parrochialium Ecclesiarum iuris semper saluis. Et insuper pro ipsorum fratrum status directione, ac discutiendis eorum vitæ meritis, corrigendisq; & emendandis defectibus, & erroribus, ac domorum, & locorum huiusmodi conseruatione, & manutentione Capitulum congregandi, & in illo vnum ex ipsis, qui sufficiens, & idoneus reputetur, ac eis præsit necnon per exempla, & vitæ merita præsit in eorum Visitatorem, & patrem principalem necnon quatuor alios ex eis magis expertos, ac Deum timentes, quorum consilio, & assensu idem Visitator occurrentia negotia procurari, & promouere debeat, eligendi, & deputandi, necnon tàm locis, & tẽporibus congruis futura Capitula celebrandi, quã etiam omnia, & singula ad conseruationẽ, & augmentum personarum, & locorum dicti ordinis necessaria, & opportuna statuendi, & ordinandi ac etiam delationi habitus aliquid per quod a simplicibus Heremitis, qui nullius ordinis sunt discernantur honestè tamen addendi, vel immutandi nec non in singulis domibus, Oratorijs, Capellis & alijs eorum locis, & Hospitalibus singulos ministros idoneos deputandi, & eligendi. Ipsiq; sic electi, & deputati absq; alterius Apostolicæ, vel ordinariæ conseruationis adminiculo in spiritualibus, & temporalibus iuxta ipsius ordinis mores, & instituta regularia regant præsint, et gubernent, et reuoluto triennio huiusmodi visitationis officium cesset. Præterea Visitatori prædicto, et alijs in eodem celebrando Capitulo pro tempore deputatis Visitatoribus, domos, oratoria, Cappellas, hospitalia, ac loca huiusmodi, eorumque personas quoties expedierit in capite, et membris visitandi, et reformandi, et si opus fuerit corrigendi, et puniendi, ac personas easdem ab ipsarum domorum, oratoriorum, Cappellarum, hospitalium, et locorum regiminibus realiter amouendi, illosque priuandi, et eis habitum auferendi, ac ad huiusmodi regimina alios idoneos ponendi, et deputandi ipsosque priuatos, et amotos, si dictis Visitatoribus videbitur ad prima regimina reponendi, Contradictores quoque, et rebelles per censuram Ecclesiasticam, et alia iuris remedia appellatione postposita compescendi, ac etiam si opus fuerit brachij secularis auxilium inuocandi, omniaq; alia, et singula in præmissis, et circa ea quomodolibet necessaria vel opportuna faciendi, et exequendi plenam, et liberam auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem et etiam potestatem vniuersis etiam fratribus eiusdem ordinis, qui in ipsis locis pro tempore residebunt, vt omnibus, et singulis priuilegijs, indulgentijs, libertatibus, et exemptionibus ordini præfato, ac illius domibus, locis, et personis per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis vti, et gaudere, liberè, et licitè valeant eadem auctoritate concedendi. Non obstantibus felicis record. Clementis Papæ Quinti prædecessoris

nostri,

nostri, & alijs Apostolicis Constitutionibus necnon præfati ordinis iuramento cō-
A firmatione Apostolica; vel quauis alia firmitate roboratis statutis,& consuetudi-
bus. Cæterisquè contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat
hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire si
quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Bea-
torum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ
apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesi-
mo quadragesimo septimo tertio decimo Calendas Augusti Pontificatus nostri
anno primo. Cupientes igitur vt dictæ literæ,& earum effectus inuiolabiliter ob-
seruentur discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel
duo,aut vnus vestrum per vos,vel alium,seu alios Visitatori,& Patri principali vni-
uersorum Fratrum necnon etiam quatuor fratribus eiusdem Ordinis qui per ge-
nerale Capitulum eorundem Fratrum nuper, & successiuis temporibus per eos
B celebrandum ad conseruationem, & augmentum tàm personarum, quàm loco-
rum dicti ordinis vna cum Visitatore,& Patre principali præfato pro tempore eli-
gentur, & eorum cuilibet efficacis defensionis auxilio assistentes non permittatur
eos,nec ipsorum aliquem coniunctim,vel diuisim contra concessionem nostram,
atque literas huiusmodi continentiam,atque formam per locorum ordinarios,aut
quoscūq; alios quomodolibet impediri,aut aliqualiter molestari. Et insuper etiam
vobis, & cuilibet vestrum huiusmodi Capitulum in loco congruo vbi vobis ma-
gis videbitur expedire tam pro hac prima vice,quàm etiam successiuis tēporibus
de triennio in triennium,& etiam quotiens opus fuerit, & necessitas exigerit con-
uocandi,mandandiq; & præcipiendi vniuersis, & singulis Fratribus eiusdem ordi-
nis per Italiam dumtaxat constitutis, vt ad Capitulum, & locum huiusmodi per-
sonaliter se conferre,& conuenire omnino debeant, auctoritate Apostolica tenore
C præsentiū facultatē cōcedimus,& ēt potestatē contradictores quoslibet, et rebelles
in præmissis omnibus,et singulis per censuram Ecclesiasticam,et alia iuris reme-
dia opportuna appellatione postposita compescendo, non obstantibus omnibus
supradictis,ac piæ memoriæ Bonifacij Papæ Octaui prædecessoris nostri,illis pre-
sertim quibus cauetur, ne quis extra suam Ciuitatem, & diœcesim, nisi in certis
exceptis casibus & in illis vltra vnam dietam à fine suæ diœcesis ad iudicium euo-
cetur,seu ne Iudices à Sede Apostolica deputati extra Ciuitatem, & diœcesim in
quibus deputati fuerint contra quoscumq; procedere siue alij, vel alijs vices suas
committere, aut aliquos vltra vnam dietam à fine suæ diœcesis eorundem trahere
præsumant, et de duabus dictis in Concilio generali editis,necnon alijs constitutio-
nibus,et ordinationibus Apostolicis cæterisq; contrarijs quibuscumq; aut si Epi-
scopis locorum ordinarijs,et ministris præfatis,vel quibusuis alijs communiter vel
D diuisim ab eadem sede indultum existat,quod interdici suspendi,vel excommuni-
cari aut extra,vel vltra circa loca ad Iudicium euocari non possint per literas Apo
stolicas non facientes plenam,et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hu-
iusmodi mentionem. Datum Romæ apud sanctum Petrum Anno Incarnationis
Dominicæ millesimo quadringētesimo quadragesimo septimo tertiodecimo Ca-
lendas Augusti Pontificatus nostri anno primo. Post quarum quidem literarū
Apostolicarum præsentationem, et receptionem fuimus pro parte vniuersorum
fratrum prædictorum debita cum instantia requisiti quatenus ad executionem
prædictarum literarum Apostolicarum,et cōtentorum in eisdem procedere cura-
remus iuxta traditam,seu directam per eas à sede Apostolica nobis formam. Nos

E 2 igitur

igitur Antonius Episcopus Iudex, & Commissarius prædictus volentes mandatum Apostolicum supradictum nobis in hac parte directum reuerenter exequi vt tenemur auctoritate Apostolica qua fungimur in hac parte vobis Dominis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Electis, locorum ordinarijs præsentibus, & futuris omnibusq; alijs, & singulis supradictis per vniuersam Italiam cõstitutis, & quibus præsens noster processus dirigitur præfatas literas Apostolicas, & hũc nostrũ pcessum, ac omnia, & singula in eis cõtenta intimamus, insinuamus, & notificamus, & ad vestram, & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes vosq; nihilominus, & vestrum quemlibet eadem auctoritate, tenore præsentium requirimus, & monemus primo, secundo, tertio & peremptoriè communiter, & diuisim, ac vobis, & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis infrascriptis districtè præcipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spatium post præsentationem, seu notificationem prædictarum literarum Apostolicarum A
& præsentis nostri processus vobis factas immediatè sequentes, quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies vobis vniuersis, & singulis supradictis pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica assignamus, eosdem Visitatorem & Patrem principalem vniuersorum fratrum, necnon etiam quatuor fratres eiusdem ordinis, qui per generale Capitulum eorundem fratrum nuper, & successiuis temporibus per eos celebrandum ad conseruationẽ, & augmentum tàm personarum, quàm locorum dicti ordinis vna cum Visitatore, & Patre principali prædicto qui pro tempore eligentur, ac alios fratres eiusdem ordinis pro tempore existentes, aut ipsorum aliquem coniunctim, vel diuisim contra concessionem Apostolicam, ac literarum Apostolicarum præinsertarum, ac processuum nostrorum huiusmodi continentiam, atq; tenorem per ordinarios locorũ aut quoscumq; alios directè, aut indirectè non permittatis quomodolibet impediri, seu aliqualiter molestari. Et nihilominus Capitulum generale huiusmodi ordinis pro hac prima vice in loco Castri de Montefalco Fulginateñ diœc. videlicet in vigesimaquinta mensis Iulij anni præsentis per vniuersos ministros, & fratres ordinis præfati vt moris est in talibus celebrandum, auctoritate Apostolica præfata nobis in hac parte commissa instituimus, & ordinamus, atque omnes, & singulos fratres dicti ordinis per Italiam constitutos ad huiusmodi Capitulum celebrandum conuocamus. Mandantes, & præcipientes eisdem, & eorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis, & censuris Ecclesiasticis infrascriptis, vt hac prima vice, & demum, & in futurum de triennio in triennium ad huiusmodi Capitulum per nos, vel subdelegatos nostros, vel Capitulantes, & Præsidentes in eodem instituẽñ in loco vbi pro tempore celebrabitur personaliter se transferre, & conuenire omnino debeant; monemus etiam vos omnes, & singulos supradictos quatenus de cætero post notificationem, & intimationem præsentium vobis factam ad omnia, & singula contenta in literis præfatis, & processibus nostris imò verius Apostolicis irrefragabiliter obediatis. Inhibemus præterea vobis omnibus, & singulis supradictis sub eisdem pœnis sententijs, & censuris infrascriptis, ne præfatis fratribus tertij ordinis quominus omnia, & singula in prædictis literis, & processibus nostris huiusmodi contenta suum debitum consequantur, & sortiantur effectum in præmissis, vel aliquo præmissorum impedimentum aliquod præstetis, seu aliquis vestrum præstet per vos, vel alium seu alios, publicè, vel occultè, directè vel indirectè quouis quæsito colore præstetis nec faciatis, seu permittatis, sed in omnibus, et per omnia supra, et infrascriptis mandatis, et nominationibus nostris, imò verius Apostolicis pareatis,

pareatis,& intendatis, ac quilibet vestrum pareat, & intendat realiter, & cum effe-
A ctu. Quod si forte præmissa omnia,& singula prout vobis mandantur nõ adimpleueritis,seu aliquis vestrum non adimpleuerit, & mandatis, & monitionibus nostris huiusmodi imò verius Apostolicis non parueritis cum effectu nos in vos omnes, & singulos qui culpabiles fueritis in præmissis, & generaliter in contradictores quoslibet,& rebelles, ac impedientes ipsos vniuersos fratres, vel procuratores suos in præmissis in aliquo,ac ipsos impedientes,dantes auxiliũ,consiliũ,vel fauorẽ publicè,vel occultè,directè,vel indirectè,cuiuscũq; dignitatis,status, gradus,ordinis,dignitatis, vel cõditionis existãt,ex nũc prout ex tunc,& ex tunc prout ex nunc singulariter in singulos prædicta canonica monitione præmissa excõmunicationis,in capitula verò conuentus,congregationes,ac collegia quæcumq;, in his forsan,quod absit, delinquentia suspensionis à diuinis, & in ipsorum Ecclesias, & Monasteria interdicti ecclesiastici sentẽtias ferrimus in his scriptis,& etiam promulgamus,vobis verò DD.
B Patriarchis,Archiepis,Epis præfatis,quibus,& vestrum cuilibet ob reuerẽtiam vestrarum Patriarchalium,& Pontificalium dignitatũ deferrimus in hac parte,si contra præmissa,vel aliquod præmissorum feceritis, seu alter vestrũ fecerit per vos vel subimissas personas prædicta sex dierum canonica monitione præmissa ingressum ecclesiarũ interdicimus in his scriptis. Si verò huiusmodi interdictum per alios sex dies præfatos sex immediatè sequentes sustinueritis vos in his scriptis simili canonica monitione præmissa suspendimus à diuinis. Verũ si præfatas interdicti,& suspensionis sententias per alios sex dies præfatos duodecim immediatè sequentes animo, quod absit,sustinueritis indurato vos in his scriptis eadem canonica monitione præmissa excommunicationis sententia auctoritate Apostolica prædicta innodamus, Cœterum cum ad executionem præmissorum vlterius faciendam quoad præsens
C vacare nequeamus, pluribus alijs arduis negotijs in Romana Curia legitimè præpediti Vniuersis,& singulis Dñis Abbatibus,Prioribus,Præpositis,Decanis, Archidiaconis,Cantoribus,Suucentoribus,Thesaurarijs,Sacristis, Scholasticis, Custodibus,tàm Cathedralium,quàm Collegiatarũ Canonicis, Parrochialiũq; Ecclesiarũ Rectoribus,Plebanis,Viceplebanis,Archipresbyteris,Vicarijs, Cappellanis, & beneficiatis perpetuis,Curatis, & non Curatis,Visitatori,& patri principali, necnon quatuor fratribus præfatis,qui per Concilium,vt præfertur eligentur, ac presbyterijs Notarijs,Clericis,& Tabellionibus publicis per vniuersam Italiam,& eorũ cuilibet insolidum super vlteriori executione dicti mandati Apostolici,atque nostri facienda auctoritate Apostolica supradicta tenore præsentium committimus plenariè vices nostras donec eas ad nos specialiter,& expresè duxerimus reuocandas, quos & eorum quemlibet insolidum eisdem auctoritate,& tenore requirimus,& mone-
D mus,primo,secundo,tertio,et peremptoriè,communiter,et diuisim,eisq; nihilominus,et eorũ cuilibet in virtute sanctæ obedientię,et sub excõicationis pęna, quam in eos,et eorum quemlibet nisi infra sex dies postquam pro parte dictorum fratrũ,vel eorum procuratoris fuerint super hoc requisiti quos dies eis, et eorũ cuilibet pro termino perẽptorio,ac monitione canonica assignamus fecerint quę eis in hac parte committimus,et mandamus,prędicta canonica monitione præmissa ex nunc prout ex tunc, et è conuerso ferimus in his scriptis, districtè præcipiendo mandamus quatenus ipsi, et eorum singuli qui super hoc vt præmittitur fuerint requisiti, vel alter eorum fuerit requisitus ita tamen quod in his exequendis alter eorum alterum non expectet,nec vnus pro alio, seu per alium se excuset ad vos Dños Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Conuentus, Domos, Collegia, et personas dicti tertij

ordinis

ordinis omnes alios, & singulos supradictos personasq; & loca alia de quibus expediens fuerit, personaliter accedant, seu accedat, præfatas quoq; literas Apostolicas, & hunc nostrum processum ac omnia, & singula in eis contenta legant, intiment, insinuant & fideliter publicare procurent vobis communiter vel diuisim, ac Visitatorem, et Patrem principalem vniuersorum fratrum, necnon etiam quatuor fratres eiusdem ordinis, qui per generale Capitulum eorundem fratrum nunc, et successiuis temporibus per eos celebrandum, vt præfertur eligentur, aut ipsorum quemlibet, ac omnes alios, et singulos fratres ipsius ordinis, ac alios huiusmodi negotium tangentes, coniunctim, vel diuisim contra concessionem Apostolicam præfatam ac nostram institutionem, et ordinationem huiusmodi, aut contra omnia et singula in literis præinsertas, et processibus nostris imò verius Apostolicis contenta per locorum ordinarios, aut quoscumque alio quomodolibet impediri, seu aliqualiter molestari non permittant. Quinimò omnia, et singula præmissa observent, et obseruari mandent, et faciant, ipsique Visitator Pater principalis, et quatuor fratres aut alij in Captulo generali pro tempore existentes aliud Capitulum de triennio in triennium, aut aliàs iuxta formam literarum prædictarum in loco, & tempore per eos eligendo instituent, & ordinent, ac fratres dicti ordinis in Italia dumtaxat constitutos vt præfertur iuxta formam literarum earundem conuocent, & ibidem pro tempore conuenire compellant ac omnia alia, & singula nobis in hac parte commissa faciant, & exequantur iuxta prædictarum literarum Apostolicarum, & præsentis nostri processus continentiam, atq; tenorem. Et si forsan aliqui contradictores, & rebelles huiusmodi nostris monitionibus, & mandatis imò verius Apostolicis in terminis eis vt præfertur prafixis non paruerint cũ effectu, dictam sententiam excommunicationis damnabiliter incurrendo ex tunc omnes, & singulos subdelegatos nostros sub pœnis & sententijs supra, & infrascriptis requirimus, & monemus, ac districtè præcipiendo mandamus, quatenus prima die Dominica, seu festiua post lapsum dictorum sex dierum immediatè sequẽ, & alijs diebus dominicis, & festiuis, ipsos cõtradictores, aut rebelles in suis Ecclesijs, Monasterijs, & Capellis quotiens pro parte dictorum fratrum fuerint requisiti infra missarum solemnia, dum ibi populi multitudo congregata fuerit excommunicatos publicè denuncient tamdiu quousq; beneficium absolutionis à nobis, vel superiori nostro meruerint obtinere. Si verò præfati contradictores aut rebelles, huiusmodi excommunicationem per decem dies sustinuerint, ex tunc lapsis eisdem decem diebus huiusmodi denunciationem innouantes ipsos, & eorum quemlibet vt præmittitur denunciatos campanis pulsatis, candelis accensis, & demum extinctis, & in terram proiectis, & cum omni alia solemnitate quæ circa hoc petitur adhiberi, excommunicatos, & denunciatos publicent. Verum si præfati contradictores, & rebelles huiusmodi denunciationem, et publicationem per alios decem dies prædictos decem immediatè sequentes animo quod absit sustinuerint indurato, ex tunc processus nostri reaggrauando omnes, et singuli Christifideles vtriusq; sexus à participatione, & communicatione dictorum denunciatorum aggrauatorum, & reaggrauatorum penitus, & omnino desistant, & quilibet eorum desistat, nec cum eisdem seruiendo, famulando, bibendo, comedendo, aut quæcumq; vitæ, seu victus necessaria quomodolibet ministrando, aut alio quouis humanitatis solatio participare præsumant. Præterea si præfati aggrauati huiusmodi aggrauationem per alios decem dies dictos viginti dies immediatè sequentes animi quod absit sustinuerint induratis nos enim elapsis diebus eisdem loca, terras, domos, Conuentus,

uentus,& Capitula in quibus tales denunciati, aggrauati,& reaggrauati morari cōtigerit in his scriptis Ecclesiastico supponimus interdicto mandantes modo, & forma præmissis in locis in quibus tales reaggrauati erunt, seu aliquis eorum erit Ianuis apertis in præsentia populi cessari à diuinis quam quidem cessionem per tres dies Dominicos post ipsorum aut alterius eorundem recessum inuiolabiliter volumus obseruari. Deinùm verò si præfati excommunicati, denunciati, publicati, aggrauati,& reaggrauati adhuc nimium indurati,& suæ salutis æternæ immemores fuerint, ostendentes se de huiusmodi sententijs antedictis non curare nos tunc attendentes quod tales non sunt à Christifidelibus tollerandi, & quod mucrone non proficiente ecclesiastico temporalis gladius non immerito suffragetur ea propter vos omnes & singulos Dominos temporales in Italia constitutos, ac alios iurisdictionem ciuilem, & temporalem exercentes, & eorum quemlibet insolidum, qui sunt religionis & fidei Christianæ Principes, & defensores ex parte Sedis Apostolicæ,& dicti Domini nostri Papæ requirimus,& nostra auctoritate rogamus, quatenus vos,& quilibet vestrum si & prout pro parte dictorum fratrum tertij ordinis in Italia constitutorum super hoc fueritis requisiti, seu fuerit requisitus per vos, vel alium, seu alios tanquàm veri Catholici vestri in hac parte officij dexteram extendēn infra sex dies post præsentationem, seu notificationem præsentium, & requisitionem vobis, & cuilibet vestrum, vt præmittitur factas immediatè sequentes omnes,& singulos contradictores, rebelles,& inobedientes,& eorum quemlibet astringatis, & compellatis vestra potentia brachij sæcularis etiam per captionem, & distractionem bonorum suorum mobilium,& immobilium, quæ si non sufficerent, etiam per ipsarum personarum captionem, & detentionem, & quemcumq; alium modum Canonicum qui vobis videbitur expedire ad obedientiam omnium,& singulorum in literis Apostolicis, et processibus nostris huiusmodi contentorum, necnon etiam ad obedientiam sanctæ matris Ecclesiæ, et quousq; de præfatis sententijs absolutionis beneficium meruerint obtinere, aut aliud à nobis vel à Superiori nostro receperitis in mandatis. Super quibus omnibus, & singulis vobis, & vestrum cuilibet licentiam, & mandatum auctoritate Apostolica concedimus per præsentes. Per processum autem nostrum huiusmodi nolumus, nec intendimus nostris in aliquo præiudicare Collegis, quominus ipsi, vel eorum alter seruato in hoc nostro processu in negotio huiusmodi procedere valeant, prout ipsis, vel eorum alteri visum fuerit expedire præfatas quoq; literas Apostolicas, & hunc nostrum processum, ac omnia, & singula huiusmodi negotium tangentia, volumus penes dictos fratres, vel eorum procuratorem remanere, & nō per vos aut aliquem vestrum, seu quemcumq; alium ipsis inuitus quomodolibet detineri. Contrarium verò facientes præfatis nostris sententijs prout in his scriptis latæ sunt ipso facto volumus subiacere, Mandamus tamen copiam fieri de præmissis eam petentibus, & habere debentibus, Petentium quidem sumptibus, & expensis. Absolutionem verò omnium,& singulorum, qui prædictas nostras sententias, vel earum aliquam incurrerunt, seu incurrerit, quoquomodo nobis, vel Superiori nostro tantummodo reseruamus. In quorum omnium, & singulorum fidem & testimonium præmissorum præsentes nostras literas, siuè præsens publicum instrumentum processum nostrum huiusmodi in se continentes, siuè continens exinde fieri, & per notarium publicum infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus, sigilliq; nostri fecimus, & iussimus appensione communiri. Datum & actum Romæ in domo habitationis nostræ sub anno à Natiuitate Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo

dragesimo octauo Inditione vndecima die verò penultima mensis Aprilis Pontificatus præfati Domini nostri Domini Nicolai Papæ Quinti Anno secundo præsentibus ibidem venerabilibus & discretis viris Dominis Hieronymo de Eugubio, Ioanne Martini de Pruica, Petro Bartholomei de Schiggla; & Petro Capello Clerico Constantień diœcesis cum pluribus alijs testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis. A

Et ego Ioannes Grison Iunior Clericus Redoneń diœcesis publicus auctoritate Imperiali Notarius, Quia dictarum literarum Apostolicarum præsentationem receptionem, requisitionem monitionibus, & mandatis, sententiarum excommunicationis aggrauatioń, reaggrauatioń, & interdicti fulminatioń Auxilij brachij sæcularis inuocatioń cæterisq; præmissis omnibus, & singulis dum sic vt præmittitur per Reuer. in Christo Patrem, & D. Dominum Antonium Episcopum Eugubinum Iudicem, & exequutorem præfatum, & coram eo agerentur, dicerentur, & fierent, vna cum prænominatis testibus præsens interfui, eaque omnia, & singula sic fieri vidi, & audiui, & exinde de mandato præfati Domini Iudicis, & Commissarij notam sumpsi, ex qua præsens publicum instrumentum, seu præsentes literas huiusmodi processum continentes, seu continens manu propria scriptum extraxi, & confeci meq; in eo subscripsi, & ipsum signo meo publico solito vna cum prælibati Domini executoris sigilli appensione signaui. In fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum requisitus, & rogatus. B

Nicolaus Papa V.

SVMMARIVM.

C

Committit Prælatis quibusdam cognitionem petitionum Tertij Ordinis Fratrum diœcesis Leodień quas veras si repererint; concedit, quod declarent eos portare posse Caputium cùm scapulari supra Mantellum. Et eligere posse Generalem vnum eorum, qui sit Sacerdos; qui per se, seu per alios absoluere possit Fratres, eorum familiares, & seruitores à peccatis; & à votis minoribus; & recipere ad trium votorum essentialium professionem venientes ad Religionem. Et Difinitores deputare, qui cum Generali statuta non obligantia ad culpam facere possint. Dat formam dicendi officium diuinum. Quodq; Superiores compellere possint subditos censuris, & pœnis ad statutorum obseruantiam, & quod declarent hunc ordinem, tamquam ordinem approbatum; eiusq; fratres esse verè religiosos realiter, & personaliter exemptos, & omnibus aliarum religionum priuilegijs gaudere.

D

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Ecclesiæ Cameracensis, & per Præpositum soliti gubernari Monasterij Sanctæ Gertrudis Louaniensis Leodiensis diœcesis Præpositis: ac officiali Leodiensi Salutem, & Apostolicam benedictionem. Apostolicæ Sedis benignitas, Deo deuotas, & assiduo piæ vitæ vacantes studio personas: quæ mundanis abdicatis illecebris, deuotum, & sedulum virtutum domino in humilitatis spiritu exhibent famulatum, congruo fauore prosequitur, vt sublatis quibusuis dispendijs quietius, ac securius sua in huiusmodi spiritu vota Altissimo reddere valeant. Necnon ea, quę ad earum pium desiderium consequendum præsertim eiusdem sedis literarum authoritate perinde

facta

facta sunt, vt illibata permaneant libenter Apostolico mandat munimine roborari. Dudum siquidem pro parte dilectorum filiorum Ministri, & vniuersorum fratrum tertij ordinis sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati in certis domibus in ciuitate, & diœcesi Leodiensi consistentibus degentium nobis exposito, quòd in ciuitate, & diœcesi prædictis erant quàmplures tàm ecclesiasticæ, quàm seculares personæ dictum ordinem professæ: quarum aliquæ singulariter in earum proprijs, quædam vero maioris religionis zelo succensæ insimul cum certis domibus in communi sub obseruantia regulari eidem altissimo famulabantur. Et pro eo quod omnes, & singulæ personæ prædictæ vnum, & eundem, ac prorsus indifferentem habitum gerebant, sic quòd distinctè cognosci nequibant. Ac quandoq; nonnulla inhonesta, & scandalosa per personas in proprijs domibus absq; obseruantia degentes prædictas committebantur. Itaq; earum aliquæ incontinentiæ vitio laborabant: aliquæ vero per mundum vagantes transibant inde plura sub obseruantia degentibus personis scandala, & inconuenientia subsequebantur. Ac pro parte eorundem Ministri, & fratrum insimul in eisdem domibus sub obseruantia viuentium nobis humiliter supplicato: Vt ei statui suo sub opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos dilecto filio Decano Ecclesiæ sancti Sepulchri Leodiensis eius proprio nomine non expresso alijs nostris literis dedimus in mandatis, quatenus super pręmissis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantijs vniuersis se diligenter informaret. Et si per informationem huiusmodi ea fore vera reperiret, super quo illius conscientiam onerauimus, præfatis in eisdem domibus in communi, & sub obseruantia viuentibus fratribus præsentibus, & futuris, quòd eorum caputia admodum paruæ cucullæ supra mantellum cum scapulari (quemadmodum fratres dicti ordinis in Zelandriæ & Hollandriæ partibus, necnon in diœcesi Maurienſi commorantes gestabant, & portabant) gestare, & portare libere & licite possent, concederet. Nec habitum ipsum per alias personas in communi, & sub obseruantia non viuentes prædictas gestari permitteret. Et nihilominus, quòd omnes, & singuli fratres etiam sub obseruantia non viuentes prædicti singulis annis, vel quoties generalia capitula per Ministrum, & fratres dicti ordinis in præfata diœcesi Leodiensi, seu alibi secũdum vsum, & consuetudinem Regulæ huiusmodi celebrari contingeret, ad ipsa capitula accedere, illisq; interesse iuxta eiusdem ordinis regularia instituta, ac priuilegia Apostolica super eis concessa, tenerentur, & essent astricti. Quodq; eorum generalis Minister seu deputatus, vel deputandus ab eis, aut à maiori parte eorum inobedientes, vel delinquentes fratres iuxta terminum, & excessuum per eos pro tempore commissorum exigentiam & instituta prædicta, corrigere, & incarcerare, & punire: ac eos, & eorum domos, ac loca visitare, corrigere, & reformare: Necnon omnia, & singula in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna facere, & exequi. Quodq; omnes, & singuli fratres sub obseruantia non viuentes prædicti vnum, & eundem in colore habitum portare, nec alium habitum assumere valerent. Ac sub obseruantia, & deuotione vnius generalis Ministri in charitate viuere deberent iuxta priuilegia per bonæ memoriæ Ioannem de Gibel Episcopum Leodiensem concessa: & à felicis recordationis Nicolao Papa Quarto prædecessore nostro confirmata, statuere, & decernere, ipsosq; fratres ad obseruandum præmissa cogere, & compellere curaret. Postmodum vero sicut exhibita nobis nuper pro parte dictorum Ministri, & fratrum petitio continebat, quondam Nicolaus Ghepster Decanus dictæ Ecclesiæ sancti Petri ad ipsarum literarum executionem legitime procedens, quia per informationem

mationem per eum desuper habitam reperit fore vera omnia, & singula in prædictis literis contenta iuxta earum tenorem, atq; formam, concessit, statuit, & decreuit, prout plenius in dictis literis continetur, & in processibus desuper habitis dicitur contineri. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, nonnulli, & præsertim ex fratribus dicti ordinis: qui ad ipsius religionis, seu modi beneuiuendi augmentum, & animarum salutem nullum, seu valde modicum respectum habent, nec quæ Dei sunt cogitant, literas, & processus prædictos (pro eo, quod in ipsis literis huiusmodi verba posita extiterint, videlicet. Quòd sub obedientia, & deuotione vnius generalis Ministri in charitate viuere deberent iuxta priuilegia eis per bonæ memoriæ Ioannem de Eiciel Episcopum Leodiensem concessa, & à felicis recordationis Nicolao Papa Quarto prædecessore nostro confirmata: & re vera præfatus Ioannes de Eiciel Episcopus per multos annos post tempora dicti prædecessoris fuerit: sintq; priuilegia per ipsum Episcopum eisdem fratribus concessa, per præfatum prædecessorem confirmari non potuerunt) de surreptionis vitio notari nituntur. Ac non in Hollandriæ, sed in Flandriæ partibus fratres eiusdem ordinis mantellum cum scapulari portent: pro parte eorundem Ministri, & fratrum nobis fuit humiliter supplicatum: Vt ne propterea literæ, ac processus prædicti de surreptionis, aut nullitatis vitio in posterum impugnari possint, & vt dicti Minister, & fratres sublatis quibusuis dispendijs, quietius, & securius in humilitatis spiritu altissimo famulari valeant, super præmissis prouidere: necnon infrascripta statuta, & ordinationes ædere, & facere: ac concessiones, & gratias eis concedere, seu eisdem fieri, & concedi mandare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Religionem vigere vbilibet, & augeri intensis desiderijs affectamus huiusmodi supplicationibus inclinati discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus: quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium, seu alios, si vobis ad animarum salutem, & aliàs expedire videbitur, quòd infrascripta fiant, & concedantur; super quo conscientias vestras oneramus, quòd literæ, & processus prædicti: & quæcunq; inde secuta valeant, plenamq; roboris, ac datarum præsentium firmitatem obtineant: necnon per ipsos fratres obseruari debeant. Ac Decanus præfatæ Ecclesiæ sancti Petri pro tempore existens per se, vel alium, seu alios, fratres huiusmodi ad illorum obseruationem cogere, & compellere possit, & debeat iuxta ipsarum literarum continentiam, atq; formam in omnibus, & per omnia perinde, ac si in eisdem literis, quòd dicti fratres sub obedientia viuere deberent iuxta quondam per prædictum Nicolaum prædecessorem confirmata, & alia priuilegia, statuta, & concessiones per Ioannem Episcopum concessa, & loca Hollandriæ nomine Flandriæ posita fuissent. Quodq; omnes, & singuli fratres prædicti vnum presbyterum dicti ordinis professorem in eorum generalem Ministrum (qui quoties opus fuerit, per se, vel alium, seu alios ad id per eum deputandum, seu deputandos quibuscunq; dicti ordinis fratribus, & ipsorum familiaribus, seu seruitoribus eorum confessionibus diligenter auditis in omnibus præterquàm sedi prædictæ reseruatis casibus debitam absolutionem impendere, & iniungere pœnitentiam salutarem. Ac ipsos fratres, familiares, & seruitores à votis minoribus absoluere. Necnon quoscunq; dictum ordinem profiteri volentes ad professionem huiusmodi etiam iuxta quædam indulta, siue concessiones per felicis recordationis Eugenium Papam Quartum prædecessorem nostrum circa tria vota substantialia recipere possit, & valeat) habere, & illi obedire perpetuo teneantur. Et si quo tempore appareret vniuersitati Ministrorum dicti ordinis præfatum generalem Ministrum non

fore

fore sufficientem, teneantur fratres prædicti, ad quos electio huiusmodi spectat,
A alium sibi in generalem Ministrum in generali Capitulo, quod dicti Ministri, &
fratres semel annis singulis in Conuentu Campi sancti Hieronymi ville de Zepperem præfatæ diœcesis abiq; ipsius conuentus onere conuenire, dictumq; Capitulum celebrare sunt astricti, eligere debeant. Quodq; in huiusmodi generali Capitulo, cui tàm generalis, quàm alij ministri, necnon etiam alij fratres in communi, & sub obseruantia non viuentes obedire teneantur. Nominentur etiam, & deputentur diffinitores ad instar Capitulorum generalium, Priores, & fratres ordinum regularium. Et quicquid per Deputatos huiusmodi vnà cum generali Ministro concorditer diffinitum, seu statutum fuerit, publicetur, & diligenter tam à Ministris, & fratribus, quàm alijs subditis primò anno obseruetur, secundo anno examinetur, & tertio anno approbetur, si ad approbandum videbitur, & si approbare contigerit, in antea plenam habeat in omnibus Conuentibus eorum firmitatem. Ita tamen
B quod diffinitum, seu statutum huiusmodi quemquam ad culpam non obliget, sed ad pœnam, nisi quis illud in contemptum ordinis transgredi præsumpsit. Præterea quòd omnes clerici ordinati in omnibus Conuentibus, & domibus dicti ordinis eis colligatis, vel subiectis, aut in posterum subijciendis omnes horas canonicas vniformiter obseruent secundum ordinem Ecclesiæ Leodiensis, demptis quibusdam historijs specialibus, & alijs ordinatis, quas Romana Ecclesia non noscitur obseruare, abdicatis quoque, & resecatis nonnullis alijs, prout diffinitores prędicti Religioni, & deuotioni fratrum eorum iudicauerint conuenire. Similiter & alij non ordinandi, vel scientes legere loco horarum huiusmodi in Regula ipsius ordinis expressarum horas Beatæ Mariæ Virginis iuxta cursum prædictæ Ecclesiæ persoluere possint, Secundum quòd eis viderint expedire. Illiterati vero alij quemadmodum
C in Regula prædicta continetur. Quodq; generalis Minister huiusmodi, seu deputati, vel deputandi ab eo, aut à maiori parte ipsorum habeant plenariam potestatem quæcumq; iusta & honesta, ac religioni prædictæ conuenientia, & vtilia statuendi, & ordinandi etiam inobedientes, & delinquentes fratres iuxta criminum, & excessuum per eos pro tempore commissorum exigentiam, & instituta, & ordinationes à generali Capitulo ordinata, atq; ordinanda corrigere, incarcerare, & punire, ac in abstinentijs, & ieiunijs, austeritatibus, cæterisq; obseruantijs in prędicta Regula contentis ex legitima causa cum expedire viderint, dispensare. Et fratres prædictos, & eorum domos, & loca visitare, corrigere, punire, & reformare: Necnon omnia & singula in præmissis: & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna facere, & exequi. Nec alius quisquam possit eis visitationis officium huiusmodi exhibere. Non obstantibus, quòd in eorum Regula prædicta continetur: vide-
D licet, quòd Visitatorem habeant Sacerdotem, qui alicuius approbatæ Religionis existat. Quodq; fratres prædicti ad obseruandum præmissa sub excommunicationis, & alijs pœnis cogi, & compelli possint, contradictores per censuram ecclesiasticam: etiam inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis in perpetuum statuere, decernere, & ordinare. Necnon prædictum ordinem de pœnitentia nuncupatum cum tribus votis substantialibus annexis, & alijs salutaribus obseruantijs approbare, & confirmare, & tanquàm ordinem approbatum instituere: dictosque fratres religiosos, & ecclesiasticos fore, & esse. Ac illos eorumq; domos ab omnibus secularibus exactionibus, assisijs, taleis, cæterisq; seruitijs personalibus, & realibus, necnò perturbationibus, & molestijs secularium Principum, Iudicum, Communitatum, Ciuitatum, Vniuersitatum, oppidorum, castrorum, & villarum, cæterorum-

rorumq; locorum, necnon supportationé aliorum onerom leucalium: & tanquàm suos subditos eos aggrauaminum liberos, exemptos, & immunes esse, ac omnibus, A & singulis libertatibus, & immunitatibus, priuilegijs, & indultis alijs religiosis, & ecclesiasticis personis tàm à iure, quàm ab homine quomodolibet concessis, vti, & gaudere posse, etiam statuere, & decernere, ipsisq; Ministro, & fratribus concedere (absq; tamen matricis, ac parrochialium ecclesiarum praiudicio) eadem authoritate nostra curetis, Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in præfatis literis non obstare voluimùs, cæterisq; contrarijs quibuscumq;. Datum Romæ apud sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo, nono Calend. Maij, Pontificatus nostri anno quarto.

Aduerte candide lector num supplices libellos offerentium, an magis scriptorum errore, scriptum sit, Decano, Ecclesiæ sancti Sepulchri. Et postmodum Ecclesiæ sancti Petri, An magis eadem Ecclesia duobus nominibus appelletur, Nos enim qui Flandriam non vidimus non sat scimus, vtrum horum, an vtrumq; legi debeat. B

Paulus Papa II.

SVMMARIVM.

Priuilegia ab Eug. IV. & Nic. V. Fratribus tertij ordinis Regnorum Castellæ, Legionis, & diœcesis Leodien. necnon omnia alia priuilegia dicto ordini quomodolibet concessa extendit ad fratres eiusdem ordinis in Lombardia commorantes, ac ad alios fratres Congregationem Lombardiæ ingredientes. C

PAulus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Excitat arcanum nostræ mentis singularis affectio: qua religiosas personas ordinis cuiuscumque deuotum, & sedulum Altissimo famulatum exhibentes amplectimur: Vt gratias, priuilegia, & indulta aliquibus personis alicuius ordinis concessa, ad alias quoque eiusdem ordinis personas extendamus. Dudum siquidem felicis recordationis Eugenius Quartus, & Nicolaus Quintus Summi Pontifices prædecessores nostri volentes, quod tertius ordo sancti Francisci de pœnitentia nuncupatus in Regnis Castellæ, & Legionis, ac diœcesis Leodiensis felicioribus augeretur auspicijs, & fratres ipsius ordinis tanto salubrius possent reddere vota sua, quanto potioribus essent gratijs, & indulgentijs à Sede Apostolica communiti, per suas literas nonnulla priuilegia, facultates, indulta, & gratias eisdem fratribus concesserunt: prout in eisdem literis plenius continetur. Nuper vero pro parte dilectorum filiorum Visitatoris, & Ministri principalis Fratrum dicti ordinis in diuersis locis Lombardiæ maxime in sancta Maria de Pichitono, & de Vairano, ac de Piazano, necnon sancti Saluatoris de Casalbutano Laudensis, & Cremonensis diœcesis, ac sancti Donati extra muros Comanos commorantium, ac sub obseruantia, & in communi viuentium, ac fratrum eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum: vt priuilegia, facultates, indulta, & gratias fratribus Regnorum Castellæ, & Legionis, ac Leodiensis diœcesis præfatis sic concessa ad ipsos fratres in dictis locis Lombardiæ ad præsens commorantes, & quos inibi in futurum commorari contigerit: D

A Necnon ad alios fratres aliorum locorum dicti ordinis, qui de nouo congregationem ipsorum fratrum prædictorum ingressi fuerint, extendere, & etiam eis concedere: ac aliàs super his opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur priuilegiorum, facultatum, indultorum, & gratiarum huiusmodi tenores præsentibus pro expressis habentes huiusmodi supplicationibus inclinati omnia, & singula priuilegia, facultates, indulta, & gratias fratribus Regnorum, & diœcesis huiusmodi concessa prædicta ad eosdem fratres in dictis locis Lombardiæ commorantes præsentes, & futuros: Ac alios fratres eiusdem ordinis in Congregationem ipsorum fratrum Lombardiæ in posterum ingredientes authoritate Apostolica extendimus, & etiam concedimus per præsentes sine tamen præiudicio fratrum Regnorum, & diœcesis prædictorum. Et insuper quòd ipsi fratres dictæ Congregationis omnibus gratijs, indulgentijs, libertatibus, exemptionibus, & priuilegijs fratribus dicti ordinis quomodocumq; concessis in omnibus, & per omnia vti, & gaudere possint, ac gaudeant, & vtantur tenore præsentium etiam indulB gemus. Non obstantibus felicis recordationis Ioannis vigesimi secundi, & dicti Nicolai Quinti summorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum illis præsertim, quibus cauetur expresse, nè fratres, vel sorores dicti ordinis Congregationem faciant, & alijs Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis, concessionis, & indulti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, septimo Calend. Iunij, Pontificatus nostri anno tertio.

C

Sixtus Papa IV.

SVMMARIVM.

Priuilegia Tertij ordinis confirmat. Conceditq; Generali facultatem visitandi, & corrigendi fratres omnes habitum Eremiticum portantes. Et quod Sacerdotes dicti ordinis secularium confessiones audire possint.

Sixtus Episcopus seruus seruorũ Dei ad perpetuam rei memoriam. Sedes Apostolica æqua in omnibus semper distributrix ea, quæ pro diuini cultus augmẽD to, & piorum locorum, ac personarum præsertim sub religioso habitu in eis degentium vtilitate prouide facta sunt, libenter, cum ab ea petitur Apostolici roboris firmitate communiri: Necnon quicquid à personis religiosis, & diuino ascriptis cultui contrarium eorum ordini, & honestati præsumitur ad Dei gloriam, & religionis augmentum salubriter corrigi opportune mandat, & benigno fauore ea, quæ sunt pro animarum salute libenter concedit. Dudum siquidem felicis recordationis Paulus Papa Secundus prædecessor noster omnia, & singula priuilegia, facultates, indulta, & gratias: quæ, & quas piæ memoriæ Eugenius Quartus, & Nicolaus Quintus Summi Pontifices etiam prædecessores nostri dilectis filijs fratribus tertij ordinis sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati in Regnis Castellæ, & Legionis, ac diœcesis Leodiensis commorantibus concesserant, ad dilectos filios fra-

res congregationis Lombardiæ eiusdem ordinis in diuersis locis ipsius Lombardiæ sub obseruantia,& in communi,ac sub habitu heremitico viuentes maxime in sancta Maria de Pichitono: & de Varano,ac de Pizano: necnon sancti Saluatoris de Casalbutano Laudensis & Cremonensis diœcesis: ac sancti Donati extra muros Comanos commorantes,& quos inibi in futurum commorari contigerit: Necnon ad alios fratres aliorum locorum dicti ordinis eandem congregationem ipsorum fratrum Lombardiæ in posterum ingredientes per suas literas extendit:& illa etiam eis concessit sine tamen præiudicio fratrum Regnorum, & diœcesis Leodiensis prædictorum. Et insuper quòd ipsi fratres dictæ Congregationis omnibus gratijs, Indulgentijs, libertatibus, exemptionibus,& priuileg js fratribus dicti ordinis quomodocumq; concessis in omnibus,& per omnia uti,& gaudere possent,ac vterentur,& gauderent,indulsit, prout in literis dicti Pauli prædecessoris: quas cum alijs Eugenij, & Nicolai prædecessorum præfatorum literis super his in Camera Apostolica exhiberi,& diligenter inspici fecimus, plenius continetur. Et deinde exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Visitatoris, & Ministri generalis, ac fratrum dictæ congregationis Lombardiæ petitio continebat. Quòd multi gerentes habitum heremiticum,similem,vel quasi similem habitui ipsorum fratrum dictæ congregationis male viuentes, & per mundum vagantes in propria libertate plurima scandala faciunt in præiudicium maximum,& infamiam ipsorum fratrum dictæ congregationis: cum illius esse credantur: & scandalum plurimorum. Quodq; ad ipsos fratres dictæ congregationis in locis eorum huiusmodi vndique Christi fideles ex deuotione confluunt pro confessione,& pœnitentia salutari. Quare pro parte ipsorum Visitatoris, & Ministri principalis, ac fratrum dictæ congregationis nobis fuit humiliter supplicatum: vt priuilegia,facultates,indulta, & gratias prædictas: necnon omnes,& singulas prædictorum, & aliorum locorum, quas hactenus pacifice possederunt, prout possident de præsenti receptiones hactenus per eos factas approbare, & confirmare. Ac ipsi Visitatori, seu Ministro principali omnia loca fratrum dicti ordinis habitum heremiticum gerentium etiam non dictæ congregationis vbicumq; sint in Italia visitandi,ac reformandi, ac etiam omnes personas eorum tam in capite,quàm in membris in spiritualibus, & temporalibus corrigendi,ac delinquentes puniendi,& si expedierit, exinde amouendi: Necnon omnes portantes dictum habitum heremiticum vagantes castigandi, habitu prædicto spoliandi, & aliàs etiam corrigendi, & puniendi licentiam: Necnon ipsis fratribus dictæ congregationis in Sacerdotio constitutis quòd omnes, & singulas vtriusq; sexus personas ad eos pro confessione,& pœnitentia confluentes audire, & absoluere,ac pœnitentiam salutarem iniungere libere,& licite valeant,facultatem concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ad commoda, profectum, & salutem fratrum dicti ordinis operosa meditatione intendentes huiusmodi supplicationibus inclinati priuilegia, facultates, indulta, & gratias fratribus antedictis (vt præmittitur) concessa, ac omnes, & singulas locorum receptiones per eos factas authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus. Ac Visitatori, seu Ministro principali prædicto omnia loca fratrum dicti ordinis habitum heremiticum gerentium, etiam si non dictæ congregationis fuerint, vbicumq; sint in Italia, visitandi, & reformandi,ac etiam omnes personas eorum tàm in capite, quàm in membris in spiritualibus, & temporalibus corrigendi, & delinquentes puniendi,& si expediens fuerit,exinde amouendi: Necnon omnes portantes dictum habitum heremiticum vagantes castigandi, & habitu prædicto spo-

A ᵭo spoliandi, ac aliàs etiam (vt præfertur) corrigendi, & puniendi licentiam: Necnon ipsis fratribus dictæ congregationis in Sacerdotio constitutis, quòd omnes, & singulas vtriusq; sexus personas ad eos pro confessione, & pœnitentia accedentes audire, & absoluere (exceptis casibus episcopalibus) & pœnitentiam salutarem iniungere possint, facultatem dicta authoritate elargimur (iure tamen parochialis Ecclesiæ cuiuslibet in omnibus semper saluo.) Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscumq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, & elargitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, tertio Calend. Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

B

Sixtus Papa IV.

SVMMARIVM.

Determinat potestatem fratrum Regularis obseruantiæ super fratres, & sorores tertiæ Regulæ.

SIxtus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs, Zaneto de Vtino, generali, & vniuersis Prouincialibus ministris, ordinis fratrum Minorum, per vniuersum orbem constitutis. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Romani Pontificis C prouidentia circunspecta, personas, sub religionis habitu, diuinis vacantes beneplacitis, studio piæ vitæ, diuino fauore prosequitur, & quæ pro ipsarum personarum augmento, prouidè facta sunt, vt illibata persistant, Apostolico consueuit munimine roborare. Dudum siquidem, per fœlicis recordationis, Innocentium Papam Quartum, prædecessorem nostrum: accepto, quod ministri, & fratres tertij ordinis sancti Francisci de Pœnitentia, in Italia, & Regno Siciliæ constituti, cupiebant ad illa deuotionis augmenta procedere, per quæ fœlicitatis æternæ præmium eis posset fœlicius prouenire. Idem prædecessor, eorum Ministrorum, & fratrum supplicationibus inclinatus, vniuersis Ministris prouincialibus, vestri ordinis fratrum Minorum, per Italiam, & Regnum præfatum constitutis, suis literis mandauit, vt opportunis temporibus, per vos, aut dicti eorum ordinis fratres, ad hoc idoneos, D Ministros, & fratres dicti ordinis tertij, in Italia, & Regno prædicto consistentes, pro tempore visitarent: & eos Regularibus disciplinis instruerent, corrigerentque, & reformarent ibidem, tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis officio, cognoscerent indigere, prout in eisdem literis plenius continetur. Cùm autem, sicut exhibita nobis nuper, pro parte vestra, petitio continebat, vos cupiatis, prædictas & quascunque alias Apostolicæ Sedis literas, vobis aliquam superioritatem, potestatem, & auctoritatem, in eosdem ministros, & fratres tertij ordinis, de pœnitentia nuncupatos, quomodolibet concedentes, & in illis contenta, pro eorum subsistentia, firmiori nostræ approbationis munimine roborari: & ad Ministros, & fratres dicti ordinis, extra Italiam consistentes, extendi pro parte vestra, nobis fuit humiliter supplicatum, vt prædictas literas Innocentij prædecessoris

cessoris præfati, necnon omnia, & singula alia priuilegia, vobis in dictos ministros, ac fratres dicti ordinis tertij, potestatem, & authoritatem aliquam quomodolibet concedentes, approbare, roburque perpetuæ firmitatis obtinere debere, decernere, ac aliàs vobis, & eorundem fratrum tertij ordinis, prosperiori, ac fœliciori regimini oportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, huiusmodi supplicationibus inclinati: prædictas, atq; quascunq; literas alias huiusmodi, per quas vobis aliqua superioritas, præeminentia, & authoritas, in eiusdem tertij ordinis fratres, & sorores tribuitur, authoritate Apostolica, præsentium tenore, approbamus, & robur perpetuæ firmitatis, obtinere debere decernimus: & ad vos ministros, Generalem, & Prouinciales, ac Vicarios fratrum dicti ordinis vestri, & de obseruãtia nuncupatorum, necnon ministros frates dicti tertij ordinis, etiam extra Italiam, & Regnum Siciliæ huiusmodi, per vniuersum orbem consistentes, eadem authoritate extendimus, necnon vobis, & successoribus vestris, pro tempore existentibus, generali, ac prouincialibus ministri, & vicarijs prænominatis, de obseruantia dicti ordinis fratrum Minorum, ac eosdem ministros, fratres, & sorores tertij ordinis, vbilibet infra prouincias, vobis, & eisdem successoribus vestris generali, & prouincialibus ministris, & Vicarijs, commissas consistentes charitatiuè, in capite, & in membris visitandi, & iuxta regularia instituta dicti ordinis instituendi, reformatione, & correctione indigentia, etiam per ablationem mantelli, & habitus tertij ordinis, si id qualitas excessus exegerit corrigendi, & reformandi. Volentesq;, ad ipsum tertium ordinem, & illius viuendi modum aggregari, recipiendi, & habitum, siue mantellum, iuxtà morem dicti ordinis, eis exhibendi, ac ipsis ministris, fratribus, & sororibus tertij ordinis, visitatorem, siue confessorem dicti ordinis fratrum Minorum Conuentualium, vel de obseruantia nuncupatorum, prout eis plus placuerit, ad id, moribus, vitæ sanctimonia, & ætate idoneum, qui etiam illis Ecclesiastica sacramenta ministrare habeant, pro tempore, in vestris prouincialibus capitulis, vel congregationibus dictorum fratrum, de obseruantia nuncupatorum, vel extra, prout oportunum videbitur, assignandi, eadem authoritate, licentiam concedimus, & etiam facultatem; districtius inhibentes locorum ordinarijs, & alijs quibuscunq; personis cuiusuis status, gradus, vel conditionis existant, & quacunq; authoritate fungantur, nè prætextu quarumuis literarum, & facultatum eisdem forsan concessarum, & pro tempore concedendarum, de præmissis, quæ ad vos spectant, se quomodolibet impedire præsumant; ac decernentes, ex nunc, irritum, & inane, si secùs super his, per quoscunque, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus quibuscunq; alijs, forsan circa præmissa, eis per sedem Apostolicam, concessis facultatibus, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ante dictorum ordinum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis, statutis, consuetudinis, priuilegijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcumq; tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, vestræ facultatis, explicatio huiusmodi impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumcumque tenoribus, de verbo ad verbum, præsentibus habenda esset mentio specialis, quibus omnibus, quoad præmissa illa hic pro expressis habitis, etiam si in eis, illa videlicet, quibus per huiusmodi generales clausulas; non intelligeretur derogatum, vel aliæ clausulæ derogatoriæ continerentur, quoad præmissa, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumq;. Nulli ergò omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, suppletionis, ordinationis, constitutionis, concessionis, & decre-

& decreti, infringere, vel ei, ausu temerario, contraire. Si quis autem hoc attentare
A præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum, Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, 1471. Pont. nostri, anno primo.

Sixtus Papa IV.

SVMMARIVM.

Decernit, quod fratres, & sorores tertij ordinis gaudeant priuilegijs, & immunitatibus ecclesiasticis, tàm fori, quàm personæ, & rerum, sicut aliæ personæ Ecclesiasticæ. Datq; eis Conseruatores, & Defensores contra quosdam eorum persecutores, &
B *molestatores in Italia.*

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Sacrosancta Romana Ecclesia, sub religionis habitu Domino famulantes, ex assuetæ pietatis officio propensius diligere consueuit, ne indebitis agitentur molestijs, tanquam pia mater opportunis fauoribus confouere. Sane pro parte dilectorum filiorum, vniuersorum fratrum, & dilectarum in Christo filiarum, vniuersarum sororum tertij ordinis Beati Francisci de pœnitentia nuncupati, per Italiam consistentium, nobis nuper, exhibita petitio continebat, quod licet plures Summi Pontifices predecessoris nostri, diuersa, & plura, pro immunitatibus eorum concesserint priuilegia, & plures solemnissimi vtriusq; iuris Doctores teneant, quod ipsi fratres, & sorores
C debeant gaudere libertate, & immunitate ecclesiastica, vt personæ religiosæ, nihilominus communitates ciuitatum, potestates, alijq; officiales seculares locorum Italiæ, non cessant in dies noua eis, tàm in rebus, quam in personis inducere grauamina, libertati Ecclesiasticæ contraria. Quare pro parte eorumdem fratrum, & sororum, nobis fuit supplicatum humiliter, vt eisdem communitatibus, potestatibus, & officialibus, ne huiusmodi grauamina inferant, inhibere, aliasq; eis super hoc opportune prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, communitatibus, potestatibus, & officialibus præfatis, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, eo ipso per potestates, & officiales ipsos, ac singulares personas earumdem communitatum, si contra fecerint, incurrenda, ne eisdem fratribus, & sororibus, grauamina aliqua libertati Ecclesiæ contraria, inducere, aut ipsos fratres, & sorores, quo minus gaudeant priuilegijs, & immunitatibus
D tàm fori, quàm personæ, & rerum, sicut aliæ personæ Ecclesiasticæ, quomodolibet impedire præsumant, Apostolica auctoritate, tenore præsentium inhibemus. Et nihilominus vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs, ac quibuscumq; personis, in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarũ, Canonicis pro tempore existentibus, in ciuitatibus, & locis prædictis, & cuilibet eorum, qui desuper fuerint requisiti ab aliquo fratrum, seu sororum prædictorum, per Apostolica scripta mandamus, quatenus præmissa, vbi, & quando eis expedire videbitur, solemniter publicantes, non permittant eosdem fratres, & sorores, contra inhibitionis nostræ huiusmodi tenorem, per quoscumq; quauis auctoritate, indebitè molestari, & eos, quos propterea huiusmodi excommunicationis sententiam, eis

G con-

constiterit incurrisse, excommunicatos nuntient, faciantq; ab alijs nuntiari, ac ab omnibus arctius euitari; donec ab huiusmodi indebitis molestijs per eos dictis fratribus,& sororibus,illatis,cum effectu destiterint,contradictores per censuram Ecclesiasticam,appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus constitutionibus,& ordinationibus,necnon municipalibus statutis,iuramento, consuetudine, constitutione,seu confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate vallatis, contrarijs quibuscumq; , seu aliquibus communiter, vel diuisim à sede Apostolica indultum existat,quod interdici,suspendi,vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam,ac expressam,& de verbo ad verbum,de indulto huiusmodi mentionem. Cæterum,quia difficile foret præsentes literas, ad singula loca,in quibus fratres,& sorores prædictis illis indigerent,deferre:volumus,& præfata auctoritate decernimus,quod earum transumpto,manu notarij publici, ac curiæ causarum Cameræ Apostolicæ,aut alicuius Episcopalis, vel Archiepiscopalis sigillo munito,ea prorsus in iudicio,vel extra,vbicumq; exhibitum, vel ostensum fuerit,fides adhibeatur,ac si ipsæ originales literæ forent exhibitæ,vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat,hanc paginam nostræ inhibitionis,mandati, voluntatis,& constitutionis infringere, vel ei, ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius,se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dom. 1473. 12. Kal. Decemb. Pont. nostri anno tertio.

Sixtus Papa IV.

S V M M A R I V M.

Communicat priuilegia omnia fratrum Minorum concessa, & concedenda fratribus, & sororibus Tertij ordinis,ac si eis nominatim,& expresse forent concessa. Et incipit. Sacri Prædicatorum,& Minorum fratrum ordines, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno 1479. septimo Kal. Aug. Pontif. sui anno octauo. Ponitur ab Emanuele Roderic. fol. 158.

Sixtus Papa IV.

S V M M A R I V M.

Constituit,& declarauit,quod votum obedientiæ, paupertatis, & castitatis emissum in ordine tertio S. Francisci sit votum solemne, ac votum cuiuscumq; probatæ Religionis.

SIxtus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ad Christi Vicarij præsidentis in specula Apostolicæ dignitatis prouisa circumspectione pertinere dignoscitur quarumlibet personarum Altissimo, sub regulari habitu, mundanis oblectationibus abiectis,sedulo famulantium,qualitatis attendere,sicque feruenter inuigilare profectibus, vt ab eis omnis dubietatis materia, quæ salutem animarum,obnubilare videtur,auferatur, & contemplationis suauitate quiescere valeant:

valeant, ac tranquillum reddere Domino famulatum. Sanè iam dudum accepimus, quod quidam fratres, & sorores tertij ordinis Beati Francisci, ex speciali concessione nostra, & prædecessorum nostrorum, collegialiter viuentes, post annum probationis, in manibus sui ministri, vel ministræ, ab eorum collegio canonice electi, vel electæ, vouent, & promittunt obedientiam, paupertatem, & castitatem perpetuam solemniter, coram toto suo collegio, dubitaturq; à plerisq;, an tale votum sit solemne, & obliget, sicut tale. Nos igitur, qui ordini prædicto, & in illo, Altissimo famulantibus personis, vt vota sua firmiori statu Christo cui vouerunt quietius persoluere valeant, & animarum periculis, quantum possumus prouidere, intensis desiderijs, affectamus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, decernimus, & statuimus, votum prælatum, sic (vt præmittitur) emissum, vel quod emitteiur in futurum, de cætero habeat vim, & valitudinem voti solemnis, ac omnem inducat effectum, quem inducit votum solemne, factum cuicumq; de religionibus à Sede Apostolica probatis: districtè præcipiendo mandantes, omnibus, & singulis cuiuscumq; gradus, dignitatis, ordinis, aut conditionis fuerint, sub quorum cura, aut iurisdictione fratres, vel sorores prædicti degunt, vel morantur, aut degere, aut morari contigerit in futurum: ne de cætero, fratres, vel sorores prænominatos, præfatum votum, modo prædicto emittentes, matrimonium contrahere de cætero, seu ante contractum consummare, aut religionem ipsam dimittere, aut ad secularem vitam redire permittant. Quodque, si ipsi fratres, vel sorores contrarium fecerint, matrimonium huiusmodi nullum fuisse, & esse, eadem auctoritate decernant: ac ipsos fratres, vel sorores id facientes, excommunicationis sententiam innodatos fore tandiu denuntient, donec ad cor reuertentes, habitum dictæ religionis reassumant, & votum, ac professionem suam, iuxta statuta, & consuetudines dicti ordinis, prædicto modo collegialiter viuentes, obseruent: meruerintq; ab huiusmodi excommunicationis sententia à suis superioribus absolutionem obtinere. Non obstantibus constitutionibus fœlicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, & alijs quibuscunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, inhibitionis, & constitutionis, infringere, vel ei, ausu temerario contraire, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1480. Cal. Decemb. Pontificatus nostri anno decimo.

Innoc. papa VIII.

SVMMARIVM.

Declarat, quod sorores tertij Ordinis sancti Francisci non includuntur in Constitutione Ioan. 22. incipiente. Sancta Romana, &c.

Dilecti filij salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum per fœl. rec. Ioannem Papam XXII. prædecessorem nostrum, accepto, quod nonnulli fratricelli, seu fratres de paupere vita, seu Bizocho, vel alijs nominibus nuncupati, habitum veræ Religionis assumentes, conuentiones, & conuenticula facere, & superiores sibi eligere, plurimos ad eorum statum recipere, loca de nouo construere, & in illis, in communi habitare, publicè mendicare, quasi si eorum secta foret vna de religionibus approbatis, temeritate damnabili præsumpserint, & præsumebant incessanter.

Quorum primi tûc regulam, quam B. Franciſcus inſtituerat, profiteri, & ad literam obſeruare, & à Generalis, & Prouincialium miniſtrorum Ordinis fratrum Minorum, ſuperioritate, per Celeſtinum Papam V. prædeceſſorem noſtrum, exemptos eſſe, nonnulli verò ſe de tertio ordine B. Franciſci de Pœnitentia nuncupati, fore ſe aſſerebant, & ſub velamine huiuſmodi eorum ſtatum, ritum, & ſectam palliare ſatagebant, idem Ioannes prædeceſſor, in conſtitutione ſua incipienti, Sancta Romana & Vniuerſalis Eccleſia, ſectam, ritum, & ſtatum eorumdem improbans, & ſub excommunicationis pœna, eo ipſo incurrenda, eis, & omnibus alijs perſonis inhibuit, ne ſectam, ritum, ſiue ſtatum huiuſmodi ſectarentur vlterius, vel ipſum de nouo aſſumere, quoquomodo præſumerent, prout in eadê conſtitutione plenius continetur. Et nonnulli timoratæ conſcientiæ, vt aſſeritur, dubitant, an ſorores veræ de tertio ordine prædictæ exiſtêtes, iuxta illius regularia inſtituta, in communi domo, ſub vnius ſuperioris earum matris ſuæ obedientia, cura, & directione prælatorum veſtri ordinis, aut aliorum proborum religioſorum, vitam ducentes in conſtitutione prædicta includantur, paci conſcientiarum ſit dubitantium conſulere, & ſcrupulum de illis remouere cupientes, ſorores prædictas, vbilibet per vniuerſum mundum conſiſtentes, etiamſi in communi viuentes, ad plura alia, quam ordo ipſe exigat, ſe propria voluntate aſtringant, & tria vota eſſentialia emittant, in conſtitutione prædicta non includi, auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore declaramus, vt eis, vt velum nigrum aſſumere, & ſub perpetua clauſura manere, liberê, & licitè valeant, quoties eis placuerit, & vobis, aut alijs earum ſuperioribus videbitur earum ſtatui expedire, eadem auctoritate concedimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcumq;. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, anno Domini 1487. die 22. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Alex Papa VI.

SVMMARIVM.

Concedit ſuperioribus Minorum de obſeruantia, quod poſſint aſſignare tertiarijs Confeſſores ſeculares, vel alterius religionis.

ALexander Papa ſextus. Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis feciſtis, quòd licet auctoritate Apoſtolica vobis fuerit conceſſû, quòd fratres, & ſorores tertij ordinis Sancti Franciſci de Pœnitentia nuncupati cófeſſorem habere debeant per Generalem, & Prouinciales pro tempore Vicarios, & Cuſtodes ordinis fratrum Minorum de obſeruantia nuncupatorum reſpectiue deputandum: qui ſit de ordine fratrum Minorum Conuentualium, vel de obſeruantia cum facultate etiam dandi ſacramenta eccleſiaſtica dictis fratribus, & ſororibus tertij ordinis. Tamen propter locorum diſtantiam ſæpè euenit, quòd commode prædictum confeſſorem iuxta conceſſionem Apoſtolicam deputare non poteſtis: & propterea aliquod inconueniens in animarum ſuarum periculum contingere poſſet. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum: vt in præmiſſis opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos ſupplicationibus huiuſmodi inclinati diſcretioni veſtræ, & cuilibet veſtrum decreto perpetuis futuris temporibus

poribus in locis in quibus fratres Conuentuales, vel de Obseruantia prædicti com-
A mode haberi non possunt: fratribus & sororibus præfati tertij ordinis vbicumq; vltra montes commorantibus de consilio aliquorum fratrum confessores presbyteros seculares, vel aliorum ordinum regulares, honestos deputare valeatis: quibus eorum, & earum peccata confiteri, & ab eis quæcumq; ecclesiastica sacramenta recipere possint: illosq; in eorum monasterijs, & domibus iuxta mores dicti tertij ordinis secum habere. Ita tamen quòd confessores ipsi dictarum sororum: claustra seu interiores officinas absq; alterius personę bonę vitę, & famę societate nullo modo debeant ingredi: locorum ordinariorum seu cuiusuis alterius licentia super hoc minime requisita libere, & licite valeatis licentiam concedimus pariter, & facultatem. Non obstantibus præmissis, ac Apostolicis necnon in prouincialibus, & synodalibus concilijs, & vestri ordinis Minorum capitulis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus statutis quoq; & consuetudinibus dicti or-
B dinis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis cæterisq; contrarijs quibuscumq;. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die sextadecima Maij, millesimo quingentesimo Pontificatus nostri anno octauo.

Alex. Papa VI.

SVMMARIVM.

Moniales tertij ordinis non tenentur soluere decimam, neq; collectas. Bulla incipit. Intelleximus aliquos &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum die 24. Iulij
C *1501. & habetur in Monum. Ord. Min. fol. 56.*

Iul. Papa II.

SVMMARIVM.

Declarat fratres Conuentuales curam debere habere fratrum, locorum, Monasteriorum, & Congregationum tertij ordinis, quorum tunc temporis curam gerebant, & ita fratres de obseruãtia suorum. Bulla incipit. Cum multa, & graues, &c. Datum Romæ apud S. Petrum die 16. Iunij 1506. Pont. sui anno tertio. Habetur in Monum. ordin.
D *Minorum fol. 220.*

Iul. Papa II.

SVMMARIVM.

Subdit fratres, & sorores tertij ordinis per vniuersum orbem fratribus Conuentualibus, & de Obseruantia.

Dilectis filijs Generali, & Prouincialibus ministris, & Vicarijs generalibus, & prouincialibus de obseruantia nuncupatis Vniuersi orbis ordinis Minorum.

Iulius

Iulius Papa Secundus. Dilecti filij salutem & Apostolicam benedictionem. Exponi nobis fecistis, quod & si felicis recordationis, Innocentius Papa Quartus prædecessor noster vniuersis ministris prouincialibus ordinis fratrum Minorum Conuentualium per Italiam, & Regnum Siciliæ constitutis suis literis mandauerit, vt per se aut dicti ordinis fratres idoneos ministri, & fratres tertij ordinis sancti Francisci in Italia, & Regno prædicto pro tempore consisteñ. perpetuo visitarentur, & eos regularibus disciplinis instruerent, ac tàm in capite quàm in membris corrigerent, & reformarent ea quæ correctionis, & reformationis officio cognoscerentur indigere, & recolendæ memoriæ Sixtus Papa Quartus, & prædecessor noster easdem superioritatem, præeminentiam & auctoritatem in fratres, & sorores dicti tertij ordinis per dictas litteras Innocentij eisdem ministris prouincialibus Italiæ, & Regni prædicti concessas, & attributas approbasset, & illas robur perpetuę firmitatis obtinere decreuisset, & easdem litteras ad ministros generales, & prouinciales ac Vicarios fratrum dicti ordinis Conuentuales, & de Obseruantia nuncupatos ac ministros, & fratres dicti tertij ordinis etiam extra Italiam, & Regnum Siciliæ per vniuersum orbem consisteñ. eadem auctoritate extendisset ac tunc & pro tempore Generali, & Prouincialibus ministris, & Vicarijs Conuentualium, & de obseruantia prædictis dicti ordinis fratrum minorum eosdem ministros, fratres & sorores tertij ordinis vbilibet infra prouincias eis eorumq; successoribus Generali, & Prouincialibus ministris & vicarijs prædictis commissis consisteñ. in capite, & in membris charitatiue visitañ. & iuxta regularia instituta dicti ordinis instrueñ. reformatioñ. & correctioñ. indigentia etiam per ablatioñ. mantelli & habitus dicti tertij ordinis si id qualitas excessus exegerit corrigendi, & reformandi, ac volentes ad ipsum tertium ordinem & illius viuendi modum aggregari recipiendi, & habitum siue mantellum iuxta dicti ordinis morem eis exhibendi ipsis ministris, fratribus & sororibus tertij ordinis Visitatoris, Confessorem dicti ordinis fratrum Minorum Conuentualium seu de Obseruantia nuncupatorum prout eis plus placuit ad id moribus, vita, sanctimonia, & ætate idoneum qui illis & omnia ecclesiastica sacramenta ministret pro tempore in suis Prouincialibus Capitulis vel Congregationibus dictorũ fratrum Conuētualium vel de obseruantia nuncupatorum vel extra prout opportunum videbitur cõsignandi licentiam concessisset & facultatem districtius inhibendo locorum ordinarijs, & alijs quibuscumq; personis cuiusuis status, gradus, ordinis, & conditionis existeñ, ac quacumq; auctoritate fungeñ. ne prætextu quarumcumq; litterarum, & facultatum eis concessarum, & pro tempore forsan concedendarum de præmissis ad vos spectañ. se quomodolibet intromittere præsumant, decernens irritum & inane si secus fieret prout hæc & alia in Innocentij, & Sixti prædecessorum prædictorum litteris plenius continetur. Et nihilominus nonnulli dilecti filij ministri, fratres, sorores dicti tertij ordinis prouinciæ vestræ sancti Iacobi contra litteras prædictas venieñ. ab obedientia. superioritate correctioñ. & coarctioñ. vestris se subtrahunt, neq; vobis conuentualibus aut vobis de obseruantia nuncupatis fratribus ac vestræ obedieñ. correctioñ. & coarctioni aut alias iuxta dictarum litterarum Sixti formam, & tenorem subesse nolunt sed ex seipsis superiorem inter se non sine magno dicti ordinis scandalo habere præsumunt. Super quibus vt asseritur vltra scandala prædicta magnę, & immortales lites inter vos, & prædictos tertij ordinis fratres exoriri formidantur prout in dicta prouincia sancti Iacobi inter eos, & vos desuper exortæ sunt. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum vt Innocentij & Sixti prædecessorum litteras prædictas auctoritate Apostolica confirmare, & approbare ac vo-

ac vobis in præmissis de opportuno remedio prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui religiosorum quietem, & tranquillitatem vt altissimi seruitio promptiores se exhibeant intimis desideramus affectibus omnes & singulas causas super præmissis tam inter ipsos ministros fratres, & sorores dicti tertij ordinis prædictæ prouinciæ sancti Iacobi quam quoscumq; alios eiusdem tertij ordinis, ministros, fratres, & sorores vniuersi orbis, & vos coram quibuscumq; iudicibus quacumq; auctoritate fungeñ. & in quibusuis instañ. penden. quorum nomina, & cognomina ac ipsarum status præsentibus pro sufficienter, expressis habemus ad nos & sedem prędictam aduocañ. & lites penitus extingueñ. dictas Innocentij & Sixti & quascumq; alias Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum litteras, & prout illa cõcernunt omnia & singula in eisdẽ litteris cõtenta perpetuò cõfirmamus ac illis robur ꝑpetuæ firmitatis adijcimus supplemusq; omnes & singulos earum iuris, & facti defectus si qui forsan interuenerint in eisdem. Necnon omnes, & singulos ministros, fratres, & sorores dicti tertij ordinis vbiq; locorum per vniuersum orbem consisteñ. ac iuxta dictarũ litterarum Sixti Quarti formam, & tenorem subditos sub correctioñ. Coarctioñ. superioritate, & obedientia vestris perpetuo subijcimus, & vos in eos superioritatis, iurisdictioñ. visitatioñ correctioñ. & coarctioñ. exercitare posse, & debere iuxta formam dictarum litterarum Sixti decernimus, & declaramus, & pro potiori cautela vobis in ministros, fratres, & sorores dicti tertij ordinis superioritatem iurisdictioñ. visitatioñ. correctioñ. & coarctioñ perpetuis, futuris temporibus damus. Et vniuersis, & singulis ministris, fratribus, & sororibus dicti tertij ordinis prædictis, per vniuersum orbem constitutis sub excommunicationis latæ sententiæ ac priuatioñ. mantelli siue habitus, & domorum quas obtinent pœna eo ipso nisi paruerint ea effectu incurreñ. mandamus quatenus infra sex mẽses à die generalis intimationis in qualibet dicti ordinis vniuersi orbis prouincia computañ. obedientiam vestrã ministrorũ generaliũ, & prouincialiũ, conuentualiũ, vel de obseruãtia nuncupatorũ eligant, & obedientiæ se subiaceant. Quo circa venerabilib' fratrib' Burgeñ. & Hilopotanicñ. Episcopis ac dilecto filio Priori monasterij Sãcti Vincentij Salamañ. & eorũ cuilibet mandamus quatenus per se vel alium seu alios faciant, vos confirmatione, approbatione, & defectum suppletioñ. prædictis, pacifice vti, frui & gaudere ac ad ministros, fratres, & sorores dicti tertij ordinis, vt vobis obedientiã, & reuerentiã præstare cogant contradictores sub pœnis, & censuris ecclesiasticis, & alia iuris remedia appellatione postposita compescendo. Inuocato etiam ad omnia præmissa si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstañ. præmissis ac constitutioñ. & ordinatioñ. Apostolicis statutis, quo & consuetudinibus dicti ordinis iuramẽto, & cõfirmatione Apostolica roboratis, nostra &, pię memoriæ Bonifacij Papæ VIII. de vna, & duabus dietis ac quibusuis litteris Apostolicis per nos aut sedem prædictam quomodolibet concessisset concedendum, & si de eis omnibus, & singulis specialis, & expressa ac de verbo ad verbum non autem per generales clausulas mentio præsentibus habenda foret. Quibus specialiter, & expresse sufficienter derogamus cæterisq; contrarijs quibuscumq;. Datum Romæ die decima quinta Octobris. Millesimo quingentesimo septimo, Pontificatus nostri anno quarto.

Iu

Iul. Papa II.

A

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Eug. IV. Nic. V. & Sixt. IV. & insuper ad tertium ordinem extendit priuilegia omnia fratrum Minorum, etiam regularis obseruātiæ. Et quod Capitula generalia celebrentur ad morem fratrum Minorum, prohibetq; tertiarijs transitum ad alias religiones.

IVlius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Decet Romanum Pontificem ea, quæ per prædecessores suos pro religiosorum ordinum quorumlibet incremento, ac personarum sub suaui religionis iugo, ac regulari obseruantia Altissimo famulantium concessa sunt, approbare, & confirmare, suarūq; literarum præsidio communire, vt eo firmius maneant, quò maiori fuerint munimine roborata, & alia de nouo concedere, prout cognoscit in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum moderni Visitatoris generalis, & fratrum domorum tertij ordinis sancti Francisci sub habitu heremitico de Pœnitentia nuncupati per totam Italiam nobis nuper exhibita petitio continebat. Quòd aliàs felicis recordationis Eugenius Quartus, Nicolaus Quintus, Paulus Secundus, & Sixtus Quartus Romani Pontifices prædecessores nostri diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta fratribus dicti tertij ordinis sub habitu heremitico, & regulari obseruantia viuentibus concesserunt, prout in diuersis literis desuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Visitatoris, & fratrum prædictorum asserentium priuilegia, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta huiusmodi esse in vsu, nobis fuit humiliter supplicatum, vt illis robur Apostolicæ confirmationis adijcere, aliasq; in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaq; huiusmodi supplicationibus inclinati omnes, & singulas domorum receptiones per eos iuxta dicta priuilegia factas, seu aliàs tam ordinaria, quàm Apostolica authoritate eis concessas: Necnon exemptiones, libertates, immunitates, indulgentias (non tamen plenarias) & peccatorum remissiones, aliasq; concessiones, priuilegia, & indulta illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro expressis habentes, quatenus sint in vsu (vt præfertur) authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus respectiue, & perpetuæ firmitatis robur obtinere debere decernimus. Et nihilominus pro potiori cautela illa de nouo, ac omnia, & singula priuilegia, indulta spiritualia, & temporalia, exemptiones, libertates, immunitates, & peccatorum remissiones, aliasq; gratias, & concessiones Ordinis Fratrum Minorum etiam regularis Obseruantiæ, & illius domibus, & fratribus in genere, vel in specie quomodolibet concessa, eidem Ordini de Pœnitentia nuncupato, illiusq; domibus, & Fratribus præsentibus, & futuris eadem authoritate concedimus, & ad Ordinem de Pœnitentia, illiusq; domos, & Fratres prædictos extendimus, & eis suffragari debere in omnibus, & per omnia perinde, ac si specialiter concessa fuissent, decernimus. Ac quòd in Capitulis generalibus dictorū Ordinū procedatur ad electionem Visitatoris generalis secundum morem, & ordinationes regulares dicti Ordinis Fratrum Minorum [illegible] quòdq; Fratres dicti Tertij Ordinis ad alium Ordinem etiam mendicantium sub excommunicationis latæ sententiæ pœna -

B

C

D

pœna transire non possint, nisi prius petita licentia à Visitatore generali, seu eius
A Vicario Prouinciali pro tempore existente authoritate, & tenore præmissis statuimus, & ordinamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusuis literis Apostolicis etiam nostris, illis præsertim, quibus inter alia caueri dicitur expresse. Quòd Fratres dicti Tertij Ordinis non possint retinere domos sub nomine dicti Tertij Ordinis huiusmodi, sed se conformare alijs dicti Ordinis de obseruantia nuncupati. Quibus etiam si ad illorum derogationẽ de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas id importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, illorum tenores pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ
B approbationis, confirmationis, decreti, concessionis, extensionis, statuti, ordinationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octauo, sexto Idus Ianuarij, Pontificatus nostri anno sexto.

Aduerte ad illud verbum de obseruantia, quod in diplomate appositum est, nam de Pœnitentia legi debet. Pontifex enim ibi loquitur (vt intelligenti patet) de tertiarijs illis, qui in eorum domibus cum proprijs vxoribus habitant, qui quidem tertiarij de Pœnitentia, non autem de obseruantia nominantur: vt satis constat ex Regula Nicolai Pa-
C *pæ IV. quæ de Pœnitentia nuncupatur. Vtrum autem hoc verbum de obseruantia scriptorum, an supplicantium errore positum fuerit, tu diiudices.*

Iul. Papa II.

SVMMARIVM.

PRohibet ne fratres Minores, eorumq; Conseruatores se intromittant de Domibus tertij ordinis, illarumq; fratribus. & dat Defensores Archiepiscopum Florentiæ, & Episcopos Cremonæ, & Imolæ.

D IVlius Papa secundus. Ad futuram rei memoriam. Romani Pontificis prouida circumspectio nonnunquàm gesta per eam, ne sub ignorantia facti molestationibus affligantur indebitis, & scandalorum fomentũ parturiant, dilucidat, prout negotiorum, & personarum qualitate inspecta conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem certos conseruatores dilectis filijs Fratribus Ordinis Minorum Sancti Francisci nuncupatorum: qui eosdem Fratres Minores à manifestis iniurijs defenderent, & contra subtrahentes se ab eorum obedientia cogerent, & compellerent ad eis parendum, & obediendum constituimus, & deputauimus, prout in nostris inde confectis literis: quarum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, plenius continetur. Cum autem nunquàm fuerit, nec sit nostræ intentionis, quòd dicti conseruatores

de domibus dilectorum filiorum Fratrum Tertij Ordinis eiusdem Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati regularis obseruantiæ sub habitu heremitico congregationis Lombardiæ degentium, quæ per diuersa Priuilegia Apostolica etiam per nos concessa, & approbata ab alijs, quàm à Visitatore generali dictæ congregationis visitari, aut earundem domorum Fratres coram alijs, quàm dicto Visitatore ad iudicium trahi non possint, sic intromitterent, ne ad instantiam supradictorū Fratrum Ordinis Minorum nūcupatorum contradictos Fratres Tertij Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati regularis obseruantiæ cōgregationis huiusmodi procedere possent. Volentesq; pro debito pastoralis officij nobis diuinitus iniuncti eisdem Fratribus Tertij Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati super his salubriter prouidere authoritate Apostolica tenore præsentium eisdem conseruatoribus, & iudicibus nunc, & pro tempore à dictis Fratribus Ordinis Minorum à nobis, vel à Sede Apostolica contra eosdem Fratres Tertij Ordinis huiusmodi pro tempore impetratis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam si contrafecerint eo ipso incurrant, districte præcipiendo mandamus, ne aliqui prædictorum, aut quorumcunq; aliorum forsan in posterum sub quibusuis verborum formis, & clausulis etiam derogatoriarum derogatorijs concedendorum de domibus dicti Tertij Ordinis, & illarum Fratribus intromittere, aut illos ad instantiam dictorum Fratrum Ordinis Minorum directe, vel indirecte molestare præsumant, sed onus visitandi domos, & Fratres Tertij Ordinis huiusmodi; & de illis, eorumq; rebus, & negotijs cognoscendi Visitatori dictæ congregationis Tertij Ordinis huiusmodi, & deputatis ab eo relinquant. Quocirca venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopo Florentino, & Cremonensi, ac Imolensi Episcopis per præsentes mandamus. Quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, aut alios eisdem Fratribus Tertij Ordinis in præmissis omnibus ad omnem Visitatoris congregationis Tertij Ordinis, & illius Fratrum prædictorum requisitionem efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant eos per dictos conseruatores à dictis Fratribus Minorum pro tempore deputatos, seu aliquem ex eis contra priuilegia ipsis Fratribus Tertij Ordinis (vt præfertur) concessa, quomodolibet molestari contradictores authoritate nostra per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum ordinum iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia, roboratis, statutis, & consuetudinibus, necnon priuilegijs, & indultis illis sub quibuscunque tenoribus concessis: quibus hac vice specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die octauo Februarij millesimo quingentesimo octauo, Pontificatus nostri anno sexto.

A B C D

Aduerte lector ad diem, & annum huius concessi diplomatis, nam in exemplaribus, quæ inter nos circunferuntur die 26. Februarij, & Anno nono post M. D. illud datum fuisse legitur, quod etiam in priuilegio Caroli V. nunc inuictissimi Imperatoris ita habetur. Nos autem ad antiquius, & autenticum respicientes die octauo eiusdem mensis, non autem, XXVI. Anno vero octauo, non autem nono legi debere attestamur.

Iul. Papa 2.

A

Iul. Papa II.

SVMMARIVM.

Confirmat constitutiones Fratrum de obseruantia factas in Capitulo generali Vallis Oleti. Inter quas reperitur hæc vna. Quod Fratres Tertiarij portent habitum distinctum à Fratribus primi Ordinis; & ad minus habeant Caparonem descendentem super scapulas per quatuor digitos, qui sit tam longus à parte anteriori, & posteriori vt desuper eum cingulum cingi possit, & color habitus tendat magis ad nigredinem, quàm ad albedinem. Bulla incipit. Visis, & diligenter consideratis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum die 25. Maij 1508. Pontificatus sui anno Sexto. Habetur in Monum. Ord. Min. fol. 214.

B

Iul. Papa II.

SVMMARIVM.

Mandat Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, qui obedientiam Fratrum Minorum elegerunt, in eadem manere, & qui electam dimiserunt, ad eam infra decem dierum spacium reuerti, qui autem nundum elegerunt, intra idem spacium eligere debere.

C Dilectis filijs Ministro Prouinciali, & Vicario Prouinciali Ordinis Minorum Prouinciæ Sancti Iacobi, vel eorum alteri. Iulius Papa secundus. Dilecti filij salutem, & apostolicam benedictionem. Exponi nobis fecistis quod felicis recordationis Innocentius quartus prædecessor noster vniuersis ministris Prouincialibus Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & regnum Siciliæ consisten. suis literis mandauit, vt per se, aut dicti Ordinis Fratres ad hoc idoneos ministros, & Fratres Tertij Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupatos in Italia, & Regno prædicto consisten. pro tempore visitarent, & eos regularibus disciplinis instruerent, ac tam in capite, quam in membris corrigerent, & reformarent quodq; recolendæ memoriæ Sixtus Papa etiam quartus similiter prædecessor, & secundum earum patruus noster literas Innocentij prædecessoris huiusmodi approbando eisdem ad Ministros, & Vicarios generales, & Prouinciales dicti Ordinis Conuentuales, & de obseruantia respectiue ad Ministrosq;, & Fratres dicti Tertij Ordinis
D extra Italiam, & Regnum prædictum per vniuersum orbem consistentes auctoritate Apostolica extendit in prædicti Ministri, & Vicarij Ordinis Minorum prædictos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis regularibus disciplinis instruerent charitatiue visitarent, & tam in capite, quam in membris corrigerent, & etiam per ablationem mantelli, vel habitus si dignum sibi videretur castigarent, & prædictum Tertium Ordinem recipere volen. habitum, siue mantellum iuxta morem dicti Tertij Ordinis exhiberent, & alia ad conseruationem dicti Tertij Ordinis facerent, inhibendo locorum ordinarijs, & alijs quibuscunq; personis ne prætextu quarumcunq; literarum apostolicarū de præmissis se intromittere præsumendo decernendo irritum, & inane quicquid secus fieret. Sed quoniam aliqui de prædicto Ter-

tio Ordine maxime in vestra præfata Prouincia Sancti Iacobi prædictis literis non obtemperabant. Nos quieti, & tranquillitati prædicti Tertij Ordinis consulen. vt A
superioritatem, & præeminentiam prædictis Ministris, & Vicarijs, per prædictos prædecessores cōcessam salubrius exercere valerent prędictas literas confirmamus, ac potiori pro cautela de nouo concessimus, & vt præfati Tertij Ordinis Fratres, & Sorores infra sex mensium spacium à die intimation. obedientiam Fratrum Conuentualium siue de obseruantia iuxta prædecessorum prædictorum literas eligerent, ac certis ibidem deputatis iudicibus, vt prædictas nostras literas certo modo, & forma executioni demandarent commisimus, & mandauimus aduocationem, & extinguen. omnes causas, & lites inter vos, & præfatos Tertij Ordinis Fratres, & Sorores penden. prout hac & alia tam in prædecessorum nostrorum, quam in nostris literis plenius continetur. Verum quia postmodum ad supplication. Visitatoris, Ministrorum, & Fratrum, ac Abbatissarum, seu Matruum, & Monialium Monasteriorum, seu domorū prædicti Tertij Ordinis vestræ præfatæ Prouinciæ Sancti Iacobi in Compostella ortas, Nicolai quarti, & Eugenij etiam quarti, aliorumq; prædecessorum nostrorum Apostolicas literas, ac indulta priuilegia, & gratias tam modum viuendi, & temporalitatem, quam etiam spiritualitatem concernendo, eidem Tertio Ordini illiusq; Fratribus, Abbatissis, & Sororibus concessa, ac omnia, & singula statuta, & ordinatum prædictorum Pontificum auctoritate edita, & facta regulari obseruantiæ non derogantia, & inde secuta quæcunq; approbauimus, & confirmauimus, ac potiori pro cautela de nouo concessimus, & regulam Tertij Ordinis prædicti, prout Sanctus Franciscus instituit, & prædicti prædecessores declararunt ab omnibus indicto Tertio Ordine pro tempore profitentibus absq; alia cōparatione cum alijs duabus regulis dicti Sancti sub excommunicationis latę sententię, & alijs pœnis obseruare debere similiter iussimus, & mandauimus cum certis derogation. & corroborationibus prout in literis ad supplicationem prædictorum Visitatoris Fratrum, & Sororum Tertij Ordinis habitis etiam plenius continetur: prædicti Visitatorū Fratres, & Sorores Tertij Ordinis præfati, vel aliqui eorum in prædicta vestra Prouincia vestram obedientiam præfatam eligere noluerunt, neq; à vobis respectiue visitari, corrigi, & reformari iuxta prædecessorum nostrorum, & prædictas nostras literas permiserunt, neq; de præsenti permittunt prætenden. prætextu confirmationis nostræ prædictæ eis factæ, & in eadem confirmatione contentarum derogationum, vel aliarum literarum eis forte concessarū ab obedientia visitatione, correctione prædictis esse liberatos, ex quo si permitteretur non solum in prædicta prouincia visitation. & correction. huiusmodi fructus iuxta intentionem prædecessorum præfatorum, & nostram cessaret, sed etiam vt similiter in alijs prouincijs quod visitation. & correctionis iugum D
subterfugeretur per similem, & per alias vias præberetur occasio. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, vt in præmissis paterna cura iuxta prædicti Tertij Ordinis conseruationem prouidere dignaremur. Nos igitur qui dum Cardinalatus fungebamur honore prædicti vestri Ordinis Protector fuimus, & inde de omnibus tribus Sancti Francisci Ordinibus multa tractauimus, vidimus, & intelleximus, quiq; illa quæ per prædictos prædecessores nostros, & maxime per præfatum Sixtum quartum qui non solum dum ad Cardinalatus honorem assumptus fuit vestri prædicti Ordinis Generalis Ministri fungebatur officio, sed etiā ab ineunte eius ætate in prædicto Ordine fuit nutritus. Vnde oportunitatum, pacis, quietis, & augmenti trium præfatorum ordinum in diuersis statibus, & tempori-

bus

bus verisimiliter est certam scientiam habuisse circa prædictas visitationem, & cor-
A rectionem ordinata fuerunt salubria vtilia, & necessaria, & nullatenus alterando
prædicto Ordini, ac alijs duobus esse putantes, tenore præsentium declaramus no-
stræ intention. fuisse, & esse per prædictas nostras, & alias quascunq; ad supplica-
tionem prædictorum Visitator s, Ministrorum, Fratrum, & Sororum, vel cuiusli-
bet eorum, aut alterius cuiuscunq; personæ in sui fauorem habitas litteras modum
viuendi, seu regulam prædictorum Fratrum, & Sororum Tertij Ordinis tam circa
spiritualitatem, quam circa temporalitatem, ac eorum constitution. & statuta quæ
auctoritate Apostolica vigore litterarum prædictarum Nicolai, Eugenij, & aliorũ
Summorum Pontificum facta fuerunt, & per præfatum Sixtum rerum huiusmodi
exp rtissimum, & per nos non fuerunt immutata dumtaxat fuisse per nos confirma-
ta, & de nouo concessa. Et ideo locorum ordinarijs prout prædictus Sixtus præ-
decessor inhibuit maxime venerabilibus Fratribus nostris Patriarchæ Alexandriñ.
B & Archiepiscopo Compostellañ. ac Episcopo Salamañ. auctoritate, & tenore præ-
fatis inhibentes, ac lites inter vos, & prædictos Tertij Ordinis Fratres, & Sorores
super visitatioñ. & reformatione præfatis prout in prædictis nostris literis ad nos ad-
uocauimus, & extinximus, nunc similiter aduocañ. & extingueñ. auctoritate, & te-
nore præsentium prædictorum Innocentij quarti, & Sixti etiam quarti, & nostras
literas superioritatem, visitationem, & reformationem, & correctionem præfatas
concerneñ. confirmamus, & approbamus, ac omnia in eis, & eorum singulis cõ-
tenta potiori pro cautela nunc de nouo concedimus. Mandañ. quod omnes dicti
Tertij Ordinis Fratres, & Sorores qui virtute prædictarum Sixti quarti præfati, &
nostrarum literarum, vel quarumlibet earum, aut alio quouis modo in vestra pr [illegible]
dicta Prouincia obedientiam cuiuslibet vestrum elegerunt in eisdem iuxta eam [illegible]
C dem literarum tenorem respectiuè perpetuæ remaneant. Illi vero qui obedie [illegible]
alterius vestrum semel electam dimiserunt ad eamdem intra spacium decem dierũ
à die intimationis præsentium reuertantur in ea similiter iuxta dictarum li[illegible] [illegible]
tenorem præmansuri, Fratres, autem & Sorores qui obedientiam cui[illegible] [illegible]bet ve-
strum iuxta formam dictarum Sixti, & nostrarum literarum, seu alio quouis mo-
do hucusq; non elegerint infra prædictorum decem dierum spacium alterius vestrũ
obedientiam eligere, & in eisdem iuxta prædictarum Sixti, & nos[illegible]arum literarũ
tenorem sub pœnis in eisdem cõtentis: simili modo perpetue rem[illegible]anere respectiue
teneantur. Quo circa venerabilibus Fratribus Archiepiscopo [illegible]spoñ. & Episcopo
Lesineñ. ac dilecto filio priori Sancti Vincentij Ordinis Sanct[illegible] Benedicti Salamañ.
Ciuitatis, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, v[illegible] duo, aut vnus eorum
per se, vel alium, seu alios in præmissis efficaci defensioñ præsidio assisten. faciant
D omnia, & singula præmissa firmiter obseruari. Contr[illegible]dictores per censuras Ec-
clesiasticas, & alia iuris remedia appellatione postposit[illegible] compescendo, inuocato ad
hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis, non obsta[illegible]tibus constitutionibus fœlicis
recordationis Bonifacij Papæ VIII. quibus cauetur [illegible] quis extra ciuitatem, diœce-
sim, nisi in certis casibus expressis, & in illis vlt[illegible] vnam dietam à fine suæ Diœce-
sis ad iudicium euocetur, sed omnia iudices a[illegible]postolici extra ciuitatem, & diœce-
sim in qua videlicet deputati fuerint contra q[illegible]uoscumq; procedere, aut alij, vel al jß
vices suas committere præsumant, & de du[illegible]bus dietis in concilio generali, nec[illegible]
omnibus, & alijs constitutionibus, & ordinatioñ. alijsq; literis apostolicis præfatis
Fratribus, & Sororibus dicti Tertij Ordinis, vel cuilibet eorum, aut alijs quibusuis
personis in eorum fauorem, tam super dicta confirmatione, quam alias concessis, ac
eriam

etiam illis quas prædecessoris nostri, & nos in omnibus in vestrum fauorem concessis literis volumus non obstare cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Quæ omnia, & inde secuta quæcunq;, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, quatenus prædictorum Innocentij, & Sixti, ac nostris in vestrum fauorem concessis literis sunt contraria cassamus, reuocamus, & annullamus, ac nullius esse momenti iubemus. Decernen. irritum, & inane quicquid secus à quoquam scienter, vel ignoranter factum fuerit. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VII. Ianuarij M. D. IX. Pontificatus nostri anno sexto. A

Leo Papa X.

SVMMARIVM. B

Communicat Sororibus Tertij Ordinis priuilegia concessa, & concedenda Monialibus Sanctæ Claræ, eisq; assignat Conseruatores.

Dilectis filijs, Vicarijs Generalibus Ordinis Fratrum Minorum Regularis obseruantiæ Cismontanis, & Vltramontanis. LEO PAPA DECIMVS Dilecti filij, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum Fęlicis recordationis, Sixtus Papa Quartus, prædecessor noster, volens Sancti Damiani, & Minorissarum Sanctæ Claræ Ordinis eiusdem Sanctæ Claræ, sub Generalis Ministri, aliorumq; officialium Ordinis Fratrum Minorum cura vbilibet constitutarum viuentium, spiritualibus fauoribus, & gratijs prosequi, statuit, & ordinauit, ipsisque Abbatissis, & Monialibus, quod ipsæ etiam de quibuscumque terris, & possessionibus ad eas pertinentibus, & legitimè spectantibus, quas etiam per alios, quàm eorundem Monasteriorum seruitores, & subditos, excoli, & cultiuari faciebant, & pro tempore facient, decimas, primitias aut census (non tamen authoritate Apostolica impositas quibusuis personis, cuiuscumq; dignitatis, gradus, status, ordinis, vel conditionis forent, soluere minimè tenerentur, nec ipsæ, aut ipsarũ terrarum, aut possessionum coloni, seu cultores ad solutionem decimarum, primitiarum, aut censuum huiusmodi, per quoscumque molestari, aut propterea contra eos prodedi, & pęnæ aliquæ promulgari possint, prout in ipsis Sixti prædecessoris literis desuper confectis, plenius continetur. Nos volentes dilectas in Christo filias, Abbatissas, seu matres, Moniales, siue sorores vniuersorum Monasteriorum, seù domorum, tàm præsentium, quàm futurorum Tertiæ Regulæ Sancti Francisci, aliàs de pœnitentia nuncupatas, in communi sub vestra, & aliorum prælatorum Ordinis Minorum Regularis obseruantiæ, in vltra, citraque montanis partibus, viuentes, quæ sicut asseritur, in spiritu paupertatis, lilio castitatis, & alijs bonæ famæ odoribus viuunt, spiritualibus fauoribus, & gratijs prosequi, omnia, & singula priuilegia, gratias, prærogatiuas, exemptiones, & indulta eisdem Monialibus Sancti Damiani & Minorissarum Monasteriorũ Sanctę Claræ huiusmodi, vbilibet consistentuum, per quoscumq; Romanos Pontifices, præsertim fœlicis recordationis, Eugenium Quartum, Nicolaum etiam Quartum, Bonifacium Octauum, Ioannem vigesimum secundum, Clementem Sextum, Alexandrum Quintum, & Benedictum Vndecimum, prædecessores nostros, sub quibusuis verborum formis, & clausulis, concessas, & concessa, etiamsi minus, aut aliud, vel C D

A vltrà, quàm superius est expressum, contineatur, ad Abbatissas, seu matres, ac moniales, siue Sorores tertiæ Regulæ huiusmodi, & sub dicta obedientia in communi viuentes, etiamsi inter dilectas in Christo filias Abbatissam, seu matrem, & Moniales Monasterij Sancti Michaelis, seu matris Dei, oppidi de Talauera, Toletanæ diœcesis, & venerabilem Fratrem Archiepiscopum, ac dilectos filios, Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Toletanæ, super solutione decimarū, & primitiarum prædictarum, coram certo causarum Palatij Apostolici Auditore, ac eius locum tenente, cuius statum, & nomen, aut cognomen dicti Auditoris, seu locum tenentis, pro expressis habentes, lis pendeat indecisa authoritate Apostolica, tenore præsentium extendimus, & ampliamus, illaque omnia, etiam per præfatum Sixtum prædecessorem, concessum priuilegium huiusmodi de nouo, specialiter, & expresse prout per eosdem, Eugenium, Nicolaum, Bonifacium, & Ioannem, Clementem, Alexandrum, Benedictum, & Sixtum, prædecessores huiusmodi, concessa fuerunt, eisdem Abbatissis, seu matribus, ac Monialibus, seu sororibus, specialiter, & expresse concedimus. Insuperque omnibus, & singulis priuilegijs, gratijs, prærogatiuis, exemptionibus, & indultis, sub quibusuis verborum formis, in posterum concedendis per sedem Apostolicam, prædictis Abbatissis, ac Monialibus Sancti Damiani, & Minorissarum Sanctæ Claræ, Ordinis eiusdem sanctæ, prædictis Abbatissis, seu matribus, ac Monialibus, siue sororibus dictæ tertiæ Regulæ Sancti Francisci, seu de Pœnitentia nuncupatorum, modo prædicto viuentes, vti, potiri, & gaudere, liberè, & licitè possint, & valeant, authoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali dono gratiæ indulgemus. Et nihilominus, vniuersis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, eorumque Vicarijs, & officialibus Generalibus, & alijs personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Canonicis Metropolitanensium, seu aliarum Cathedralium Ecclesiarum, mandamus, quatenus ipsi, & eorum quilibet, eisdem Abbatissis, seu matribus, ac Monialibus, siue sororibus, efficacis defensionis, auxilio assistentes, & postquam pro parte Abbatissarum, seu matrum, siue sororum prædictarum, fuerint requisiti, faciant per se, vel alium, seu alios Abbatissas, seu matres, siue sorores prædictas, singulis priuilegijs, gratijs, prærogatiuis, exemptionibus, fauoribus, & indultis prædictis, pacificè frui, & gaudere; non permittentes eas desuper, per quoscumque, etiam Parochialium Ecclesiarum Rectores, quomodolibet molestari; Contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia iuris remedia compescendo, inuocato si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus felicis recordationis, Bonifacij Papæ Octaui, prædecessoris nostri, de vna, & Concilij Generalis de duabus dietis, & personis, vltrà certum numerū ad iudicium non vocandis, & alijs cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum, & Monasteriorum, seu aliorū locorum, sub quorum limitibus monasteria, siue domus huiusmodi fuerint iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque & indultis, & literis Apostolicis eisdem Ecclesijs, Monasterijs, & locis cōcessis, confirmatis, & approbatis, quibus tenores illorum, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Cæterum, quia difficile foret, præsentes ad singula, in quibus de eis fides forsan facienda foret, loca deferre volumus, & dicta authoritate decernimus, quod ipsarum trāsumptis, manu publici Notarij subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, ac Curiæ Ecclesiasticæ muni-

nitis,

nis, in iudicio, & alibi, vbi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ, & ostensæ. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 27. Maij, 1517. Pontificatus nostri anno 5. A

Leo Papa X.

SVMMARIVM.

Declarat Sorores Tertiæ Regulæ esse verè religiosas, & gaudere posse priuilegijs Fratrum Minorum.

Dilecto filio nostro Christophoro tituli S. Mariæ de Aracœli Presbytero Cardinali. Leo Papa X. Dilecto filio nostro, salutem, & Apostolicam benedictionem. Ea, quæ per sedem Apostolicam prouidè statuta, & ordinata, ac declarata esse noscuntur, nonnunquam Romanus Pontifex illa, successu temporis impugnationi subiaceant, cum ab eo petitur approbare, ac alias desuper ordinare, & disponere consueuit, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem, fel. rec. Sixtus IV. prædecessor noster, fuit, & ordinauit, Sorores Tertij Ordinis sancti Francisci, tria essentialia vota emittendo, collegialiter viuentes, verè religiosas esse, & votum, obedientię, paupertatis, & castitatis, à Sororibus Tertij Ordinis sancti Francisci, collegialiter viuentibus, in manibus suorum superiorum, tunc emissum, aut ab ipsis, pro tempore existentibus ex tunc in futurum emittendum, habere vim, & validitatem voti solemnis, ac omnem inducere effectum, quem inducit votum solemne factum cuicumque ex religionibus approbatis à Sede Apostolica, ac impedire matrimonium contrahendum, & dirimere iam contractum. Et licet nos in sacro Concilio Lateranensi, nouissime celebrato, pro pace, & vnitate, inter prelatos, & personas religiosas conseruanda, eodem sacro approbante Concilio, salubriter ordinauerimus, voluerimus, & decreuerimus, quod Fratres, & Sorores Tertij Ordinis prędicti, illius habitum deferentes, ac collegialiter virginalem, ac vidualem castitatem, seu cœlibem vitam, expresso voto ducentes, omnibus priuilegijs Fratrum Minorum gaudere deberent, prout in nostris, & pręfati prędecessoris literis, plenius respectiuè continetur. Nihilominus, sicut tua circunspectio nobis nuper retulit, nonnulli prçlati, & Rectores parochialium Ecclesiarum, maximè in Gallijs, & Germania, dictas sorores asserunt, non esse Religiosas, & eas propterea priuilegijs prędictis gaudere non posse, ac oratoria, & cœmeterium, & in ipsis oratorijs Sacramentum Eucharistię, & oleum sanctum habere, ac missas decantari, & aquam benedictam benedici facere, non permittunt, sed vt meras sæculares, ad audiendum missas, & suscipienda Ecclesiastica Sacramenta in parochialibus Ecclesijs compellere nituntur, in ipsarum sororum maximam perturbationem, & scandalum plurimorum. Quare tu, qui officio generalis ministri dicti Ordinis Fratrum Minorum, ex concessione Apostolica, fungeris, nobis humiliter supplicasti, quatenus declarationem dicti Sixti prædecessoris huiusmodi, cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, authoritate Apostolica, tenore pręsentium approbamus, & innouamus, ac perpetuę firmitatis robur obtinere debere decernimus. Et insuper omnibus, & singulis prçlatis,

tam

A tam regularibus, quam secularibus, & parochialium Ecclesiarum Rectoribus, cęterisque personis ecclesiasticis, sub excommunicationis latæ sententiæ pęna, inhibemus, ne dictas sorores, quas conformiter ad præfati prædecessoris nostri ordinationem, veras Religiosas declaramus, de cætero quomodolibet impedire præsumant, quominus ipsæ sorores, iuxta priuilegia dictorum Fratrum, Oratoria cum campanili humili, & campana, ac in illis Sacramentum Eucharistiæ, in loco decenti, & honesto, necnon oleum sanctum, pro ipsarum vsu tantum, & cœmiterium benedictum habere, in quo sororum decedentium corpora, per earum confessorem sepeliri possint, ac in eisdem Oratorijs, aquam benedictam, solemniter benedici, missasque, secundum earum deuotionem cantari, & celebrari facere, liberè, & licitè possint. Quodque, ad audiendum missas, & alia diuina officia, in alio loco, quam in dictis oratorijs, aut suscipiendum Ecclesiastica Sacramenta, ab

B alio, quam à confessore seculari, vel regulari, eis per earum superiores assignando, nullatenus per dictos Prælatos, & Rectores, aut quosuis alios, compelli, aut desuper, quoquo modo molestari valeant: ipseque confessor, si secularis fuerit, quandiu officium confessionis huiusmodi, à dictis superioribus sibi impositum, continuauerit, per locorum ordinarios, in præmissis, impediri nequaquam possit. Et nihilominus, vniuersis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & personis, in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Metropolitanis, seu Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, qui desuper, pro parte dictarum sororum requisiti fuerint, per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios, eisdem sororibus, aut eorum domibus, in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eas, pacifica possessione priuilegiorum huiusmodi gaudere, non permittentes eas desuper, per ordinarios, & prælatos, ac Rectores

C prædictos, aut quoscumque alios, indebitè molestari, contradictores, inobedientes, & rebelles, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunq;. Et quia difficile foret, præsentes literas ad singulas prouincias originaliter destinare, volumus, quod transumptis earum, manu notarij publici subscriptis, & alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutę, sigillo munitis, ea prorsus fides, in iudicio, & extra adhibeatur, ac si præsentes originales exhibitæ forent, vel ostensæ. Dat. Romæ, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die vltima Augusti, 1517. Pontificatus nostri anno Quinto.

Leo Papa X.

D *SVMMARIVM.*

Eximit Moniales tertij ordinis à solutione cuiuscumq; decimæ, vel taxæ, aut collectæ. Bulla incipit. Dudum felicis record. Alexandri, &c. Datum Romæ apud S. Petrum die 24. Maij 1519 Pontif. sui anno septimo. Et ponitur ab Eman. Roderic. f. 295.

Leo Papa X.

SVMMARIVM.

Concedit quod de consensu duarum partium Monialium cuiuslibet Conuentus tertij Ord. possint alienari eorum bona. Bulla incipit. Cum sæpe &c. Dat. Romæ apud

S.Petrum die 17. Nouemb. 1519. Pontif. sui anno septimo. Et ponitur ab Eman. Roderic. fol. 297. A

Leo Papa X.

SUMMARIUM.

PRiuilegia concessa, & concedenda Minoribus. Eremitis S. Aug. Carmelitis, & Prædicatoribus, vult inter eos, & inter fratres, & sorores tertij ordinis esse communia. Easq; Religiones dumtaxat, & earum familiares gaudere posse Indulgentijs S. Mariæ de Populo de Vrbe concessis. Bulla incipit. Dudum per Nos &c. Dat. Romæ apud S. Petrum die 10. Decembr. Pontif. sui anno 7. & ponitur ab Eman. Roder. fol. 300

Leo Papa X. B

SUMMARIUM.

COaptauit Regulam Nic. IV. usui, & statui profitentium tria vota essentialia, Obedientiæ, Paupertatis, & Castitatis, &c. Quare & eorumdem Regula appellatur.

DIlectis filijs Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis Beati Francisci, sub tribus Votis essentialibus in Congregatione viuentibus. Leo Papa Decimus. Dilecti filij, ac filiæ, salutem, & Apostolicam benedictionem. Inter cętera nostro regimini credita, eá nos potissimè sollicitos reddunt, per quæ frenatis mundi, carnisque concupiscentijs, innocentiæ, primæq; pacis celitus collatę tranquillus status ad suam primeuam reduci cognoscitur originem. Dudum si quidem huius C gratia Nicolaus Papa IV. prædecessor noster, tertiam Regulam Beati Francisci, quam de Pœnitentia appellauit, per quam almus Confessor homines vtriusq; sexus fideles, Spiritu Dei plenus saluare contendebat confirmauit, & approbauit. Verum quia temporis de cursu, spirante illo Spiritu Sancto, non solum viri coniugati, mundiq; huius incolę, pro quibus à Beato Francisco præfata tertia Regula edita fuerat, verum etiam, innumerarum Virginum Chori, tribus essentialibus, & à quibusdam etiam clausuræ, nostra auctoritate assumptis votis, constructisq; Monasterijs quamplurimis, non fine militantis Ecclesiæ fructu multiplici, & ædificatione, præfati Tertij Ordinis iugo sua colla subdiderunt. Et quoniam in dicta Tertia Regula, quædam Maritatis accommoda, Celebi verò, Virgineoq; statui, sub huiusmodi Tertia Regula Domino famulantibus, nullatenus decentia D innectuntur, ob quod castorum animorum nitidi affectus, ab ingressu dicti Ordinis, nonnunquam auertuntur; nos iuxta Domini voluntatem pretiosum à vili separantes, eandem Tertiam Regulam in modum, qui sequitur distinctam, de nouo confirmamus, & approbamus, ac vobis, ac successoribus vestris seruandam transmittimus, cuius tenor sequitur, & est talis.

De Nouitiorum, seu Nouitiarum ingressu. Cap. I. Reg. p. S.

FRatres, seu Sorores ad hunc Tertium Ordinem recipiendi, debent esse fideles Catholici, de hæresi non suspecti, in obedientia Romanæ Ecclesiæ firmi, matrimo-

A trimonio non ligati, debitis expediti, corpore sani, animo prompti, nulla vulgari infamia maculati, cum proximis reconciliati. Et de ijs omnibus antequam recipiantur, ab eo qui recipiendi habet facultatem, sunt diligenter examinandi.

De his, quæ habent promittere Fratres, & Sorores in professione. Cap. II.

FRatres, & Sorores postquam per vnum integrum annum habitum probationis detulerint (qui de vili panno, arbitrio Visitatoris esse debet) si conuersatio laudabilis fuerit apud Conuentum in quo quis, vel quæ habitum probationis portauerit, de consilio discretorum dicti Conuentus, ad Professionem dicti Ordinis recipiatur. In qua Professione promittat seruare mandata Dei, ac satisfacturum de transgressionibus quas facere posset in futurum cõtra hanc Tertiam Regulam, vbi B à Prælatis requisitus fuerit, viuendo in obedientia, sine proprio, & in castitate.

De Ieiunio. Cap. III.

FRatres, & Sorores, perpetuis temporibus feria secunda, quarta, sexta, & Sabbato (excepto Dominicæ Natiuitatis festo) carnes non comedant. Et à festo omnium Sanctorum vsq; ad Resurrectionem Domini, omni feria quarta, & sexta ieiunare teneantur. Ac similiter qualibet sexta feria totius anni. Item à festo Beati Martini, vsq; ad Natiuitatem Domini ieiunent quotidie, iniuncta Quadragesima vniuersalis Ecclesiæ, vsq; ad Resurrectionem Domini, quam tamen à Quinquagesima incipere debent. Diebus verò, quibus non ieiunatur, bis tantum die dumtaxat comedant. Excepto, quod à festo Paschæ vsq; ad mensem Octobris, labo- C rantes penoso, seu graui labore, ter in die refici poterunt, ieiuniorum semper diebus exceptis. Poterunt autem itinerantes, infirmi, debiles, tempore necessitatis ieiunium soluere.

De diuino officio, & oratione. Cap. IV.

FRatres, & Sorores in Ecclesia seruent silentium, præsertim quando missa celebratur, vel sermo Dei proponitur. De alijs verò locis, seruent quod per suos Superiores circa silentium illis fuerit ordinatum. Debent etiam quolibet die intro, intra se, & Deum, cogitare quid fecerint, dixerint, vel cogitauerint. Quolibet autem die (si potuerint commodè) debeant audire Missam. Et procurare debent, quod habeãt virum religiosum, qui illis verbum Dei certis diebus proponat, D & eos ad pœnitentiam, & virtutes inducat. Illi autem, vel ille, qui, vel quæ horas canonicas sciunt per se dicere, debent horas canonicas secundum vsum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ persoluere. Qui verò horas canonicas nesciunt dicere, dicant duodecim Pater noster pro matutino, & pro qualibet aliarum horarum septem, addito Gloria Patri, in fine cuiuslibet Pater noster, addito etiam Credo, & Miserere mei Deus, in principio Primæ, & Completorij. Et qui pro missa nescierit, ter Pater noster, pro pœnitentia dicere debeat. Quoties autem prandium, vel cibum sumunt, gratias Deo reddere debent. De Confessione verò Sacramentali, & Sacra communione sumenda, seruabunt Ordinationem Nicolai Papæ IV. quod ter in anno confiteantur, atque communicent, vel etiam Statuta à suis Superioribus super hoc ordinata.

De Prælatorum, & officiorum ordinatione. Cap. V. A

QVælibet domus, si Monasterium virorum fuerit, habebit Superiorem istius fraternitatis, qui Minister localis appellabitur. Si verò mulierum, mater dicetur. Et eligentur per suos Conuētus, vel instituentur per suos Prouinciales Superiores, seu Visitatorem Generalem. Ita tamen, quòd nullus sit perpetuus, sed certi temporis. Qui Ministri, & matres obedient per omnia, quæ ad præsentem Regulam spectant, Prouincialibus Ministris Ordinis Minorum Beati Francisci, & Visitatoribus deputatis ab ipsis Ministris, quamdiù in dictis officijs fuerint. Quò verò ad alia officia intra domum, seruabunt statuta sua.

De modo interius, exteriusq; conuersandi. Cap. VI. B

CVm Fratres, & Sorores huius fraternitatis dicantur de Pœnitentia, oportet eos ab omni curiositate, tàm in vestibus, quàm ab alijs quibuscunq; abstinere. Et iuxta Apostolicum Principis B. Petri salubre consilium, depositis cœteris vanis huius seculi ornamentis, nullum ornamentum corporale portare debent, nisi solum humile, & necessarium tegumentum corporis sui. Debent etiam ab accessu Curiarum Principum, Dominorum, seu Dominarum, vbi mollia huius mundi (Domino testante) habentur, omninò cauere. Nec vllo vnquam tempore choreis, ludis, iocis, & alijs hystrionum vanitatibus interesse. Debent quoq; esse parci in verbis, & locutionibus, quæ raro sine peccato multiplicantur. Et super omnia ab omni mendatio, & iuramento quocunq; iuxta mandatum Domini, nisi pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, cauere debent. Et omni die in sero, inter cętera, debent examinare se, si vel mendacium, vel iuramentum aliquod fecerint, & pro quolibet, ter Pater noster dicere debent. C

De visitatione, & cura infirmorum. Cap. VII.

SI quis Frater, vel Soror huius fraternitatis in infirmitate ceciderit, Minister domus, vel mater semel quotidie per se, vel per aliam personam visitare teneatur, Et de bonis communibus, omnia necessaria diligenter faciat illi ministrari. Teneatur quoq; infirmum, vel infirmam monere ad pœnitentiam acceptandam, veramq; conuersionem ad Deum faciendam, mortis propinquitatem, & iudicij diuini districtionem, simulq; diuinam misericordiam proponendo.

De visitatione, quam Prælati debent facere circa Fratres, & Sorores. Cap. VIII. D

MInister Prouincialis Fratrum Minorum, vel Visitator eiusdem Ordinis cui ipse commiserit, visitabit quolibet anno, semel tantum in qualibet domum, cum præsentia seniorum. Et facta visitatione, non debet intrare officinas, nec alia interiora Sororum. Ipse autem Visitator nunquam solus maneat, & separatus cum aliqua Sorore. Debent autem Ministri, & matres dicere Visitatori defectus, qui correctione indigent. Similiter, & alij Fratres, & Sorores. Et si aliqui fuerint incorrigibiles iudicio discretorum, vel discretarum domus, tanquam morbida pecora eijciantur de Congregatione.

De

A *De officijs mortuorum.* *Cap. IX.*

POstquam aliquis Frater, vel Soror ab hac luce migrauerit, curabit Minister, seu Mater, quòd eius exequiæ solemniter celebrentur. Quibus exequijs omnes Fratres, vel Sorores alicuius domus, vbi ipsum mori contigerit, personaliter interesse debent, nec recedere, donec corpus traditum sit sepulturæ. Et pro anima cuiuslibet defuncti, vel defunctæ, infra octo dies, quilibet Sacerdos vnam Missam, scientes autem psalterium, quinquaginta psalm. nescientes verò psalm. quinquaginta Pater noster, & in fine cuiuslibet, Requiem æternam dicere teneantur. In fine autẽ cuiuslibet anni, seu infra quemlibet annum, quilibet Sacerdos tres Missas pro defunctis, scientes psalterium, vnum psalterium; nescientes verò psalterium, centũ
B Pater noster, cum requiem æternam, in fine cuiuslibet dicere debeant. Et circa ista officia pro defunctis, & alia officia diuina, in præsenti serie annexa, cura imponitur Ministris, & Matribus, vt fideliter persoluantur.

De obligatione contentorum in Regula. *Cap. X.*

OMnia, & singula in præsenti Regula contenta, sunt consilia ad facilius saluandas animas viatorum. Et [illegible] sunt obligatoria ad peccatũ mortale, vel veniale, nisi humano, vel diuino iu[illegible]quis alias esset obligatus. Obligantur tamen Fratres, & Sorores facere pœnitentias sibi à Superioribus impositas, quando super hoc requiruntur. Obligantur etiam, ad tria Vota essentialia, paupertatem; nihil habendo in speciali. Castitatem, quia post Votum non possunt matrimonium
C contrahere, nec sine transgressione vitijs carnis se immiscere. Et obedientiam, quantum ad illa, sine quibus non potest commodè ista fraternitas manu teneri. Tenentur etiam ad clausuram seruandã illę, quæ ipsam expressè seruare vouerint. Quòd omnibus, & singulis Conuentibus concedimus, dummodò hospitalitas, & charitas, quam exercere solent apud infirmos, nullum cum honestate patiatur detrimentum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 20. Ianuarij. 1521. Pontificatus nostri Anno octauo.

Clemens Papa VII.

SVMMARIVM.

D *PRoponitur Regula Tertij Ordinis tàm in communitate, quàm in proprijs domibus viuentium, & referuntur multa Priuilegia. Eidemq; Ordini communicantur priuilegia omnia Mendicantium, conceduntur q; alia notatu digna.*

CLemens Episcopus seruus seruorũ Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ad vberes fructus, quos facer ordo de pęnitentia, quem Seraphicus ille hominũ verè piscator, vt animas omnes lucrifaceret Creatori, nemoque se absconderet à Charitatis calore, Spiritu Sancto illum in actus B. Franciscus instituit, in horreum Domini hactenus adduxit, & in dies feliciori manu afferre non cessat, nostræ dirigentes considerationis intuitu, & intra nostræ mentis arcana reuoluentes, quòd ipse ordo,

ordo, nedum coniugatis vtriusque sexus, verum etiam fratribus, & Monialibus in Communi viuentibus, ac tria vota substantialia solemniter emittentibus, florere iam diu cœpit, & in dies magis effloreſcit, ipsorumq; Fratrum, & Monialium vita, est adeo exemplaris, vt cum virtus laudata crescat, prædecessorum nostrorum vestigijs inhærendo, cogamur ipsum ordinem, specialibus prærogatiuis extollere, & ea quæ pro conseruatione, & augmento regularis obseruantiæ, in eodem Ordine prouide concessa, prout in Domino conspicimus expedire, ac statuta & ord nata esse dicuntur, vt firma & illibata perpetuò persistant, libenter cum à nobis petitur, Apostolico munimine roborare, & ne quærentes, quæ Iesu Christi non sunt, & sub prætextu contemptus mundi, falcem in alienam messem ponere, ac præesse omnibus, anhelantes ipsos Fratres, & Moniales in huiusmodi suo sancto opere perturbare, salubriter prouidere possint. Sanè pro parte dilecti filij Antonij de Tablada, moderni Visitatoris Generalis, & Magistri principalis personarum dicti ordinis Castellæ Legionis, Galiciæ, Andaluciæ, seu Vandaliæ, etiam Regnis, & partibus degentium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudùm fœlicis recordationis, Nicolaus Papa Quartus, prædecessor noster, inter alia, vt recipiendus in dicto Ordine, ante receptionem huiusmodi de fide Catholica, & erga Romanam Ecclesiam obedientia, diligenter examinaretur, eique onera eiusdem Ordinis apertius exponerentur, & post vnius anni spatium, si idoneus reperiretur, promitteret se omnia diuina præcepta seruaturum, ac eti[illegible] conueniret satisfacturum de transgressionibus, quas contra hunc viuendi m[illegible]m committeret, cum interpellatus, ad visitatoris existeret voluntatem, & huiusmodi ab eo facta promissio, per manum publicam, in scriptis redigeretur, & Fratres, ac Sorores dicti Ordinis, vestibus colore non prorsus albo, vel nigro, non pomposis, sed honestis certo modo, tunc designatis vterentur, & ab inhonestis conuiuijs, & spectaculis, siue choreis, penitùs abstinerent, & Secunda, Sexta, & Quarta ferijs, dieque Sabbati, carnibus, non vescerentur, nisi aliud, infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet, & à festo omnium Sanctorum, vsq; ad Pascha Resurrectionis Dominicæ, Quarta, & Sexta ferijs huiusmodi, & à festo S. Martini, vsq; ad diem Natiuitatis Domini, & à Dominica Quinquagesimæ, vsque ad Pascha, diebus singulis exceptis Dominicis, ieiunarent, nisi aliud fortassis, infirmitas, vel alia necessitas suaderet, & ter in anno, videlicet, in Natiuitatis, ac Resurrectionis Dominicæ, ac Pentecostes festiuitatibus, peccata propria confiteri, & Eucharistiam deuotè suscipere, & horas Canonicas, videlicet, scientes Psalterium, pro prima, Deus in nomine tuo, & Beati immaculati, vsque ad legem pone, ac alios horarum Psalmos, iuxta clericorum ordinem, cum Gloria Patri, illiterati verò, pro matutinis, duodecim, & pro qualibet alia hora, septem vicibus, Pater noster, cum Gloria Patri, dicere non omitterent, additis, ad Primam, & Completorium, symbolo Minori, & qui velint, Psalmo, Miserere mei Deus, & qui horas, huiusmodi temporibus ad id statutis, non recitarent, dicere deberent tribus vicibus, Pater noster, infirmi verò ad horas huiusmodi, nisi vellent, non tenerentur, & quilibet infra tres menses, post eius in ordine huiusmodi ingressum, immediatè sequentes conderet testamentum, & visitator pro tempore, cum Fratribus, & Sororibus vniuersis, super ieiunijs, abstinentijs, austeritatibus ordinis huiusmodi, ex causa legitima dispensare, ipsique Visitator, ac Ministri, & congregatio Ordinis huiusmodi, Fratres, & Sorores incorrigibiles, ab eadem congregatione expellere possent, nullus tamen ipsorum, ob transgressionē Regulæ Ordinis huiusmodi, ad mortalem culpam remaneret obligatus, statuit per

A B C D

A per quasdam. Et deinde piæ memoriæ, Eugenius etiam Quartus, attendens, quod Fratres dicti Ordinis, in dictis Regnis consistentes, domos, & loca communia habebant, ac communiter, & laudabiliter viuebant, & in eorum Generali capitulo, per eos tunc vltimo loco celebrato, nonnulla statuta, & ordinationes ediderunt, tunc præsentibus, & futuris dicti Ordinis Fratribus, degentibus in domibus, & locis infra dicta regna, pro tempore consistentibus; vt eorum generale capitulum, perpetuis futuris temporibus celebrare, & in eo, vnum ex ipsis in sacerdotio constitutum, in eorum, ac huiusmodi domorum, & locorum visitatorem, iuxta eorũ statuta eligere, ac deputare, & ipse visitator sic electus, ac deputatus omnibus, & singulis domibus, ac locis, & Fratribus, tum præsentibus, & futuris, eorumque bonis præesse, & ipsorum curam gerere, & exercere, ac de consilio aliquorum Fratrum dicti Ordinis, ad id per huiusmodi capitulum pro tempore deputandorum, B omnes, & singulos vagantes, ac statutis, & ordinationibus dicti Ordinis, tunc editis, & edendis contrauenientes, secundum eorum delicta, punire, & incarcerare, & quæcumque alia desuper oportuna facere, & exequi, etiam per censuram Ecclesiasticam, & alia iuris remedia, inuocato etiam auxilio brachij sæcularis, ac per se ipsum capitulum generale huiusmodi congregare, illique præesse, ac idoneos ex dictis Fratribus, ad officia domorum, & locorum prædictorum, deputare, ac omnes, & singulos Fratres, & Sorores dicti Ordinis, ab omnibus, & singulis excommunicationis, & suspensionis, & interdicti, sententijs, & pœnis, quibus pro tempore irretiti forent, in foro conscientiæ absoluere, & cum clericis, & presbyteris, ex eis super irregularitate, si qua sententijs huiusmodi ligati, missas & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium, celebrando, vel se illis immiscendo, pro tempore contraherent, dispensare, ac etiam per se, vel alios, ex ipsis C Fratribus præsbyteris idoneis, omnium, & singulorum Fratrum, & Sororum prædictorum, ac illorum, & illarum seruitorum pro tempore, confessiones audire, & eis pro commissis, debitæ absolutionis beneficium, in casibus Sedi Apostolicæ non reseruatis, impendere, & Sacramenta Ecclesiastica, ministrare valeret, licentiam, & facultatem concessit, ac quod officium Visitatoris, pro tempore electi huiusmodi, ad Triennium duntaxat, à die suæ electionis computandum, duraret, ac omnes, & singuli Fratres, & Sorores Ordinis huiusmodi, pro tempore, eidem Visitatori, tanquam eorum superiori, in omnibus, iuxta eadem statuta, plenariè obedire, & intendere tenerentur, quodque omnia eorum, & cuiuslibet ipsorum bona, in domibus, in quibus professionem pro tempore facerent, illis, de quibus infrà tres menses à die illorum, in dicto Ordine ingressus computandos, testati fuissent, dumtaxat exceptis, & iure vxorum, & filiorum eorundem, pro tem- D pore in dicto Ordine, post obitum parentum suorum huiusmodi remanere volentium, in omnibus saluo, communia existerent, & ad domos, & loca huiusmodi, liberè pertinerent. Nullusque ex eis, post professionem per eum emissam, Matrimonium contrahere, ac absq; licentia speciali dicti Visitatoris, sibi ex necessitate, & ad tempus duntaxat, & non aliàs concedenda, extra domos, seu loca huiusmodi, residere, vel alicui beneficio Ecclesiastico, inseruire posset, & commorantes, vel inseruientes pro tempore extra domos, cum licentia huiusmodi, id totum, quod interim licitè acquirerent, ac eis superesset, domibus, in quibus professionem fecissent, integrè dare deberent, etiam statuit, ac decreuit, & concessit per alias. Et postmodum, recolendæ memoriæ, Sixtus similiter Quartus, quod Ordinis prædicti loca, & vtriusq; sexus personæ, eisdem priuilegijs, immunitatibus, gratijs, fauoribus,

ribus, concessionibus, facultatibus, & indultis, spiritualibus, & temporalibus Fratrum Prædicatorum, & Minorum Ordinibus, ac illorum professoribus, domibus, locis, & personis, quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, quatenus earum statui, & sexui non contradicerent, liberè, & vti licitè possent, & deberent, in omnibus, & per omnia prorsus, & sine vlla penitùs differentia, perindè, ac si locis, ac personis vtriusq; sexus Ordinis de pœnitentia huiusmodi nominatim concessa fuissent, & concederentur, expressè statuit per alias. Et successiuè cum Visitator, & Ministri, ac Fratres, necnon Abbatissæ, seu Matres, & Moniales, aliæque personæ dicti Ordinis, de pœnitentia, Monasteriorum, ac domorum Prouinciæ S. Iacobi in Compostella, eo quod sub obedientia Fratrum dicti Ordinis Minorum nunquam fuerant, nec existebant, sed sub sui Prælati Visitatoris, quæ iuxta regularia instituta dicti Ordinis de pœnitentia, de triennio in triennium, obedientia degebant, ac illi, & Ministris singulorum Monasteriorum, ac domorum Ordinis de pœnitentia huiusmodi, suberant, dubitarent, statuto Sixti prædecessoris huiusmodi posse vti, Sanctæ memoriæ Iulius II. omnia, & singula priuilegia, gratias, & indulta per Sixtum prædictum, ac alios Romanos Pontifices prædecessores suos, & Sedem Apostolicam, Ordini Fratrum Minorum, & illius Fratribus concessa ad Monasteria, ac domos prouinciæ, ac Ordinis de pœnitentia huiusmodi, illorumque Fratres, & personas, iuxta statutum Sixti prædecessoris huiusmodi, extendit, & pro potiori cautela illa eis de nouo concessit, per reliquas Apostolicas, & idem Iulius, per alias suas in forma Breuis, Fratribus, & Sororibus prouinciæ Ordinis de pœnitentia huiusmodi, vt domos & oratoria, & loca, quæ publicè possidebant, & in posterum adquirerent, recipere, & perpetuò retinere, ac in illis residere, & in communi viuere, & eorum consuetum habitum, videlicet tunicam, & mantellum, cum caputio, ante & retrò, acuto, & chorda, sub dicto mantello, prout omnes, & Sorores eiusdem Ordinis de pœnitentia, eatenus gestare consueuerant, gestare liberè, & licitè valerent, concessit, ac districtius sub excommunicationis latæ sententiæ pœna ne Ministri, Abbatissę, & Fratres Prouinciæ, & Ordinis de pœnitentia huiusmodi, domos, quas eatenus possederant, & in futurum possiderent, illarumq; ac personarum earundem obedientiam, absque dicti Visitatoris licentia speciali, vel alienare, vel alijs ad inhabitandū concedere, ne ve illas alij recipere, aut inhabitare valerent, sub simili pœna inhibuit, & per quasdam alias Apostolicas, dictum Ordinem de pœnitentia, Fratribus Ordinis Minorum subijcientes à Sede prædicta emanatas, reuocauit, & in ipsum Ordinem eisdē Fratribus Ordinis Minorum, minimè subijci voluit, ac deniq; felicis memoriæ Leo X. Romani Pontifices prædecessores nostri, Regulam de pœnitentia huiusmodi, illiusq; declarationem, statuta, & consuetudines laudabiles, necnon priuilegia, indulta, & Apostolicas aliasque literas eidem Ordini de pœnitentia, illiusque Fratribus, Sororibus, domibus, & locis, tam per Nicolaum, & Eugenium, ac Iulium prædictos, quam alios Romanos Pontifices prædecessores suos concessa, & inde secuta quæcumq; approbauit, & confirmauit, suppleuitque quoscumque defectus, si qui forsan interuenissent in eisdem, necnon Visitator, & vniuersi Fratres, & Sorores dicti Ordinis de pœnitentia in Castellæ, & Legionis Regnis, ac Galiciæ Prouinciæ Compostellanæ prædictis, commorantes, eligere, ac deputare Visitatores, Ministros, Vicarios, & alios officiales eis necessarios, ac per ipsos, iuxta cuiusl bet eorum officia, regi, gubernari, visitari, corrigi, & castigari possent, & deberent, decreuit, & declarauit, illaque omnia, & singula pro vt per dictos

prædc-

prædecessores concessa fuerant, & de nouo concessit, & ab omnibus sub excommunicationis latæ sententiæ, & suspensionis, ac interdicti, & priuationis actuum legitimorum, pœnis ipso facto incurrendis, inuiolabiliter obseruari mandauit, ac literas dicti Iulij prædecessoris, Fratribus Ordinis de pœnitentia huiusmodi congregationis Lombardiæ concessas, per quas ipse Iulius prædecessor, inter alia voluerat, & mandauerat, ne conseruatores, & iudices, per Fratres dicti Ordinis Minorum, vel ad eorum instantiam, per quoscunque alios, sub quibusuis verborum formis, & clausulis impetrati, aut ex tunc in posterum impetrandi, & quicunque alij iudices, & conseruatores, contra Fratres Ordinis de pœnitentia, congregationis huiusmodi, procedere, vel de illis, eorumq; domibus se intromittere, aliquatenus præsumerent, visitandi domos, & Fratres Ordinis de pœnitentia, & congregationis huiusmodi, ac de illis, eorumque rebus, & negotijs cognoscendi, Visitatori dictæ congregationis, & ab eo deputatis relinquerent, districtè præcipiendo mandauerat, ac illas inter alia domos, & Fratres, ac Sorores Regnorum, & Prouinciæ prædictorum extendit, & ampliauit, & quascumque alias literas à Leone, & alijs Romanis Pontificibus, seu sede prædictis, contra præmissa, ad quorumcunq; supplicationem, pro tempore extortas, cassauit, reuocauit, & annullauit, ac pro infectis haberi voluit, & quod regula Ordinis de pœnitentia huiusmodi, prout S. Franciscus prædictus instituerat, & fecerat, ab omnibus illam pro tempore profitentibus, cum tranquillitate, & pace animarum, absq; alia commixtione cum alijs Regulis, & ordinibus eiusdem Sancti, illorumque Fratribus, & Sororibus, seruaretur, & custodiretur, perpetuò statuit, & ordinauit, per reliquas suas, similiter in forma Breuis literas, prout in singulis literis prædictis, plenius dicitur contineri. Et licet regula de pœnitentia, per S. Franciscum instituta, & per Nicolaum prædecessorẽ approbata huiusmodi, prout in ea apparet, pro Christi fidelibus coniugatis, & alijs in sæculo existentibus ordinata fuerit, ac à tempore dicti Eugenij prædecessoris, vt ex eius literis prædictis etiam apparet, Fratres Ordinis de pœnitentia huiusmodi, domos, & loca in communi habitare cœperint, & ab inde citra benedicente Domino, in diuersis præsertim Hispaniarum partibus, vita communis huiusmodi, multiplicauit, ac in dictis, & Andaluciæ, seu Vandalia Regnis Fratres Ordinis de pœnitentia huiusmodi, in communi viuentes, vnum Visitatorem generalem eiusdem Ordinis de pœnitentia, de triennio in triennium, iuxta literas Eugenij prædecessoris huiusmodi, eligere, & illi subesse, & ne ipse Visitator, pastoris officio abutatur, Capitulum generale in aliqua domo Ordinis, & regnorum, ac partium huiusmodi, quolibet triennio celebrare, & ad illud, ex qualibet domo Ordinis, & regnorum, ac partium prædictorum, vnus Minister, & alius per illius Fratres, in procuratorem discretum nuncupatũ, electus accedere, & in eo, vnus in præsidentem, & quatuor definitores, ac vnus in notarium, vel scribam, ex eisdem Fratribus, per ministros, & discretos huiusmodi, eligi, & tunc Visitator, genibus flexis coram Præsidente, & Capitulo huiusmodi, confessionem generalem facere, & officio Visitatoris, in manibus capituli huiusmodi renunciare, & deinde præsidens, & definitores prædicti, in loco ad id deputato, querelantibus de dicto Visitatore, ac de alijs iustitiam ministrare, & post modum, votis iuratis, per ministros, & discretos prædictos, Visitatores Fratribus in communi viuentibus, dicti de pœnitentia, & nullius alterius Ordinis elegi, & publicata electione, Visitator sic electus vna cum Præsidente, & definitoribus, constitutiones, & ordinationes iam factas innouare, aliquando verò alterare, aut immutare, vel aliàs de nouo facere, prout eidem Ordini de pœnitentia expedire arbitratur, & finito capitulo, Visitator prædictus,

ctus, ad visitandum domos, & Monasteria Fratrum Ordinis de pœnitentia, & regnorum ac partium huiusmodi accedere, illisque de ministris, ac Abbatissis, iuxtà exigentiam loci, prouidere, & constitutiones, ac ordinationes, iuxta ipsius loci, & illius personarum exigentiam, edere & cum Fratribus, & Monialibus, super vestibus, & ieiunijs, & austeritatis Ordinis de pœnitentia, ac constitutionum, & ordinationū, huiusmodi, dispensare & Præsidenti, ac definitoribus, necnon toti Ordini de pœnitentia huiusmodi in regnis prædictis, ac forsan alijs partibus, illorumque domibus, Monasterijs, Fratribus, & Monialibus in communi viuentibus, necnon Eremitis, ac dictis coniugatis, & in sæculo existentibus eiusdem Ordinis, præesse & si durante triennio huiusmodi, contra Deum, aut huiusmodi Ordinem, vel eius bona deliquerit, sibi per Præsidentem, ac definitores prædictos, pœnitentia salutaris imponi & eius demeritis, iure id exigentibus, per maiorem partem capituli, in tali casu, etiam dicto triennio durante, præsidens, & definitores prædicti conuocari, ac seruatis seruandis puniri, & priuari, & eius loco, alius, modo, & forma præmissis, eligi ipseque Visitator, Fratres dicti Ordinis de pœnitentia, prout suarum animarū saluti, ac dicti Ordinis de pœnitentia conseruationi, expedire cognoscit, de vna domo ad aliam, & aliquando Moniales de vno Monasterio ad aliud transferre & si visitando aliquod Monasterium, vel domum, repererit illius Ministrum, vel Abbatissam minus habilem existere, seu malè gubernare, talem Ministrum, aut Abbatissam amouere, & alium, seu aliam loco eius deputare & si finito tempore administrationis alicuius ministri, vel Abbatissæ, ipse Visitator ad Monasterium, seu domum huiusmodi, pro Ministri, vel Abbatissæ illius prouisione facienda, accedere non valeret, officium antiqui Ministri, vel Abbatissæ, vsque ad conueniens tempus propagare. Necnon quia domus, & Monasteria Ordinis de pœnitentia huiusmodi, in dictis Regnis, & partibus sufficientes redditus pro maiori parte non habent, cum Fratribus Monialibus, Sororibus, & Eremitis dicti Ordinis de pœnitentia, super voto paupertatis, tam in communi, quam in particulari, ad vitam, seu aliud tempus dispensare necnon omnia, & singula alia, quæ Generales aliorum Ordinum Mendicantium prælati exercere, & facere cōsueuerant, ac sedi prædictæ aliàs immediatè subiectos esse, & venientes à sæculo, cupientesque in domibus, & Monasterijs dicti Ordinis de pœnitentia Altissimo famulari, in eis recipi, ipsisque habitum dicti Ordinis, de pœnitentia exhiberi, & finito anno probationis, ac aliquando etiam ante iuxta deuotionē talis nouitij tria substantialia, videlicet, obedientiæ, castitatis, ac in particulari paupertatis vota solemniter profiteri & color habitus Fratrum, & Monialium Ordinis de pœnitentia huiusmodi, potius ad nigredinem, quàm ad albedinem tendere & Fratres Clerici, ac Moniales in communi viuentes, Ordinis de pœnitentia huiusmodi, officium Diuinum, secundum vsum Romanæ Ecclesiæ conuersi verò ex eis, & in sæculo existentes coniugati, ac vidui, secundum literas Nicolai prædecessoris huiusmodi, horas Canonicas recitare, & pro defunctis orare Fratresq; in communi viuentes, & huiusmodi, victum, & necessaria ostiatim mendicare, & prout alij Religiosi Ordinum Mendicantium, quærere & mulieres Religiosæ eiusdem Ordinis de pœnitentia in communi viuentes, Moniales appellari, necnon Fratres in communi viuentes, & Moniales, dicti Ordinis de pœnitentia, illorumq; domus, & Monasteria priuilegijs, Ordinibus Mendicantium huiusmodi concessis, vti, potiri, & gaudere, ac Fratres dicti Ordinis de pœnitentia, præsertim in Galicia, seu Prouincia Compostellana, beneficia Ecclesiastica, per Clericos sæculares teneri solita, iuxta institutionem, & antiquam consuetudinem Ordinis de pœnitentia huiusmodi, obtinere,

nere, & quod eis, ex fructibus beneficiorum huiusmodi superest, in subuentionem
A pauperum, domorum, ac alias necessitates Ordinis de pœnitentia huiusmodi, per illius Visitatorem generalem, pro tempore, conuerti; & pro Fratribus, ac Sororibus coniugatis, ac in sæculo existentibus, pro tempore decedentibus, omnes in literis Nicolai prædecessoris huiusmodi contentis, pro Fratribus verò in communi viuentibus, & Moniales dicti Ordinis de pœnitentia, pro tempore decedentibus, Missæ, exequiæ, prout Ordinibus Mendicantium celebrari, & fieri; & eremitæ dicti Ordinis de pœnitentia, ex licentia Visitatoris generalis huiusmodi, extra domos dicti Ordinis de pœnitentia, viuere; & bona in particulari possidere, ac habitum quasi similem illi, quem Fratres in communi viuentes, Ordinis de pœnitentia huiusmodi deferunt, deferre; & tam Fratres, & Moniales in communi viuentes, quam etiam Sorores Eremitæ, & coniugati, seu vidui vtriusque sexus, & in sæculo viuentes, infra tres menses post eorum in Ordine de pœnitentia huiusmodi ingressum, suum con-
B dere testamentum, & ipsis vita functis, omnia, & singula, ad ipsos religiosos, etiam ratione cuiusuis hæreditatis, spectantia bona, ad Monasteria, seu domos, in quibus professionem fecerint, si autem professionem huiusmodi, extra Monasterium, seu domum ipsius Ordinis emiserint, ad propinquius Monasterium, seu domum Fratrum eiusdem Ordinis de pœnitentia, vbi religiosos huiusmodi decedere contingerit, legitimis hæredibus non existentibus, & aliàs iuxta literas Nicolai prædecessoris huiusmodi, deuolui, & deuenire. Necnon Visitator generalis, ac præsidens, & definitores Ordinis de pœnitentia huiusmodi, quolibet triennio, in loco ad id per eos deputato, eorum Capitulum generale, pro ipso Visitatore generali, vt præfertur, eligendo, ac alijs negotijs pro dicti Ordinis de pœnitentia conseruatione, peragendis, facere consueuerint; tamen dudùm Visitator generalis, præsidens, definitores,
C & capitulum præfati, nonnullis legitimis, & rationabilibus causis eos mouentibus, in vltimo per eos, tunc celebrato capitulo congregati, locum pro dicto Capitulo generali, quolibet triennio de cætero, perpetuis futuris temporibus celebrando, domum, Monasterium nuncupatum Sanctæ Mariæ de Valle, Asturicensis diœcesis, propè oppidum de Benauente, de expresso consensu totius Ordinis de pœnitentia, & capituli huiusmodi nominarunt, in eoque, & non alibi de cætero, Capitulum generale dicti Ordinis de pœnitentia, fieri, & celebrari, singulo quoque triennio voluerunt, ac etiam quamplurimas alias constitutiones, ordinationes, & statuta in Capitulis generalibus, ac Monasterijs, & domibus dicti Ordinis de pœnitentia, fecerunt, ediderunt, statuerunt, alterarunt, & immutarunt, prout in Nicolai, Eugenij, ac Sixti, Iulij, & Leonis prædecessorum, literis prædictis, ac capituli prædictorum, scripturis desuper respectiuè confectis, dicitur plenius contineri. Qua-
D re pro parte dicti Antonij asserentis, se ex dictis regnis, non sine magnis, periculis, & laboribus, ad dictam Romanam Curiam, obtinendæ confirmationis huiusmodi causa, personaliter accessisse, nobis fuit humiliter supplicatum, vt literas prædecessorum, ac constitutiones, ordinationes, statuta, consuetudines, ac omnia alia, & singula in capitulis, Monasterijs, & domibus prædictis, quomodolibet gesta, ordinata, edita, alterata, & immutata; necnon regulam Ordinis de pœnitentia huiusmodi, pro illorum subsistentia firmiori, confirmare, & approbare, aliasque in præmissis opportune prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, qui singulorum fidelium præsertim religionis iugo adstrictorū, & studio piæ vitæ Altissimo famulantium, salubrem, & fructuosam dispositionem, mirum in modum cupimus, præfatum Antonium à quibusuis excommunicationis, suspensionis, &

interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, aliarum constitutionum, ordinationum, statutorum, consuetudinum scripturarum, & prædictorũ regulæ veriores tenores, & formas, præsentibus, pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica, tenore præsentium, literas, ac constitutiones, & ordinationes, consuetudines, statuta, & regulam prædictam, & prout illam concernunt, omnia, & singula in dictis literis, & scripturis contenta, confirmamus, & approbamus, ac literas ipsas innouamus, & etiam approbamus, supplentes omnes, & singulos tàm iuris, quàm facti defectus, si qui forsan, in eisdem constitutionibus, ordinationibus, statutis, & consuetudinibus, ac regula, interuenisti, ac præmissa omnia, & singula in quibuscunque Hispaniarum partibus, ac vbique perpetuæ firmitatis, robur obtinere, & in dictis, & in quibuscumque Hispaniarum, ac Portugalliæ partibus inuiolabiliter per quoscumque sic de cætero, obseruari debere decernimus. Et nihilominus, quod præsidens, pro tempore electus, dationi votorum pro electione Visitatoris generalis huiusmodi, minimè interesse, sed tunc temporis per domum in qua capitulum tunc celebraretur, ne conuenticula, vel monopolium aliquod fiat, discurrere, & quod Antonius, & pro tempore existens Visitator Ordinis de pœnitentia huiusmodi, si eum circa finem triennij, post Capitulum generale celebratum, in curia regia, negotijs ipsius Ordinis de pœnitentia residere cõtigerit, celebrationem futuri capituli huiusmodi, ad medium annum, & si in curia Romana fuerit, ad vnum annum, & si forsan aliqua infirmitate, vel alia iusta causa impeditus esset, vsque ad tres menses à fine dicti triennij computandos, celebrationem capituli huiusmodi prorogare, & extendere, ac dictus existens Visitator generalis, sic electus, vt præmittitur, vniuerso Ordini, illiusque domibus Monasterijs, ac vtriusque sexus personis, & in Hispaniarum, & Portugalliæ Regnis, ac partibus, & prouincia prædictis existentibus, præsit, ac Fratres, Moniales, & Sorores, ac aliæ vtriusque sexus, & in sæculo existentes personæ, ipsi Antonio, & pro tempore existenti generali Visitatori dicti Ordinis de pœnitentia, in omnibus, & singulis ipsum Ordinem concernentibus, obediant, & sub eius obedientia existant, ac ipse Antonius, & pro tempore existens Visitator generalis, durante suo triennio, sedi prædictæ, & Romano Pontifici, pro tempore existenti duntaxat, & non alteri, præterquam in casibus in quibus per præsidentem, definitores, & capitulum dicti Ordinis de pœnitentia, hactenus corrigi, & puniri consueuerint, subsit, & ipse solus, & ab eo pro tempore specialiter deputati, & nullus alius, venientes à sæculo, seu aliàs in Fratres, seu Moniales, vel Sorores vtriusque sexus, dicti Ordinis recipiant, nec ad professionem admittant, & aliter habitum, dicti Ordinis de pœnitentia recipientes, & professionem emittentes, pro non Fratribus ipsius Ordinis de pœnitentia habeantur, nec habitum huiusmodi deferre possit, dictusque Antonius, & pro tempore existens generalis visitator, super voto paupertatis, tam in communi, quàm in particulari, ad vitam, seu ad tempus, prout hactenus est consuetum, cum Fratribus, & Monialibus, ac eremitis dicti Ordinis de pœnitentia dispensare, etiam de cætero, liberè, & licitè valeat. Quique promissione, impressione, minis, vel alia quacunque via illicita, publicè, vel occultè, quouis modo, se, vel alium, in Visitatorem, præsidentem, seu definitorem, vel Ministrum, aut Abbatissam, seu alium ipsius Ordinis officialem, elegi procurauerit, eo ipso, quocunque

officio

officio dicti Ordinis per eum, tunc obtento priuatus, & per decennium, ex tunc
A computandum, ad quamcumq; prælaturam, & officium, ac actus legitimos dicti Ordinis de pœnitentia, tam actiue, quam passiue, inhabilis existat. Nec aliquis cuiuscumq; status, ordinis, dignitatis, gradus, & conditionis, Visitator generalis dicti Ordinis de pœnitentia vllatenus sit, nisi ipsum Ordinem de pœnitentia antea expressè professus, & per maiorem partem ministrorum, & discretorum in Capitulo generali eiusdem Ordinis de pœnitentia, canonicè electus fuerit, ipseq; Visitator, & nullus alius ipsius Ordinis, quæcumq; dubia in Ordine, regula, constitutionibus, statutis, & consuetudinibus, & omnibus, & singulis alijs præmissis, & infrascriptis, pro tempore occurrentia, interpretari, declarare, iudicare, & decidere valeant. Necnon Fratres, Moniales, & Sorores, ac eremitæ, & quicunq; alij, etiam coniugati, & in sæculo viuentes, Ordinis de pœnitentia huiusmodi, quibusuis secundis ferijs, quibus esus carnium, ab Ecclesia Romana non est prohibitus, ac à festo S.
B Martini, vsque ad Dominicam Aduentus Domini, per eandem Ecclesiam, celebratur, carnibus vesci, & tam ipsi, quàm eorum domus, Monasteria, Ecclesiæ, prælati, seruitores, seruitrices, benefactores, personas, res, & bona quæcumq; omnibus, & singulis exemptionibus, priuilegijs, immunitatibus, prærogatiuis, indulgentijs, indultis, fauoribus, conseruatorijs, & gratijs, quibus Fratres, & Moniales Minorum, & Prædicatorum, & S. Claræ, ac aliorum quorumcunq; Ordinum Mendicantium, etiam de Obseruantia nuncupatorũ, illorumq; domus, Monasteria, Ecclesiæ, prælati, seruitores, seruitrices, benefactores, personæ, res, & bona quæcumq; quomodolibet vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt, quomodolibet in futurum, non solum ad instar, sed æquè principaliter, absque vlla penitùs differentia, liberè vti, potiri, & gaudere, ac Fratres dicti Ordinis de pœnitentia, beneficia quæcumque, non tamen capitularia, per clericos sæculares teneri solita, pro-
C ut hactenus consueuerunt, tenere liberè, & licitè possint, ac debeant, & pro conseruatione dicti Ordinis de pœnitentia, ac regulari modo viuendi in Capitulo generali ipsius Ordinis, tunc primum celebrando: idem generalis Visitator, præsidens, definitores, nonnulla pro Fratribus, & Sororibus coniugatis, ac in sæculo viuentibus, necnon alia, pro Eremitis, ac alia pro Fratribus in communi viuentibus, necnon etiam alia pro Monialibus dicti Ordinis de pœnitentia, constitutiones, statuta, & cõsuetudines, distincta, & separata, cuilibet eorum, pro quibus fient, statui conuenientia, quæ regulæ dicti Ordinis de pœnitentia, perpetuis futuris temporibus existat, ac nuncupetur, cum proœmio, & capitulis, ad id congruentibus, & necessarijs, & quæ inuiolabiliter obseruari debeant, authoritate Apostolica condere, statuere, & edere, liberè, & licitè possint, ac constitutiones, statuta, consuetudines, & regulam huiusmodi, in omnibus, & singulis domibus, & Monasterijs, dicti Ordinis de pœnitentia,
D ipsorumq; refectorijs, prout in domibus, Monasterijs, & refectorijs aliorum Ordinum Mendicantium prædictorum, solitum est legi, ac transgressores constitutionũ, statutorum, consuetudinum, & regulæ huiusmodi, per Visitatorem generalẽ, & eorum ministros, puniri debeant, ita quod, nullus ob transgressionem illorũ, ad mortalem culpam, seu peccatum obligetur. Necnon Antonius pro tempore existens Visitator generalis Ordinis de pœnitentia huiusmodi, officium generalis Visitatoris ipsius Ordinis, facere, & exercere, ac personas sibi subiectas, in singulis casibus, in quibus, & prout Ministri, & Magistri, ac Vicarij generales aliorum quorumcunque Ordinum Mendicantium, etiam de Obseruantia, & congregationis reformatorum, iuxtà eorum regularia instituta, & eis concessa

priui-

priuilegia Apostolica, absoluere, & dispensare, ac facere,& exercere, ac absoluere, & rehabilitare,& cum eis dispensare, necnon quæcunque statuta,ordinationes, & constitutiones, licita tamen, & honesta, ac etiam sacris Canonibus non contraria, & ad strictiorem obseruantiam regularem ipsius Ordinis de pœnitentia, tendentia, condere, & alterare, ac immutare, & edere, liberè, & licitè valeat: quas quidem ordinationes, consuetudines, & statuta condenda, alteranda, mutanda, & edenda huiusmodi, postquam condita, instituta, alterata, mutata, & edita fuerint, & regulam huiusmodi, ex nunc, pro vt ex tunc etiam confirmamus, & approbamus, & insuper Fratres, Moniales, Sorores, & eremitas Ordinis de pœnitentia, veros religiosos in communi viuentes, Ordinis S. Francisci de pœnitentia huiusmodi, fore, & esse, necnon sacrum Ordinem & regulam S. Francisci de pœnitentia huiusmodi, & illius Fratres,& eremitas, Moniales, Sorores, vtriusque sexus personas, etiam in omnibus,& singulis scripturis, ac actibus publicis, tam per ipsos, quam alios quoscunq; etiam de obseruantia, & Minorum nuncupatorum, Ordinum prædictorum,& alias Ecclesiasticas, & seculares personas, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & excellentiæ existant, conficiendis, Fratres, & Moniales, Sorores, & eremitas Ordinis S. Francisci, de pœnitentia,non verò Fratres Terceros, aut alio minus honorabili vocabulo appellari debere,ipsorumque Monasteria, domus, ac res, & bona quæcunque ingredi atque illa, eorumque Fratres, Moniales, & Sorores, quæcunq; per ministros, seu magistros, seu Vicarios generales, vel Prouinciales dicti Ordinis Minorum, seu Regnorum, & Prouinciæ, etiam Hispaniarum, ac Portugalliæ partium prædicta ordinarios, aut quoscunque alios prælatos visitari, aut quoquo modo alterari, inquietari, turbari, vel molestari, aut eis, vel eorum generali Visitatori, in obedientia, visitatione, correctione, superioritate,& officio, seu aliàs quouis modo præiudicari publicè, vel occultè non posse, etiam vigore quarumcunque literarum Apostolicarum, sub excommunicationis, ac priuationis dignitatum, prælaturarum, ac officiorum quorumcunque, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, in perpetuum pœnis,quas contrafacientes ipso facto ex nunc, prout ex tunc,& è contra incurrere, & à quibus ab alio, quàm à Romano Pontifice pro tempore existenti absolui non possint, concedimus, ac statuimus, ordinamus, & declaramus, decernentes sic, & non aliter per quoscunque iudices, & commissarios, ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales iudicari, sententiari, definiri, declarari, & interpretari debere, sublata eis & eorum cuilibet quauis alia iudicandi, sententiandi, diffiniendi, declarandi, & interpretandi, etiam in quauis instantia, facultate, & authoritate, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quauis etiam Apostolica authoritate, quomodolibet contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis Ordinum prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, & consuetudinibus, priuilegijs quoquè, & indultis, ac literis, etiam conseruatoriarum, tam Apostolicis, quàm etiam in forma breuis, singulis Ordinibus, etiam in reformatione regulæ ipsorum, & per viam generalis legis, & statuti perpetui, prælatis, & ordinarijs, alijsque Ecclesiasticis personis prædictis,etiam per fœlicis recordationis, Martinum Quintum, & Innocentium Quartum, ac præfatos, Sixtum, & Iulium, ac Leonem Decimum, Adrianum Sextum, & quoscunque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & sedem prædictam, etiam per modum statu-

tí, &

ti, & perpetuæ ordinationis, etiam ad Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum, ac dictorum minorum, seu Cardinalium instantiam, seu etiam, motu proprio, ex certa scientia, ac Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam consistorialiter, & cum quibusuis irritatiuis, annullatiuis, præseruatiuis, exceptiuis, modificatiuis, restrictiuis, declaratiuis mentis, & intentionis, & derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacissimis, & insolitis clausulis, aut aliàs quomodolibet, concessis, & etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, seu de nouo concessis, & in posterum concedendis, & innouandis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi in eis caueretur expresse, quod Fratres, Moniales, & Sorores, & aliæ vtriusq; sexus personæ ipsius Ordinis de pœnitentia, præfatis Fratribus Ordinis Minorum de obseruantia, seu Conuentualium, subiecti existant, & in eorum subiectione, & obedientia permaneant, & pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, id importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda foret, & illis nullatenus derogari possit, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos, & formas, id seruandas, pro indiuiduo seruatis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat: harum serie specialiter: & expresse derogamus: cæterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret præsentes literas ad singula quæque loca: vbi opus esset deferre: volumus: & Apostolica etiam authoritate decernimus: quod præsentiũ transumptis: & manu publici notarij subscriptis: & sigillo alicuius personæ: in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis: eadem prorsus plena: & indubitata fides vbique: in iudicio: & extrà illud adhibeatur: quæ adhiberetur eisdem præsentibus: si forent exhibitæ: vel ostensæ. Nulli ergò omnino hominum liceat: &c. Datum Romæ: apud S. Petrum: anno Incar. Dominicæ: 1526. Idus Martij: Pontificatus nostri anno quarto.

Clemens Papa VII.

SVMMARIVM.

Omnia Priuilegia ab alijs Pontificibus Tertio Ordini concessa confirmat, illaque de nouo concedit.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Benignitas Sedis Apostolicæ consueta ea: quæ per Romanos Pontifices pro religionis conseruatione: & augmento: ac personarum sub ipsius Religionis suaui iugo Altissimo famulantium commodo: ac pace: & quiete prouide concessa fuisse comperit: libenter approbat: & innonat: eisq; Apostolici muniminis robur adijcit: & aliàs eorum statui prouidet: prout in Domino conspicit salubriter expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum Peregrini de Vincentia generalis Visitatoris totius Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupati: necnon Columbani Ministris domus Beatæ Mariæ de Piratello Imolensis diœcesis: & Petri de Bergomo: ac Iulij de sancto Columbano: necnon vniuersorum aliorum Fratrum dicti Ordinis nobis nuper exhibita petitio continebat. Quòd licet quamplures: & de-

& diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, gratiæ, & indulta dicto Ordini, ac illius Fratribus à felicis recordationis Eugenio Quarto, Nicolao Quinto, & Paulo Secundo, Sixto etiam Quarto, & Iulio etiam Secundo Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris etiam per modum statuti, & ordinationis concessa fuerint, prout in diuersis dictorum prædecessorum desuper confectis literis, plenius continetur. Tamen, vt illa vberiorem obtineant roboris firmitatem, cupiunt ea per nos authoritate Apostolica approbari, & innouari. Quare pro parte Peregrini Visitatoris, & Columbani Ministri, ac Petri, Iulij, & aliorum Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum: Vt priuilegijs exemptionibus, immunitatibus, gratijs, & indultis prædictis pro illorum subsistentia firmiori robur nostræ approbationis adijcere, ac aliàs in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dicti Ordinis prosperum statum, ac felicem successum paterno zelantes affectu, Ac Peregrinum Visitatorem, Columbanum Ministrum, Petrum, & Iulium, ac alios Fratres prædictos, & eorum singulos à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis (si quibus quomodolibet innodati existunt) ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes. Ac priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, gratiarum, & indultorum prædictorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes huiusmodi supplicationibus inclinati omnia, & singula priuilegia, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta, quatenus in vsu existant, authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, innouamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decernimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia de nouo authoritate, & tenore prædictis concedimus. Non obstantibus quibusuis Apostolicis, ac in Prouincialibus, & Synodalibus concilijs æditis, Generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, innouationis, decreti, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Bononiæ Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimo nono, Quarto iduum Decembr. Pontif. nostri anno septimo.

Paulus Papa III

SVMMARIVM.

Interdictum, & cessationem à diuinis certis diebus, & in festis Sanctorum, & Sanctarum Tertij Ordinis (quæ ibi ennumerantur) tolli, & suspendi posse in Ecclesijs prædicti Tertij Ordinis concedit.

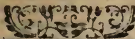
PAulus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Ministro Generali, ac Fratribus, & Monialibus, Trium statuum, tertij Ordinis Sancti Francisci, de pœnitentia nuncupati, Regnorum Hispaniarum, & Portugalliæ, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur quod iustum est, & honestū, tam

A tam vigor æquitatis quam ordo exigit rationis, vt id, per solicitudinem offitij nostri, ad debitum perducatur effectum. Sane, cum sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat: vos iuxta priuilegia, & indulta Apostolica, vobis, & vestro ordini, huiusmodi concessa, quodcunq; interdictum, & cessationem à diuinis, in vestris conuentibus, & Ecclesijs, tam Apostolica, quam ordinaria authoritatibus. pro tempore positum, in illis diebus in quibus, festa & celebritates Sanctorum, & Sanctarum, dicti Ordinis occurrunt à primis eorum vesperis vsque ad secundas vesperas, & per totam illorum octauam, necnon etiam diebus illis in quibus, eiusdem Ordinis, Fratres, ac Moniales habitum dicti Ordinis suscipiunt, & professionem, emittunt regulares: ac etiam in primis missis per ipsos Fratres pro tempore celebrandis; necnon tempore, tam eorum, quam Monialiũ earundẽ obitus similiter à primis vesperis vsque ad secundas vesperas alterius diei

B respectiue prout alij Fratres quatuor Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, iuxta illorum priuilegia, & indulta eis, per diuersos Romanos Pontifices prædecessores nostros concessa, quibus vos non ad instar illorum sed per communicationem, ac pariformiter, & absque vlla penitùs differentia, vtimini potimini, & gaudetis suspendere, & tollere consueuerunt, authoritate Apostolica suspendere, & tollere, ac pro sanctis vestri Ordinis de pœnitentia huiusmodi Sanctum Lucium, Sanctum Ludouicum Francorum Regem, Sanctum Rochum, Sanctum Yuonem, & Sanctum Elzearium confessores, ac Sanctam Rosam de Viterbio Virginem, & Sanctam Angelam, ac Sanctam Elisabet Vngariæ Regis filiam continentes habeatis, & habere consueueritis pro parte vestra, nobis fuit humiliter supplicatum, vt priuilegia, & indulta huiusmodi confirmare, & approbare aliásq; vobis in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignare-

C mur. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, priuilegia, & indulta vobis, vt præfertur concessa prædicta, quatenus sint in vsu ad effectum, vt interdictum, & cessationem à diuinis, in omnibus, & singulis diebus præmissis tollere, & suspendere valeatis, authoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, & approbamus; quodq; circa non obseruationem interdicti, huiusmodi in diebus prædictis, omnibus & singulis facultatibus, priuilegijs, & indultis quibus alij Religiosi, tam Mendicantium, quam non Mendicantium prædictorum, ac etiam Cistertiensium Ordinum, in genere vel in specie præmissorum occasione eis quomodolibet concessis vtuntur, potiuntur, & gaudent, vti, potiri, & gaudere libere, & licite valeatis; quatenus vos in illorũ estis pacifica possessione, vel quasi vobis concedimus, & pariter indulgemus. Non obstantibus Apostolicis etiam conciliaribus, ac Prouincialibus, & sinodalibus constitutionibus, & ordinationi-

D bus cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, nostræ confirmationis, approbationis, concessionis, & indulti infringere, vel ei ausu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datis Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quadragesimo septimo. Pridie Kalendas Martij. Pontificatus nostri Anno quarto decimo.

L Paulus

A

Paulus Papa III.

SVMMARIVM.

PRo pace in Ordine Tertio de Pœnitentia seruanda conceditur alternatiua Generalatus, & Commissariatus. Et equalitas difinitorum Generalium, Prouincialium, ac eorum Discretorum. Et statuitur, quod idem non possit eligi in Generalem nisi post sexennium à finito officio computandum.

PAulus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Pastoralis officij cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa nos excitat, B & inducit, vt circa statum fidelium quorumlibet præsertim religiosam vitam ducentium salubriter dirigendum operosis studijs diligenter intendamus, ac illis quæ pro bono pacis, & concordiæ prouida sunt ordinatione composita, vt sublatis quibuslibet litigiorum fomentis firma perpetuó, & illibata persistant, libenter cum à nobis petitur Apostolici muniminis firmitatem adijciamus. Sanè pro parte dilectorum filiorum Fratrum Tertij Ordinis Sancti Francisci de pęnitentia nuncupatorum in habitu heremitico regularis obseruantiæ degentium Congregationis Lombardiæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi aliàs pro dissidio, quod apud eos in eligendis primatibus dicti Ordinis diutius viguerat, tollendo, ac salubriori totius Ordinis huiusmodi status directione in eorum generali Capitulo in Ecclesia domus Beatæ Mariæ de Curla dicti Ordinis Bononiensis diœcesis habito, simul congregati sub nostro, & Sedis Apostolicæ, ac dilecti filij nostri Rodulphi Tituli sanctæ Mariæ Transtyberim Presbyteri Cardinalis de Carpo nuncupati ipsius Ordinis Protectoris, & Correctoris beneplacito, inter alia statuerũt, C & ordinauerunt: quod in perpetuum altero triennio in Visitatorem generalem totius Ordinis vnus ex dominio Venetorum, altero vero triennio alter ex reliquis Italiæ partibus eligeretur, & eo triennio, quo Visitator generalis de dominio Venetorum huiusmodi eligeretur commissarius generalis ex reliquis Italiæ partibus eligi deberent: & e cõtra. Ac si aliquis generalis Visitator tempore sui officij moreretur tunc ipse Commissarius generalis eius vices vsque ad capituli in festo Dominicæ Resurrectionis immediate proximæ futuræ celebrationem gereret: in quo quidem capitulo dictus Visitator generalis ex illa parte ex qua Visitator mortuus oriundus fuerat, eligeretur in locum defuncti. Sic electus pro residuo ipsius triennij per eundem Visitatorem mortuum incepti duntaxat duraret: necnon illud idẽ D quod statutum fuerat de Visitatore generali moriente in officio obseruaretur, & intelligeretur etiam de Commissario generali similiter in officio moriente, vt videlicet tunc existens Visitator eius vices gereret donec etiam in capitulo in festo dictæ Dominicæ Resurrectionis proximę immediate futuræ celebrando alius commissarius ex eadem parte, cuius erat defunctus pro residuo dicti triennij similiter duraturus eligeretur. Præterea quòd pro tempore existens Commissarius generalis per totum triennium esset comes assistens ipsi Visitatori generali, de cuius consilio ipse Visitator capitulum congregaret, & expediret, congregationẽ visitaret, quemlibet præponendum, & deponendum præponeret, & deponeret, in delinquentes animaduerteret, ac omnia alia congregationis officia diffiniret, & exequeretur,

aliàs

A alijs quæcunque per Visitatorem citra præfati commissarij consilium, gesta forent (nisi forsan dictus commissarius ad hæc vocatus nollet, vel non posset interesse) irrita, & nulla essent. Deinde quòd qui functus fuisset officio Visitatoris generalis non posset amplius ad illud idem officium eligi, nisi post sex annos à finito triennio computandos. Ac demum quòd duo Vicarij, & discreti Prouinciales, ac Diffinitores ex ambabus partibus æquales numero pro qualibet parte eligerentur de anno in annum duraturi: & si quis eorum durante eius officio decederet, tunc existens Visitator vnum ex Fratribus illius partis, de qua erat decedens respectiue in locum dicti defuncti eligeret vsque ad primum capitulum tunc proxime futurum duraturũ: & quod qualibet pars suos diffinitores eligere posset. Postremo quòd si altera pars aliter faceret, vel contraueniret quod actum esset, foret irritum, & inane, ac semel pro illa vice tantum pars contraueniens voce actiua, & passiua B circa electionem illius, seu illorum officialium circa quem, seu quos contrauenisset, foret priuata: necnon electio huiusmodi tunc deuolueretur ad alteram partem tantum, prout in publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri. Quare pro parte dictorum Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, vt statutis, & ordinationibus huiusmodi pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adijcere, aliasq; in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, pia opera per quæ religiosi feliciter gubernari, & Altissimo famulatum quietius reddere valeant, libenter procuramus eosdem Fratres, ac eorum singulos à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis (si quibus quomodolibet innodati existunt) ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & ab-C solutos fore censentes: necnon dicti instrumenti veriorem tenorẽ præsentibus pro expresso habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati statuta, & ordinationes prædicta, ac prout illa concernunt omnia, & singula in dicto instrumento contenta, & inde secuta quæcunque licita tamen, & honesta, ac sacris canonibus non contraria Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac illis perpetuæ firmitatis robur adijcimus, omnesque, & singulos iuris, & facti defectus (si qui forsan interuenerint) in eisdem supplemus: necnon eosdem Fratres ab illis resilire non posse, sed ad illorum, & in eis contentorum obseruationem teneri, & efficaciter obligatos esse: ac ad id per censuras, & pœnas Ecclesiasticas compelli posse, illaq; valida, & efficacia fore, ac suos plenarios, & integros effectus sortiri, sicq; per quoscunq; iudices quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & diffiniendi facultate, & auctoritate iudi-D cari: ac Fratres ipsos prout quisque ipsorum fuerit oriundus, non autem per voluntatis examinationem pro suo arbitrio censeri debere, ipsaq; statuta, & ordinationes quoad hoc commutamus, & commutata esse, irritum quoque, & inane (si secus super his à quoquã quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari) decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, necnon priuilegijs, ac indultis Apostolicis dicto Ordini, illiusq; superioribus, & personis sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis approbatis, & innouatis. Quibus omnibus illorum tenores, ac si de verbo ad verbum nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro

L 2 suffi-

sufficienter expressis habentes illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, adiectionis, supplementi, commutationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quadragesimo nono, pridie idus Aprilis Pontificatus nostri anno quintodecimo. A

Rodulphus Cardinalis de Carpo Protector.

SVMMARIVM.

Confirmat, modificatq; constitutionem pacta, & conditiones de alternatiua, & æqualitate officialium continentem. In Capitulo generali Curlæ confectam. B

Rodulphus Pius Tituli Sanctæ Mariæ Transtyberim. S.R.E. Presbyter Cardinalis de Carpo totius Ordinis Sancti Francisci Protector, & Corrector, Vniuersis in Christo nobis dilectis Fratribus Congregationis Longobardæ Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupatis regularis Obseruantiæ salutem in Domino sempiternam. Cum olim in ijs, quæ ad Generalis Ministri vestri, nonnullorumq; aliorum officialium vestrorum electionem faciendam spectant, certa inter vos concordia in eo generali conuentu vestro, qui anno à Seruatoris nostri natali millesimo quingentesimo quadragesimo sexto, habitus est, inita fuerit, & publico etiam instrumento firmata, ne vlla in posterum contentionis inter vos occasio valeat suboriri, omnia in prædictæ concordiæ instrumento contenta capita approbamus, & rata firmaq; omnino esse volumus, duobus tantum, quæ correctione egere iudicamus, exceptis, vnum quorum erat, vt quisque vtrius voluerit partis esse, eius se pronuntiare etiam si aliunde sit oriundus, possit, Alterum vt electi ab vna partium diffinitores egeant alterius partis confirmatione. Nos autem melius tranquillitati vestræ consultum iri existimantes, volumus prædictum instrumentum in his duobus reformari, & singulos Fratres eius se partis teneri, nominare, in qua sunt oriundi: & ab vna partium electos diffinitores alterius, partis confirmatione non indigere. Mandamus itaque, vt & cætera omnia in instrumento prædicto contenta, & duo hæc modo, quem diximus reformata, & correcta inuiolabiliter perpetuis futuris temporibus obseruentur. In quorum fidem has manu nostra subscriptas exinde fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigilliq; nostri iussimus, & fecimus impressione muniri. Datum Romæ in ædibus nostris Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo nono quinto Cal. Maij Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij Anno decimoquinto. C D

Paulus Papa IV

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Ordinis. Bulla incipit. Ex Clementi Sedis &c. Dat. Romæ apud S. Marcum, die prima Iulij 1555. Pontif. sui anno primo. Ponitur ab Emanuele Roderic fol. 369.

Pius

A

Pius Papa IV.

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Ordinis. Bulla incipit. Ex Clementi Sedis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum die 27. Aprilis 1561. Pontificatus sui anno Secundo. Ponitur ab Eman. Roderic. fol. 378.

Pius Papa V.

B

SVMMARIVM.

INcumbit Papa reformationi Tertij Ordinis, illumq; regimini Fratrum de Obseruantia subijcit, & communem eis Protectorem constituit, declaratq; Prouincialatus annales esse, posse tamen vsque ad triennium per confirmationẽ prorogari, ad quam dignitatem nisi transacto sexennio nullum reuocari posse. Clausuræ submittit Moniales Tertiarias, præcipit, quod obseruetur Regula à Cardinali de Carpo die 28. Aprilis 1549. approbata. Extenditq; ad Tertium Ordinem Priuilegia omnia Fratribus, & Sororibus Ordinis Minorum de Obseruantia concessa, & concedenda, ita vt illis Tertiarij pariformiter, & æque principaliter gaudere possint. Caroloq; Borrhomeo S. R. E. Cardinali Protectori huiusce Bullæ executio committitur.

C PIus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ea est officij nostri ratio, vt cum de cæteris Ecclesiæ nobis commissæ ordinibus, vel in in sua integritate continendis, vel ad institutum reuocandis, curam perpetuam capiamus, maiore tamen in solicitudine eadem illa in religiosorum sodalitatibus requirimus, quos ideo Altissimus in suum sibi sanctuarium segregauit, vt cæteros fideles viam doceant, qua & ipsi æternæ Salutis beatitudinem consequantur. Itaque inter cæteras Religiones, Fratrum quoque Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupati in congregatione viuentium, ac tribus votis substantialibus adstrictorum status nos commouet, vt ad illum reformandum studia nostra conferamus, quando vel ex tam multis, quæ bonæ memoriæ Rodulphus Episcopus Hostiensis, Cardinalis Carpensis nuncupatus dicti Ordinis Protector, Sedis Apostolicæ authoritate fretus, in reparanda horum disciplina, præclarè, & salubriter edidit Religionem hanc parum admodùm profecisse agnouimus. Proinde nos hac D præcipua morbi caussa ex propria præsidentium, & aliorum ministrorũ negligentia, vel inscitia comperta in communem dicti Ordinis salutem alia ratione intenti, de nobis attributa potestatis plenitudine, officia Magistratus, & Visitatoris Generalis dicti Ordinis perpetuò extinguimus, & abolemus, ac Ministrum Visitatorẽ, & Vicarium Generalem eiusdem Ordinis officio, vsu, & exercitio omnimode interdicimus, edictoque prohibemus, ne vllus posthac Minister Vicarius, ac Visitator Generalis de dicto Ordine habeatur.

Cæterum, vt deinceps ordo ipse vtiliorum Rectorum consilio, & opera dirigatur, nos diuersorum etiam prædecessorum nostrorum ordinationes sequentes, vni-

uerso-

uersos, & singulos Fratres, Sorores, professos, & conuersos, necnon domos, Monasteria, & loca virorum, & mulierum, ac custodias, & prouincias per vniuersum orbem constitutas, gregemque ipsum Tertij Ordinis vtriusque sexus Generali, & Prouincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia nuncupatorum: prout in eorum prouincijs consistunt, ita perpetuò supponimus, vt Minister Generalis in vniuerso Ordine, Prouinciales verò Ordinis Minorum de Obseruantia in suis quisq; prouincijs, plenum ius, liberamque authoritatem, ac in spiritualibus, & temporalibus iurisdictionem omnimodam habeant, domos omnes, ac Monasteria, & loca quæcumque, necnon personas sexus vtriusque, tàm in capite, quàm in membris, visitandi, & corrigendi, vagantes, & quoscumque alios puniendi, carcerandi, mutandi, transferendi ab ordinibus, officijs, & administrationibus deponendi, excommunicandi, suspendendi, & restituendi, ac etiam super ijs, & cæteris omnibus Ordinem ipsum, illiusq; domos, & personas vtriusq; sexus quomodolibet concernentibus, eorum tamen Regulæ prædictæ, & sacris Canonibus, ac præsentibus literis non contrarijs statuendi, mutandi, innouandi, & exequendi, quemadmodum illis est in suo propriò Ordine attributum. A B

Præcipimus igitur in virtute sanctæ Obedientiæ, vniuersis, & singulis Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis prædicti vbilibet constitutis, vt Generalem, & Prouinciales Ministros Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia, tanquam patres, & superiores suos, eorumque monita, & mandata humiliter, & deuotè recipiant, & reipsa adimplere procurent, alioquin contradictores quoslibet, & rebelles sententiæ, censuræ, & pœnæ, quas quisuis ipsorum ritè tulerint, in eosdem ipso facto volumus subiacere. Pari quoque ratione eis Cardinalem protectorem Fratrum de Obseruantia in protectorem tribuimus, qui etiam in eosdem omnes, curam, & authoritatem obtineat, quam alius quisque plenissimè hacusque comperitur habuisse. Statuentes præterea, quod futuris omnibus capitulis Prouincialibus Fratrum Tertij Ordinis huiusmodi pro Visitatorum, Prouincialium, & aliorum officiorum electione, Fratrum diuisione, & salubri cuiusque Prouinciæ directione, annis singulis celebrandis, aut Generalis, aut eius commissarius, aut in cuius prouincia capitulum eorum habebitur, Prouincialis minister Ordinis Minorum de Obseruantia huiusmodi semper præsideat, aliter verò celebrata, ac omnia in eis decreta, pro ratis habeantur. C

In ipsis autē capitulis Prouincialibus Visitatorum Prouincialium electione idoneis Fratribus Tertij Ordinis huiusmodi per secreta suffragia, & aliàs eo modo, quo de Fratrum Minorum de Obseruantia Prouincialibus celebretur, per Ministrum Generalem prædictum ante omnia confirmetur. Hæc verò officia annalia duntaxat esse, & in singulis capitulis Prouincialibus prædictis resignari debeant, ita vt elapso anno illa vacare censeantur, poterunt tamen ipsimet Visitatores Prouinciales rursus in sequentem annum, & eo finito etiam in tertium, si idonei reperientur, eodem modo eligi, & confirmari, sed omnes suis huiusmodi officijs quandocumque perfuncti, denuo ad illa, nisi transactosexennio nequeant reuocari. D

Cæterum omnes, & singuli Fratres, & Sorores Tertij Ordinis huiusmodi, in sua quisq; Prouincia, Visitatori suo tanquam superiori, in omnibus, quæ suis Regularibus institutis non aduersantur, obediant. Omnes verò Visitatores Prouinciales huiusmodi, si electi tanquam vices gerentes Ministrorum Prouincialium Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia, & illis subditi, prædicandi, & docendi munus in singulis vtriusque sexus domibus, conuentibus, & locis, suæ cuiusque

Pro-

Prouinciæ obire, eamque in sibi subditos, Fratres, & Sorores iurisdictionem quam
A ipsimet Ministri Prouinciales Ordinis Minorum de Obseruantia obtinent, in omnibus, & per omnia exercere, ac quandoque opus erit confessiones omnium, & singulorum Fratrum, & Sororum Tertij Ordinis huiusmodi, per se, vel alios suæ Regulæ Sacerdotes idoneos audire, illosque ab omnibus, & singulis sententijs excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque censuris, & pœnis Ecclesiasticis, necnon peccatis, criminibus, & delictis, dummodo talia non sint, propter quæ Sedes Apostolica, meritò consulenda foret, in foro Conscientiæ duntaxat absoluere, & pro cōmissis pœnitentiam salutarem iniungere, ac cum clericis, & presbyteris eius Ordinis super irregularitate, si quam sententijs huiusmodi illaqueati missas, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium celebrauerint, vel aliàs se illis immiscendo contraxerint, dispensare liberè, & licitè valeant.

Ad hæc nullos omninò Fratrum, & Sororum Tertij Ordinis huiusmodi, qui
B prædicta tria vota substantialia fecerint, etiam prætextu quorumcumque priuilegiorum, dispensationum, & indultorū, permissionum Apostolicarum, aut etiam inueteratæ consuetudinis voto repugnantis, seu quacumque alia causa proprium quidquam, aut priuatum liceat obtinere, sed omnia etiam priuatim, ac intuitu cuiuscumque personæ donata, oblata, & concessa, vbique communia, & indiuisa omnibus Religiosis esse debeant. Quicunque verò pecuniam, aut aliam rem qualicumque causa concessam prælato suo celauerit, furti reus censeatur, & tanquam fur puniatur, eam tamen diligentiam superior cuiusque domus adhibeat, vt de commun. ipsius domus, singulis iuxta exigentiam consulatur.

Præterea Sorores dicti Tertij Ordinis in cōmuni, in domibus, Monasterijs, vel Hospitalibus, aut alia congregatione viuentes, & dicta tria vota substantialia Reli-
C gionis emittentes, sub perpetua clausura maneant, nullusq; Frater, aut confessor earum, vel quicumque prælatus ad domos, Monasteria, vel alia loca Sororum huiusmodi, in communi, & collegialiter viuentium nisi quibus ex officio incumbit, & in casibus necessarijs à iure permissis, & tunc cum vno, vel duobus socijs prouectis, & honestis, ingredi audeat, qui secus fecerit, carceribus mancipetur, omnibusque administrationibus, & officijs deponatur.

Ipsarum verò Sororum, & omnes alij confessores, & sacri Concionatores, per Generalem, vel Prouincialem Ministrum approbantur; In cæteris autem omnibus, quæ ad Religiosam vitam pertinent, illa prædicti Fratres, & Sorores Tertij Ordinis obseruare teneantur, quæ à prædicto Rodulpho, Episcopo, & Protectore, 28. Aprilis, anno Domini, 1549. fuerunt ordinata, substantiam totius huiusmodi regulæ maximè cōtinentia, quàm fœlicis recordationis Nicolaus Papa Quar-
D tus prædecessor noster, ad incrementum fidei Catholicæ approbauit, ita tamen, vt præsentibus nullatenus aduersentur.

Quæcumque verò dubia in eis contigerit exoriri, illa omnia Generalis, & Prouincialis Ministri Ordinis Minorum huiusmodi, debeant declarare, quorum declarationi, & determinationi eorum regulæ, & præsentibus non contrariæ, stari debeat. Ac decernentes præsentes literas de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostræ defectu, nullo vnquam tempore notari, seu impugnari posse, aut debere, nec aduersus eas, & in eis contenta quæcumque, restitutionem ad terminos iuris, vel aliud quodcumque gratiæ, seu iustitiæ remedium, quisquam impetrare, vel etiam ab alijs impetrato, aut motu proprio concesso, vti valeat ex quauis causa, quantumlibet rationabili, ac omnia, & singula præmissa aliquibus eiusmodi

modi Ordinis statutorum, aut quibusuis alijs reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, & alijs contrarijs dispositionibus, vel specialibus, per quoscumq; Romanos Pontifices successores nostros pro tempore factis, non comprehendantur, A
sed semper ab illis excepta sint, sicque per quoscumque iudices, quauis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam de latere legatos, in quauis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & diffiniri debeat. Necnon irritum, & inane quidquid secus super ijs, per quoscumque quauis authoritate, etiam prætextu priuilegiorum, facultatum, dispensationum, & indultorum Apostolicorum, quæ quoad hoc penitùs abolemus, aut quouis alio quæsito colore, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Insuper vniuersis, & singulis Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis huiusmodi, eorumque domibus, Monasterijs, & locis omnia, & singula priuilegia, indulgentias, dispensationes, & indulta Apostolica, Fratribus, & Sororibus dicti B
Ordinis Minorum de Obseruantia, etiam quoad Sacramentorum Ecclesiasticorum administrationem, & receptionem quomodolibet concessa, & concedenda, quæcumque sint, & fuerint, præsentibus tamen non repugnantia, ita, vt illis omnibus, & singulis pariformiter, & æquè principaliter vti, potiri, & gaudere, liberè, & licitè valeant, concedimus, & indulgemus. Cæterum omnibus, & singulis Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis huiusmodi, districtius iniungimus, vt præsentes nostras literas humiliter recipiant, & quæcumque in eis expressa, ac per eas statuta, decreta, & mandata sunt, alia desuper à nobis non expectata iussione, aut mentis nostræ declaratione, firmiter custodiant, & in omnibus studiosè obedire procurent.

Quin etiam dilectis filijs nostris, Carolo tituli sanctæ Praxedis presbytero Cardinali Borrhomeo nuncupato, dicti Ordinis protectore, & illius Ministro Generali, per Apostolica scripta mandamus, vt ipsi, vel eorum alter easdem præsentes, C
ac quidquid pro earum executione, & obseruatione in dictis futuris Capitulis Prouincialibus Ministris Ordinis, Fratrum Minorum de Obseruantia huiusmodi statuetur, ordinabitur, & decernetur, in omnibus domibus, Monasterijs, & locis virorum, & mulierum, ac ab omnibus, & singulis Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis huiusmodi inuiolatè faciant per se, vel alium, seu alios obseruari, contradictores quoslibet, & rebelles, ac etiam protestantes, & reclamantes, eisque auxilium, consilium, vel fauorem, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, quouis quæsito colore, vel ingenio præstantes, tàm Ecclesiasticos, quàm laicos cuiuscumque dignitatis gradus, conditionis, & ordinis fuerint, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, cæteraq; iuris, & facti remedia oportuna, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis, seruatis processibus, D
sententias, censuras, & pœnas prædictas, etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quæsito, & piæ memoriæ Bonifacij Papæ Octaui etiam prædecessoris nostri, de vna, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, alijsq; constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Tertij Ordinis, illiusque domorum, & etiam mulierum, Monasteriorum prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis, illis, eorumque superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices

prædecessores

prædecessores nostros, & nos, & sedem Apostolicam, etiam per modum statuti
A perpetui, ac initi, & stipulati contractus, ac alias, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, & in specie concessis, confirmatis, ac etiam alijs reformationibus, quoticumque, & quocumq; tempore factis, & promulgatis, etiam Mare magnum, & Bulla aurea nuncupatis, ac quibuslibet alijs indulgentijs, & exemptionibus Apostolicis, specialibus, & generalibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri, valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio, quæ omnia contra eorundem præsentium tenorem, nolumus cuiquam in aliquo suffragari.

Per prædicta tamen non intendimus reformationi Fratrum, & Sororum Tertij Ordinis huiusmodi in Hispaniarum Regnis constitutis, in aliquo præiudicare,
B quominus literæ nostræ desuper editæ, & quæcumque illarum vigore pro rerum, locorum, & personarum qualitate, & exigentia facta sunt, præsentibus non conformia, possint quoquomodo impediri, vel retractari. Denique volumus, quod ipsarum præsentium exempla, etiam impressa, dictiq; pro tempore existentis Protectoris, aut Ministri generalis, vel Prouincialis sigillo, & secretarij cuiusuis eorũ vel notarij publici manu obsignata, eandem illam fidem vbique locorum in iudicio, & extra illud faciant, quam ipsæ præsentes, si forent exibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno incarn, 1568. 5. Nonas Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

C

Pius Papa V.

SVMMARIVM.

SVmmus Pontifex declarat suam voluntatem unquam fuisse Ordinem de Pænitentia extinguere, nec illius habitum immutare, sed duntaxat illum reformare.

VEnerabili Fratri, Ioanni Baptistæ Archiepiscopo Bosañ. nostro, & Sedis Apostolicæ Nuntio, Pius Papa Quintus. Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolica benedictionem. Generalem, & alios Ministros Ordinis Fratrum Mino-
D rum regularis Obseruantiæ in Hispaniarum Regnis consistentes, fraternitas tua certiores his acceptis literis facere curet, nobis non esse in animo extinguere Tertium Ordinem Sancti Francisci de pœnitentia vocatum, nec eorum habitum, vel regulam immutare, sed tantum eos ad obseruantiam ipsius regulæ reformare, & si quorum excessus puniendi fuerint, ea debita animaduersione corrigere, perinde monebis ipsum Generalem, & alios superiores nomine meo, ne eos molestia vlla, vltra ea, quæ ad reformationem pertinent, afficiant. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, Die 15. Iulij, 1568. Pontificatus nostri anno Tertio.

Gregorius Papa XIII. A

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Ordinis; Bulla incipit. Ex benigna &c. Datum Romæ apud S. Petrum die 21. Martij 1575. Pontificatus sui anno tertio, ponitur ab Emanuele Roderic. fol. 429.

Gregorius Papa XIII. B

SVMMARIVM.

Eximit à decimis Sorores Tertij Ordinis. Bulla incipit. Pastoralis officij &c. Dat. Romæ apud S. Petrum die 22. Martij anno 1581. Pontif. sui anno nono, ponitur ab Emanuele Roderic. fol. 434.

Sixtus Papa V.

SVMMARIVM.

Restituit Tertium Ordinem in pristinum, vt possit sicuti prius Generalem per triennium creare, imo & illum in aliud triennium confirmare; non tamen Commissarium generalem. Qui Generalis intra duos menses confirmationem à Generali de Obseruantia petere teneatur; literis Pij V. quo ad Protectoris deputationem in suo robore permanentibus. C

Sixtus Papa Quintus. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis prouidentia circumspecta nonnunquam ea, quæ per prædecessores suos rationabilibus, & honestis suadentibus causis pro quibuscumq; Ecclesiæ ordinibus, vel in sua integritate continendis, vel ad institutum reuocandis statuta, & ordinata fuerunt, ex alijs non minus iustis causis moderatur, & reuocat, prout id conspicit in Domino salubriter expedire. Alias siquidem fœl. recordationis Pius Papa Quintus prædecessor noster officia ministratus, & Visitatoris generalis Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati perpetuo extinxit, & aboleuit, ac Ministrum, Visitatorem, & Vicarium generalem eiusdem Ordinis officio, vsu, & exercitio quoquomodo interdixit, & dictoq; prohibuit, ne vllus Minister, Vicarius, & Visitator generalis de dicto Ordine haberetur. Insuper Vniuersos, & singulos Fratres, Sorores, professos, & conuersos, necnon Domos, Monasteria, & loca virorum & mulierum, ac custodias & Prouincias per vniuersum orbem constitutas, gregemq; ipsum vniuersum Tertij Ordinis vtriusque sexus Generali, & Prouincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia nuncupatorum, prout in eorum Prouincijs consistebant, ita perpetuo supposuit, vt Minister Generalis in vniuerso Ordine, Prouincialis vero Ordinis Minorum de Obseruantia in D

suis

suis quisq; Prouincijs plenum ius, liberamq; auctoritatem in spiritualibus, & temporalibus iurisdictionem omnimodam haberet, Domos omnes, ac Monasteria, & loca quæcumq; necnon personas vtriusq; sexus tàm in capite, quàm in membris visitandi, & corrigendi, vagantes, & quoscumq; alios puniendi, carcerandi, mutandi, transferendi, ordinibus, officijs, & administrationibus deponendi, excommunicandi, suspendendi, interdicendi, & restituendi, ac etiam super ijs, & cæteris omnibus ordinem ipsum, illiusq; Domos, & personas vtriusque sexus quomodolibet concernentibus, eorum tamen regulæ, & sacris canonibus, & literis tunc desuper confectis non contrarijs statuendi, mutandi, innouandi, & exequendi quemadmodum illis erat in suo proprio ordine attributum, ac alia statuit, & ordinauit, prout in ipsius prædecessoris literis sub Data videlicet Quinto Nonas Iulij Pontificatus sui anno tertio desuper confectis, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro expresso plenius continetur. Nos itaq;, quibus nuper innotuit, quod Fratres Tertij Ordinis huiusmodi sub obedientia Ministri Generalis, & Prouincialium Fratrum de Obseruantia prædictorum manentes nihil in Vinea Domini profecerunt, immo in eodem Tertio Ordine varij abusus tàm circa Regulæ obseruationem, quam etiam Fratrum dictæ Regulæ transgressorum, & aliàs delinquentium castigationem irrepserunt. Ac considerantes, quod si Fratres ipsi Tertij Ordinis eorum Visitatorem Generalem iuxta sua regularia instituta, prout ante literas dicti prædecessoris faciebant, eligere possent, & sic electo tanquam eorum superiori obedirent, præmissis, & alijs malis, quæ occurrere possent, plurimum consultum foret: Propterea ex his, & alijs causis animum nostrum mouentibus. De nobis attributæ potestatis plenitudine ipsos Fratres Tertij Ordinis aduersus literas dicti prædecessoris, illis quoad Protectoris deputationem in suo robore permanentibus, in pristinum, & eum, in quo antequam ipsæ literæ emanassent, erant statum restituentes, & plenarie reintegrantes, eisdem Fratribus Tertij Ordinis per vniuersam Italiam existentibus, quod perpetuis futuris temporibus iuxtà eorum regularia instituta singulo Triennio Capitulum generale dicti Tertij Ordinis conuocare, & celebrare, ac in eo Visitatorem generalem, & alios Ministros, & Officiales non tamen Commissarium Generalem eisdem modo, & forma, quibus antequam literæ prædictæ emanassent, consueuerant, eligere, eundemq; Visitatorem Generalem peracto Triennio huiusmodi in alio Capitulo Generali postea faciendo confirmare liberè, & licitè valeant perpetuò Apostolica auctoritate concedimus, & indulgemus. Decernentes Visitatorem sic electum omnimodam potestatem, auctoritatem, iurisdictionem, & superioritatem in omnes, & singulos dicti Tertij Ordinis Fratres, & Ministros, ac Officiales per vniuersam Italiam existentes, eorumq; Domos, & loca, ac res, & bona habere, necnon Fratres, & Ministros, ac Officiales Tertij Ordinis huiusmodi ei sic electo tanquàm vero superiori morem gerere, eiusq; mandatis salubribus omni tempore obedire teneri, ipsosq; per Ministrum generalem, ac alios Fratres de Obseruantia, quominus ad electionem prædictam, prout ante dictas literas faciebant procedere valeant, nequaquàm impediri, aut molestari posse, & ita per quoscumq; Iudices ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus literis prædictis, quibus, ac omnibus alijs, quæ præmissis obesse possent, specialiter, & expres-

expressè derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quod dictus Visitator eligendus infra duos menses à die suæ electionis computandos cõfirmationem electionis huiusmodi à Ministro Generali de Obseruãtia petere omnino teneatur, qua petita, & non obtenta, vel denegata, idem Visitator Tertij Ordinis Apostolica auctoritate confirmatus censeatur, Quodq; dictus Minister de Obseruantia per se ipsum duntaxat, vna cum duobus alijs sui ordinis professoribus possit singulo quadriennio post visitationem à Visitatore Tertij Ordinis huiusmodi factam, & non ante, Tertium Ordinem, ac Fratres, Domos, loca, res, & bona prædicta, visitare, eaq; tam in capite, quam in membris prout opportunũ fuerit, iuxta regularia instituta dicti Tertij Ordinis corrigere, & moderare, ac quod præsentium transumptis, etiam impressis, dictiq; Protectoris, aut Visitatoris Tertij Ordinis huiusmodi sigillo munitis, aut manu alicuius Notarij publici subscriptis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 29. Martij. 1586. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Sixtus Papa V.

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Tertij Ordinis. Bulla incipit. Et si Mendicantium &c. Dat. Romæ, apud S. Marcum die 31. Octobris 1587. Pontif. sui anno tertio, ponitur ab Emanuele Roderic. fol. 500.

Clemens Papa VIII.

SVMMARIVM.

Dat modum eligendi Visitatorem generalem, Difinitores item generales, necnon Prouinciales, Difinitores, Custodes, & Discretos similiter Prouinciales, & Priores Tertij Ordinis de Pœnitentia.

Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Decet Romanum Pontificem, in his auctoritatis suæ partes libenter interponere, per quæ Religiosorum statui, eorumq; prospero regimini, opportunè consulitur. Sanè pro parte dilectorum filiorum Visitatoris Generalis, & aliorum Superiorum, ac Fratrũ Tertij Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia, nobis fuit expositum, quòd cum aliàs prædictus Ordo, non ita propagatus esset, statutum fuit, dilectos filios Priores, & discretos Conuentuum, ac Domorum dicti Ordinis Capitulis Generalibus, quæ quolibet triennio, pro electione noui Visitatoris Generalis, & quatuor Diffinitorum Generalium fieri solent, interesse, & vota cum cæteris in eo habere debere. Cum autẽ dictus Ordo in varias Prouincias benedicẽte Domino, diffusus, & auctus ad præsens existat, valdeq; molestum sit, & dispendiosum, tot Fratres ad Capitula generalia conuocare, quinimo confusio ob ingentem numerũ multoties inde prouenire soleat. Nos cupientes his, & alijs incommodis opportuna ratione

ratione occurrere, dicti Visitatoris Generalis supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus, & ordinamus, quòd ex nunc de cætero perpetuis futuris téporibus, in electione noui Visitatoris Generalis, ac etiam Diffinitorum generalium, in ipsis Capitulis generalibus facienda, Visitator generalis præteritus, necnon ex qualibet Prouincia vnus Prouincialis, ac Discretus, & Custos similiter Prouinciales, & non alij Generalibus Capitulis interesse, ac votum habere possint. In electione verò nouorum Prouincialium, Custodum, & Diffinitorum Prouincialium in Capitulis Prouincialibus facienda, Prouinciales præteriti, Discreti Prouinciales, Priorés, & Discreti Conuentuum, necnon Diffinitores Generales actuales, ac demum Procurator Generalis tunc existens vota habeant. Ad priorum verò, & Discreti Prouincialis electionem Prouincialis, & quatuor Diffinitores Prouinciales tantum procedant. Mandamusq; vt electiones omnium, ac quorumcunq; supradictorú per vota secreta, in schedulis conscripta fiant, & statim facta electione, schedulæ comburantur, itaut eligentium vota nunquam publicari possint. Ac prohibemus, vt nullo pacto in Capitulis generalibus electiones Prouincialium, ac Priorum fiant, sed tantum in qualibet Prouincia suus Prouincialis, Discretus Prouincialis, & Priores creentur. Decernentes omnes, & singulas Visitatoris Generalis, Prouincialium, ac Discretorum, & Custodum, etiam Prouincialium, necnon Priorum, & Diffinitorum prædictorum, seu quorumuis eorum electiones, quas contra hic traditam formam fieri pro tempore contigerit, eo ipso nullas, & nullius momenti esse, ac fore, illisque non obstantibus, ad alias electiones, iuxta huiusmodi formam procedi posse, ac debere, necnon irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon prædicti Ordinis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, cæterisq; contrarijs quibuscumque. Datum Romæ, apud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris, Die vigesimanona Iulij, 1595. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Clemens Papa VIII.

SVMMARIVM.

Confirmat priuilegia Ordinis. Bulla incipit. Ratio pastoralis officij &c. Datum Romæ apud S. Petrum die 20. Decemb. 1597. Pontif. sui anno Sexto. Ponitur ab Emanuele Roderic. fol. 522.

Clemens Papa VIII.

SVMMARIVM.

Ordinat habitum tertij Ordinis confici debere ex quattuor partibus lanæ naturaliter nigræ, & ex vna lanæ albæ.

Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Vt ea, quæ pro religionum, & personarum in ipsis degentium bono, & quiete, per ipsarum religionum

gionum superiores, statuta, & ordinata sunt, firma, & illibata perpetuò subsistant, nostræ confirmationis robur libenter adijcimus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cum igitur, sicut accepimus, dilectus filius noster, Hieronymus Cardinalis Matthæus nuncupatus, Ordinis Minorum Sancti Francisci de Obseruantia, ac Fratrum Tertij Ordinis de pœnitentia nuncupati Protector, Corrector, & Gubernator, pro maiori ipsorum Fratrum de Obseruantia, & pœnitentia tranquillitate, & pace, per suas literas subdatione, anno à Natiuitate Domini nostri, millesimo quingentesimo nonagesimo quinto, die 19. mensis Aprilis, mandauerit, statuerit, & ordinauerit, quod prædicti Fratres Tertij Ordinis de pœnitentia in Regno Portugalliæ existentes, iuxta eorum regulam, & indulta Apostolica, habitum gestare deberent, quodque talis habitus esset ex humili, & vili panno contextus, eo videlicet modo, vt ex quatuor partibus, lanæ naturaliter nigræ, & absque aliqua tinctura contextæ, & vna parte lanæ, etiam naturaliter candidæ, & talis habitus fieret, & quod singulis quatuor libris lanæ naturaliter nigræ, adderetur vna libra lanæ albæ, & alias, prout in ipsius Cardinalis Matthæi literis desuper confectis, latius dicitur contineri. **A** **B**

Hos igitur literarum prædictarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes literas authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, omnesque, & singulos, tàm iuris, quàm facti, aliosque etiam substantiales defectus, qui in eisdem interuenerint supplemus, easque contra omnes, & quascunque reuocationes, validas, & efficaces fore, & esse, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & ab omnibus, & singulis Fratribus Tertij Ordinis de pœnitentia, nunc, & pro tempore existentibus, & in Portugalliæ Regnis degentibus inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Mandantes nihilominus, omnibus & singulis ipsius Ordinis de pœnitentia Ministris, & prælatis, tam præsentibus, quam futuris, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis, ac priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, officiorumq. & dignitatum, perpetuæque inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ipso facto incurrendis pœnis, nè posthac alium habitum gestare possint, aut à suis patribus gestari permittant, nisi secundum modum, & formam sibi in dictis literis præscriptam, ab habitu Fratrum Minorum de Obseruantia, quò ad colorem, & formam omninò distinctam. Quo circa, dilectis filijs spoliorum, iurium Cameræ nostræ Apostolicæ debitorum, in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis collectori generali, ac ipsius Ordinis conseruatoribus, nunc, & pro tempore existentibus, per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios, vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Fratrum de Obseruantia, seu alicuius eorum, fuerint requisiti, præsentes literas, & in eis contenta quæcunque solemniter publicantes, illisque in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, præmissa omnia, & singula inuiolabiliter obseruari, non permittentes eos desuper à quoquam, quauis authoritate, quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas prædictas, aliasque Ecclesiasticas, ac alia oportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, Inuocato etiam adhoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac ipsius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate **C** **D**

alia

A alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis, in contrarium præmissorum, quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 27. Aprilis, 1600. Pontificatus nostri anno 9.

Clemens Papa VIII.

SVMMARIVM.

Reductio Prouincialis, & Fratrum Tertij Ordinis Prouinciæ Dalmatiæ, & Iustinopolitanensis ad obedientiam, & subiectionem Generalis eiusdem Ordinis.

B Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Pro nostri Pastoralis muneris debito, ad ea libenter intendimus, per quæ Religiosorum prospero regimini, & gubernio opportunè consulitur, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cum itaque sicut accepimus, dilecti filij Prouinciales, & Fratres Tertij Ordinis Sancti Francisci Prouinciæ Dalmatiæ, & Iustinopolitanẽ nulli alteri Superiori obediant, sed dicti Fratres eorum Prouinciali per vota secreta pro tempore electo tantùmodo subsint, nec alium Superiorem agnoscant. Nos prospero regimini, & gubernio dictorum Fratrum valdè expedire considerantes, vt ipsi eorumque Prouincialis Vicario, & Visitatoribus Generalibus Ordinis prædicti Prouinciæ Italiæ subijciantur, ac eorum Superioritati, visitationi, & correctioni, prout alij Fratres Italiæ prædicti Ordinis de cætero subiaceant, ac prædictis Fratribus Italiæ sub eisdem Generalibus Superioribus vniantur, ac propterea
C in præmissis opportunè prouidere volentes, supplicationibus etiam pro parte dilecti filij Bernardi Sabbiæ Fratris, & Procuratoris Generalis eiusdem Ordinis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, Prouincialem, & Fratres Tertij Ordinis Sancti Francisci Prouinciæ Dalmatiæ, & Iustinopolitañ prædictos Vicario, & Visitatori Generali Tertij Ordinis Sãcti Francisci huiusmodi Italiæ auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò subijcimus, illosque sub huiusmodi Vicarij, & Visitatoris Generalis obedientia Fratribus eiusdem Ordinis Italiæ vnimus, ac eisdẽ Prouinciali, & Fratribus Dalmatiæ, & Iustinopolitañ, vt omnibus & singulis gratijs, priuilegijs, & indultis, fauoribus, concessionibus, prærogatiuis, & indulgentijs, necnon voce actiua, & passiua in Capitulis Generalibus, & in electione Vicarij, & Visitatoris Generalis huiusmodi, ad instar Prouincialium, & Fratrũ
D Italiæ eiusdem Ordinis sine aliqua prorsus differentia respectiuè vti, potiri, & gaudere possint, & valeant, ac debeant, auctoritate, & tenore prædictis, concedimus, & indulgemus. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ, Vicario, & Visitatori Generali prædicto, vt Prouincialem, & Fratres prædictos Prouinciæ Dalmatiæ, & Iustinopolitañ sub eius curam, & gubernium benignè recipiat, & ea, qua decet, charitate prosequatur, ipsis verò Prouinciali, & Fratribus, vt prædicto Vicario, & Visitatori Generali obedientiam, & reuerentiam debitas, & deuotas promptè præstent, & exhibeant, illumque debita honorificentia prosequantur, alioquin sententiam, siue pœnam, quàm ipse Vicarius, & Visitator Generalis ritè tulerit, seu statuerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Non obstañ præmissis,

missis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon eiusdem Ordinis, ac dictæ Prouinciæ Dalmatiæ, & Iustinopolitañ, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & Litteris Apostolicis eidem Prouinciæ Dalmatiæ, eiusque Prouinciali, & Fratribus in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris, Die secunda Septembris, millesimo sexcentesimo secundo, Pontificatus Nostri Anno vndecimo.

Paulus Papa V.

SVMMARIVM.

Confirmat Priuilegia nostra.

PAulus Papa Quintus. Ad perpetuam rei memoriam. Iustis ac honestis fidelium quorumlibet præsertim sub regularis vitæ disciplina altissimo famulantiũ votis libenter annuimus, eaq; fauoribus prosequimur opportunis. Exponi siquidem nobis nuper fecerũt dilecti filij Bernardus Sabbia Procurator Generalis, alijq; Superiores, & Fratres Tertij Ordinis de pœnitẽtia nuncupati Sancti Francisci, quòd ipsi nonnullis gratijs, & priuilegijs per diuersos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, sibi suoq; ordini concessis gaudent, quæ à nobis & Apostolica Sede confirmari desiderant. Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, vt sibi in præmissis indulgere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eundem Bernardum Procuratorem Generalem Superiores, & Fratres prædictos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes, eorumq; singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis, à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati omnia & singula priuilegia, facultates, indulta, & literas Apostolicas, ipsis, & eorum ordini per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros concessa, & forsan etiam approbata, & confirmata, dummodò tamen sint in vsu, & Sacri Concilij Tridentini decretis, ac Prædecessorum nostrorum, & nostris Constitutionibus, ac eiusdem Ordinis Regularibus institutis non aduersentur, nec reuocata, aut sub aliquibus reuocationibus comprehensa sint, Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac approbata, & confirmata esse, & censeri volumus, & declaramus: Necnon ipsos vbicumq; & quandocumque opus fuerit priuilegijs, facultatibus, indultis, & literis Apostolicis prædictis liberè & licitè, vti posse & valere, ac irritum & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud S. Marcum, sub Annulo Piscatoris die 21. Octobris. 1608. Pontificatus Nostri anno Quarto.

Decretum

A *Decretum super statu Mulierum Tertij Ordinis in priuatis domibus degentium, illarumque ad habitum admissione.*

SAcra Congregatio Cardinalium negocijs Episcoporum, & Regularium prepositorum, ad tollendas omnes contentiones inter Episcopos, & Superiores Regularium super immunitate, & exemptione Tertiariarum, quæ in priuatis domibus degunt, vulgò Bizzoche, seù alio quouis nomine nuncupatarum, in primis & ante omnia in memoriam reuocat ea, quæ Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum in eandem sententiam respondit, videlicet.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, sæpius respondit, minime posse Sacerdotes Regulares Mulierum Tertij Ordinis, quas de
B Pœnitentia, vel Bizzocas vocant; confessiones sacramentales audire, nisi fuerint ab Ordinario approbati ad confessiones personarum secularium audiendas; quemadmodum nec posse illis Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum administrare in die Paschatis Resurrectionis Sanctiss. D. N. IESV CHRISTI; Verùm quoad sepulturam, atque alia Priuilegia, Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, aliosq; similes ità demùm Ordinis, cuius Tertiæ Regulæ habitum assumpserunt, Priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuant, seù cum Claustralibus habitent, & Mulieres virginalem, seu cœlibem, aut castam vidualem expresso voto, & sub dicto habitu vitam traduxerint; quemadmodum cauetur Constitutione Concilij Lateranen. sub Leone X. quæ habetur sess. 11. in fin. Hoc autem voto mulierum, alia duo, scilicet, paupertatis, & obedientiæ nequaquam includi; quinimò huiusmodi mulieres, si vitam Virgina-
C lem, aut cœlibem simpliciter expræsseq; vouerint, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut proprijs domibus, vel seorsùm habitantes supradictis Priuilegijs Ordinis, cuius Tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneq; ab Ordinarij iurisdictione frui debere, vt idem Leo posteà declarauit Constitutione edita die prima Martij 1518. An autè prædictæ qualitates in huiusmodi Tertiarijs concurrant, Ordinarij loci esse iudicium.

Præterea si contingat aliquas ex prædictis Tertiarijs sine sepulturæ electione decedere, eas sic decedentes, ità demum in Ecclesijs Ordinis, cuius hab tum assumpserunt, si in ipsis earum communis sepultura reperiatur, sin minus, in Ecclesijs Parochialibus sepeliendas esse decernit.

Superioribus autem Regularibus, sufficienti facultate ad id à Sede Apostolica suffultis (Cappuccinis exceptis) licere Mulieres ad huiusmodi habitum recipere,
D atque ad ipsos vestiendi eas officium pertinere, non autem ad habitum admittendas, & recipiendas esse, nisi probitate vitæ, ac bonis moribus præditas, atque in ætate saltem quadraginta annorum constitutas, quæ de proprio habeant, vnde sufficienter viuere possint, & non cum alijs viris, quàm cum consanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu sibi coniunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat, nisi de prædictis præuio examine diligenti sibi constiterit.

Verùm in huiusmodi habitu concedendo, & respectiuè deferendo, omninò à velo supra caput, quod Sopriectum vocant, à Pectorali, quod vulgò dicitur, Sotto gola, & à Patienria abstinendum esse; quinimò eas, quæ supradicta tria, vel aliquod ipsorum deferre deprehensæ fuerint, illa dimittere, etiam per censuras Ec-

clesiasticas ab Ordinarijs locorum compellendas esse decernit.

Supradictis verò Decretis Mulieres Tertij Ordinis, quæ collegialiter viuunt, nõ comprehendi, quinimò eas dispositioni Constitutionis Pij Papæ V. æditæ Romæ Anno 1566. Quarto Calendas Iulij, quæ incipit (Circa Pastoralis) penitus subiacere expressè declarat. Non obstantibus quibuscunque in cõtrarium facientibus. Datum Romæ 20. Decembris. Anni 1616. A

Andreas Vendraminus Dux Venetiarum.

SVMMARIVM.

Committit Potestatibus sui Dominij, vt ad omnem requisitionem Generalis Italiæ Tertij Ordinis omnem fauorem præstare velint. B

ANdreas Vendraminus Dei gratia Dux Venetiarum &c. Vniuersis, & singulis Potestatibus, Capitaneis, cæterisq; Rectoribus nostris Paduæ, Vincentiæ, Veronæ, Brixiæ, ac Bergomi, & Cremæ, cæterisq; officialibus agrorum prædictorum fidelibus dilectis, salutem, & dilectionis affectum. Venerabilis Frater Ioannes de ciuitate nostra Veronæ Visitator Tertij Ordinis Diui Francisci regularis Obseruantiæ Apostolica authoritate per totam Italiam visitaturus concedit ad præsens ad ipsas terras nostras: vt inobedientes, & contrafacientes literis Ordinis prædicti, in Ordinem, & veram Obseruantiam redigat: alia quoq; subministret, quæ sibi demandata sunt corrigenda, & prouidenda. Et quoniam in his, & circa hæc exequenda requiritur, atque opus est brachio, & fauore seculari, quem à nobis summa instantia exorauit, vobis omnibus, & vestrum cuilibet mandamus, C quatenus ad omnem ipsius Visitatoris requisitionem præstare, & præstari facere debeatis omnem opportunum fauorem vestrorum officialium, & commilitonum. Quo mediante circa ea, quæ ad eius officium pertinent, ex intentione Bullarum Apostolicarum operam suam strenue nauare possit: & imperata exequi valeat. Volentes, vt præsentes literæ nostræ tam pro præsenti Visitatore, quam futuro alio, quisquis fuerit in futurum eiusdem Ordinis cum literis Apostolicis eundem locũ, authoritatem, potestatem, atque effectum habere intelligantur, & valeant. Vestra igitur intererit parere, & exequi, sicuti pro vestra solita obedientia facere consueuistis. Datum in nostro Ducali Palatio die septimo Octobris, Indicione vndecima. Millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo.

D

Carolus V. Imperator.

SVMMARIVM.

PRælatos Ecclesiæ hortatur, sibi vero subditis secularibus præcipit, vt obseruare faciant priuilegia Fratrum tertij ordinis.

CArolus Diuina fauente clementia, & Romanorum Rex, & F. Imperator semper Augustus, Ioanna, & idem Carolus Dei gratia Reges Castellæ, Legionis,

A Aragonum, vtriusque Siciliæ, Hierusalem, Nauarræ, Granatæ, Toleti. Valentiæ, Galitiæ, Maioricarum, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Giennis, Algarbij, Algecoriæ, Gibraltaris, & insularum Canariæ, necnon insularum Indiarum, & terræ firmæ maris Oceani, Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, & Brabantiæ, Comites Barchinonæ, Flandriæ, & Tiroli, Domini Viscayæ, & Molinæ; ac etiam Duces Athenarum, & Neopatriæ, Comites Rosilionis, & Ceritaniæ, Marchiones Oristani, & Gociani, Reuerendis in Christo Patribus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Canonicis, clericis, & alijs quibuscunq; Ecclesiasticis personis dictorum regnorum nostrorum vtriusque Siciliæ, & Sardiniæ salutem. Illustribus insuper spectabilibus, & Magnificis viris eorundem regnorum, Viceregibus, & Locatenentibus generalibus, prouinciarum gubernatoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, terrarumq; dominis, & dominabus, cæterisq; demum vniuersis, & singulis officiali-
B bus, & subditis nostris maioribus, & minoribus quocunque nomine nuncupatis, officio, titulo, authoritate, dignitate, potestate, præminentia, & iurisdictione fungentibus in dictis regnis constitutis, & cōstituendis, præsentibus & futuris, ad quos, seu quem spectabit, præsentesq; peruenerint, & fuerint quomodolibet præsentatæ, fidelibus nostris dilectis gratiam nostram, & bonam voluntatem. Nuper venerabilis Frater Petrus Albericus de Cutrono, seu de Casobino Frater Tertij Ordinis Sancti Francisci sub habitu eremitico de pœnitentia nuncupati cōgregationis Lombardiæ nomine, & pro parte totius dictæ congregationis exposuit maiestatibus nostris, quemadmodum Paulus II. summus Pontifex per suas opportunas literas sub Datum Romæ apud Sanctum Marcum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, septimo Calend. Iunij omnia, & singula
C priuilegia, indulta, facultates, & gratias, quas, & quæ Eugenius Quartus summus Pontifex per suas literas sub Datum Florentiæ anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo trigesimo secundo, octauo idus Februarij: & Nicolaus quintus per eius literas sub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringētesimo quinquagesimo primo, decimo Calend. Maij Fratribus Ordinis Sancti Francisci de pœnitentia nuncupati in regnis Castellæ, & Legionis, ac diœcesis Leodiensis cōmorantibus concesserunt, ad Fratres congregationis Lombardię sub habitu eremitico viuentes, necnon ad alios Fratres aliorum locorum dicti Ordinis eandem congregationem ipsorum Fratrum Lombardiæ in posterum ingredientium, extendit, & illas eis concessit, & insuper per easdem præcalendatas literas Fratribus dictæ congregationis concessit, quod gaudere possent, ac vterentur, & gauderent ombibus gratijs, indulgentijs, liber-
D tatibus, exemptionibus, & priuilegijs Fratribus eiusdem Ordinis quomodolibet concessis in omnibus, & per omnia, quæ supradicta omnia eisdem Fratribus confirmata fuerunt per Sixtum Quartū Pontificem per eius literas sub Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, tertio Calend. Decembris, & per Iulium secundum per suas literas sub Datum Romæ apud Sanctū Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octauo, sexto idus Ianuarij, & quòd dictus Papa Sixtus per easdem præcalendatas literas concessit Visitatori, seu Ministro principali eiusdē Ordinis licentiam visitandi, & reformandi omnia loca Fratrum dicti Ordinis habitum eremiticum gerentium, etiam si non dictæ congregationis fuerint, vbicunque sint in Italia, ac etiam omnes personas eorum tam in capite, quam in membris in

ſpiritualibus,& temporalibus corrigendi, & delinquentes puniendi,& exinde amouendi, necnon omnes portantes habitum eremiticum vagantes caſtigandi, & habitu prædicto ſpoliandi,& quòd idem Iulius II. per alias ſuas literas ſub Dat.Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die vigeſimo ſexto Februarij milleſimo quingenteſimo nono prædictis Fratribus eiuſdē congregationis conceſſit, quòd ad inſtantiam Fratrum Ordinis Minorum Sancti Franciſci directe, vel indirecte moleſtari non poſſint, ſed Viſitator dictæ congregationis, & ab eo deputandi de Fratribus ipſis, eorumq; rebus, & negotijs cognoſcere debeant, prout in præcalendatis literis dictorum ſummorum Pontificum nobis in probanti forma præſentatis hæc, & alia latius continentur: Supplicauitq; propterea Maieſtatibus noſtris idem Frater Petrus, vt omnia ſupradicta, & alia in præcalendatis literis contenta, debite executioni demandari, ac eaſdem literas obſeruari in dictis noſtris vtriuſq; Siciliæ, & Sardiniæ Regnis prouidere dignaremur. Nos vero volentes cum Apoſtolica ſede reddere nos conformes, tenore præſentium de certa noſtra ſcientia deliberate, et conſulto, ac ex regia noſtra authoritate vos prædictas Eccleſiaſticas perſonas,requirimus, et hortamur, cæteris vero vobis omnibus, et ſingulis prædictis ſubditis, et officialibus noſtris dicimus, et diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus ſinatis, et libere permittatis eoſdem Fratres præſentes ſcilicet, et futuros iam dictis gratijs, indulgentijs, libertatibus, exemptionibus, et priuilegijs eis, vt ſupra conceſſis gaudere, frui, et potiri: necnon eis ad vnguem, et inuiolabiliter obſeruetis, et obſeruari faciatis præcalendatas literas, et omnia, ac ſingula in eis contenta, et circa præmiſſorum, et aliorum in eiſdem præcalendatis literis contentorum executionem,quoties requiſiti fueritis,præſtetis eis omne auxilium,conſilium, et fauorem neceſſarium,opportunum, et debitum: et contrarium non faciatis, aut fieri permittatis ratione aliqua, ſiue cauſa pro quanto vos prædictæ eccleſiaſticæ perſonæ nobis morem gerere cupitis. Cæteri vero officiales, et ſubditi noſtri gratiam noſtram charam habetis,iramq;, et indignationem noſtras, ac pœnam ducatorum mille cupitis euitare. In quorum fidem præſentes fieri iuſſimus magno negotiorum citerioris Siciliæ Regni, quo antequam ad Regnum Romanorum, ſacrumq; Imperium electi eſſemus, vtebamur ſigillo, quoniam nondum alia fabricata fuerunt, noſtro pendenti munitas. Datum in loco de Moliu de Rey vigeſima die menſis Nouembris anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo decimonono, Regnorumq; noſtrorum, videlicet Regni Romanorum, ac electionis Imperij anno primo,Reginæ Caſtellæ,Legionis,Granatæ anno ſexto decimo, Nauarræ quinto, Aragonum, vtriuſq; Siciliæ, Hieruſalem,et aliorum quarto, Regis vero omnium quarto.

YO EL REY.

Sacra Cæſarea, et Catholica Maieſtas mandauit mihi Petro Garcia.

F I N I S.

INDEX

APOSTOLICA PRIVILEGIA TERTII ORDINIS S. Francisci de Pœnitentia nuncupati.

A

Gregorius Papa XV.

SVMMARIVM.

IN Domorum, & locorum Regularium Tertij Ordinis Ecclesiis, vbi Minorũ Conuentualium, ac de Obseruãtia Domus, seu Conuentus non existant, facultatem tribuit Generali Confraternitates Cordigerorum erigere, & institutas Archiconfraternitati Ecclesiæ S. Francisci Fratrũ Minorum Assisien. aggregare.

B

GRegorius Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Aliàs à fel. rec. Sixto Papa V. prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis, videlicet. Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ex supernæ dispositionis arbitrio gregi Dominico præsidentes, inter curas multiplices, quæ ex pastoralis officij ministerio nobis incumbunt, illam libenter amplectimur, per quam omnium Christifidelium, præsertim sub suaui religionis iugo, & vexillo Altissimo famulantium animarum salus cum diuini cultus incremento proueniat, ipsosq; Christifideles, vt eorum vota ad id facilius concurrant, spiritualibus muneribus, indulgentijs, videlicet, & peccatorũ remissionibus in apricum eis, adducendo, iustos varijs signis, & miraculis coruscantes inuitamus, &
C confouemus, ac aliàs desuper disponimus, prout ad eorundem Christifideliũ spiritualem deuotionem conspicimus in Domino salubriter expedire. Cùm itaque Beatus Franciscus, à quo Ordo dilectorum filiorum Fratrum Minorum institutus fuit, quique inter cæteros in numerum Sanctorum cooptatos, signis, & miraculis maximè claruit, ita vixerit, vt penè omnes ad sui deuotionem, & imitationem pertraxerit, multiq; ex ipsis Christifidelibus cordam similem ei qua ipse, dum in hoc sæculo versaretur, cinctus erat, hodie deferant; quin etiam plures eius laudabile institutum amplexi, & sub suaui iugo religionis ab eo institutæ, diuersisq; Sanctæ Romanæ Catholicæ Ecclesiæ Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & postea ad summi Apostolatus apicem euectis, illustratæ, militantes, tantumq; virum imitati innumerum eorundem Sanctorum relati fuerint: Nos, qui etiam à teneris annis singularem deuotionis affectum erga ipsum
D S. Franciscum, cuius corpus sub altari maiori Ecclesiæ Domus Fratrum Ordinis Fratrum Minorum Conuentualium, nuncupatorum, Assisieñ, quæ inibi insignis, maximèq; celebris, & diuersis priuilegijs decorata existit, requiescit, sub habitu dicti Ordinis sui incedentes, gessimus, cupientes Domum, & Ecclesiã huiusmodi amplius decorari, pietatisq; & Christianę charitatis opera vbique cum diuini cultus augmento, ac ad eiusdem S. Francisci honorem, & venerationem, animarumq; salutem exerceri, fidelesq; ipsos ad faciendum ea, per quæ ad æternã beatitudinem valeant facilius peruenire, medijs opportunis excitare, infrascriptum Fratrem Clementem Magistrum Generalem, ac singulares personas, Conuentus Domus prædictæ à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis

occa-

occasione, vel causa latis, siquibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectū præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes: Motu proprio, non ad alicuius nobis desuper oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia; in Ecclesia Domus, & ad altare huiusmodi vnam Archiconfraternitatem vtriusque sexus Christifidelium, qui cordam per eiusdem Ordinis Fratres geri solitam, ex illorum deuotione deferant, ac illa cingantur sub inuocatione eiusdem S. Francisci Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo erigimus, & instituimus: Vt autem ipsa Archiconfraternitas Confratrum Cordigerorū prædictæ cordæ numero in dies magis ampliata decoretur, ipsiq; Confratres ad piorum operum exercitium propensiores reddantur, ac ad Ecclesiam, & altare huiusmodi deuotionis causa confluant, quò per hoc se maiora cœlestis gratiæ dona cognouerint adipisci, De omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus, qui verè pœnitentes, & confessi, ac prædictam cordam, quæ prius à Superioribus dicti Ordinis benedici debeat ad reuerentiam, & memoriam eiusdem S. Francisci gerentes, sacraq; communione refecti, prædictam Confraternitatem ingredientur, die primi illorum ingressus, in mortis ipsorum articulo nomen Iesu ore, vel corde inuocantibus, si etiā verè pœnitentes, & confessi fuerint, Plenariā omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem. Et insuper eidem Archiconfraternitati, illiusq; Confratribus omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac relaxationes Archiconfraternitati Confalonis Beatæ Mariæ Virginis in Ecclesia Sanctæ Luciæ de Vrbe institutæ, necnon prædicto Ordini, ac illius Fratribus, & personis quandocunque, & per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per nos concessas, quoad illas tantum, quæ hactenus reuocatæ non fuerunt; Motu, & auctoritate, ac tenore similibus etiam perpetuò concedimus, & elargimur, ac communicamus. Postremo dilecto filio Fratri Clementi Bontadosio, nunc, & pro tempore existenti dicti Ordinis Generali Magistro Ordinis Fratrum Minorum Cōuentualium nuncupatorum, quascunque Confraternitates vtriusque sexus Christifidelium Cordigerorum huiusmodi in quibuscunque Ecclesijs Domorum, tam Minorum Conuentualium, quàm Cappuccinorum, & de Obseruantia nuncupatorū, Fratrum prædictorum, in quibuscunque Mundi partibus, & locis pro tempore erigendis, & instituendis, erigendi, & instituendi, illasque, postquàm erectæ, & institutæ fuerint, prædictæ Archiconfraternitati per præsentes erectæ, & institutæ cum omnibus, & singulis indulgentijs, peccatorum remissionibus, & relaxationibus aggregandi, ac ipsas indulgentias illis, & earum Confratribus communicandi, pariterq; concedendi, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, & auctoritatem damus, & concedimus, prout nos easdem omnes Confraternitates, ex nunc, prout ex tunc, postquam erectæ, & institutæ fuerint, ipsi Archiconfraternitati per præsentes erectæ, & institutæ huiusmodi aggregamus, prædictasq; indulgentias illis, & earum Confratribus communicamus, & concedimus. Decernentes easdem præsentes litteras nullo vnquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis, seu quopiam alio defectu notari, impugnari, vel retractari, aut reuocari vllatenus posse, neque debere, sed semper, & in perpetuum validas, & efficaces existere, suosq; plenarios effectus sortiri debere. Non obstantibus præmissis, ac regula nostra de indulgentijs ad

A

B

C

D

A instar non concedendis, ac alijs constitutionibus,& ordinationibus apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis,erectionis,institutionis,concessionum,elargitionis, communicationum,dationis, aggregationis, & decreti infringere, aut ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri,& Pauli Apostolorum eius,se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, Kalendis Decembris, Pontificatus nostri anno primo. Et nuper nobis pro parte dilectorum filiorum Superiorum, & Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci exposito,quòd ipsi in diuersis Italiæ Prouincijs multas Domos, & alia regularia loca habebant, & propterea sibi, vt infra per nos indulgeri desiderabant; Nos supplicationibus eorum nomine nobis

B super hoc humiliter porrectis,inclinati, moderno, & pro tempore existenti Tertij Ordinis huiusmodi Magistro Generali,quòd ex tunc de cætero in Domorum, & locorum regularium dicti Tertij Ordinis Ecclesijs, ijs tamen in locis existentibus, vbi Minorum Conuentualium,ac de Obseruantia,& Capuccinorum nuncupatorum, Fratrum prædictorum Domus, seu Conuentus, & alia regularia loca non essent, Confraternitates vtriusque sexus Christifidelium Cordigerorum huiusmodi erigere, & instituere, illasq; sic erectas, & institutas, præfatæ Archiconfraternitati, vt supra erectæ, cum omnibus, & singulis indulgentijs, ac peccatorum remissionibus, ac pœnitentiarum relaxationibus in præinsertis litteris concessis, seruata tamen forma constitutionis fel. rec: Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri desuper editæ aggregare, ipsasq; indulgentias illis,& earum Confratribus communicare liberè, & licitè valerent apostolica auctoritate con-

C cessimus, & indulsimus, ac facultatem tribuimus, & impartiti sumus, prout in nostris desuper in simili forma Breuis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus,plenius continetur: Cum autem sicut nomine eorundem Superiorum, & Fratrum Tertij Ordinis huiusmodi nobis nuper denuo expositum fuit, ipsi in diuersis Terris, & locis, in quibus Domus, seu Conuentus Fratrum Capuccinorum prædictorum dumtaxat reperiuntur, multas Domos,& alia regularia loca habeant, Fratres verò Capuccini prædicti Confraternitates Cordigerorum huiusmodi in Ecclesijs eorum Domorum, seu Conuentuũ prædictorum erigere, & instituere non consueuerint, cupiantq; propterea Superiores, & Fratres prædicti, sibi per nos vt infra indulgeri. Nos Superiores,& Fratres prædictos amplioribus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & eorũ sin-

D gulares personas a quibusuis excõmunicationis, suspensionis,& interdicti,alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, moderno, & pro tempore existenti Tertij Ordinis huiusmodi Magistro Generali,quòd in Domorum,& aliorum locorum regularium dicti Tertij Ordinis Ecclesijs, ijs etiam in locis existentium, vbi Fratrum Capuccinorum prædictorũ dumtaxat, Domus,seu Conuentus, & alia regularia loca existunt, Confraternitates Cordigerorum huiusmodi erigere,& instituere,illasq; sic erectas, & institutas præfatæ Archiconfraternitati, modo, & forma præmissis aggregare, ac prædictas indulgentias, illis, & earum Confratribus communicare liberè similiter, & licitè valeant, aucto-

ritate

ritate prædicta tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ac facultatem tribuimus, & impartimur. Non obstantibus præmissis, ac omnibus illis, quæ in dictis litteris nostris voluimus non obstare, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Mariam maiorē sub annulo Piscatoris die 27. Iunij 1622. Pontificatus nostri anno secūdo. A

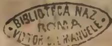
S. *Card.* S. *Susanna*.

Gregorius Papa XV. B

SVMMARIVM.

DEcernit, quod de cætero Diffinitores generales per turnum Prouinciarum eligi; quodq; electiones huiusmodi, primo, ex ipsis Prouincijs, quæ nunquam Diffinitores habuerunt, & ex illis successiuè, quæ Diffinitoribus caruerunt, fieri debeant.

GRegorius Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Ex iniuncto nobis desuper apostolicæ seruitutis officio Christifidelium quorumlibet, præsertim sub suaui religionis iugo Altissimo famulantium felici statui, & quieti libenter consulimus, prout conspicimus salubriter in Domino expedire. Supplicationibus itaque dilecti filij Ministri Generalis Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci nomine nobis super hoc humiliter porrectis, inclinati; quòd de cætero perpetuis futuris temporibus Diffinitores generales dicti Ordinis per turnum Prouinciarum eligi, quodq; electiones huiusmodi, primo ex ijs Prouincijs, quæ nunquam Diffinitores habuerunt, & ex illis successiuè, quæ Diffinitoribus diutius caruerunt fieri debeant. Præsentes verò litteras semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosq; plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari debere, irritumque, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari apostolica auctoritate, tenore præsentium decernimus, & declaramus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenoribus, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expressè derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem sub annulo Piscatoris die 20. Septembris 1622. Pontificatus nostri anno secundo. C D

S. *Card.* S. *Susanna*.

FINIS

CATALOGVS

Sanctorum ac Beatorum Tertij Ordinis S. Francisci ex Cronicis P. Marci de Lisbona, ex P. Bernardino Busto: ex P. Francisco Gonzaga, ex arbore Serenissimæ Mariæ Magdalenæ Austriæ, et Tusciæ Duc: ex Bullis et alijs probatis Auctoribus.

A

B.

C

D

E

S. Eleezarius Comes Ariani. p. 1. c. 193.
B. Eleonora Quinnionia. Pater Gonzaga.
S. Elisabeth Regina Vngariæ. p. 1. c. 185.
S. Elisabeth Regina Portugalli Nepos Sanctæ Elisabet Reginæ Vngariæ p. 2. c. 673.
B. Elisabet de Osorio. Pater Gonzaga.
B. Elisabet de Messana. ex arbore.
S. Elisabet Imperatrix Romanorum. P. Gonzaga.

F

S. Franciscus de Assisio Institutor Ordinis.
B. Francisca de Eugubio. p. 2. c. 751.
B. Francisca de Contrera. Pater Gonzaga
B. Franciscus de Pisauro. ex arbore.
B. Franciscus de Brittania. ex arbore.

G.

B. Gabriela de Nursia. p. 4. c. 147.
B. Garsenda nutrix Sancti Eleazarij. Surius.
B. Ghirardus de Villamagna prope Florentiam. p. 2. c. 18.
B. Gualterius de Marsi. p. 3. c. 17.
B. Gualterius Episcopus Treuisij. p. 1. c. 197.
B. Gulielmus de Noto in Sicilia.

H.

B. Henricus Rex Daciæ. p. 3. c. 21.
B. Hieremias de Lambertenghis à Cumo Sacerdos professus tertij ordinis ex quo est Religio approbata fuit Vicarius in Conuentu Piratelli, et minister Conuentus Foriliuij, ubi colitur.
B. Hieronimus de Ancona. p. 3. c. 261.
B. Humiliana de Circis de Florentia. p. 2. c. 28.

N

O

P

R

S.

T

V

Finis.

Immunitas

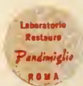
ff. et Sororum Tertij Ordinis

S. Francisci c. 49

64

65

90

Laboratorio
Restauro
Pandimiglio
ROMA
1969